

bilten

hrvatska
narodna
banka

godina VI.
lipanj 2001.

broj 61

Hrvatska narodna banka

BILTEN

IZDAVAČ Hrvatska narodna banka
Direkcija za izdavačku djelatnost
Trg hrvatskih velikana 3, 10000 Zagreb
Telefon centrale: 4564-555
Telefon: 4922-070, 4922-077
Telefaks: 4873-623

WEB ADRESA <http://www.hnb.hr>

UREDNIŠTVO BILTENA HNB-a

GLAVNI UREDNIK mr. sc. Ljubinko Jankov
ČLANOVI UREDNIŠTVA mr. sc. Igor Jemrić
Vanja Jelić
Ružica Vuger

UREDNIŠTVO TROMJESEČNOG IZVJEŠĆA HNB-a

GLAVNI UREDNIK dr. sc. Boris Vujčić
ČLANOVI UREDNIŠTVA mr. sc. Ljubinko Jankov
dr. sc. Evan Kraft
Vanja Jelić

UREDNICI mr. sc. Romana Sinković

GRAFIČKI UREDNIK Slavko Križnjak

LEKTURA Marija Grigić
Dragica Platužić

SURADNICA Ines Merkl

Podaci se objavljuju prema kalendaru objavljivanja podataka. Kalendar se objavljuje na Internet stranicama Međunarodnog monetarnog fonda (<http://dsbb.imf.org>).

TISAK Poslovna knjiga d.o.o., Zagreb

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.

Tiskano u 600 primjeraka

ISSN 1331-6036

Hrvatska narodna banka

BILTEN

Zagreb, 2001.

Osnovne informacije o Hrvatskoj

Ekonomski indikatori

	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.
Površina (u km ²)	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538
BDP ^a (u mil. USD, tekuće cijene)	10.903	14.585	18.811	19.872	20.101	21.752	20.176	19.030
BDP – godišnje stope promjene ^a (u %, stalne cijene)	– 8,0	5,9	6,8	5,9	6,8	2,5	–0,3	3,8
BDP po stanovniku (u USD)	2.349	3.137	4.029	4.422	4.398	4.833	–	–
Stopa inflacije (u %, na kraju razdoblja)	1.149,7	– 3,0	3,7	3,4	3,8	5,4	4,4	7,4
Broj stanovnika ^b (u mil.)	4,6	4,6	4,7	4,5	4,6	4,5	–	–
Izvoz robe i usluga (u % BDP-a)	56,8	48,8	37,7	39,5	40,9	39,4	40,0	45,5
Uvoz robe i usluga (u % BDP-a)	53,1	45,6	49,5	50,1	56,8	49,0	48,1	50,6
Tekući račun platne bilance ^d (u % BDP-a)	5,6	5,7	–7,7	–5,8	–11,6	–7,1	–7,3	–2,8
Inozemni dug ^c (u mil. USD, na kraju razdoblja)	2.638	3.020	3.809	5.308	7.452	9.586	9.872	10.798
Inozemni dug ^d (u % BDP-a)	24,2	20,7	20,2	26,7	37,1	44,1	48,8	57,0
Inozemni dug ^d (u % izvoza robe i usluga)	42,6	42,4	53,7	67,7	90,7	111,9	121,4	125,3
Ukupna otplata inozemnog duga ^d (u % izvoza robe i usluga)	6,6	4,3	6,4	9,3	13,8	19,4	29,3	29,9
Bruto međunarodne pričuve HNB-a (u mil. USD, na kraju razdoblja)	616	1.405	1.895	2.314	2.539	2.816	3.025	3.525
Bruto međunarodne pričuve HNB-a (u mjesecima uvoza robe i usluga, na kraju razdoblja)	1,3	2,5	2,4	2,8	2,7	3,2	3,7	4,4
Devizni tečaj za 31. prosinac (HRK : 1 USD)	6,5619	5,6287	5,3161	5,5396	6,3031	6,2475	7,6477	8,1553
Prosječni devizni tečaj (HRK : 1 USD)	3,5774	5,9953	5,2300	5,4338	6,1571	6,3623	7,1124	8,2768

^a Podatak za 1999. godinu još uvijek je prethodni, a za 2000. je izveden iz tromjesečnog obračuna bruto domaćeg proizvoda.

^b Podatak o broju stanovnika za 1999. i 2000. godinu nije raspoloživ.

^c Dio povećanja inozemnog duga u 1996. godini odnosi se na uključivanje ukupnog iznosa reprogramiranog duga prema Pariškom i Londonskom klubu.

^d Podaci za 1998., 1999. i 2000. godinu izračunati su prema novoj metodologiji.

Izvori: Državni zavod za statistiku i Hrvatska narodna banka

Sadržaj

Tromjesečno izvješće

Uvod / 2

Pregled kretanja u prvom tromjesečju 2001. / 3

Potražnja i proizvodnja / 3

Inozemna potražnja / 4

Domaća potražnja / 5

Osobna potrošnja / 5

Investicijska potrošnja / 5

Državna potrošnja / 6

Proizvodnja / 6

Tržište rada / 10

Zaposlenost / 10

Nezaposlenost / 11

Plaće i troškovi rada / 12

Cijene / 13

Okvir 1. Osnovne značajke indeksa cijena na malo koji se računa u Državnom zavodu za statistiku Republike Hrvatske / 16

Okvir 2. Metodologija izračunavanja temeljne inflacije u Hrvatskoj / 17

Tečaj / 18

Monetarna kretanja / 20

Operacije središnje banke / 20

Monetarno okruženje / 20

Tokovi formiranja primarnog novca / 20

Primarni novac i ostale obveze središnje banke / 21

Okvir 3. Novi Zakon o Hrvatskoj narodnoj banci / 22

Kretanje monetarnih i kreditnih agregata / 23

Okvir 4. Memorandum o ekonomskoj i financijskoj politici / 25

Okvir 5. Nacionalni klirinški sustav / 26

Tržište novca / 27

Tržište kratkoročnih vrijednosnica / 27

Kamatne stope poslovnih banaka / 28

Tržište kapitala / 29

Domaće tržište / 29

Državne obveznice na inozemnim tržištima / 30

Platna bilanca / 31

Račun tekućih transakcija / 31

Račun kapitalnih i financijskih transakcija / 32

Robna razmjena / 33

Inozemni dug / 34

Međunarodna likvidnost / 35

Državne financije / 36

Ostvarenje proračuna središnje države / 36

Proračunski prihodi / 36

Proračunski rashodi / 37

Ostvarenje proračuna izvanproračunskih fondova / 38

Financiranje / 38

Statistički pregled

A. Monetarni i kreditni agregati

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati / 42

B. Monetarne institucije

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija / 43

Tablica B2: Broj poslovnih banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija po veličini bilančne aktive / 44

C. Hrvatska narodna banka

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke / 45

D. Poslovne banke

Tablica D1: Konsolidirana bilanca poslovnih banaka / 47

Tablica D2: Inozemna aktiva poslovnih banaka / 48

Tablica D3: Potraživanja poslovnih banaka od središnje države / 49

Tablica D4: Potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora / 49

Tablica D5: Distribucija kredita poslovnih banaka po institucionalnim sektorima / 50

Tablica D6: Depozitni novac kod poslovnih banaka / 50

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod poslovnih banaka / 51

Tablica D8: Devizni depoziti kod poslovnih banaka / 51

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca / 52

Tablica D10: Inozemna pasiva poslovnih banaka / 52

Tablica D11: Depoziti središnje države kod poslovnih banaka / 53

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod poslovnih banaka / 53

Slika D1: Distribucija kredita poslovnih banaka po institucionalnim sektorima / 54

Slika D2: Distribucija depozita kod poslovnih banaka po institucionalnim sektorima / 54

E. Stambene štedionice

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica / 55

F. Instrumenti monetarne politike i likvidnost

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke / 56

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke / 57

Tablica F3: Obvezne pričuve poslovnih banaka / 58

Tablica F4: Indikatori likvidnosti poslovnih banaka / 59

G. Financijska tržišta

Tablica G1: Aktivne kamatne stope poslovnih banaka / 60

Tablica G2: Pasivne kamatne stope poslovnih banaka / 61

Tablica G3: Trgovina poslovnih banaka inozemnim sredstvima plaćanja / 62

H. Gospodarski odnosi s inozemstvom

Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica / 63

Tablica H2: Platna bilanca – Robe i usluge / 64

Tablica H3: Platna bilanca – Dohodak i tekući transferi / 65

Tablica H4: Platna bilanca – Ostale investicije / 66

Tablica H5: Platna bilanca – svodna tablica / 67

Tablica H6: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve poslovnih banaka / 68

Tablica H7: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost / 69

Tablica H8: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke / 71

Tablica H9: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja / 71

Tablica H10: Indeksi efektivnih tečajeva kune / 72

Tablica H11: Inozemni dug prema domaćim sektorima / 73

Tablica H12: Inozemni dug prema inozemnim sektorima / 74

Tablica H13: Inozemni dug prema domaćim sektorima i projekcija otplate / 75

I. Državne financije – izabrani podaci

Tablica I1: Ukupni prihodi i rashodi konsolidirane središnje države / 76

Tablica I2: Operacije državnog proračuna / 76

Tablica I3: Dug središnje države / 77

J. Nefinancijske statistike – izabrani podaci

Tablica J1: Indeks cijena na malo, troškova života i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima / 78

Tablica J2: Temeljni indeksi cijena na malo / 78

Tablica J3: Prosječne mjesečne neto plaće / 79

Popis banaka i štedionica / 81

Članovi Savjeta i rukovodstvo HNB-a / 83

Kratice i znakovi / 84

Tromjesečno izvješće Hrvatske narodne banke

Uvod

Ovo je prvi broj Tromjesečnog izvješća, redovite publikacije Hrvatske narodne banke. Njezin je cilj objaviti dublju analizu recentnih kretanja u hrvatskom gospodarstvu nego što se može ponuditi u mjesečnoj Informaciji o gospodarskim kretanjima u Biltenu HNB-a. Veći opseg publikacije omogućava sagledava-

nje trendova u dužem vremenskom razdoblju, uz usporedbe s drugim zemljama i intenzivnije analitičko fokusiranje na gospodarska zbivanja. Nadamo se da će nova publikacija pridonijeti boljem razumijevanju gospodarstva u javnosti i olakšati raspravu o najvažnijim gospodarskim problemima u zemlji.

Pregled kretanja u prvom tromjesečju 2001.

Iako je gospodarski rast u posljednjem tromjesečju 2000. bio nešto usporen, godišnji rast realnog BDP-a od 3,7% jasno je naznačio svršetak recesije, koja je započela krajem 1998. i trajala tijekom 1999. Iako još nisu dostupni potpuni podaci za prvo tromjesečje 2001., čini se da je rast i dalje zadovoljavajući. Indeks fizičkog obujma industrijske proizvodnje povećan je za 5,5% u usporedbi s istim tromjesečjem 2000., dok se fizički obujam prerađivačke industrije povećao za 7,8%. U usporedbi s prvim tromjesečjem prošle godine promet u trgovini realno je porastao oko 9,8%, a u trgovini na malo zabilježen je realni rast prometa od 16,5%. U prvom je tromjesečju zadržana i visoka razina potrošnje, što se vidi iz naglog rasta uvoza.

Unatoč tome što je uvoz porastao najnoviji podaci o platnoj bilanci, koji se odnose na posljednje tromjesečje 2000., uvelike ohrabruju. Ukupni manjak na tekućem računu platne bilance sveo se na 2,8% BDP-a, što je najniža razina od 1995. Takav neočekivano mali manjak uzrokovan je velikim prihodima od usluga, uglavnom od turizma, kao i velikim priljevima na računu tekućih transfera. Čini se da će platna bilanca vjerojatno ostati u okviru koji je Vlada Republike Hrvatske zacrtala trogodišnjim gospodarskim programom i koji je sadržan u sporazumu o *stand-by* aranžmanu sklopljenom s Međunarodnim monetarnim fondom.

Gospodarski rast još nije dovoljno snažan da smanji nezaposlenost. Intenzivno restrukturiranje gospodarstva dovelo je do ukidanja mnogih radnih mjesta, ali i do stvaranja novih. Tijekom prvog tromjesečja u evidenciju Hrvatskog zavoda za zapošljavanje prijavljeno je 69 tisuća nezaposlenih osoba, iz evidencije je zaposlena 31 tisuća osoba, a iz drugih je razloga iz evidencije brisano još 27 tisuća osoba. Povećana je nezaposlenost uobičajena u prvom tromjesečju zbog sezonskih razloga te se zaista počela smanjivati u ožujku, čim su zahtjevi za potrebnom radnom snagom za proljeće i ljeto počeli rasti.

Inflacija je u prvom tromjesečju bila umjerena, uz rast cijena na malo od samo 0,7%. Međugodišnja stopa inflacije snizila se sa 7,4% u prosincu na 6,0% u ožujku. Sudeći prema tome sniženju, koje je djelomice posljedica učinka bazne godine, pojačana potražnja ne utječe znatnije na cijene. Ipak, kretanja u travnju pokazala su da je ponuda još izvor nestabilnosti jer su povećanja cijene nafte uzrokovala mjesečno povećanje cijena na malo od 1,4%. Tijekom prvog tromjesečja temeljna se inflacija iz koje je isključen utjecaj administrativno reguliranih cijena i cijena sezonskih proizvoda zadržala na razini od 4,5%. Činjenica da je tako mjerena temeljna inflacija još znatno manja od službeno objavljene inflacije upozorava na to da su mnogi čimbenici koji su uzrokovali inflaciju posljednjih mjeseci jednokratni ili privremeni (povećanje trošarina, povećanja cijene nafte) te da se vjerojatno neće uvriježiti. Plaće su rasle umjereno. Vlada RH planira smanjenje mase plaća u državnom i javnom sektoru, što će se provesti do kraja drugog tromjesečja, čime se nagovještava daljnje ograničenje rasta plaća. Uz to, sna-

žan rast produktivnosti u industriji pokazuje ograničene troškovne pritiske.

Kretanja tečaja također su potvrdila da se inflacija neće povećati u odnosu prema predviđenoj. Kuna je u siječnju i veljači umjereno deprecirala, dok je u ožujku počela znatnije aprecirati. Do sredine svibnja kuna je prema euru aprecirala 3,26%. Iako su takva kretanja tijekom godine uobičajena, trenutak i jačina aprecijacije bili su donekle neuobičajeni. Čini se da je uzrok aprecijacije potražnja za kunama, pojačana rastom kunskih kredita, i promjene u portfeljima, koje su poslovne banke provele očekujući dobru turističku sezonu.

Aprecijacija kune može samo pridonijeti smanjenju inflacije i smiriti inflatorna očekivanja. Premda je to tako, poduzimajući mjere za suzbijanje trenda aprecijacije, Hrvatska narodna banka nastoji spriječiti jake oscilacije tečaja. Na četiri devizne aukcije u travnju i svibnju od banaka je otkupljeno 216,0 mil. EUR. Uvedene su i promjene u obveznoj pričuvu. Osnovica za obračun obvezne pričuve proširena je na primljene devizne kredite, a ukupna stopa snižena sa 23,5% na 22%. Te će se promjene početi primjenjivati u lipnju i srpnju. Tako će Hrvatska narodna banka osloboditi dio kuna i nešto smanjiti devizne pričuve banaka. Time će se donekle ublažiti aprecijacijski pritisak i osigurati likvidnost potrebna za turističku sezonu. Nove mjere uklanjaju i skriveni poticaj za zaduživanje u inozemstvu, koji je bio sadržan u sustavu obvezne pričuve.

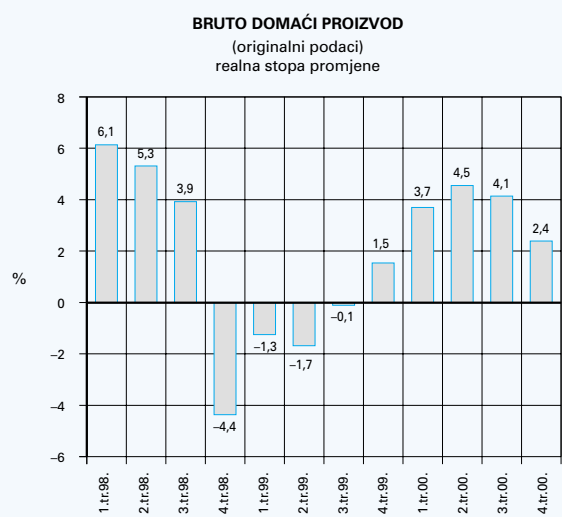
Monetarna kretanja ukazuju na nastavak visokog rasta monetarnih agregata uz obnavljanje kreditne aktivnosti banaka. Realna stopa rasta desezoniranog agregata M1 dostigla je na kraju prvog tromjesečja 27,9%, uz osobito brzi rast gotovog novca. Devizni depoziti nastavljaju ubrzano rasti po stopi od 1,5% mjesečno. Kunski depoziti rasli su u prvom tromjesečju još i brže, tako da se njihov udio o ukupnim depozitima nešto povećao. Kreditna se aktivnost banaka u prvom tromjesečju 2001. povećavala uz stopu od 2% mjesečno, čime je nagoviješten kraj "kreditne restrikcije", koja je bila karakteristična za kreditno tržište od bankovne krize 1998. i 1999.

Kamatne su se stope tijekom prvog tromjesečja nastavile snižavati. Obujam međubankovnog trgovanja se smanjio, a stope donekle snizile. Snizile su se i pasivne i aktivne kamatne stope, kao i razlike između kamatnih stopa na kredite i depozite.

Potražnja i proizvodnja

Prema prvim procjenama DZS-a u posljednjem je tromjesečju 2000. godine primjetno blago smanjenje trenda rasta BDP-a. Nakon pet uzastopnih tromjesečja tijekom kojih je sezonski prilagođeni BDP rastao u usporedbi s prethodnim tromjesečjima, u četvrtom je tromjesečju došlo do njegova pada od 0,7%. S obzirom na stagnaciju u industriji, na koju su krajem

Slika 1.

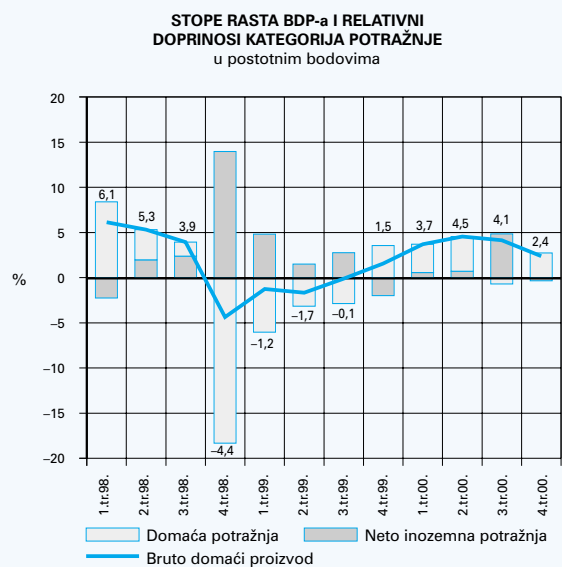
Izvor: DZS

kao što smo već spomenuli, nastavljena i u posljednjem tromjesečju 2000.

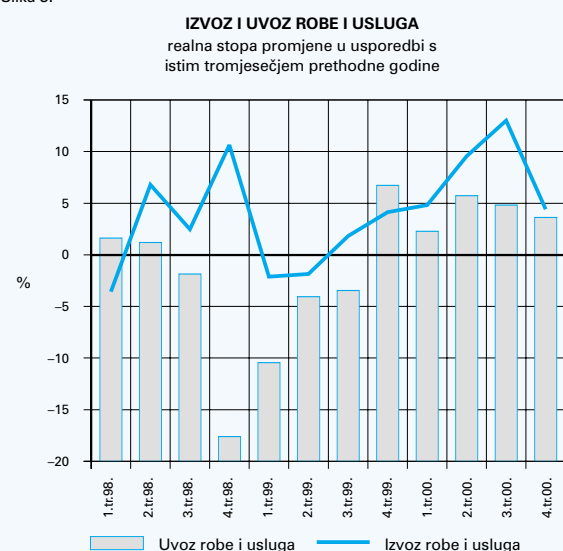
Inozemna potražnja

Snažan rast osobne potrošnje potaknuo je i rast uvoza robe i usluga, koji je u 2000. godini, mjerene stalnim cijenama u kućama, iznosio 4,2%. Rast uvoza pratio je još snažniji rast izvoza, koji je od početka do kraja godine porastao za 8,7%. Doprinos inozemne komponente potražnje rastu BDP-a na razini cijele 2000. godine bio je pozitivan i iznosio je 1,5 postotnih bodova. Taj je doprinos nešto manji nego u 1999. godini, ali je, za razliku od 1999. godine, ostvaren u uvjetima ekspanzije osobne potrošnje i rasta razmjene. Međugodišnja realna stopa rasta uvoza robe i usluga u posljednjem je tromjesečju 2000. godine bila nešto niža od prosjeka i iznosila je 3,6%. S druge strane, izvoz robe i usluga realno je porastao za 4,4%, što je više od rasta uvoza u tom tromjesečju, no zbog više razine uvoza vanjskotrgovinska je razmjena dala negativan impuls BDP-u od 0,3

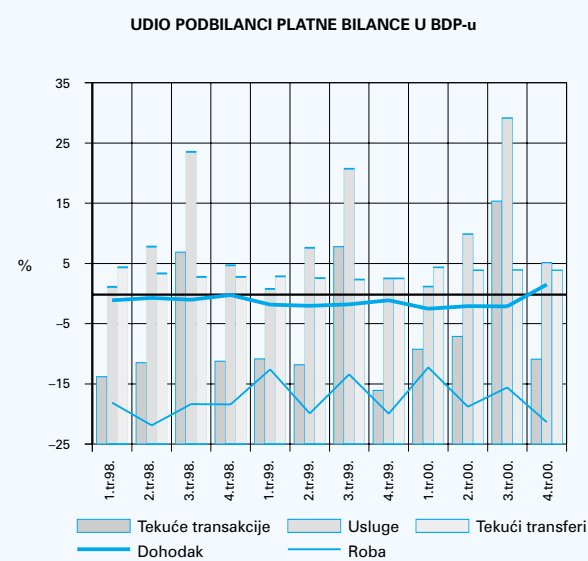
Slika 2.

Slika 3.

Slika 4.

godine ukazali indeksi fizičkog obujma proizvodnje te svršetak uspješne turističke sezone, takva dinamika BDP-a nije neočekivana. Ipak je rast realnog BDP-a u posljednjem tromjesečju 2000. u usporedbi s istim tromjesečjem prethodne godine iznosio 2,4%, što je bilo dovoljno da se na godišnjoj razini ostvari realni rast BDP-a od 3,7%.

Na strani potražnje, rast je u posljednjem tromjesečju 2000. godine bio generiran ekspanzijom osobne potrošnje i rastom investicija u zalihe. U tom je tromjesečju nastavljeno smanjivanje državne potrošnje, ponovljen je i pad investicija u kapital, a negativan je, unatoč većoj stopi rasta izvoza od uvoza, bio i doprinos vanjskotrgovinske razmjene robe i usluga zbog nepovoljne dinamike njihova rasta.

Osim u trećem tromjesečju, tijekom kojega je zabilježena najviša stopa rasta BDP-a potaknuta isključivo povećanjem inozemne komponente potražnje, odnosno sezonskim rastom neto izvoza usluga, u 2000. je godini glavni doprinos rastu dala domaća komponenta agregatne potražnje. Takva je dinamika,

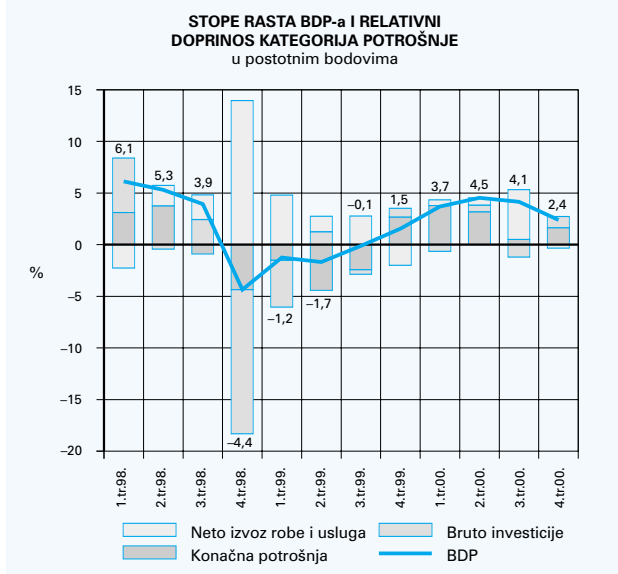
postotna boda. Saldo robne razmjene, mjereno kao udio u BDP-u, zbog velikog je jaza između robnog uvoza i izvoza ostao otprilike na jednakoj razini, odnosno njegov je deficit povećan za 0,4 postotna boda.

Višak na podračunu usluga, mjereno kao udio u BDP-u, porastao je čak za 3,6 postotnih bodova i bio je glavni uzrok smanjenja manjka na računu tekućih transakcija platne bilance. Pozitivan impuls poboljšanja eksterne pozicije koji je došao od rasta usluga, gospodarskoj aktivnosti, najdublji je trag ostavio u trećem tromjesečju, tijekom kojega je inozemna potražnja bila jedini generator rasta. Ako se i ubuduće nastavi tendencija rasta važnosti inozemne komponente potražnje, održivost rasta gospodarstva ne bi trebala doći u pitanje.

Domaća potražnja

Nakon što je u 1998. i 1999. godini negativno utjecala na kretanje bruto domaćeg proizvoda domaća je potražnja tijekom 2000. godine dala pozitivan doprinos rastu BDP-a. Njezino oživljavanje, koje je prema nekim preliminarnim pokazateljima nastavljeno i u ovoj godini, započeto je krajem 1999. godine. Doprinos domaće potražnje ukupnom rastu BDP-a iznosio je 2,2 postotna boda, odnosno bio je veći od doprinosa inozemne potražnje, koji je iznosio 1,5 postotnih bodova.

Slika 5.

Osobna potrošnja

Osobna je potrošnja bila najvažnija komponenta domaće potražnje, čiji je rast vodio oporavku BDP-a. Iako je njezin rast započeo prije parlamentarnih i predsjedničkih izbora u 2000., visoke stope rasta od 5,5% i 5,9%, potaknute valom optimizma nakon izbora, zabilježene su samo u prva dva tromjesečja 2000. godine. Nakon nižeg rasta u trećem tromjesečju (1,5%) u posljednjem je tromjesečju 2000. stopa rasta osobne potrošnje iznosila 3,5%, što je bilo niže od visokih stopa rasta s početka godine, ali je ipak značilo rast u usporedbi s trećim tromjesečjem. Niže stope rasta osobne potrošnje u drugom polugodištu pratile su Vladinu politiku ograničavanja rasta plaća u

Slika 6.

državnom i javnom sektoru, koja je smanjila pritisak i na rast plaća u privatnom sektoru. Povrat duga umirovljenicima te povećan broj osoba koje su primale plaću bili su čimbenici koji su u tom razdoblju djelovali u suprotnom smjeru i poticali osobnu potrošnju.

Ukupni je doprinos osobne potrošnje rastu BDP-a u 2000. godini iznosio 2,4 postotna boda, što znači da je agregatni doprinos rastu svih ostalih komponenata iznosio 1,3 postotna boda. U posljednjem je tromjesečju doprinos osobne potrošnje iznosio 2,2 postotna boda, što je blizu ukupnom rastu BDP-a. Visoke stope rasta osobne potrošnje tijekom 2000. godine povećale su njezin udio u BDP-u za 1 postotni bod te je na nju otpadalo 57% BDP-a. Može se zaključiti da je razina osobne potrošnje u posljednjih nekoliko godina varirala na izuzetno procikličan način, odnosno da su se gospodarski ciklusi uvelike manifestirali upravo kolebanjem osobne potrošnje.

Najavljene restrikcije broja zaposlenih i plaća u državnom i javnom sektoru mogle bi se – ako ne dođe do rasta zaposlenosti – manifestirati usporavanjem rasta osobne potrošnje u ovoj godini. Zbog navedenih bi čimbenika u ovoj godini ostale kategorije BDP-a, kao što su investicije, čiji je oporavak realno očekivati zbog sada već dužeg razdoblja rasta BDP-a, i vanjskotrgovinska razmjena zbog intenzivnijeg približavanja EU, ipak trebale preuzeti veću ulogu u generiranju potražnje. To bi rast osobne potrošnje trebalo svesti na srednjoročno održivu razinu i oslabiti njezino izuzetno procikličko ponašanje.

Investicijska potrošnja

Dok je trajala recesija, sve su komponente domaće potražnje davale negativan doprinos rastu BDP-a, a samo je inozemna potražnja, zbog smanjene sposobnosti apsorpcije domaće potražnje, davala pozitivan doprinos rastu BDP-a. S izlaskom iz recesije osobna je potrošnja doživjela oporavak, dok su se bruto investicije i dalje nastavile smanjivati. Pad ukupnih investicija u 2000. godini iznosio je 0,1%. Međutim, valja imati na umu da je pad investicija u fiksni kapital bio znatno veći te je iznosio 3,5%, ali je gotovo u cijelosti bio nadoknađen rastom

Slika 7.

zaliha. Takva prociklička dinamika zaliha nije neobična jer su one najnestalnija komponenta BDP-a, a nakon dvije godine smanjenja investiranja u zalihe pod utjecajem recesije i smanjenja potrošnje, povećan optimizam proizvođača dovodi do njihova rasta. U posljednjem su tromjesečju 2000. godine investicije u fiksni kapital smanjene za 5,6%, što je rezultiralo njihovim negativnim doprinosom BDP-u od 1,3%. Povećanje zaliha više je nego nadoknadilo njihov pad pa su ukupne investicije u posljednjem tromjesečju dale pozitivan doprinos BDP-u od 1,1 postotnog boda.

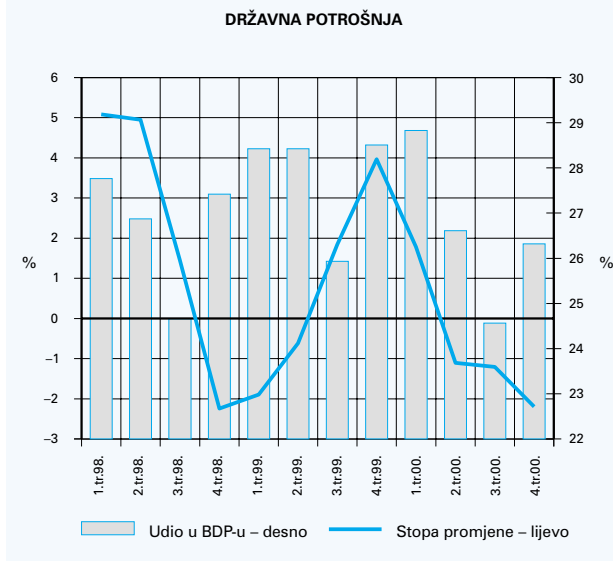
Smanjenje investicija u fiksni kapital tijekom 2000. godine uzrokovano je osobito: 1) fiskalnim restrikcijama, odnosno smanjenjem udjela kapitalnih rashoda države u ukupnim investicijama, 2) nesklonošću banaka prema odobravanju kredita nakon bankovne krize, 3) neizvjesnošću u pogledu instrumenata gospodarske politike nove Vlade i 4) slabom napretku sudstva i javne uprave prema efikasnosti.

Državna potrošnja

Državna je potrošnja iskazana na obračunskom načelu u okviru statistike nacionalnih računa tijekom protekloga, recesijskog razdoblja rasla te je njezino povećanje u 1999. godini iznosilo 0,8%. To je vjerojatno odraz činjenice da je 1999. bila predizborna godina.

U prvom tromjesečju 2000. godine na snazi je bio privremeni proračun, a fiskalno je rasterećenje započelo u drugom tromjesečju nakon donošenja novog proračuna. Tada je državna potrošnja, mjerena stalnim cijenama u kunama, smanjena za 1,1% u usporedbi s istim tromjesečjem 1999. godine. To je smanjivanje nastavljeno do kraja godine te je maksimum dosegnuo u posljednjem tromjesečju kada je iznosilo 2,2%, što je pridonijelo realnom smanjenju državne potrošnje za 0,7% na razini cijele godine. Državna je potrošnja u 2000. godini dala negativan doprinos rastu BDP-a od 0,2 postotna boda, tako da se ne može govoriti o značajnom negativnom učinku smanjenja fiskusa na agregatnoj razini u 2000. godini. No, učinci su bili koncentrirani u posljednjem tromjesečju (negativan doprinos

Slika 8.

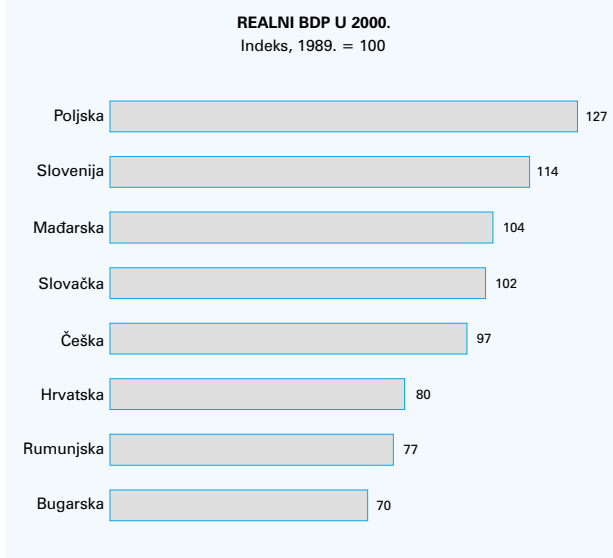

od 0,6 postotnih bodova). Smanjenje fiskusa dovelo je do smanjenja udjela državne potrošnje u BDP sa 27,8%, koliko je iznosio u 1999. godini, na 26,5% u 2000. godini.

Proizvodnja

Promotrimo li učinke tranzicijskog šoka i oporavka koji je nakon njega uslijedio u nekoliko zemalja Srednje i Istočne Europe tijekom jedanaest godina tranzicije, moguće je uočiti da je u odabranoj skupini zemalja (prema projekcijama EBRD-a) BDP, u usporedbi s početnom, 1989. godinom, najvišu razinu dosegnuo u Poljskoj, a najnižu u Bugarskoj. Uzimajući u obzir dinamiku kretanja BDP-a u cijelom tranzicijskom razdoblju, četiri su zemlje uspjele nakon jedanaest godina dosegnuti višu razinu BDP-a. Poljska je ostvarila daleko najveći napredak: u promatranom je razdoblju njezin BDP porastao za 27%. Osim u Poljskoj, najveći je napredak ostvaren u Sloveniji, u kojoj je

Slika 9.

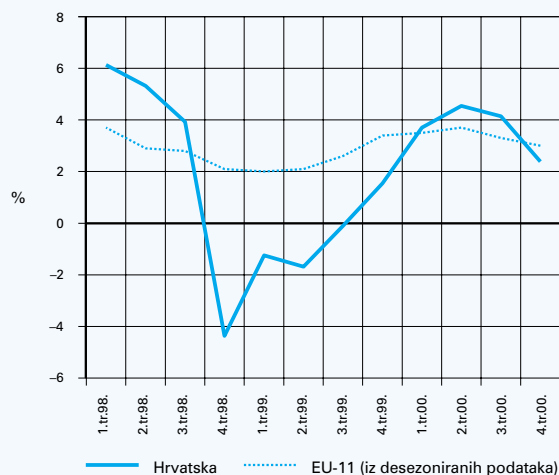
tranzicijski šok bio manji pa su i niže stope rasta bile dovoljne da se nadmaši početna razina BDP-a iz 1989. To je stvaralo dojam održivog rasta, ali i nižih stopa rasta od potencijalnih zbog izbjegavanja nekih politički teških izbora, posljedica kojega je to što je u Sloveniji danas manje gospodarskih potencijala u privatnom vlasništvu, a i manji je njihov dio u vlasništvu stranaca nego u jednako naprednim tranzicijskim zemljama. Mađarska je, u odnosu prema tim dvjema zemljama, kasnila s oporavkom, a u skupinu uspješnijih zemalja mogla bi se ubrojiti i Slovačka, koja je posljednjih nekoliko godina imala nešto niže stope rasta te se posljednja pridružila skupini zemalja koje su uspjele povećati svoj BDP u usporedbi s početnom razinom.

U Hrvatskoj su u 2000. godini ostvarene tek četiri petine BDP-a iz 1989. godine, što je svrstava u manje uspješna gospodarstva regije. Za to su, uz određene gospodarske politike, odgovorne i objektivne okolnosti, pri čemu u prvom redu mislimo na rat. Pokazalo se da visoke stope rasta koje su u pojedinim podrazdobljima ostvarivane u Češkoj, Slovačkoj i Hrvatskoj, nisu održive. U toj su se skupini zemalja pojavile poteškoće u sektoru poduzeća, koje su se često odražavale i u problemima u bankovnom sustavu. Te su zemlje također bilježile veliki manjak na računu tekućih transakcija platne bilance, što je dodatno ograničavalo rast.

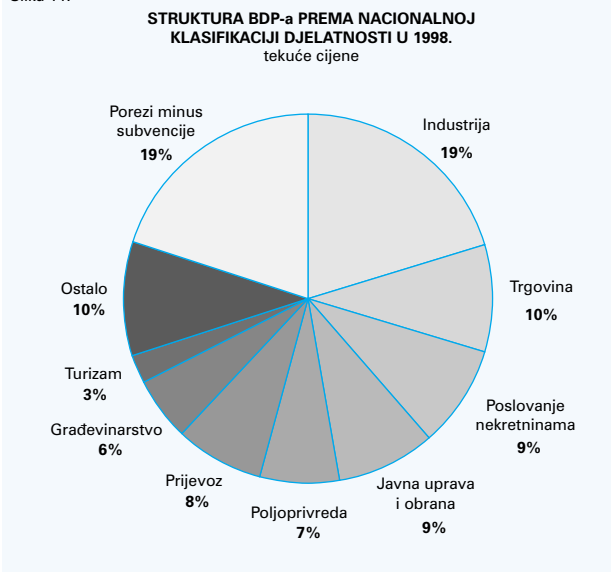
Hrvatsko je gospodarstvo, kao primjer maloga i otvorenoga gospodarstva, izuzetno ovisno o zbivanjima u velikim svjetskim gospodarstvima, a posebno o kretanjima u članicama EU, koje su premoćno najvažniji hrvatski trgovinski partneri. U tom je smislu nepotpuna svaka ocjena tendencija u hrvatskom gospodarstvu koja ne uzima u obzir dinamiku razvoja gospodarstava tih zemalja. Iako se u svjetskom gospodarstvu počinju primjećivati prvi znaci usporavanja rasta, perspektiva članica EU, glavnih trgovinskih partnera tranzicijskih zemalja, ostaje prilično svijetla. Nešto sporiji prognozirani rast u tim zemljama iz različitih razloga ne bi trebao previše utjecati na tranzicijske zemlje Srednje i Istočne Europe, što se posebno odnosi na Hrvatsku. Prvo, proces približavanja EU i liberalizacija trgovine dodatno otvaraju tržište EU za hrvatske proizvode, što bi, bez obzira na lagano usporavanje gospodarske aktivnosti članica EU, trebalo

Slika 10.

REALNI BRUTO DOMAĆI PROIZVOD
stopa promjene u usporedbi s
istim tromjesečjem prethodne godine

Slika 11.

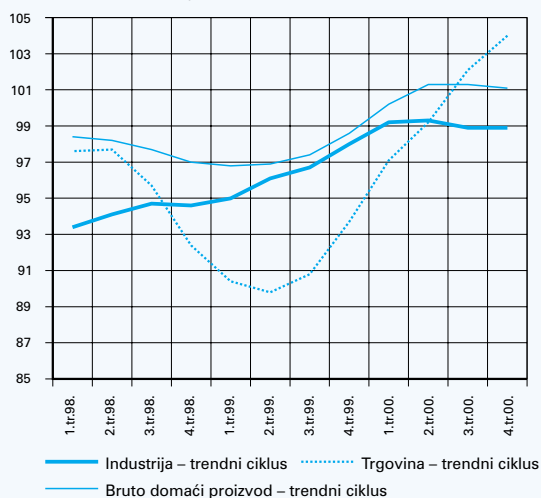
poduprijeti izvoz u te zemlje. Nadalje, u sklopu procesa približavanja, veća raspoloživost fondova iz EU mogla bi dodatno potpomoći reforme i ubrzati gospodarski rast. Normalizacija odnosa s Jugoslavijom i stabilizacija regije, pod uvjetom da se sukob iz Makedonije ne proširi, također bi trebali pridonijeti brzom rastu u regiji Južne i Istočne Europe.

U Hrvatskoj je tijekom 2000. godine bruto dodana vrijednost rasla, u prosjeku, u svim djelatnostima, osim u građevinarstvu. Najveće prosječne stope rasta u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine zabilježene su u djelatnosti hotela i restorana te u djelatnosti trgovine, dok su najveći doprinosi rastu BDP-a dale trgovina i industrija.

U generiranju bruto domaćeg proizvoda u Hrvatskoj, prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (NKD-u), najveći udio ima industrija s tri područja, rudarstvom i vađenjem, prerađivačkom industrijom te opskrbom električnom energijom, plinom i vodom. Prema posljednjim dezagregiranim raspoloživim podacima o strukturi bruto domaćeg proizvoda industrija je u 1998. godini ostvarivala nešto više od četvrtine, odnosno 27,5% bruto dodane vrijednosti, mjereno stalnim cijenama. Budući da je rast bruto dodane vrijednosti industrije (2,3%) bio veći od rasta ukupne bruto dodane vrijednosti, udio industrije u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti porastao je u 1999. godini na 28,2%. Rast bruto dodane vrijednosti industrije u 2000. godini bio je još veći nego prethodne godine te je iznosio 2,9%. No, kako je rast ukupne bruto dodane vrijednosti (3,4%) bio veći od rasta ukupne industrije, udio industrije smanjio se u 2000. godini na 28,1%. Rast industrije pridonio je sa 0,8 postotnih bodova rastu bruto dodane vrijednosti u 2000. godini.

Zaustavljanje tendencije rasta bruto dodane vrijednosti industrije, koju su u drugoj polovici 2000. godine navijestili fizički pokazatelji, potvrdile su i procjene nacionalnih računa. U posljednjem je tromjesečju rast bruto dodane vrijednosti industrije na godišnjoj razini iznosio samo 0,8%, što je uzrokovalo rast ukupne bruto dodane vrijednosti od 0,2 postotna boda. Međutim, tromjesečna trendna stopa rasta ukazuje na stagnaciju dodane vrijednosti industrije prema prethodnom tromjesečju. Kao jedan od uzroka usporavanja rasta industrije krajem

Slika 12.

TRENDVI BRUTO DOMAĆEG PROIZVODA I BRUTO DODANE VRIJEDNOSTI U INDUSTRIJI I TRGOVINI
 stalne cijene 1997., 4. tr. 1999. = 100

godine valja istaknuti i višu osnovicu krajem 1999. godine, koja je bila posljedica početka oporavka gospodarske aktivnosti.

Nakon usporavanja rasta krajem prošle godine indeks fizičkog obujma industrijske proizvodnje ukazuje na ubrzanje njezina rasta na početku 2001. Tako je u prvom tromjesečju navedeni pokazatelj porastao za 5,5% u usporedbi s istim razdobljem lani. Taj je rast generiran prije svega rastom prerađivačke industrije od 7,8%, koja je u ukupnoj industrijskoj proizvodnji sudjelovala s oko četiri petine. Ostatak industrijske proizvodnje ostvarivan je u području rudarstva i vađenja, koje je u promatranom razdoblju stagniralo, te u opskrbi energentima, koja je zbog blaže zime i standarda o statističkom evidentiranju proizvodnje NE Krško, zabilježila smanjenje od 2,1%. Takva je dinamika rasta fizičkog obujma industrijske proizvodnje uspjela oživjeti i trend njezina rasta, koji je krajem prošle godine bio zaustavljen.

Visoke su stope rasta proizvodnosti rada u industriji u posljednjih nekoliko godina bile više rezultat pada broja zaposle-

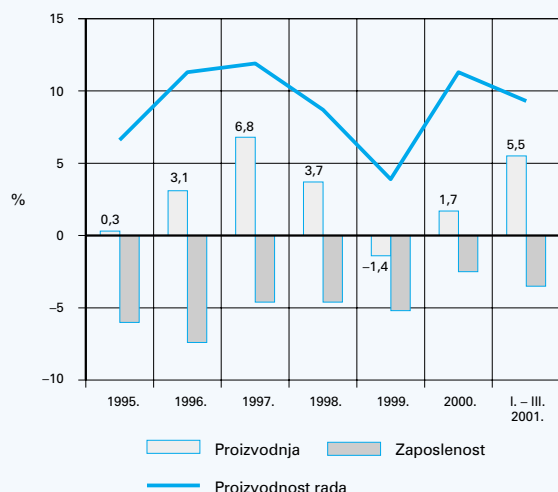
nih negoli rasta proizvodnje. S izlaskom iz recesije u 2000. godini povećanje industrijske proizvodnje ipak postaje važnija komponenta povećanja proizvodnosti nego smanjivanje zaposlenosti u industriji. Prema administrativnim podacima o zaposlenosti tijekom 2000. godine u industriji je prosječno bilo zaposleno 27,7% ukupno zaposlenih u pravnim osobama.

Velik doprinos dodane vrijednosti djelatnosti trgovine rastu ukupne bruto dodane vrijednosti (1,3 postotna boda) više je posljedica visokih stopa njezina rasta negoli njezina udjela, odnosno veličine. Dodana vrijednost trgovine je u 2000. godini, tijekom koje je konstantno imala uzlazni trend i visoke tromjesečne stope trendnog rasta, realno porasla za 10,5%. Promet u trgovini na malo imao je još brži trendni rast te se realno povećao za 14,7%. Visoke stope rasta prometa u trgovini te njegov uzlazni trend nastavljene su i u prvom tromjesečju 2001. godine kada je promet u trgovini na malo bio realno za 16,5% veći nego u istom razdoblju prethodne godine, dok je stopa trendnog rasta u usporedbi s posljednjim tromjesečjem 2000. godine iznosila 1,4%.

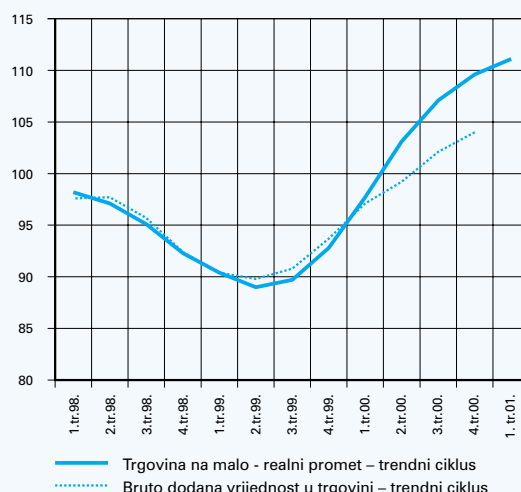
Stopa rasta prometa na malo nadmašila je i rast primanja stanovništva i rast dodane vrijednosti trgovine. Otvaranje više trgovinskih centara u Hrvatskoj očito je, zbog raznolikosti njihove ponude i cjenovne konkurentnosti, uspjelo preusmjeriti dio prometa iz prekogranične kupovine, što upućuje na zaključak da su visoke cijene i nagomilani problemi kod dijela trgovaca strukturni problem, odnosno posljedica neadekvatne veličine, izvora financiranja i nekih drugih elemenata poslovne politike, a ne odraz loše makroekonomske politike. Uz očekivani rast dodane vrijednosti u toj djelatnosti, pokazatelji fizičkog obujma upućuju na nastavljanje doprinosa osobne potrošnje rastu dodane vrijednosti i na početku 2001. godine.

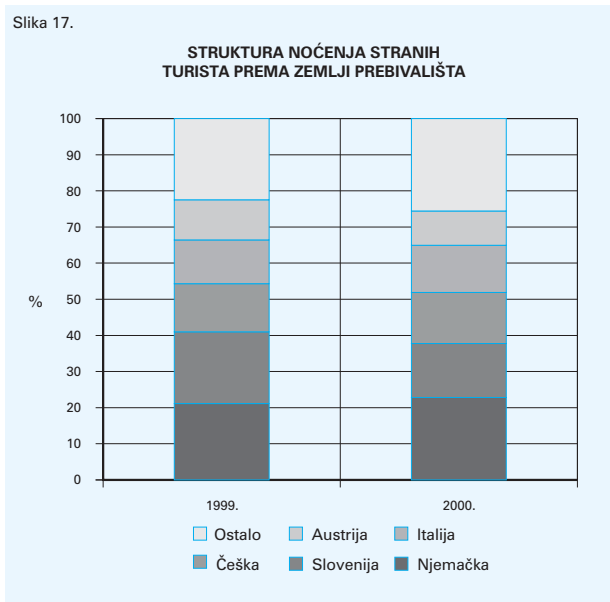
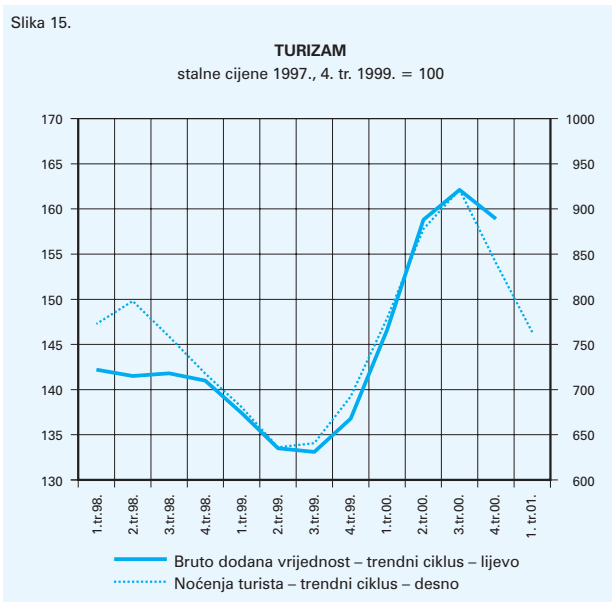
Značajan izvor rasta bio je u 2000. godini i turizam. Djelatnost hotela i restorana iskazala je realni rast bruto dodane vrijednosti od 16,2%, koji je, usprkos malom udjelu u ukupnoj dodanoj vrijednosti, pridonio njezinu rastu sa 0,5 postotnih bodova. Također, ne treba zaboraviti multiplikativne utjecaje turizma na ostale djelatnosti. Ta djelatnost ima važnu ulogu u sezonskom smanjenju broja nezaposlenih, a posebno je zna-

Slika 13.

INDUSTRIJA
 godišnja stopa promjene

Slika 14.

TRGOVINA
 stalne cijene 1997., 4. tr. 1999. = 100

čajan njezin utjecaj na pokrivanje deficita vanjskotrgovinske razmjene. Prema administrativnim podacima o zaposlenosti u 2000. je godini djelatnost hotela i restorana prosječno upošljavala 4,0% zaposlenih u pravnim osobama. Zbog raširenosti neformalnog zapošljavanja u toj djelatnosti, njezin je stvarni doprinos zapošljavanju još veći.

Ostvareni rast dodane vrijednosti djelatnosti hotela i restorana u 2000. godini rezultat je povećanja broja dolazaka turista za 39,4% i povećanja broja njihovih noćenja za 44,6%. Time je znatno nadmašen turistički rezultat iz 1999. godine. Takvi fizički pokazatelji djelomično su ostvareni i zahvaljujući iznimno niskim ostvarenjima u 1999. zbog krize u regiji.

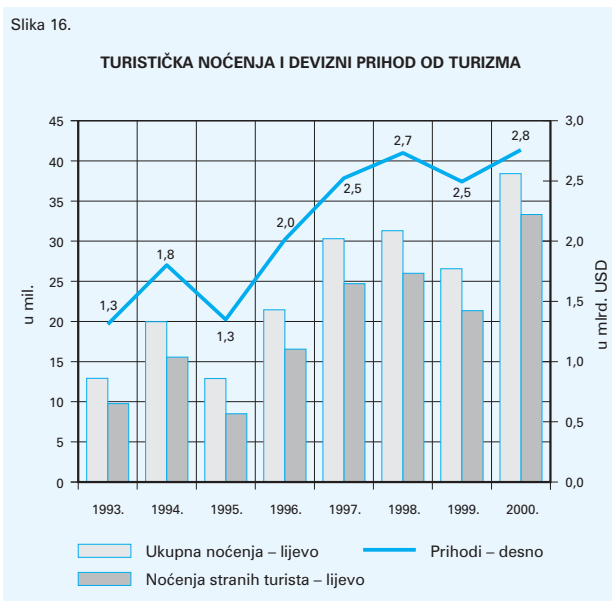
Budući da je ukupno povećanje broja noćenja uzrokovano povećanjem broja noćenja stranih turista (56,0%), dok je broj noćenja domaćih turista nešto smanjen, njihov se udio u ukupnim noćenjima u promatranom razdoblju povećao sa 80,4% na 86,7%. Raspoloživi financijski pokazatelji turizma ipak govore da inozemni prihodi nisu rasli istom dinamikom zbog

aprecijacije dolara. Devizni je prihod od turizma u 2000. godini iznosio 2,8 milijardi USD, što je za 10,6% više nego u 1999. godini.

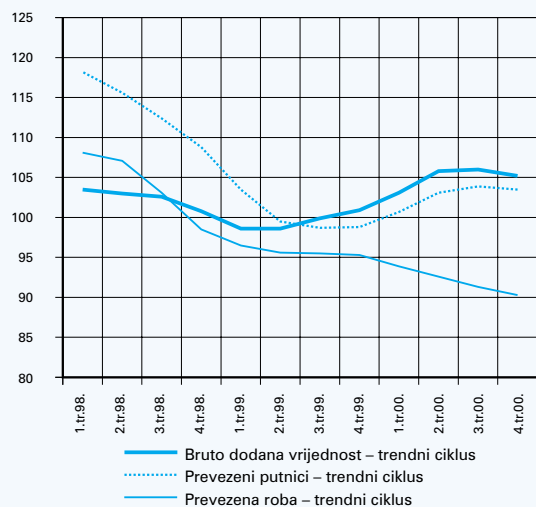
Oko tri četvrtine noćenja u 2000. godini ostvarili su turisti iz pet zemalja: Njemačke, Slovenije, Češke, Italije i Austrije. Iako je broj dolazaka i noćenja turista iz tih zemalja porastao, primjetno je smanjenje njihova udjela. Takva se dinamika dolazaka može pripisati činjenici da je riječ o bolje obaviještenim turistima, koji su manje osjetljivi na negativne vijesti i političke krize u široj regiji pa je broj njihovih dolazaka nešto manje podložan fluktuacijama. Pad udjela pet glavnih emitivnih tržišta odrazio se i na potrošnju turista u obliku smanjene prosječne potrošnje, što je rezultiralo nižim rastom turističkog priljeva.

Uglavnom pod utjecajem turističke ekspanzije oporavak je ostvaren i u djelatnosti prijevoza, skladištenja i veza. Nakon pada od 3,6% u 1999. godini pod utjecajem kosovske krize stopa rasta bruto dodane vrijednosti te djelatnosti u 2000. godini iznosila je 6,3%, što je pridonijelo ukupnom rastu bruto dodane vrijednosti sa 0,6 postotnih bodova. Rast dodane vrijednosti prijevoza ostvaren je zbog povećanja broja putnika, kojih je u 2000. godini prevezeno za 3,9% više, dok je prijevoz robe, ako se promatra njezina masa, smanjen za 4,3%. U posljednjem je tromjesečju 2000. godine usporen trend rasta broja prevezenih putnika, a trend pada količine prevezene robe nije pokazivao znake zaustavljanja. Bruto dodana vrijednost te djelatnosti porasla je u posljednjem tromjesečju 2000. godine za 2,6% u usporedbi s istim tromjesečjem 1999. godine, dok je tromjesečna trendna stopa promjene ukazala na njezino smanjenje od 0,8% prema prethodnom tromjesečju. Dio objašnjenja za rast dodane vrijednosti djelatnosti prometa, skladištenja i veza na godišnjoj razini leži u ekspanziji telekomunikacijskih usluga, koje su, prema svim pokazateljima, iskazivale veliki rast, doduše nešto manji ako se promatra broj impulsa u nepokretnoj mreži (12,6%), ali znatno veći po broju utrošenih minuta u pokretnoj mreži (60,3%).

Zbog podmaklog procesa obnove porušenih objekata, intenzitet kojega je u prošloj godini smanjen, te fiskalnih restrikcija, koje su se ponajprije ogledale u manjim državnim investi-

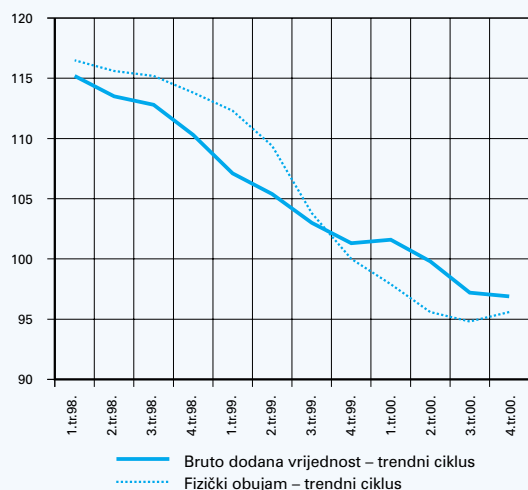

Slika 18.

PRIJEVOZ, SKLADIŠTENJE I VEZE
 stalne cijene 1997., 4. tr. 1999. = 100

cijama u izgradnju kapitalnih objekata (cesta), građevinarstvo je u 2000. godini bilo jedina djelatnost čija je dodana vrijednost bila niža nego godinu dana prije. Smanjenje dodane vrijednosti građevinarstva u toj je godini iznosilo 4,5%, što je rezultiralo negativnim doprinosom rastu BDP-a od 0,3 postotna boda. Još sredinom prošle godine izgledi za oporavak građevinske djelatnosti bili su pesimistični. Ipak, u posljednjem tromjesečju 2000. godine smanjenje dodane vrijednosti građevinarstva na godišnjoj je razini iznosilo 2,0%, što je znatno manje od prosjeka, a trend bruto dodane vrijednosti građevinarstva ukazivao je na smanjenje od 0,3% prema prethodnom tromjesečju. Fizički pokazatelji obujma građevinskih radova krajem 2000. i početkom 2001. godine ukazuju na postupan oporavak njihova trenda, koji je u posljednjem tromjesečju porastao za 0,8% u usporedbi s prethodnim tromjesečjem.

Slika 19.

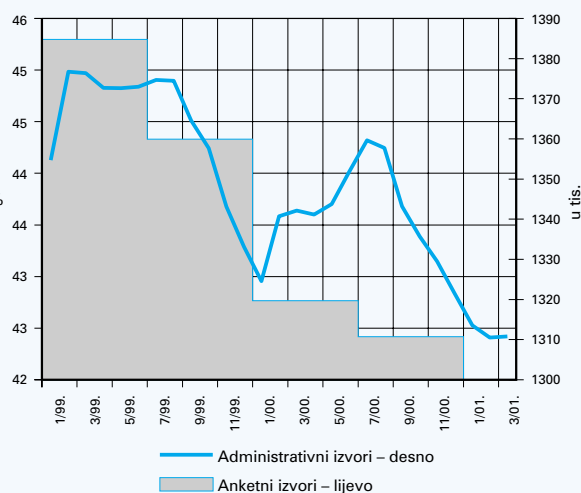
GRAĐEVINARSTVO
 stalne cijene 1997., 4. tr. 1999. = 100

Tržište rada

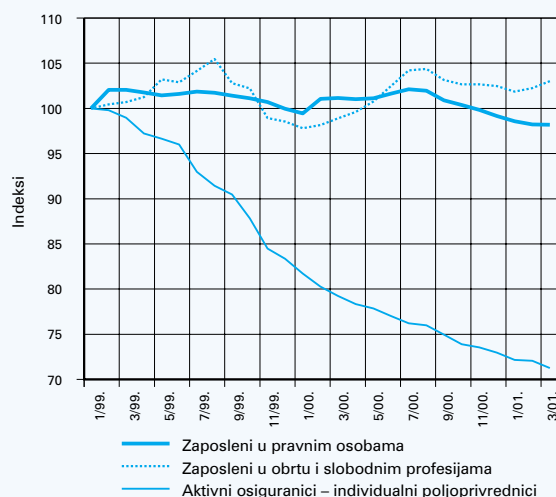
Zaposlenost

Tijekom prvog tromjesečja 2001. godine zaposlenost se nastavila smanjivati. Takva njezina dinamika započeta je u drugoj polovici 2000., poslije sezonskog maksimuma sredinom godine, a pratila ju je niža stopa rasta gospodarske aktivnosti krajem godine. U prva tri mjeseca 2001. godine, prema privremenim podacima DZS-a, u prosjeku je bilo zaposleno 1.312 tisuća osoba, što je za 17 tisuća (1,3%) manje nego u posljednjem tromjesečju prošle godine. S obzirom da je sredinom 2000. godine zabilježeno sezonsko povećanje zaposlenosti, smanjenje zaposlenosti (za 24 tisuće osoba ili 1,8%) u prvom tromjesečju ove godine u usporedbi s istim razdobljem prošle godine nije bilo mnogo veće od smanjenja prema prethodnom tromjesečju. Krajem prvog tromjesečja 2001., međutim, smanjivanje ukupne zaposlenosti počinje se zaustavljati.

Slika 20.

UKUPNO ZAPOSLENI PREMA ADMINISTRATIVNIM IZVORIMA I STOPA ZAPOSLENOSTI PREMA ANKETNIM IZVORIMA

Slika 21.

ZAPOSLENOST PREMA ADMINISTRATIVNIM IZVORIMA
 siječanj 1999. = 100

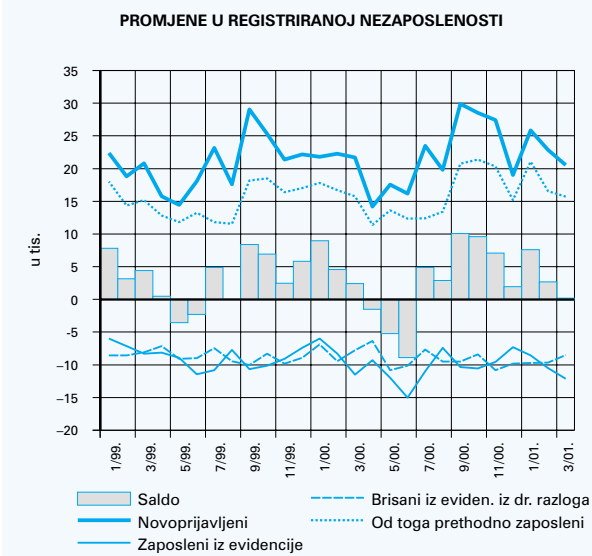
U apsolutnom iznosu u prvom je tromjesečju 2001. najviše smanjen broj zaposlenih u pravnim osobama, i to za 23 tisuće osoba (2,2%) u usporedbi s istim tromjesečjem lani. Smanjenje broja individualnih poljoprivrednika za 9 tisuća (10,7%) najveće je u relativnom smislu, ali nije znatnije utjecalo na ukupni pad zaposlenosti. Također, potrebno je biti svjestan činjenice da DZS broj individualnih poljoprivrednika aktivnih osiguranih preuzima iz evidencije Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, a ako individualni poljoprivrednik ne plaća doprinos mirovinskom fondu redovito, isključuje se iz evidencije bez obzira bavi li se i dalje navedenom aktivnosti. Stoga značajno statističko smanjenje zaposlenosti u tom sektoru ne mora korespondirati sa stvarnim padom zaposlenosti. Povećanje broja zaposlenih u obrtu i djelatnostima slobodnih profesija za 8 tisuća (4,2%) gotovo je u potpunosti nadomjestilo smanjenje zaposlenosti uzrokovano padom broja individualnih poljoprivrednika aktivnih osiguranih.

Kretanje zaposlenosti može se također analizirati na osnovi rezultata ankete o radnoj snazi, koja se priprema prema kriterijima Međunarodne organizacije rada (MOR). Rezultati posljednje ankete iz druge polovice 2000. godine također ukazuju na opadajući trend stope zaposlenosti. Tu stopu valja svakako uzeti u obzir jer podaci o zaposlenosti u apsolutnim iznosima dobiveni anketom nisu međusobno usporedivi zbog razlika u obuhvatu pojedinih anketa do kojih dolazi stoga što nema recentnog popisa stanovništva koji bi poslužio kao kvalitetna podloga za odabir uzorka. Stopa zaposlenosti iznosila je u drugom polugodištu 2000. godine 42,4%, što je smanjenje od 0,4 postotna boda prema prvom polugodištu te 1,9 postotnih bodova u usporedbi s istim polugodištem 1999. godine. U drugom je polugodištu 2000. godine bilo, u apsolutnom iznosu, prema anketnim izvorima 1.572 tisuće zaposlenih, što je 231 tisuća (17,2%) više zaposlenih nego prema administrativnim izvorima. Ta razlika proizlazi iz različitih definicija statusa pojedinih skupina zaposlenika te iz zaposlenosti u neslužbenom gospodarstvu, koje anketa obuhvaća djelomično, a administrativni izvori posve izostavljaju.

Nezaposlenost

Tijekom prvog tromjesečja 2001. pri Hrvatskom zavodu za zapošljavanje (HZZ) u prosjeku je bilo evidentirano 388 tisuća nezaposlenih osoba, ili 33 tisuće osoba (9,4%) više nego u istom tromjesečju lani. Osim podataka o zaposlenosti i nezaposlenosti, važnu informaciju o stanju na tržištu rada i njegovoj dinamici pružaju podaci o tokovima između pojedinih statusa u aktivnosti. Rast registrirane nezaposlenosti u prvom tromjesečju ove godine pratio je rast priljeva u evidenciju u usporedbi s istim razdobljem prošle godine, ali i još brži rast zapošljavanja iz evidencije. U evidenciju HZZ-a prijavljeno je 69 tisuća osoba, što je povećanje od 5,2% u odnosu prema istom razdoblju lani. Glavnina povećanja odnosila se na osobe koje su bile prethodno zaposlene, a čiji je priljev u evidenciju bio za 5,9% veći nego u istom razdoblju 2000. Iz evidencije je tijekom prvog tromjesečja ove godine zaposlena 31 tisuća osoba uz stopu rasta zapošljavanja od 21,0%, dok je iz evidencije iz drugih razloga brisano 27 tisuća osoba (povećanje od 15,8%). Najčešći je razlog za brisanje iz evidencije nejavljivanje HZZ-u u dva uzas-

Slika 22.

topna roka bez obrazloženja, a samo se manji broj osoba briše zbog odbijanja zaposlenja, odjave iz evidencije, preseljenja i sličnih razloga.

Razlika od oko 10 tisuća osoba između priljeva u evidenciju nezaposlenih i odljeva iz nje jest povećanje registrirane nezaposlenosti koje se kumuliralo tijekom prvog tromjesečja. Do toga je rasta došlo uglavnom tijekom siječnja, dok je u ožujku razina registrirane nezaposlenosti nešto smanjena. Ostvarena dinamika registrirane nezaposlenosti usporava trend rasta nezaposlenosti, koji kontinuirano traje od sredine 1998. godine.

U prvom je tromjesečju ove godine rast registrirane nezaposlenosti nadmašio smanjenje zaposlenosti te je doveo do povećanja radne snage za 9 tisuća osoba (0,5%) u odnosu prema istom razdoblju lani. Međutim, tijekom samoga prvog tromjesečja 2001. radna je snaga bila manje-više konstantna.

Stopa registrirane nezaposlenosti u prvom je tromjesečju 2001. iznosila, u prosjeku, 22,9% i tijekom toga razdoblja je stagnirala. Rast stope registrirane nezaposlenosti u usporedbi s

Slika 23.

posljednjim tromjesečjem 2000. godine iznosio je 0,6 postotnih bodova, dok je rast u odnosu prema prvom tromjesečju prošle godine iznosio 1,5 postotnih bodova.

Posljednji raspoloživi podaci dobiveni anketom prema metodologiji MOR-a za drugo polugodište 2000. godine također pokazuju rast stope nezaposlenosti. U drugom je polugodištu prošle godine ona iznosila 17,0%, što je znatno niže od 21,3%, kolika je bila administrativna stopa nezaposlenosti u istom razdoblju. Međutim, prema anketi je stopa nezaposlenosti u drugom polugodištu 2000. godine porasla za 2,5 postotna boda u usporedbi s istim polugodištem 1999., dok je povećanje u odnosu prema prvom polugodištu 2000. iznosilo 1,9 postotnih bodova. Razlike između stope nezaposlenosti dobivene iz administrativnih izvora i one dobivene anketom proizlaze iz različitih definicija aktivnosti i zaposlenosti. Od 364 tisuće nezaposlenih osoba, koliko je u drugom polugodištu 2000., u prosjeku, bilo registrirano u HZZ-u, njih 72,9% smatra se nezaposlenima i prema kriterijima koji se primjenjuju u anketi. Ostatak registriranih pri HZZ-u smatra se prema kriterijima koje se poštuju u anketi neaktivnima ili zaposlenima. Neovisno o načinu na koji se mjere, stope nezaposlenosti očito su u drugom polugodištu 2000. godine konvergirale.

Usporedimo li prosječnu anketnu stopu nezaposlenosti tijekom 1999. i administrativnu stopu nezaposlenosti krajem te godine u Hrvatskoj s tim stopama nezaposlenosti u drugim tranzicijskim zemljama, na prvi je pogled moguće iznijeti dva zapažanja. Administrativna stopa nezaposlenosti u Hrvatskoj uvjerljivo je najviša u izabranom uzorku tranzicijskih zemalja za koji postoje podaci prema obje metodologije. Ako međutim promotrimo anketom izmjerenu stopu nezaposlenosti, vidjet ćemo da se Hrvatska nalazi pri vrhu, ali ne odskaje bitno iz uzorka. Čak i u tranzicijskim zemljama koje se smatra uspješnim, poput Poljske, postoji izražen problem nezaposlenosti. Očito je da u odnosima između anketne i administrativne stope nezaposlenosti po zemljama ne postoji nikakva zakonitost jer potonja u velikoj mjeri ovisi o specifičnim institucionalnim odrednicama, odnosno o uvjetima koje osoba mora zadovoljavati da bi se mogla registrirati pri zavodu za zapošljavanje, be-

neficijama koje djeluju kao motiv za registriranje, efikasnosti zavoda u pronalaženju zaposlenja itd. Ipak, zanimljivim se čini zamijetiti da je odnos između administrativne i anketne stope nezaposlenosti u Hrvatskoj i Sloveniji vrlo sličan, što se može objasniti zajedničkom institucionalnom poviješću.

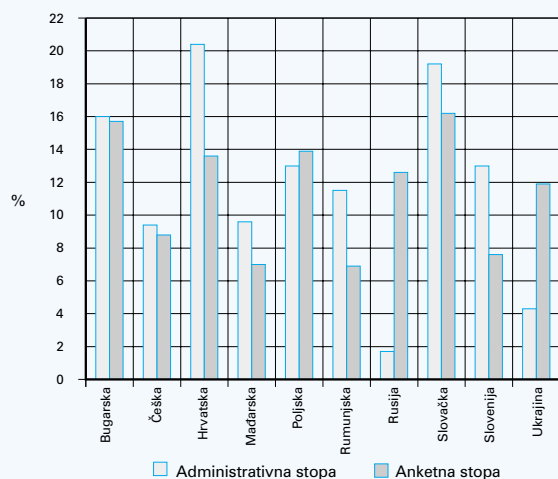
Plaće i troškovi rada

Učinci restriktivnije politike plaća koju je Vlada nakon izbora počela voditi u dijelu javnih službi u prvom su tromjesečju ove godine postali očit. Politika smanjenja doprinosa i poreznog opterećenja rada dodatno je pojačala učinak na bruto plaće. Tako je prosječna bruto plaća isplaćena u prvom tromjesečju ove godine, prema DZS-u, bila za 3,1% nominalno viša nego u istom razdoblju lani. Ako se u obzir uzmu efekti rasta troškova života, prosječna realna bruto plaća bila je manja za 2,8%. U javnoj upravi prosječna je bruto plaća bila nominalno za 1,7% manja, što je realno smanjenje od 7,3%. U ostalim državnim službama efekti restrikcija nisu bili tako jako izraženi, tako da je nominalni rast bruto plaća u obrazovanju bio na razini prosjeka, dok je u zdravstvu prosječna bruto plaća porasla nominalno više od prosjeka (4,5%), što znači da su realno smanjene za 2,8%, odnosno 1,5%. Povećanje prosječne bruto plaće u industriji, kao najvećem sektoru gospodarstva, bilo je veće nego u javnim djelatnostima te je nominalno iznosio 8,5%, dok je realni rast iznosio 2,3%. Prosječna neto plaća, mjerena prema istom tromjesečju prošle godine, rasla je u prvom tromjesečju 2001. po višoj stopi od rasta bruto plaće i iznosila je 8,4%, dok je njezin realni rast iznosio 2,2%.

Zbog promjena u metodologiji praćenja isplaćenih plaća, do kojih je došlo zbog reforme platnog prometa i uvođenja Nacionalnoga klirinškog sustava, novoga međubankovnog sustava plaćanja, seriju mase neto plaća ukupno isplaćenih preko ZAP-a moguće je pratiti samo do siječnja 2001. godine. Masa plaća isplaćena u siječnju bila je za 16,7% nominalno viša nego u istom mjesecu lani, dok je realni rast iznosio 9,6%. Međutim, potrebno je u obzir uzeti i činjenicu da je u siječnju plaću preko ZAP-a primilo 42 tisuće osoba (5,3%) više nego u istom mje-

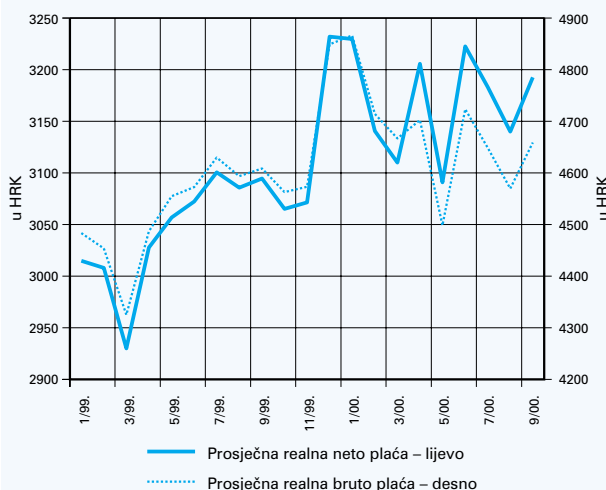
Slika 24.

ANKETNE I ADMINISTRATIVNE STOPE NEZAPOSENOSTI U TRANZICIJSKIM ZEMLJAMA, 1999.

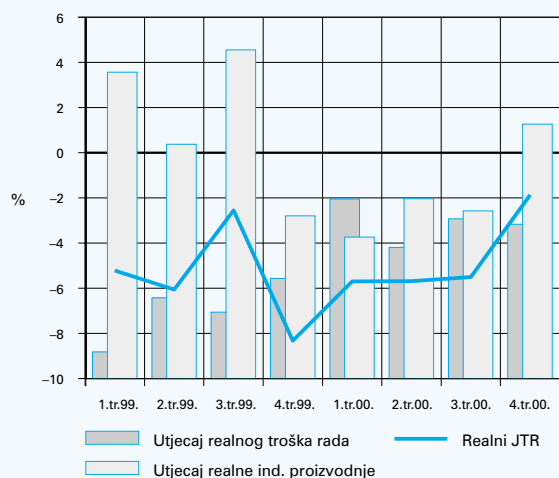

Slika 25.

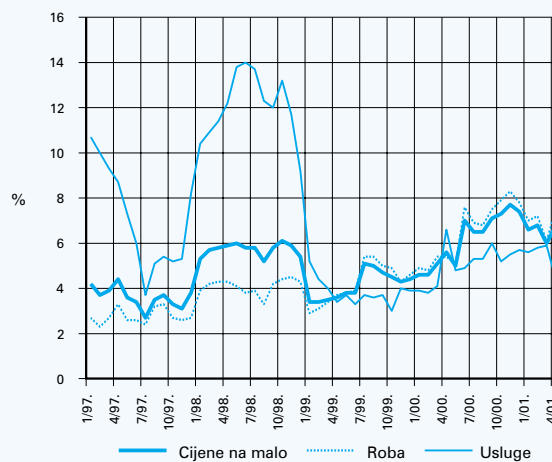
PROSJEČNE REALNE PLAĆE prema cijenama iz prosinca 1999.

Slika 26.

**UTJECAJ KRETANJA REALNOG TROŠKA RADA
I INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE NA JTR**
 godišnje stope promjene

Slika 27.

CIJENE NA MALO, UKUPNO I PO OSNOVNIM KOMPONENTAMA
 međugodišnje stope promjene = stope promjene
 u usporedbi s istim mjesecom prethodne godine

Izvor: DZS

secu prošle godine, što bitno umanjuje efekt rasta mase plaća na prosječnu isplaćenu plaću. U prvom je tromjesečju broj isplaćenih plaća nešto smanjen u usporedbi s posljednjim tromjesečjem prošle godine, ali je rast u odnosu prema istom razdoblju lani iznosio 4,6%.

Usporedba tendencija ukupne zaposlenosti, koja je u proteklih godinu dana smanjena, s brojem radnika koji preko ZAP-a primaju plaću jasno ukazuje na to da DZS-ov pokazatelj ne reprezentira pravu razinu zaposlenosti. Glavni uzrok smanjenju zaposlenosti koju evidentira DZS bio je otpuštanje radnika iz insolventnih poduzeća, dok je istodobno jačanje gospodarske aktivnosti i poboljšanje likvidnosti u sektoru poduzeća pridonijelo povećanju broja zaposlenih u solventnim poduzećima.

Jedinični trošak rada u industriji nastavio je realno opadati i u posljednjem tromjesečju 2000. godine kada je taj pad u usporedbi s istim tromjesečjem 1999. godine iznosio 1,9%. Taj je pad manji nego u ostalim tromjesečjima 2000. godine, što je uzrokovano stagnacijom i slabljenjem industrijske proizvodnje krajem godine, dok je realni trošak rada nastavio opadati približno jednakim stopama, pri čemu valja imati na umu da je u 2000. godini porastao broj osoba koje su dobivale plaću.

S obzirom na rast plaća u industriji, koji je bio niži od rasta produktivnosti, a posebno promatrajući dinamiku jediničnog troška rada u industriji, može se zaključiti da rast plaća nije vršio pritisak na rast cijena. Taj je zaključak zapravo samo potvrda da je rast stope inflacije u 2000. godini bio izazvan šokovima na strani ponude, dok s tržišta rada, unatoč rastu zapošljavanja, nisu dolazili poticaji za rast cijena.

Cijene

Tijekom prvog tromjesečja 2001. godine došlo je do značajnog smanjenja međugodišnje stope inflacije mjerene kretanjem indeksa cijena na malo¹ sa 7,4% zabilježenih u prosincu 2000. godine na 6,0% u ožujku. Pad međugodišnje stope inflacije jednim se dijelom može pripisati (negativnom) učinku baz-

nog razdoblja, jer su lani tijekom prvog tromjesečja značajno poskupjeli naftni derivati (ukupno 17,9%), izazvavši jednokratno podizanje prosječne razine cijena na malo, odnosno rast baze za međugodišnju usporedbu kretanja cijena. Kod međugodišnjih će stopa inflacije izravni utjecaj prošlogodišnjeg rasta cijena energenata (naftnih derivata i električne struje) iščeznuti tek u listopadu 2001. godine, dok se prvi veći pad međugodišnjeg indeksa cijena na malo, zbog negativnog učinka baznog razdoblja, može očekivati u lipnju ove godine. Naime, u lipnju prošle godine zbog uvođenja većih trošarina na naftne derivate došlo je do mjesečnog rasta cijena tih proizvoda u prosjeku za 23%, dok je u listopadu zabilježen mjesečni rast cijena električne struje, u prosjeku za 25%.

Cijene na malo tijekom prvog su tromjesečja ove godine (ožujak u usporedbi s prosincem prošle godine) ukupno povećane 0,7% (robe 0,6%, usluga 1,0%), a rasle su prosječnom mjesečnom stopom od 0,23%. Njihov je rast bio manji nego u istom razdoblju prošle godine kada je zabilježen ukupni rast cijena na malo od 1,9% uz prosječnu mjesečnu inflaciju od 0,63%.

Trend pada međugodišnje stope inflacije nije se međutim nastavio i u travnju ove godine, u kojem je ostvaren značajni mjesečni rast cijena od 1,4%, a međugodišnja je inflacija porasla na 6,8%. U prva četiri mjeseca ove godine cijene na malo tako su ukupno povećane 2,1% (robe 2,1%, usluga 2,2%) u usporedbi s cijenama zabilježenim u prosincu 2000., što je za 0,6 postotnih bodova manje nego u istom razdoblju prošle godine, koje je obilježilo ukupno povećanje cijena na malo od 2,7% (robe 2,5%, usluga 3,4%).

Više od polovine (približno 0,8 postotnih bodova) travanj-skoga mjesečnog rasta cijena na malo izravna je posljedica povećanja maloprodajnih cijena naftnih derivata u travnju, u prosjeku za 11,7% u usporedbi s prethodnim mjesecom, do kojeg je došlo zbog uvođenja naknade za izgradnju i održavanje cesta te zbog toga što Inine prodajne cijene prate rast cijena

1 Osnovne značajke indeksa cijena na malo koji se računa u Državnom zavodu za statistiku Republike Hrvatske prikazane su u Okviru 1.

naftnih derivata na mediteranskom tržištu i uzimaju u obzir deprecijaciju tečaja kune prema američkom dolaru. Odluka Vlade o obvezi plaćanja naknade za ceste stupila je na snagu 30. ožujka 2001., a određena je u iznosu od 0,40 kuna po litri goriva (odnosno 0,488 kn/l kada se obračuna PDV), što je izazvalo povećanje cijena naftnih derivata u prosjeku za oko 8%, uz izravan doprinos ukupnom mjesečnom rastu cijena na malo u travnju od približno 0,5 postotnih bodova. Poskupljenje naftnih derivata prelilo se u travnju i na rast cijena nekih poštanskih i prijevoznih usluga (ostvaren je mjesečni rast od 2,2% te je dosegnut međugodišnji rast cijena prijevoznih usluga od 6,3%). Napomenimo da je međugodišnji rast cijena naftnih derivata u travnju 2001. godine iznosio 32%.

Budući da monetarna politika utječe na inflaciju indirektno (kod hrvatskog je gospodarstva značajan utjecaj deviznog tečaja na inflaciju) i s određenim vremenskim pomakom, monetarnom se politikom u kratkom roku ne mogu poništiti utjecaji neočekivanih promjena cijena. Monetarna bi politika trebala osigurati da određeni cjenovni šokovi (energetski, fiskalni i šokovi do kojih dolazi zbog vremenskih nepogoda, a koji izazivaju permanentno podizanje razine cijena na malo) ne dovedu do stalnog povećanja stope rasta cijena na malo. Tri su najčešća izvora značajnih, neočekivanih promjena indeksa cijena na malo, a to su promjene cijena hrane (napose poljoprivrednih proizvoda) i energenata te promjene indirektnih poreza (poreza na dodanu vrijednost i trošarina). Stoga je Hrvatska narodna banka za operativne potrebe vođenja monetarne politike inicirala izračunavanje dodatnoga cjenovnog indikatora – tzv. temeljnog indeksa cijena na malo², koji bi trebao postati cjenovni indikator na kojem će se temeljiti njezine akcije. Temeljni indeks cijena na malo izračunava se u Državnom zavodu za statistiku, a dobiva se tako da se iz indeksa cijena na malo isključe cijene poljoprivrednih proizvoda i administrativno regulirane cijene (među ostalim, tu su svrstane i cijene električne struje i naftnih derivata)³. Ukupno je isključeno 88 proizvoda i usluga, čiji je udio u košarici za izračunavanje indeksa cijena na malo u 2001. godini iznosio 22,06% (od toga 2,28 postotnih bodova otpada na poljoprivredne proizvode, a 19,78 postot-

nih bodova na administrativno regulirane cijene).

Serijski lančanih indeksa temeljne inflacije postoji za razdoblje od siječnja 1994. do danas, a u pripremi je i metodologija s pomoću koje će se temeljni indeks cijena na malo "očistiti" od utjecaja promjena indirektnih poreza (promjene trošarina i stope poreza na dodanu vrijednost). Pri analizi kretanja postojećeg temeljnog indeksa cijena na malo valja imati na umu da su u košarici dobara na temelju koje se taj indikator izračunava ostale, primjerice, cijene duhanskih proizvoda i pića, koje su pod velikim utjecajem administrativnih odluka vezanih uz povećanje trošarina.

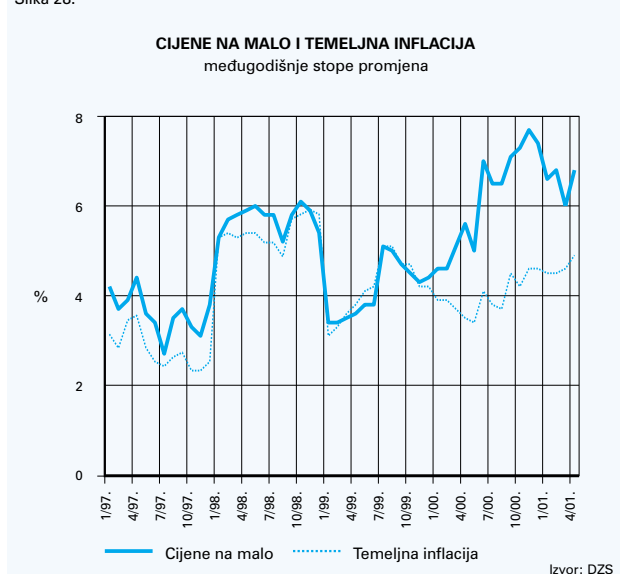
U 2000. godini ostvaren je prosječni rast cijena, mjereno kretanjem temeljnog indeksa cijena na malo, od 4,0% (2,2 postotna boda manji od prosječne godišnje inflacije mjerene kretanjem standardnog indeksa cijena na malo u istoj godini) uz međugodišnji pokazatelj temeljne inflacije od 4,6% u prosincu 2000. (2,8 postotnih bodova manje od međugodišnje promjene cijena na malo u prosincu iste godine). Stopa temeljne inflacije ostvarena u Hrvatskoj u 2000. godini u tranzicijskih gospodarstava poput našeg još ulazi u zonu stabilnosti opće razine cijena. Tijekom 2000. godine bilježimo ipak trend rasta međugodišnje stope temeljne inflacije sa 3,7% u ožujku na 4,1% u lipnju, zatim na 4,5% u rujnu te na 4,6% u prosincu 2000. Taj je rast velikim dijelom posljedica jednokratnog podizanja razine cijena u lipnju i srpnju 2000. zbog povećanja trošarina na određene proizvode koji ulaze u košaricu za izračun temeljne inflacije, a trebao bi iščeznuti sredinom ove godine. Osim toga značajan doprinos rastu temeljne inflacije dali su i odgođeni indirektni učinci poskupljenja naftnih derivata na one prijevozne usluge koje se ne reguliraju administrativno (međumjesni autobusni prijevoz), pa su stoga i ostale u košarici za izračunavanje temeljne inflacije.

Međugodišnja je stopa temeljne inflacije, nakon laganog pada u siječnju i veljači, u ožujku 2001. godine opet dosegla 4,6%, koliko je zabilježeno i u prosincu prošle godine. U travnju je uz mjesečnu temeljnu inflaciju od 0,5% došlo do skoka međugodišnje stope temeljne inflacije na 4,9%. Tijekom prvog tromjesečja ove godine (ožujak 2001. u usporedbi s prosincem 2000. godine) cijene na malo koje ulaze u izračun temeljne inflacije, ukupno su porasle 0,5% (robe 0,3%, a usluga 1,1%), dok je u prva četiri mjeseca, zbog snažnijeg rasta cijena u travnju, ukupni rast cijena koje ulaze u izračun temeljnog indeksa cijena na malo dosegnuo 1% (robe 0,8%, a usluga 1,7%), dakle, bio je 0,3 postotna boda veći nego u istom razdoblju prošle godine.

Indikator temeljne inflacije olakšava nam da u analizi kretanja cijena na malo jasnije razlučimo doprinos onih komponenta indeksa cijena na malo čije je kretanje uvelike izvan kontrole monetarnih vlasti (poljoprivredni proizvodi, administrativne cijene, uključujući cijene energenata) ukupnom rastu cijena na malo od doprinosa rasta cijena za koje se smatra da su uglavnom posljedica pritiska s potražne strane.

Tijekom 2000. godine bio je izražen trend rasta doprinosa

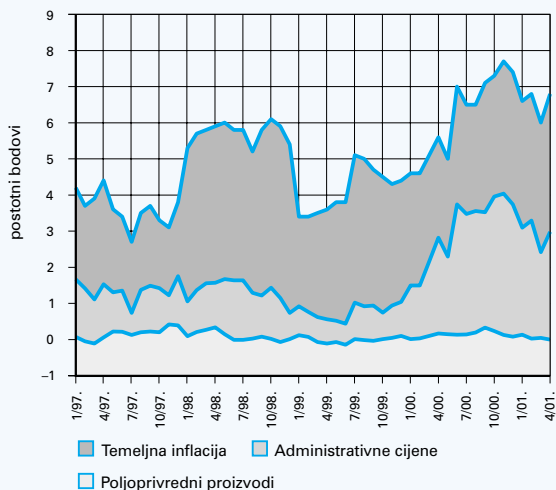
Slika 28.

2 Metodologija izračunavanja temeljnog indeksa cijena na malo u Hrvatskoj prikazana je u Okviru 2.

3 Temeljni indeks cijena na malo računa se metodom isključivanja (tzv. metoda nultog pondera), a ponderi preostalih dobara proporcionalno se povećavaju kako bi njihov zbroj ponovno iznosio 1.

Slika 29.

**DOPRINOSI^a KOMPONENTATA INDEKSA CIJENA
NA MALO MEĐUGODIŠNJOJ STOPI INFLACIJE**

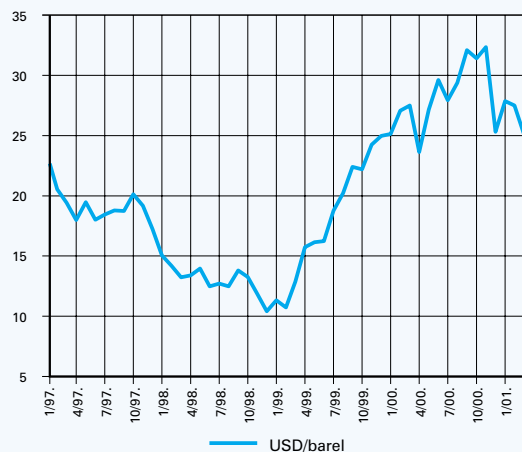
^a Doprinos se definira kao relativna važnost određene komponente indeksa cijena na malo u ukupnoj inflaciji. Zbroj doprinosa svih komponentata izraženih u postotnim bodovima u određenom mjesecu daje iznos međugodišnje stope inflacije. Osim u postotnim bodovima, doprinosi se mogu iskazati i u postocima.

Izvor: DZS i proračuni HNB-a

administrativno reguliranih cijena ukupnoj inflaciji. To je, kao što smo već spomenuli, uvelike posljedica izravnih učinaka povećanja cijena energenata, napose naftnih derivata, čija je cijena u prošloj godini povećana ukupno 36,7% zbog rasta cijena nafte na svjetskom tržištu uz istodobnu deprecijaciju kune prema dolaru i povećanja trošarina na naftne derivate. Među administrativno su reguliranim cijenama osim toga znatno poskupjele stambeno-komunalne usluge i usluge socijalne skrbi, ali njihov doprinos ukupnoj inflaciji nije bio značajan zbog malog udjela tih usluga u strukturi ukupnog indeksa cijena na malo.

Podaci o kretanju cijena nafte na svjetskom tržištu pokazuju da je tijekom prvog tromjesečja privremeno zaustavljen trend njihova rasta (Slike 30. i 31.), prisutan na svjetskom tržištu u posljednje dvije godine kao rezultat povećanja potražnje, na-

Slika 30.

PROSJEČNA CIJENA NAFTI^a NA SVJETSKOM TRŽIŠTU

^a Računa se pri Međunarodnom monetarnom fondu kao prosjek sljedećih cijena nafte (promptna isporuka): Dubai Fateh, UK Brent i West Texas Intermediate.

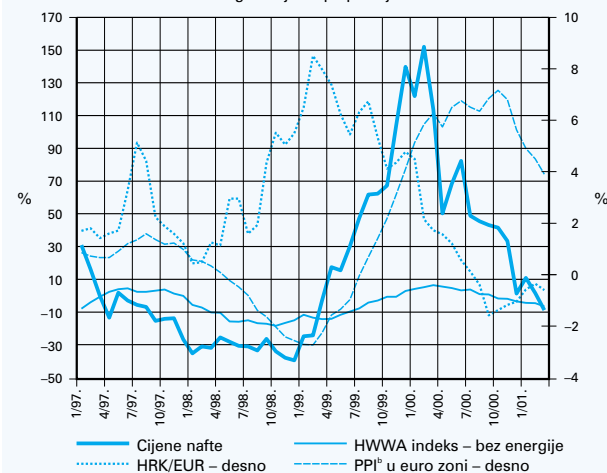
Izvor: MMF, International Financial Statistics

pose zbog snažnog gospodarskog rasta u Sjedinjenim Američkim Državama i zbog oživljavanja gospodarske aktivnosti u Aziji.

Negativne posljedice rasta cijena nafte za gospodarstvo su brojne, a očituju se, između ostaloga, u rastu proizvodnih troškova i u povećanju cijena na malo, do kojeg dolazi izravno, zbog povećanja cijena naftnih derivata, i neizravno, zbog rasta cijena drugih proizvoda i usluga, napose onih u čijoj se proizvodnji intenzivno koristi taj *input*. Osim toga, ustrajno povećanje cijena naftnih derivata može pokrenuti rast inflacijskih očekivanja i izazvati drugi krug učinaka rasta cijena nafte na povećanje inflacije. To se događa kada zaposleni takva kretanja protumače kao ubrzanje inflacije te ugrade svoja veća inflacijska očekivanja u zahtjeve za većim rastom plaća. U ekonomskoj teoriji i praksi raširen je stav da bi se mjerama monetarne politike trebalo reagirati samo onda kada se jave naznake povećanja inflacijskih očekivanja i zahtjeva da se ona ugrade u rast plaća kako bi se sačuvala njihova realna vrijednost. Zahvaljujući relativnoj stabilnosti tečaja kune prema euru (njemačkoj marki), uz tendenciju aprecijacije tečaja kune, srednjoročno se ne očekuje značajniji rast inflacijskih očekivanja. Osim toga, s obzirom na zacrtanu politiku nominalnog smanjenja plaća u državnom i javnom sektoru i smanjene inflatorne pritiske sa strane potražnje, koji bi iz toga trebali proizići, očekujemo da proizvođači i trgovci neće biti u povoljnoj poziciji da indirektno učinke poskupljenja naftnih derivata, kao važnoga proizvodnog *inputa*, prebace uglavnom na kupce, što bi moglo izazvati značajnije indirektno učinke na rast cijena na malo.

Uz ostale komponente uvezene inflacije (Slika 31.) valja još zapaziti da tijekom prvog tromjesečja ove godine agregatni indeks cijena sirovina (bez energije) na svjetskom tržištu (tzv. HWWA indeks) pokazuje tendenciju laganog pada u usporedbi s cijenama sirovina u istom razdoblju prošle godine, odnosno u prethodnom tromjesečju. Istodobno bilježimo i trend opadanja proizvođačkih cijena industrijskih proizvoda u euro-

Slika 31.

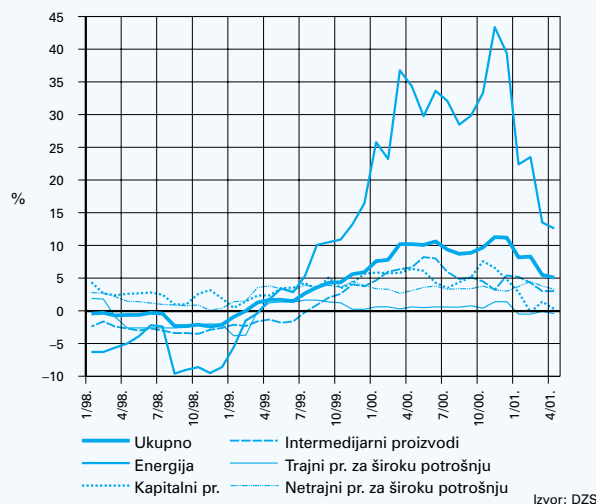
**UVEZENA INFLACIJA: CIJENE NAFTI, HWWA INDEKS
CIJENA SIROVINA^a, PROSJEČNI TEČAJ KUNE PREMA EURU
I CIJENE PRI PROIZVOĐAČIMA U EUROZONI**

^a U Institutu za ekonomska istraživanja iz Hamburga (IFO) konstruiran je agregatni indeks cijena sirovina na svjetskom tržištu, tzv. HWWA indeks. HWWA indeks je pokazatelj kretanja troškova za uvezene sirovine (obuhvaća ukupno 29 sirovina, a indeks bez energije 27) te se koristi u analizama utjecaja promjena cijena sirovina na svjetskom tržištu (najčešće na robnim burzama) na kretanje cijena u industrijskim zemljama.

^b engl. PPI, Producer Price Index = indeks cijena pri proizvođačima

Izvor: MMF, International Financial Statistics; IFO, Wirtschaftsdienst; Eurostat i HNB

Slika 32.

**CIJENE INDUSTRIJSKIH PROIZVODA PRI PROIZVOĐAČIMA
PO GLAVNIM INDUSTRIJSKIM GRUPACIJAMA**
 međugodišnje stope promjene

Izvor: DZS

zoni u usporedbi s prošlom godinom, što zajedno s prethodno opisanim kretanjima ukazuje na opadanje inflatornih pritisaka izvana.

U prva četiri mjeseca ove godine proizvođačke su cijene industrijskih proizvoda ukupno smanjene 1,4%, što zajedno s aprecijacijom kune prema euru, smanjuje pritiske na rast maloprodajnih cijena industrijskih proizvoda. Promatrano prema glavnim industrijskim grupacijama od početka godine (travanj

2001. u usporedbi s prosincem 2000.) cijena energije ukupno je smanjena 8,1% (pri čemu se bilježi ukupni pad proizvođačkih cijena sirove nafte od 19,7% te pad cijena električne energije za gospodarstvo zbog prelaska na ljetnu tarifu, dok su proizvođačke cijene naftnih derivata povećane u prosjeku za 5,0%). Osim toga tijekom prva četiri mjeseca kapitalni su proizvodi pojeftinili ukupno 0,9%, a trajni proizvodi za široku potrošnju 0,8%. Istodobno cijene intermedijarnih proizvoda (bez energije) bilježe rast od 0,7%, dok su najviše poskupjeli netrajni proizvodi za široku potrošnju, ukupno 1,9%.

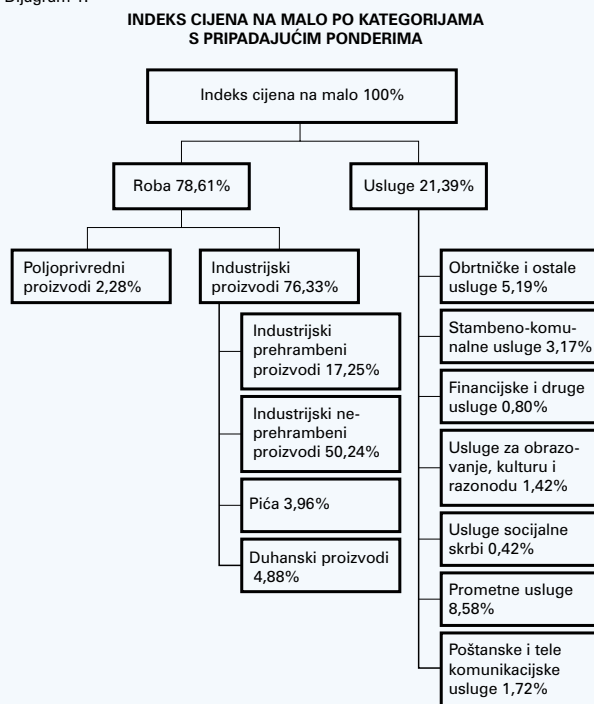
Kao rezultat ukupnog pada cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima u prvom tromjesečju 2001. te zbog učinka baznog razdoblja (pri računanju međugodišnjih stopa promjene iščezli su učinci poskupljenja naftnih derivata iz prvog tromjesečja prošle godine na povećanje ukupne razine cijena pri proizvođačima), međugodišnja se stopa inflacije, mjerena kretanjem cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima, tijekom prvog tromjesečja ove godine kontinuirano smanjivala. Međugodišnji rast cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima u ožujku ove godine iznosi 5,5% te je upola manji nego u prosincu prošle godine, kada je iznosio 11,2%. Cijene industrijskih proizvoda pri proizvođačima ostale su tijekom travnja ove godine uglavnom nepromijenjene u usporedbi s prethodnim mjesecom, dok je međugodišnja inflacija mjerena tim indikatorom smanjena sa 5,5% zabilježenih u ožujku na 5,1% u travnju.

Okvir 1. Osnovne značajke indeksa cijena na malo koji se računa u Državnom zavodu za statistiku Republike Hrvatske

Naglašavanjem potrebe ostvarivanja stabilnosti cijena, pod čime se misli na nisku i stabilnu stopu inflacije, uvažavaju se teorijski doprinosi i iskustva brojnih zemalja i njihovih središnjih banaka da politika koja tolerira ili promiče inflaciju sustavno i dugoročno nagrizava prijeko potrebne temelje za učinkovito funkcioniranje gospodarstva. Stoga se u novom Zakonu o Hrvatskoj narodnoj banci (objavljenom u "Narodnim novinama", br. 36. od 20. travnja 2001.) eksplicitno određuje da je osnovni cilj Hrvatske narodne banke postizanje i održavanje stabilnosti cijena. U nastojanju da ispuni svoj cilj Hrvatska narodna banka u svojim se bazama podataka, kojima se koristi za izradu ekonomskih analiza i projekcija, služi nizom cjenovnih pokazatelja od kojih ključno mjesto zauzima indeks cijena na malo, kao pokazatelj općeg kretanja cijena. Osim toga i dopunski se pokazatelj inflacije, tzv. temeljni indeks cijena na malo, zasniva na isključivanju određenih proizvoda i usluga iz košarice dobara za izračunavanje indeksa cijena na malo.

Košarica proizvoda i usluga za izračunavanje indeksa cijena na malo obuhvaća oko 455 proizvoda i usluga, čije se cijene snimaju od 15. do 21. dana u mjesecu u dvanaest hrvatskih gradova. Indeks cijena na malo objavljuje se osmog dana od posljednjeg dana u mjesecu za koji se indeks računa. Prije svega biraju se proizvodi domaće proizvodnje kojih u prometu ima cijele godine (osim poljoprivrednih proizvoda, kod kojih se prate i sezonski proizvodi). Prodajna cijena u prometu na malo je cijena po kojoj krajnji potrošač plaća određeni proizvod, a sadrži porez na dodanu vrijednost, trošarinu (kod proizvoda kod kojih se zaračunava) i sve troškove uključene u maloprodaj-

Dijagram 1.

nu cijenu. Podjela po kategorijama indeksa cijena na malo s pripadajućim ponderima prikazana je u Dijagramu 1.

Ponderi pojedinih proizvoda/usluga, odnosno grupa proizvoda/usluga, izvedeni su iz strukture ukupnog prometa u trgovini na

malo i prometa usluga iz 1985. godine, a jednom se godišnje (u siječnju) korigiraju indeksom godišnjeg rasta cijena iz prethodne godine te se tijekom godine ne mijenjaju.

Valja napomenuti da postojeća metodologija izračunavanja indeksa cijena na malo ne odgovara u potpunosti međunarodnim standardima, stoga su Državni zavod za statistiku i Ekonomski institut, Zagreb otpočeli s pripremama za uvođenje indeksa potrošačkih cijena (IPC) i harmoniziranog indeksa potrošačkih cijena (HIPC, usklađen sa standardima Europske unije), čije je službeno publiciranje predviđeno za travanj 2003. godine.

Osnovne razlike⁴ između postojećeg indeksa cijena na malo i indeksa potrošačkih cijena izrađenog prema međunarodno prihvaćenim standardima odnose se, prije svega, na način izračunavanja pondera, odabir formula, korekcije za promjene kvalitete te na tretman sezonskih proizvoda. Tako se pri izračunavanju indeksa cijena na malo, pri izradi pondera, koriste podaci o strukturi prometa u trgovini

4 Prikaz razlika temelji se na radnom materijalu *Indeks potrošačkih cijena* Ekonomskog instituta, Zagreb i Državnog zavoda za statistiku iz ožujka 2001.

na malo, dok bi za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena ponderi trebali biti izvedeni iz ankete o strukturi potrošnje kućanstava. Postojeći indeksi cijena na malo računaju se s pomoću Laspeyerove formule uz korištenje običnih i vaganih aritmetičkih sredina, zbog čega postoji vjerojatnost pristranosti indeksa na više. Kako bi se mogućnost takve pristranosti smanjila, za izračunavanje elementarnih agregata indeksa potrošačkih cijena preporučuje se upotreba geometrijske sredine. Osim toga, prilikom izračunavanja indeksa cijena na malo uzima se u obzir ukupna promjena cijene, pri čemu se zanemaruje korekcija za promjenu kvalitete proizvoda, dok izračunavanje indeksa potrošačkih cijena uključuje procjenu utjecaja promjene kvalitete na ukupnu promjenu cijene proizvoda. Izračunavanje indeksa cijena na malo predviđa da se posljednja zabilježena cijena sezonskog proizvoda prenosi unaprijed na mjesec kada sezonski proizvod nije prisutan na tržištu, pri čemu ponderi sezonskih proizvoda ostaju nepromijenjeni tijekom godine. Indeks potrošačkih cijena, međutim, nalaže upotrebu drugačijeg tretmana sezonskih proizvoda da bi se izbjegao eventualni nagli rast cijena u mjesecu kada se određeni sezonski proizvod ponovno pojavi na tržištu.

Okvir 2. Metodologija izračunavanja temeljne inflacije u Hrvatskoj

Jedno od bitnih pitanja povezano s nastojanjima monetarnih vlasti da se sačuva kupovna moć domaćeg novca, odnosno održi niska stopa inflacije, jest praktično pitanje ispravnog definiranja i mjerenja stope inflacije, na koju pri donošenju odluka trebaju biti usredotočeni nositelji monetarne politike. U sve se više središnjih banaka, ne samo onih koje su odabrale monetarni sustav ciljanja inflacije, uz praćenje kretanja inflacije na temelju potrošačkih cijena, odnosno cijena na malo, poseban naglasak stavlja na praćenje tzv. temeljne inflacije (engl. core inflation; underlying inflation).

Tablica 1. Proizvodi i usluge koje se isključuju iz indeksa potrošačkih cijena u odabranim zemljama te prilagodbe za promjene indirektnih poreza kako bi se dobili različiti temeljni indeksi potrošačkih cijena

	Kanada	Velika Britanija	Češka	Mađarska	Slovenija
Kamate na hipotekarne kredite		da			
Administrativno regulirane cijene			da		
Cijene energenata	da			da	da
Cijene hrane	da		da	da	da ^a
Indirektni porezi	da	da	da		da

^a Najvarijabilnije komponente indeksa potrošačkih cijena – cijene voća i povrća, odjeće i obuće, te usluga u restoranima – desezoniraju se i kao takve se uključuju u indeks temeljne inflacije.

Izvor: *Monetary Policy Report* središnje banke Kanade, *Inflation Report* središnjih banaka Velike Britanije, Češke i Mađarske, za Sloveniju: Franšek Drenovec, *Kako se bo zniževala inflacija, Prikazi in analize*, IX/2 (travanj 2001), Banka Slovenije

Iako postoje različiti pristupi mjerenju inflacije, kao i različite definicije, temeljna bi inflacija trebala biti pokazatelj općega, postojanog trenda kretanja inflacije (rasta cijena), odnosno mjera iz koje su isključena prolazna kretanja (kratkoročne fluktuacije i tzv. šum u postojećim podacima). Kao takva može se smatrati onim dijelom inflacije koja je pod kontrolom monetarnih vlasti. Dvije se vrste fluktuacija isključuju jer se smatra da te promjene cijena nisu od velike važnosti za nositelje monetarne politike te da na njih ne bi trebalo reagirati. Riječ je, prvo, o sezonskim fluktuacijama cijena, te, drugo, o fluktuacijama cijena koje su odraz određenoga jednokratnog cjenovnog šoka (dovode do promjene relativnih cijena) koji je proizišao iz izvora koji su izvan kontrole monetarnih vlasti (npr. fiskalni šokovi, energetski šokovi).

Mjera temeljne inflacije koja se izračunava u Državnom zavodu za statistiku dobiva se tako se iz košarice cijena na malo isključuje cijene

proizvoda i usluga (metodom nultog pondera) koje su pod administrativnom kontrolom (uključujući i naftne derivate i električnu struju) te cijene proizvoda za koje se pokazalo da imaju najveći koeficijent varijacije, a to su određeni poljoprivredni proizvodi.

Opće je poznato da su cijene hrane i energenata nestabilnije od ostalih cijena te su često uzrokom velikih, nepredviđenih promjena inflacije mjerene indeksom cijena na malo, koje su u pravilu privremene. Za tržišta hrane i energenata karakteristični su povremeni šokovi ponude, koji su neovisni o monetarnoj politici, tako da je primjereno isključiti te cijene iz ukupnog indeksa da bi se dobila mjera inflacije koju je moguće bolje kontrolirati. Mana je te mjere u tome što nije vjerojatno da je baš svaka promjena cijene hrane i energenata posljedica određenog šoka na strani ponude. U 2001. godini je iz košarice dobara koja se koristi za izračunavanje indeksa cijena na malo isključeno 88 proizvoda s ukupnim udjelom od 22,06%.

Kada se iz distribucije cijena metodom nultog pondera isključi podskup proizvoda s najnestabilnijim cijenama (poljoprivredni proizvodi) te administrativno regulirane cijene, ostatak se preponderira⁵ te se ponderirani prosjek preostalih podindeksa interpretira kao temeljni indeks cijena na malo.

Taj je indeks uvelike nalik, u svijetu uvriježenom, indeksu poznatom pod nazivom indeks potrošačkih cijena bez cijena hrane i energenata (engl. CPI excluding food & energy). Međutim, iz našeg su indeksa isključeni samo oni podindeksi koji se odnose na cijene prehrambenih proizvoda koji su se pokazali najnestabilnijima (poljoprivredni proizvodi), a cijene energenata, naftnih derivata i električne struje, isključene su u sklopu isključivanja administrativno reguliranih cijena. Indeks potrošačkih cijena bez cijena hrane i energije jest mje-

Tablica 2. Udio isključenih proizvoda i usluga u ukupnom indeksu cijena na malo, u postocima

	Ukupno	Poljopriv. proizvodi	Administrat. cijene
1994.	17,95	2,04	15,91
1995.	17,98	2,42	15,56
1996.	18,74	2,46	16,28
1997.	19,09	2,38	16,71
1998.	19,72	2,44	17,28
1999.	20,01	2,39	17,62
2000.	20,44	2,29	18,15
2001.	22,06	2,28	19,78

Izvor: DSZ

5 Tako da zbroj pondera ponovno iznosi 1.

ra u kojoj bi trebao biti sadržan opći trend inflacije karakterističan za indeks potrošačkih cijena, ali manje nestalan, odnosno "izgladeniji". Budući da se nositelji monetarne politike nastoje usredotočiti na trajnije uzroke promjena inflacije i s obzirom na to da ne bi trebali reagirati na jednokratne pomake razine cijena, mjera temeljne inflacije trebala bi biti reprezentativnija u pogledu mogućnosti utvrđivanja promjena cijena do kojih dolazi zbog prekomjernih pritisaka na strani potražnje i zbog monetarnih kretanja.

Popis proizvoda i usluga čije su cijene isključene iz košarice cijena na malo da bi se dobio indeks temeljne inflacije u Hrvatskoj dan je u sljedećoj tablici.

Tablica 3. Proizvodi i usluge koji su isključeni iz košarice za izračunavanje indeksa cijena na malo

1. GRUPA Poljoprivredni proizvodi	2. GRUPA Proizvodi i usluge čije su cijene pod administrativnom kontrolom	
Krumpir	Električna struja – 1-tarifno brojilo	Dopisnica
Grah	Električna struja – 1-tarifno brojilo VT	Telegram
Crveni luk	Električna struja – 2-tarifno brojilo ST	Telefonska kartica
Mrkva	Mjesečna obračunska snaga u KW	Telefonski impuls
Cikla	Loživo ulje	Običan paket
Špinat	Butan	Pretplata za telefon – pojedinačna
Zelena salata	Zemni plin	Cijena telefonskog priključka
Slatki kupus	Motorni benzin, 86 oktana	Cestarina
Kelj	Motorni benzin, 98 oktana	Naknada za izdavanje putovnice
Cvjetača	Benzin, BMB	Naknada za izdavanje osobne iskaznice
Šampinjoni	Motorno ulje	Rodni list
Blitva	Antifriz	Doprinos za građevinsko zemljište
Svježi krastavci	Plinsko ulje (dizel D-2)	Zaštićena najamnina
Grašak	Mjesečna pretplata za televizor	Naknada vlasnika stana (pričuva)
Mahunice	Prijevoz putnika željeznicom	Vodoprivredna naknada
Rajčice	Prijevoz putnika brodom	Naknada za utrošenu vodu
Paprike	Poštanska marka za obično pismo	Naknada za zaštitu voda
		Voda za kućanstvo
		Otpadna voda
		Odvoz smeća
		Zagrijavanje stana
		Parkiranje automobila
		Tehnički pregled vozila
		Mjesečna uplata za vrtić
		Mjesečna uplata za učenički dom
		Mjesečna uplata za studentski dom
		Prijevoz putnika u gradu
		Pokazna mjesečna karta
		Primarna zdravstvena zaštita
		Dnevno liječenje u bolnici
		Participacija po receptu
		Ovjera potpisa kod javnog bilježnika

Tečaj

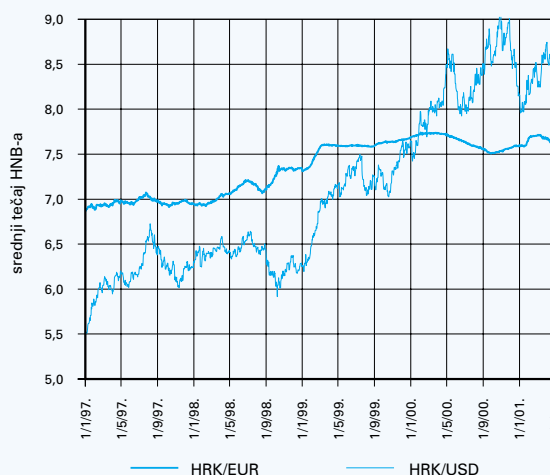
Tijekom prvog tromjesečja nominalni tečaj kune prema euru oslabio je ukupno 1,08%, pri čemu je vrijednost eura povećana sa 7,60 kuna za jedan euro zabilježenih koncem 2000. godine na 7,68 kuna za jedan euro krajem prvog tromjesečja 2001. Sredinom ožujka započeo je trend aprecijacije (rasta vrijednosti) kune prema euru, tako da je do sredine svibnja vrijednost eura pala na 7,35 kuna za euro te je, ukupno gledajući, kuna tijekom prva četiri i pol mjeseca ove godine ojačala prema euru 3,26%.

Intenzitet nominalnog slabljenja kune prema euru tijekom prvog tromjesečja bio je najviše izražen u siječnju kada je kuna prema euru deprecirala 1,02%, nakon čega je uslijedila neznatna mjesečna deprecijacija kune od 0,36% u veljači, koja se nastavila i u prvoj polovici ožujka. Nakon toga vrijednost kune prema euru počela je rasti, tako da je u ožujku ostvarena ukupna aprecijacija kune od 0,29% (kraj ožujka u usporedbi s krajem veljače). Stoga je i intervencija središnje banke prodajom deviza na deviznom tržištu radi ublažavanja deprecijacije tečaja kune bila najveća u siječnju, kada je na aukciji održanoj 25. siječnja ukupno prodano 45 mil. EUR. Nakon toga, središnja je banka intervenirala prodajom deviza na aukciji još samo jednom, prodavši 2. ožujka 19,1 mil. EUR.

Blaga deprecijacija kune uobičajena je sezonska pojava tijekom prvog tromjesečja jer početkom godine dospijeva dio rata za otplatu inozemnih kredita. Ove je godine dodatni pritisak na povećanje potražnje za devizama proizišao iz rasta kunske likvidnosti stanovništva zbog nastavka isplate osigurane štednje

Slika 33.

NOMINALNI DNEVNI TEČAJ KUNE PREMA EURU^a I AMERIČKOM DOLARU

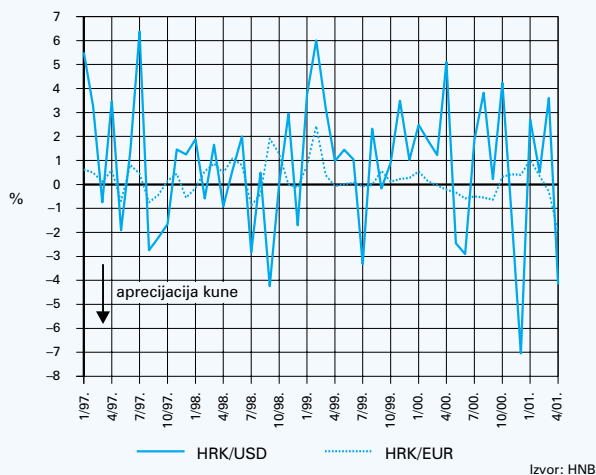
^a ECU prije siječnja 1999.

Izvor: HNB

Slika 34.

STOPE PROMJENE^a NOMINALNOG TEČAJA KUNE PREMA EURU I AMERIČKOM DOLARU

kraj mjeseca u usporedbi s krajem prethodnog mjeseca, srednji tečaj HNB-a

Izvor: HNB

početkom godine. Te su devize ostale u bankarskom sustavu, što se očitivalo u rastu deviznih depozita. Tijekom prvog tromjesečja ostvaren je, s druge strane, i znatan devizni priljev od prodaje državnih obveznica na japanskom tržištu kapitala (u ukupnoj vrijednosti od 40 mlrd. JPY) te od prodaje euroobveznica (u ukupnoj vrijednosti od 500 mil. EUR).

Tijekom travnja kuna je prema euru ojačala dodatnih 2,0%, a taj se trend nastavio i u prvoj polovici svibnja kada je zabilježena daljnja aprecijacija tečaja kune od 2,34%. Na dodatno povećanje deviznog priljeva u travnju utjecali su uskršni blagdani, odnosno s njima povezan povećan devizni priljev od izvoza turističkih usluga i priljev od doznaka radnika zaposlenih u inozemstvu. Osim toga ocjenjuje se da se u posljednje vrijeme u bankarski sustav slijeva i dio deviza koje su građani držali u gotovini kako bi konverziju u euro obavili bez naknade.

U nastojanju da stabilizira tečaj kune središnja je banka od kraja travnja do sredine svibnja na tri devizne aukcije otkupila od banaka ukupno 206,0 mil. EUR (26. travnja 50,8 mil. EUR, 4. svibnja 51,3 mil. EUR, 14. svibnja 41,1 mil. EUR te 21. svibnja 62,8 mil. EUR). Osim toga, poduzeta je i dodatna mjera kojom se nastoji smanjiti ponuda deviza na tržištu i osloboditi dodatna količina kuna potrebna za nastavak kreditne aktivnosti banaka. Naime, odlučeno je da se osnovica za obračun deviznog dijela obvezne pričuve proširi na kratkoročne devizne kredite koje banke uzimaju u inozemstvu te da se stopa obvezne pričuve banaka snizi sa 23,5% na 22,0%. Podsjetimo pritom da središnja banka vodi politiku tzv. upravljano fluktuirajućeg tečaja, pri čemu nastoji ublažiti eventualno nastala prekomjerna kolebanja tečaja koji se formira na deviznom tržištu, ali nema unaprijed utvrđene donje i gornje intervencijske točke, odnosno donje i gornje vrijednosti tečaja kune koje se obvezala braniti.

Tijekom prvog tromjesečja, uz spomenuti pad vrijednosti kune prema euru od ukupno 1,08%, zabilježena je i deprecijacija nominalnog tečaja kune prema dolaru od 6,95%. Istodobno, nominalna vrijednost kune prema britanskoj funti smanjena je 2,13%, prema švicarskom franku 0,91%, dok je vrijednost kune porasla jedino u usporedbi sa slovenskim tolarom, i to

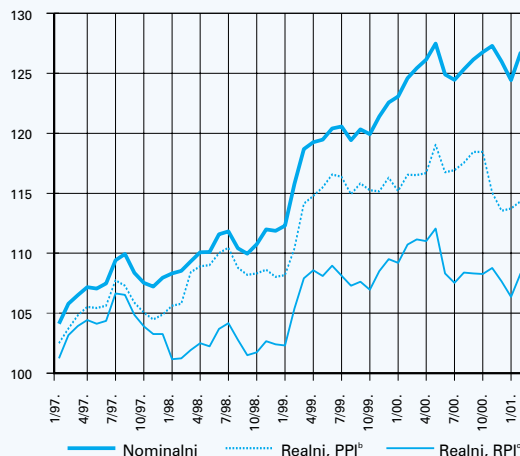
ukupno za 0,28%. Kao rezultat opisanih međuvalutnih kretanja dnevni je nominalni efektivni tečaj kune tijekom prvog tromjesečja oslabio ukupno 2,86% (kraj ožujka ove godine u usporedbi s krajem prosinca prošle godine), pri čemu valja imati na umu da najveći utjecaj na kretanje toga indikatora ima tečaj kune prema euru, koji u košarici valuta sudjeluje sa 66,2%, te američki dolar s udjelom od 30,7%. Nastavak godine – razdoblje do sredine svibnja – obilježilo je jačanje nominalnog tečaja kune prema svim valutama koje ulaze u košaricu za izračun, tako da, ukupno gledajući, indeks nominalnoga efektivnog tečaja zabilježen sredinom svibnja ukazuje na 1,36-postotnu aprecijaciju kune prema košarici valuta u usporedbi s krajem prošle godine. Pri tome je kuna tijekom prva četiri i pol mjeseca 2001. godine nominalno ojačala prema euru ukupno 3,26%, prema švicarskom franku 3,78%, prema britanskoj funti 2,13%, prema slovenskom tolaru 5,08%, dok je vrijednost kune prema američkom dolaru smanjena za 3,03%.

Tijekom prvog tromjesečja (ožujak 2001. u usporedbi s prosincem 2000.) ostvarena je deprecijacija realnoga efektivnog tečaja kune uz cijene pri proizvođačima od 2,59% te od 1,15% uz cijene na malo, kao učinak deprecijacije prosječnoga nominalnog efektivnog tečaja kune od 0,90%, uz sporiji rast cijena u zemlji u usporedbi s inozemstvom. Naime, u prva su tri mjeseca cijene na malo u Hrvatskoj porasle ukupno 0,7%, dok su potrošačke cijene u eurozoni povećane za 0,9%, a u SAD-u za 1,2%. Razlika u promjeni proizvođačkih cijena u zemlji u usporedbi sa zemljama partnerima u ožujku je u usporedbi s prosincem bila još izraženija – dok su proizvođačke cijene u Hrvatskoj u ožujku bile ukupno 1,4% niže nego u prosincu, u eurozoni su povećane za 0,3%, a u SAD-u za 0,2%. S obzirom na to da je tijekom posljednjeg tromjesečja prošle godine (prosinac u usporedbi s rujnom 2000.) ostvarena realna aprecijacija kune od ukupno 4,15% uz cijene pri proizvođačima, odnosno od 0,62% uz cijene na malo, takva kretanja realnoga efektivnog tečaja kune ukazuju na poboljšanje cjenovne konkurentnosti domaćih izvoznika tijekom prvog tromjesečja 2001. godine.

Slika 35.

INDEKS^a NOMINALNOGA I REALNOGA EFEKTIVNOG TEČAJA KUNE UZ CIJENE NA MALO I CIJENE PRI PROIZVOĐAČIMA

1995. = 100

a pad indeksa ukazuje na aprecijaciju kune
b engl. PPI, Producer Price Index = indeks cijena pri proizvođačima
c engl. RPI, Retail Price Index = indeks cijena na malo

Izvor: HNB

Monetarna kretanja

Operacije središnje banke

Monetarno okruženje

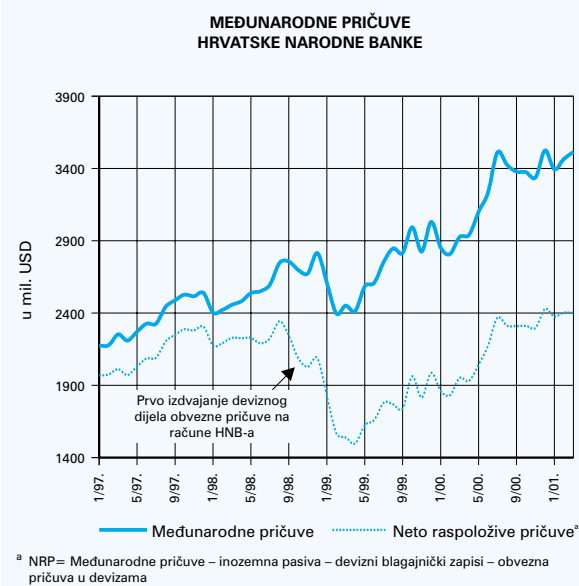
Najvažnija je pojava monetarnih kretanja u prvom tromjesečju ove godine intenziviranje kreditne aktivnosti poslovnih banaka, koja se financirala ponajprije usporavanjem rasta neto inozemne aktive. Banke su, motivirane profitnim razlozima, djelomično promijenile strukturu svog portfelja tako da su iz pretežitog plasiranja u inozemstvo prešle na intenziviranje plasmana domaćim sektorima. Takva su kretanja uz ubrzanu potražnju za gotovinom, dobar početak turističke sezone i optimistična očekivanja o njezinu daljnjem toku izazvala aprecijacijske pritiske na tečaj domaće valute, što je zajedno s ubrzanjem rasta cijena početkom drugom tromjesečja bilo dominantna odrednica monetarne politike.

Promatrano razdoblje obilježilo je nastavak dobre likvidnosti banaka uz izrazito skromno korištenje sekundarnih izvora likvidnosti, a u sklopu strukturnih promjena uspješno je proradio NKS, novi međubankovni platni sustav. Što se tiče regulative, donesen je Zakon o HNB-u. Novodefinirani primarni cilj središnje banke jest stabilnost cijena, a uloga HNB-a kao fiskalnog agenta države također je potvrđena. Prihvaćene su i izmjene i dopune Zakona o deviznom sustavu, deviznom poslovanju i prometu zlata, kojima se uvodi liberalnije devizno poslovanje banaka ponajprije s pravnim osobama. Monetarni ili devizni efekti primjene tih propisa još se ne mogu vidjeti u podacima. Početak drugog tromjesečja bio je rok za prvo izvješćivanje o ispunjavanju uvjeta u skladu sa stand-by aranžmanom sklopljenim s MMF-om. U takvom su se okruženju odvijale aktivnosti središnje banke tijekom prvog tromjesečja i u prvoj polovici drugog tromjesečja ove godine.

Tokovi formiranja primarnog novca

Kretanja ostvarena u prvom tromjesečju razlikovala su se od kretanja zabilježenih početkom drugog tromjesečja, te su i odgovori monetarne vlasti na ta kretanja bili različiti. No, u oba je tromjesečja središnja banka intenzivnije djelovala deviznim transakcijama, a kunski su instrumenti bili manje istaknuti. Tijekom prvog tromjesečja domaća je valuta, sezonski uobičajeno, lagano deprecirala. Središnja banka na to je odgovorila prvom prodajom deviza (25. siječnja) u iznosu od 45 mil. eura i povlačenjem 0,34 mlrd. kuna. Sredinom ožujka središnja je banka organizirala još jednu prodaju deviza, ponukana viškom likvidnosti koji je kontinuirano bio prisutan u sustavu. Prodano je samo 19,1 mil. eura i povučeno skromnih 0,15 mlrd. kuna. Naime, središnja je država neposredno prije te aukcije prodala, što je i bilo planirano za prvo tromjesečje, središnjoj banci 75 mil. eura, koji su bili priljev od plasmana euroobveznica izdanih 14. ožujka. Ostvarenom kupoprodajom deviza bilo je kreirano 0,58 mlrd. kuna, koje su povećale žiroračun središnje države, a zatim ušle u optjecaj i poboljšale ionako dobru kunsku likvidnost. U to su vrijeme banke povećavale upis trezorskih zapisa i smanjivale upis blagajničkih zapisa, pa je deviznu

Slika 36.

operaciju tog opsega bilo nešto teže sterilizirati. Stoga se središnja banka odlučila na tu, drugu deviznu prodaju, no nije bilo velikog odjeka. Već u tom trenutku banke su počele “čuvati” kune, što će u idućim mjesecima biti još izraženije. U trgovanju sa središnjom državom ove godine HNB je ukupno otkupio 100 mil. eura. Prvi otkup bio je nakon emisije samurajskih obveznica u iznosu od 25 mlrd. JPY (200 mil. USD) 23. veljače, kada je središnja banka otkupila 25 mil. eura s pozitivnim monetarnim efektom od 0,2 mlrd. kuna.

U prvom tromjesečju porast međunarodnih pričuva središnje banke i kreiranje monetarnih obveza bilo je temeljem otkupa deviza od Ministarstva financija, dok je smanjivanje međunarodnih pričuva, odnosno povlačenje novca bilo ostvareno prodajom deviza na međubankovnom tržištu. Zbog svih deviznih transakcija tijekom prvih dvaju tromjesečja međunarodne su pričuve središnje banke porasle, te su krajem svibnja iznosile gotovo 3,7 mlrd. USD.

Krajem ožujka počele su se izražavati tendencije koje će dominirati drugim tromjesečjem i koje će ovu godinu jako razlikovati od prethodnih. Aprecijacija tečaja, porast gotovine i porast plasmana banaka privatnom sektoru počeli su se jasno izražavati, te su i potezi monetarne politike bili u skladu s tim pojavama.

Porast potražnje stanovništva za gotovim novcem, nešto veći od očekivanog i nešto ranije od sezonski uobičajenog, započeo je krajem prvog tromjesečja. Visoka razina gotovine u optjecaju održala se i u travnju i svibnju. Takvo kretanje gotovine u skladu je s fundamentalnim kretanjima – rastom trgovine i turizma, te rastom osobne potrošnje na kojoj se ponajprije i temelji rast ovogodišnjeg BDP-a. Osim fundamentalnih uzroka, rastu gotovine pridonijeli su i sezonski vrhunci – Uskrs i ubrzo zatim četverodnevni prvosvibanjski praznik. Rast gotovine u optjecaju standardno prati pad stanja na računima za namirenje. Nakon prvog svibnja tenzije turističke predsezone dodatno su pojačale pritiske u sustavu, što se očitovalo i kao blagi porast kamatne stope i smanjenje obujma trgovanja na novčanom tržištu. Unatoč svemu likvidnost banaka nikada nije bila

znatnije pogoršana. Središnja banka ipak je reagirala reotkupnim aukcijama i, zbog pritiska na tečaj, četirima deviznim aukcijama te otkupila ukupno 216 mil. eura, čime su kreirane dodatne 1,53 mlrd. kuna.

Porast pričuva banaka bio je intenzivan, zbog snažnog porasta depozitne osnovice u bankama. Tako i žiroračuni banaka (računi za namirenje) bilježe visoke razine, što se podjednako odnosi na dio slobodnih likvidnih sredstava kao i na dio sredstava za održavanje obvezne pričuve. Korištenje sekundarnih izvora likvidnosti u tom je razdoblju bilo minimalno.

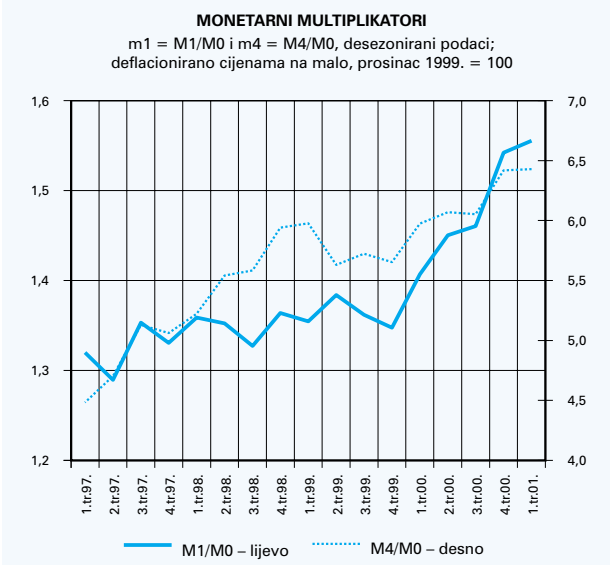
Kratkoročne varijacije potražnje za kunama i za poboljšanjem likvidnosti bankovnog sustava središnja je banka smirila reotkupnim intervencijama. Zbog blagdana su tijekom travnja održana četiri reotkupa blagajničkih zapisa HNB-a (11. travnja u iznosu od 0,24 mlrd. kuna, 13. travnja u iznosu od 0,54 mlrd. kuna, 18. travnja u iznosu od 0,46 mlrd. kuna i 27. travnja u iznosu od 0,38 mlrd. kuna). Također, u prvom tjednu 2001. dospio je reotkup blagajničkih zapisa, koji je središnja banka organizirala prije kraja 2000., u iznosu od 0,3 mlrd. kuna.

Veće korištenje lombardnih kredita bilo je zabilježeno jedino u prvim danima uvođenja NKS-a, jer su banke željele biti sigurne da na računima imaju dovoljno novčanih sredstava za uredno odvijanje platnog prometa. Tijekom četiri dana (neposredno prije i nakon uvođenja) banke su se izrazitije koristile lombardnim kreditima HNB-a kako bi imale dostatan iznos sredstava na računima u NKS-u te u HSPV-u. Tijekom prvog mjeseca postojanja novog platnog sustava cjelokupnu mogućnost povlačenja lombardnih kredita za pojedinačnu banku središnja je banka uračunavala u njezin limit (pokriće na obračunskom računu) u NKS-u. Kako su se banke privikavale na novi sustav platnog prometa, smanjivala se i potražnja za lombardnim kreditima jer je postojao dostatan iznos novčanih sredstava u sustavu, a poslovanje banaka istodobno je bilo bitno olakšano uvođenjem NKS-a. Također, u prvom tromjesečju nije zabilježeno korištenje kratkoročnih kredita za likvidnost, kao ni interventnih kredita, koji su nakon uvođenja NKS-a ukinuti, jer je taj instrument postojao zbog specifičnosti dotadašnjeg platnog prometa. U tom sustavu banke su tek na kraju dana saznale neto stanje na svom žiroračunu (računu za namirenje) i ako je ono bilo negativno, morale su ga promptno namiriti posudbom na noćnom tržištu novca ili, u krajnjem slučaju, zahtjevom za interventnim kreditom kod HNB-a, koji je sljedećeg dana morao biti vraćen. U novim uvjetima platnog prometa preko Nacionalnoga klirinškog sustava interventni kredit nema više svrhu.

Primarni novac i ostale obveze središnje banke

U prva četiri mjeseca ove godine primarni je novac intenzivno rastao i krajem travnja premašio 12 mlrd. kuna. Taj je rast još intenzivniji ako se usporedi s prošlogodišnjim kretanjem u istom razdoblju, kada je primarni novac smanjen za nominalno 0,7 mlrd. kuna, sa 10,3 mlrd. kuna krajem 1999. na 9,5 mlrd. kuna. Isključujući sezonsku komponentu, trendni rast deflaciranoga primarnog novca u prvom tromjesečju ove godine iznosi 1,38% prosječno na mjesec, za razliku od samo 0,09% prošle godine. Da je ovogodišnji rast primarnog novca doista

Slika 37.

snažan, vidljivo je i po tome što je premašeno očekivanje primarnog novca iz Memoranduma o ekonomskoj i financijskoj politici (MEFP) za stand-by aranžman s MMF-om i tako je potvrđeno da su monetarna kretanja u početku ove godine dinamičnija nego što se to očekivalo. Naime, Dodatak VIII MEFP-a, "Ograničenja kumulativnog povećanja neto domaće aktive Hrvatske narodne banke", definira neto domaću aktivnu HNB-a kao razliku između primarnog novca i neto raspoloživih međunarodnih pričuva, te u skladu s time određuje i iznose primarnog novca za kraj svakog izvještajnog mjeseca (posljednjeg u tromjesečju).

Tijekom prošle godine monetarni je multiplikator porastao s prosječno 1,3 na 1,5 i od kraja 2000. na toj se razini zadržao uz blaže sezonske oscilacije. Desezonirani podaci ukazuju čak i na blagi porast multiplikatora tijekom prvog tromjesečja ove godine. Monetarna politika postala je snažnija – jedna kreirana kuna primarnog novca, a to je agregat pod neposrednom kontrolom središnje banke, uzrokuje porast novčane mase za 1,5 kuna. Time se razina multiplikatora približava razini koju ima u razvijenim zemljama.

U okviru primarnog novca razina računa za namirenje banaka kod središnje banke potvrđuje da je kunska likvidnost sustava u promatranom razdoblju, osim u kratkom razdoblju oko dvaju blagdana, bila iznimno dobra. Prosječna razina tih računa u prva četiri mjeseca 2001. bila je viša od 1,2 mlrd. kuna, dok je prošle godine u istom razdoblju iznosila 0,3 mlrd. kuna. Kontinuirana aprecijacija tečaja nije, dakle, rezultat nedostatne kunske likvidnosti, nego snažnog porasta preferencija banaka prema jačanju kuskoga likvidnog portfelja. Upravo sredinom drugog tromjesečja dotada najveća aprecijacija tečaja kune koincidira s najvišim iznosima na računima za namirenje, koji premašuju 2 mlrd. kuna, što otkriva očekivanja banaka u vezi s daljnjim kretanjem tečaja kune. Ni potražnja privatnog sektora za gotovinom ne zaostaje, te sredinom drugog tromjesečja gotov novac u optjecaju premašuje 7 mlrd. kuna. Takva situacija potaknula je središnju banku da, osim već spomenutim otkupom deviza, intervenira i promjenom instrumenta obvezne pričuve, usporedno djelujući na oslobađanje

kunske likvidnosti, za kojom očito postoji velika potražnja, i na povlačenje dijela devizne likvidnosti, kako bi kontradiktorno djelovala na tečajne pritiske.

Obvezna pričuva i nadalje je osnovni monetarni instrument reguliranja likvidnosti. Nakon izrazitog smanjenja krajem 2000., uzrokovanog ukupnim smanjenjem stope obvezne pričuve sa 28,5% na 26,5%, i u prvom se tromjesečju izdvojena obvezna pričuva na posebnom računu kod HNB-a nastavlja smanjivati. Smanjenje izdvojene obvezne pričuve, uz kontinuiran rast osnovice i jednaku stopu, rezultat je promjene alokacije portfelja banaka, koje su povećale iznose na računima za namirenje, kojima održavaju obveznu pričuvu, a smanjile isto-

Okvir 3. Novi Zakon o Hrvatskoj narodnoj banci

U travnju 2001. godine Hrvatski je sabor donio novi Zakon o Hrvatskoj narodnoj banci, kojim se uređuje monetarna politika u Republici Hrvatskoj u skladu sa standardima razvijenih država, posebice članica Europske unije. Iako je HNB zadržao sve zadatke i poslove koje je imao i prema prijašnjem zakonu, novi je zakon promijenio institucionalne osnove monetarne politike u Hrvatskoj.

Dvije glavne promjene koje je uveo novi zakon jesu davanje pune samostalnosti i neovisnosti Hrvatskoj narodnoj banci radi postizanja jasno definiranog cilja. Osnovni cilj HNB-a, prema kojem se ocjenjuje uspješnost njezina rada, jest postizanje i održavanje stabilnosti cijena. Ne dovodeći u pitanje ostvarivanje svoga osnovnog cilja, HNB će podupirati gospodarsku politiku Republike Hrvatske.

Prema novom zakonu, HNB je potpuno samostalan i neovisan u postizanju svoga cilja. Takva je neovisnost standard u svim tržišnim ekonomijama, s obzirom na to što se tako onemogućuje zloraba monetarne politike u neke druge svrhe, a koja dugoročno dovodi do gubitka za cijelo društvo. Neovisnost se ogleda u funkcionalnoj, institucionalnoj, osobnoj i financijskoj neovisnosti. Funkcionalna neovisnost odnosi se na jasno postavljen cilj i samostalnost u odabiru mjera i instrumenta monetarne politike. Institucionalna neovisnost znači da na odluke HNB-a ne mogu utjecati druge institucije. Osobna neovisnost jamči zaštitu dužnosnika HNB-a od vanjskih pritisaka, pri čemu se isključuje sukob interesa i precizno definira izbor i razrješenje guvernera i članova Savjeta. Konačno, financijska neovisnost znači da prihode i rashode određuje narav monetarne i devizne politike, a ne obrnuto.

Uz to što je potpuno neovisan, HNB je prema novom zakonu i odgovoran za postizanje Zakonom postavljenog cilja. Tako Hrvatski sabor može razriješiti dužnosnike Banke ako utvrdi da zbog ozbiljnih propusta u obnašanju dužnosti dolazi do trajnoga i bitnog odstupanja od ostvarenja osnovnog cilja HNB-a.

Prema Zakonu Hrvatska narodna banka utvrđuje i provodi monetarnu i deviznu politiku, upravlja međunarodnim pričuvama Republike Hrvatske te izdaje novčanice i kovani novac, kune i lipe. HNB regulira bankarski sektor tako da odobrava i oduzima odobrenja za rad poslovnih banaka te regulira i nadzire njihovo poslovanje. Hrvatska narodna banka zadužena je i za reguliranje, unapređivanje i nadzor platnog sustava. Konačno, ona obavlja i Zakonom utvrđene poslove za Republiku Hrvatsku.

Novi je Zakon predvidio da Hrvatska narodna banka, osim što izvješćuje Hrvatski sabor, o svome radu izvješćuje i javnost. Tako HNB može godišnje objaviti izvješće o ostvarivanju monetarne politike, koje obuhvaća pregled i ocjenu monetarne politike u prethodnoj godini te opis i obrazloženje monetarne politike za iduću godinu. Uz to HNB redovito i pravodobno obavještava javnost o analizama maroekonomskog stanja te stanju financijskoga i monetarnog sustava. Cilj Tromjesečnog izvješća upravo je takvo obavještanje javnosti.

dobno sredstva na računima izdvojene obvezne pričuve. Banke dakle aktivnije upravljaju svojim likvidnim portfeljem, što je u skladu s jako izraženom preferencijom banaka prema likvidnom kunkskom portfelju uopće. Već krajem prvog tromjesečja omjer izdvojene i održavane obvezne pričuve iznosi 70 : 30, što je znatno poboljšanje u usporedbi sa 90 : 10 koliko je iznosio prethodnih godina. Osim aktivnije politike banaka u upravljanju likvidnim sredstvima (čemu su pridonijeli različiti razlozi, od uvođenja novog platnog sustava koji omogućuje bolji pregled nad likvidnošću banke, do porasta kreditne aktivnosti), i središnja je banka potaknula taj proces svojim mjerama. Ponovo se remuneriraju ukupna sredstva obvezne pričuve, bez obzira, dakle, na to jesu li održavana na računima za namirenje ("žiroračunima") ili su na posebnom računu za izdvajanje. Pri proširenju osnovice za remuneraciju središnja je banka snizila i stopu remuneracije obvezne pričuve sa 4,5% na 3,7%, zbog čega je razina prihoda banaka po toj osnovi ostala nepromijenjena. Ipak, time su banke dodatno motivirane da drže veći dio obvezne pričuve na računima za namirenje, čime se potiče i nagrađuje bolje upravljanje likvidnošću te pozitivno utječe na razvoj novčanog tržišta.

Početak drugog tromjesečja snažan rast depozitne osnovice utječe na porast ukupne, pa tako i izdvojene obvezne pričuve, koja, uz nepromijenjen odabrani postotak izdvajanja, ponovo počinje rasti.

I kod obvezne pričuve u stranoj valuti, kao i kod kunske pričuve, dolazi do stalnog povećanja osnovice za obračun obvezne pričuve. Učinak povećanja izdvojene obvezne pričuve u razdoblju od siječnja do travnja iznosi oko 1,34 mlrd. kuna što se može objasniti izrazitim povećanjem izvora deviznih sredstava, koji su krajem travnja dosegli 54,8 mlrd. kuna. Za razliku od kunske obvezne pričuve, kod devizne pričuve banke u prosjeku održavaju 52% pričuve na računima u središnjoj banci (minimalno je propisano 40%), dok je preostalo plasirano kao depozit u inozemne banke ili u devizne blagajničke zapise HNB-a.

Spomenuta promjena odluke o obveznoj pričuvi, koja će se primijeniti u dva puta (8. lipnja i 8. srpnja), unificira osnovicu za obračun obvezne pričuve uključujući u nju primljene devizne kredite i spušta istodobno stopu obvezne pričuve za jedan i pol postotni bod, sa 23,5% na 22,0%. Ukupni efekti ostvareni nakon oba koraka, bit će sljedeći: u kunkskom dijelu oslobodit će se oko 0,3 mlrd. kuna, čime će banke tijekom ljetnog sezonekog vrhunca lakše zadovoljiti potražnju za kunama, bez daljnje pritiska na tečaj; u deviznom dijelu ukupna će se obvezna pričuva povećati u protuvrijednosti od 2,4 mlrd. kuna, od čega će oko 1 mlrd. biti povećanje na računima izdvojene obvezne pričuve, dok će preostalo biti povećanje održavanja u likvidnim deviznim potraživanjima (deviznim blagajničkim zapisima i depozitima u inozemnim bankama). Na taj bi se način, očekuje se, razina tečaja trebala stabilizirati, jer doista nema fundamentalnih ni monetarnih razloga za daljnju aprecijaciju tečaja kuna.

Blagajnički zapisi HNB-a bili su i u ovoj godini efikasan monetarni instrument pri upravljanju novčanom masom i pri kontroli likvidnosti na novčanom tržištu. Stanje upisanih blagajničkih zapisa u razdoblju od siječnja do kraja travnja bilježi visoke razine u usporedbi s razinom upisanih blagajničkih zapisa

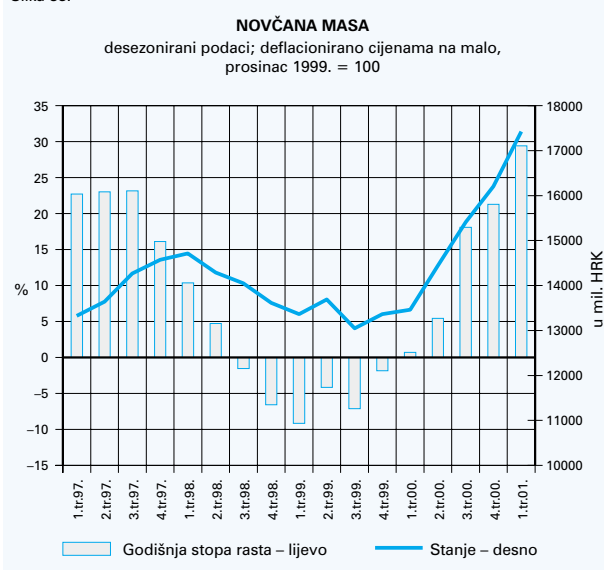
HNB-a tijekom 2000., iako je stopa promjene blagajničkih zapisa u prvom tromjesečju 2001. godine $-9,9\%$. Unatoč smanjenju prinosa ostvarenih na aukcijama i manjoj prilagodljivosti upisivanja blagajničkih zapisa, banke i nadalje upisuju visoke iznose blagajničkih zapisa što se može objasniti viškom likvidnosti i još uvijek prisutnim rizikom ulaganja u realni sektor. Krajem travnja dolazi do manjeg pada upisanih blagajničkih zapisa što je posljedica promjene načina provođenja aukcija na primarnom tržištu. Dosadašnji se način prodaje blagajničkih zapisa HNB-a svake srijede promijenio i od svibnja se aukcije na primarnom tržištu blagajničkih zapisa odvijaju jednom na mjesec. Iako je prijelaz bio postupan, s nekoliko izvanrednih aukcija kako bi se ublažio i uskladio prijelaz sa starih na nove rokove, upis blagajničkih zapisa malo se smanjio. Dosadašnji rokovi dospjeća blagajničkih zapisa od 35, 91 i 182 dana mijenjaju se u 35, 70 i 105 dana. To je prvi korak prema konzistentnom uređivanju primarnog tržišta kratkoročnih vrijednosnica i ispravljanju nekih nedosljednosti. Takvim promjenama pomoglo se afirmaciji trezorskih zapisa i središnjoj državi olakšalo kratkoročno financiranje na domaćem tržištu. Istovrsnost dospjeća blagajničkih i trezorskih zapisa koja je prije postojala, umanjivala je efikasnost obaju instrumenata, koji se sada bolje nadopunjuju. Blagajnički zapisi definirat će kratkoročniji dio krivulje prinosa, a trezorski onaj malo dužih ročnosti. U dužem razdoblju treba očekivati daljnje usklađenje vrijednosnica središnje banke i Ministarstva financija. To bi trebalo olakšati provođenje monetarne politike pomoću samo jedne bezrizične vrijednosnice na financijskom tržištu.

Iz analize kretanja stanja upisanih blagajničkih zapisa u stranoj valuti može se zaključiti da su blagajnički zapisi u stranoj valuti imali gotovo istovjetan trend kao i blagajnički zapisi u kunama, ali na nižim apsolutnim razinama.

Visoka likvidnost utjecala je i na kretanje kamatnih stopa na novčanom tržištu. Kamatne stope slijedile su trend visoke likvidnosti tako da se u usporedbi s prošlom godinom razina kamatnih stopa nalazi na osjetno nižoj razini, osim povremenih skokova tijekom blagdana. Doprinos padu kamatnih stopa na financijskom tržištu dala je i središnja banka spuštanjem kamatne stope na lombardne kredite sa 12% na $9,5\%$ u veljači 2001.

Osim dobre kunske i devizne likvidnosti banaka tijekom prvog i početkom drugog tromjesečja, treba istaknuti da i depoziti središnje države kod HNB-a bilježe izrazito visoke razine. Tako prosječno stanje žiroračuna države (zaključno s posljednjim raspoloživim podatkom od 18. svibnja) iznosi visoke 1,2 mlrd. kuna, za razliku od 0,5 mlrd. kuna u istom razdoblju prošle godine. Povremeni vrhunci, koji dostižu gotovo 2 mlrd., nisu neuobičajeni. Devize ostvarene prodajom obveznica na inozemnim tržištima središnja je država pohranila kod središnje banke. Tom je transakcijom drugi put formiran devizni depozit države u iznosu od 0,7 mlrd. kuna. Taj je depozit, koji ulazi u ukupne depozite središnje države kod bankovnog sustava, također utjecao na poboljšanje neto potraživanja bankovnog sustava od središnje države. Do sada je samo depozitni novac tijela državne uprave bio kod središnje banke, dok je država devize redovito deponirala kod poslovnih banaka. Devize će država trošiti u skladu sa sezonskom dinamikom, te će se povećani priljev iz prvog tromjesečja upotrijebiti za troškove budućih razdoblja.

Slika 38.

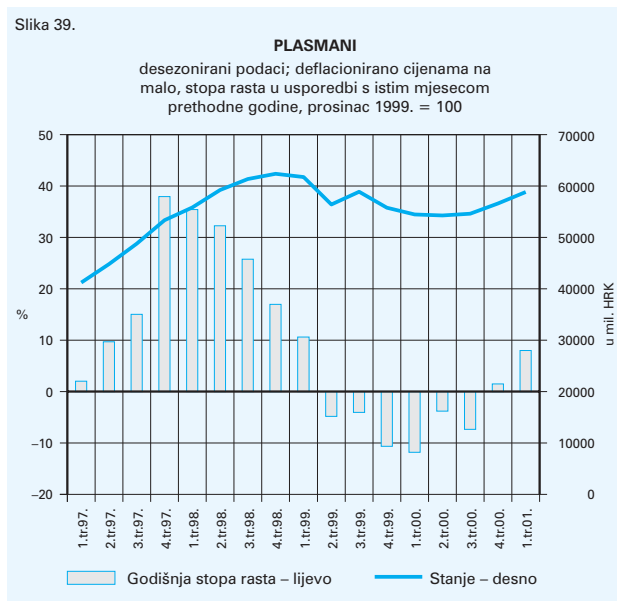
Kretanje monetarnih i kreditnih agregata

U prvom tromjesečju 2001. dodatno je ubrzana tendencija rasta većine novčanih pokazatelja, koja je bila prisutna tijekom prošle godine. Istodobno ohrabruje rast kredita poduzećima nakon dvogodišnjeg pada i stagnacije u drugoj polovici 2000.

Trendni rast novčane mase (M1) u prvom tromjesečju 2001. postao je strmiji u usporedbi s prethodnom godinom. Tako je godišnja stopa rasta desezonirane realne vrijednosti M1 na kraju ožujka iznosila $27,9\%$, dok je prosječna mjesečna trendna stopa rasta u prvom tromjesečju iznosila $2,5\%$ (mjesečna trendna stopa rasta M1 u posljednja dva tromjesečja prošle godine iznosila je $2,1\%$ i $1,6\%$). Nominalna vrijednost M1, koja je krajem ožujka iznosila 17,4 mlrd. kuna, pokazuje godišnji rast od čak $37,3\%$. Takav iznimno dinamični porast novčane mase u uskoj je korelaciji s porastom kreditne aktivnosti, koji je bio neophodan za porast proizvodnje i BDP-a. Može se očekivati da će se na godišnjoj razini stope rasta monetarnih agregata vratiti na umjerenije razine. Promatrano po mjesecima, nakon sezonskog pada u siječnju i stagnacije u veljači, novčana je masa u ožujku zabilježila brži rast, koji se u prethodnim godinama bilježio nešto kasnije, najčešće u travnju.

Na kretanje novčane mase u prvom tromjesečju najviše je utjecalo ubrzanje rasta gotovog novca, dok depozitni novac, koji je bio glavni generator rasta M1 u prethodnoj godini, bilježi blago usporavanje tendencije rasta. Pri tome obje komponente bilježe nominalni pad u usporedbi s krajem prosinca, što odražava kretanje uobičajeno za prvo tromjesečje.

Gotov novac u prvom tromjesečju 2001. bilježi znatno ubrzanje tendencije rasta, u usporedbi s kretanjima iz 2000. Podsjetimo, rast gotovine u prethodnoj godini bio je odraz izlaska iz krize 1998. i 1999. godine, a dodatno su ga potaknuli dobra turistička sezona, u ljetnim mjesecima, te rast prometa u trgovini na malo u prošloj godini. U prvom tromjesečju 2001. mjesečna trendna stopa realnog rasta iznosila je $1,9\%$, dok se tijekom 2000. ta stopa kretala oko $0,7\%$. Gotovina je krajem ožujka nominalno iznosila 6,4 mlrd. kuna, što je 27% više nego u istom mjesecu prošle godine.

Istodobno je došlo do laganog usporavanja rasta depozitnog novca, koji je u prošloj godini bio glavni pokretač rasta novčane mase, iako on i dalje bilježi trendni rast. Pritom je depozitni novac stanovništva nastavio ubrzano rasti, dok se rast depozitnog novca poduzeća usporava. Tako je mjesečna trendna stopa realnog rasta depozitnog novca poduzeća u prvom tromjesečju iznosila 1,2%. To je već treće uzastopno tromjesečje u kojem se trendni rast depozitnog novca poduzeća usporava. Takvo se kretanje može objasniti završetkom isplate dospjelih nepodmirenih obveza države, koja je obilježila prvu polovicu 2000. i dovela do velikog rasta likvidnosti i poduzeća i cjelokupnoga bankovnog sustava.

Snažan rast deviznih depozita, koji traje od početka prošle godine, nastavio se i u 2001. Tako je mjesečna trendna stopa realnog rasta deviznih depozita iznosila 1,5% u prvom tromjesečju 2001. Ukupno (nominalno) devizni su depoziti u prvom tromjesečju porasli za 3,8 mlrd. kuna, što je porast od 8,1% u usporedbi s krajem prošle godine. Rast depozita pokazuje da je vraćeno povjerenje građana u domaće banke. Stopu rasta deviznih depozita određuje kretanje depozita građana (8,4%), koji čine oko 90% ukupnih deviznih depozita. Istodobno su depoziti poduzeća, s udjelom od 10%, rasli znatno sporije (4,4%).

Na rast deviznih depozita znatno je utjecala isplata osigurne štednje (u iznosu od 2,3 mlrd. kuna), koja je započela krajem prosinca. Međutim, utjecaj isplaćene štednje objašnjava tek dio rasta deviznih depozita krajem prosinca (u posljednjih deset dana prosinca devizni depoziti stanovništva porasli su 1,2 mlrd. kuna) i u siječnju (porast deviznih depozita stanovništva iznosio je 2,1 mlrd. kuna). Podaci za veljaču i ožujak, tijekom kojih su ukupni devizni depoziti porasli za 0,7 i 1,1 mlrd. kuna, ukazuju na nastavak autonomnog trenda rasta deviznih depozita.

U strukturi ukupnih depozita udjel deviznih depozita iznosi 85%, a udjel kunskih 15%. Dok su devizni depoziti u prvom tromjesečju nastavili rasti kao i prošle godine, rast kunskih depozita dodatno je ubrzan. Tako je mjesečna trendna stopa realnog rasta kunskih depozita iznosila 4,7%. Kunski su depoziti

u prvom tromjesečju ukupno (nominalno) porasli 1,2 mlrd. kuna što je povećanje od 14,8%. Njihovom je rastu najviše pridonio rast kunskih depozita poduzeća, koji su tijekom prvog tromjesečja porasli 30% (ukupan je iznos depozita poduzeća 3,9 mlrd. kuna), dok su kunski depoziti stanovništva u istom razdoblju porasli 11% (ukupno iznose 3,5 mlrd. kuna).

Porast plasmana banaka, odnosno ekspanzija kredita ostalim sektorima, obilježio je prvo tromjesečje 2001. Problemi u bankarskom sektoru tijekom 1998. pokrenuli su trend smanjenja realnih plasmana, koji se stabilizirao tek sredinom 2000., uz vrlo blagi rast u četvrtom tromjesečju. Za razliku od prethodnih kretanja, realni trendni rast plasmana u prvom tromjesečju 2001. bilježi mjesečnu stopu rasta od 2%. Tako su plasmani u prvom tromjesečju nominalno porasli za 3,9 mlrd. kuna ili 6,3%, dok je, usporedbe radi, rast plasmana u cijeloj 2000. iznosio 5,0 mlrd. kuna ili 8,9%.

Posebno ohrabruje promjena u kretanju plasmana po sektorima, odnosno zamah rasta kredita poduzećima. Naime, sektor koji je najviše trpio tijekom krize plasmana, bila su poduzeća, kojima su odobravani iznosi novih kredita manji od iznosa koji su dolazili na naplatu, tako da je ukupan iznos kredita poduzećima smanjen. Banke su usporeno odobranje kredita poduzećima objašnjavale nedostatkom kvalitetnih projekata i zaštitom od rizika zbog pravne nesigurnosti i nemogućnosti naplate dospjelih kredita. Banke su stoga svoju kreditnu aktivnost sve više usmjeravale "pouzdanijem" sektoru stanovništva. Na taj je način udio poduzeća u ukupnim kreditima banaka pao sa 65% krajem 1998. godine na 54% u ožujku 2001., dok se udjel kredita stanovništvu povećao sa 31% na 40%.

Kunski krediti poduzećima u prvom tromjesečju bilježe rast od 9,5%, što je čak nešto brže od rasta kunskih kredita stanovništvu koji je iznosio 7,9%. Pritom se rast kredita kontinuirano ubrzava već nekoliko mjeseci zaredom. Takva kretanja ukazuju na gospodarski oporavak, te se nastavak kreditne aktivnosti očekuje i u sljedećim mjesecima.

Potraživanja banaka od središnje države bila su u prvom tromjesečju vrlo dinamična, premda se ukupan iznos potraživanja od središnje države krajem ožujka vratio na razinu s kraja prosinca, tako da bilježimo neutralni efekt na neto odnose bankovnog sustava i središnje države uz sasvim lagano smanjenje neto zaduženosti države kod poslovnih banaka. Naime, državni se prihodi, po sezonskoj pravilnosti, u siječnju ostvaruju ispod prosjeka. U takvim uvjetima država manjak prihoda premošćuje kratkoročnim zaduživanjem. Budući da nije mogla računati na zaduživanje kod središnje banke, što je bila praksa u prethodnim godinama, država je morala naći druge izvore financiranja. Uz to se država u prvom tromjesečju u inozemstvu zadužila manje nego što je bilo planirano. U tim se okolnostima orijentirala na zaduživanje u zemlji, i to ponajprije kod vrlo likvidnoga bankovnog sustava.

Država se zaduživala izravno uzimanjem kredita kod poslovnih banaka, a još više povećanim izdavanjem svojih trezorskih zapisa. Povećanje kredita odobrenih državi zabilježeno je u siječnju, a do kraja ožujka vratilo se na razinu s kraja prosinca. Istodobno je država znatno povećala iznos izdanih trezorskih zapisa, koji su se tijekom prvog tromjesečja povećali za 60% i na kraju ožujka iznosili 4,4 mlrd. kuna. Razlog za takva kretanja bila je vrlo dobra likvidnost bankovnog sustava, koji je

rado investirao u državne vrijednosnice. Prema podacima Ministarstva financija poslovne su banke otkupile 87,8% ukupnog iznosa izdanih trezorskih zapisa. Krajem ožujka banke su držale 3,4 mlrd. kuna trezorskih zapisa, što je povećanje od 77% u usporedbi s krajem 2000. Razina upisanih trezorskih zapisa stabilizirana je tijekom travnja, te zapisi više ne rastu snažnim stopama rasta kao do tada. Porast upisa trezorskih zapisa od strane banaka povećava neto potraživanja banaka od središnje države, jednako kao i porast kredita banaka odobrenih državi. Ipak, usporedno s povećanjem potraživanja banaka od države, povećani su i depoziti države kod banaka, djelomično zbog

priljeva od inozemnih obveznica, što je vodilo stagniranju neto odnosa banaka i središnje države. Depoziti države u prvom su tromjesečju ukupno porasli za 8,8% i na kraju ožujka iznosili 8,6 mlrd. kuna.

Neto inozemna aktiva bankovnog sustava nastavila je rasti, iako se tendencija rasta malo usporila u usporedbi s prošlom godinom kada je neto inozemna aktiva porasla čak 75,4% nominalno.

Glavni pokretač rasta neto inozemne aktive i dalje je rast deviznih depozita. Poslovne banke dužne su, na temelju deviznih depozita, izdvajati obveznu pričuvu u devizama, djelo-

Okvir 4. Memorandum o ekonomskoj i financijskoj politici

Hrvatska je Vlada u uskoj suradnji s Hrvatskom narodnom bankom, u okviru Memoranduma o ekonomskoj i financijskoj politici koji je donesen uz *stand-by* aranžman Međunarodnog monetarnog fonda, pripremila gospodarski program za razdoblje od 2001. do 2003. godine. Gospodarski program počiva na fiskalnoj prilagodbi, disciplini plaća i strukturnim reformama, u okruženju kontinuirano stabilnog tečaja. Glavni srednjoročni cilj toga gospodarskog programa jest rast zaposlenosti i životnog standarda stanovništva uz istodobno održavanje makroekonomske stabilnosti. Da bi podržala provedbu navedenog programa u njegovoj prvoj godini, Vlada RH je sklopila *stand-by* aranžman s MMF-om u iznosu od 200 milijuna specijalnih prava vučenja (SPV-a), što odgovara 54,78 posto njezine članske kvote.

Iako hrvatska Vlada odobrenim sredstvima može raspolagati do zaključno 30. travnja 2002., s obzirom na vrlo povoljno stanje međunarodnih pričuva Republike Hrvatske i jednostavan pristup međunarodnim tržištima kapitala, hrvatske su vlasti jasno istaknule da sredstva odobrena aranžmanom ne namjeravaju povlačiti. Aranžman s MMF-om sklopljen je prije svega kao podrška provođenju strukturnih reformi hrvatskih vlasti kojim bi se ojačao kreditni rejting Republike Hrvatske i dao signal stranim ulagačima da hrvatske vlasti ne namjeravaju odstupiti od zacrtanog programa. Čim je sklapanje aranžmana postalo izvjesno, Vlada se, već u prvom tromjesečju ove godine, zadužila u inozemstvu, a priljevi proizašli iz dvije emisije obveznica nadilaze proračunske potrebe prvog polugodišta. Dio toga priljeva depoziran je kod HNB-a i koristit će se u drugom dijelu godine.

Dogovoreno je, u skladu s uobičajenom praksom MMF-a, da će provođenje programa biti praćeno s pomoću kvantitativnih kriterija za ocjenu uspješnosti izvršenja programa i indikativnih ciljeva u monetarnom, fiskalnom i eksternom sektoru. U vezi s tim, Memorandum o ekonomskoj i financijskoj politici (engl. Memorandum of Economic and Financial Policies, MEFP) sadrži prethodne mjere te kvantitativne i strukturne kriterije za ocjenu uspješnosti izvršenja programa koje je potrebno zadovoljiti do kraja ožujka, odnosno do kraja lipnja 2001. godine, i indikativne limite za drugu polovicu 2001. godine.

Bit programa jest smanjivanje državne potrošnje i smanjivanje udjela poreznih prihoda i rashoda u BDP-u. Smanjivanje državnih rashoda kontrolira se s različitih stajališta te se većina kvantitativnih kriterija odnosi na praćenje zacrtane dinamike smanjivanja državnih rashoda. Već u prethodnim mjerama MEFP-a definira se politika ograničavanja rasta plaća u državnom sektoru kao temelj ostvarivanja smanjenja manjka proračuna konsolidirane središnje države.

Prethodne mjere ugrađene u Memorandum odnose se na početak funkcioniranja Državne riznice, preko čijeg bi se jedinstvenog računa usmjeravali svi nerutinski proračunski rashodi. MEFP također zahtijeva početak primjene Vladine politike plaća u državnom sektoru koji se financira iz proračuna, određivanje osnovice plaće za dr-

žavni sektor i neproračunski javni sektor te plaća viših državnih dužnosnika, ukidanje regresa za godišnji odmor, božićnice i darova za djecu i svih naknada koje nisu regulirane zakonom. U prethodne mjere ugrađeni su i zahtjevi prema kojima treba privesti kraju postupak isplate osiguranih štednih uloga banaka u stečaju te ukinuti povlastice za uvoz automobila koje su uživali branitelji.

Kvantitativni kriteriji za ocjenu uspješnosti izvršenja programa prije svega se odnose na ograničavanje dugova konsolidirane središnje države. Memorandum kontrolira fiskalno zaduženje prema svim njegovim izvorima: domaćim bankama, inozemstvu i privatnom sektoru. U program su tako ugrađeni tromjesečni limiti kumulativnog manjka proračuna konsolidirane središnje države, tromjesečni limiti kumulativnog povećanja neto kredita bankovnog sustava proračunu konsolidirane središnje države te tromjesečni limiti dospjelih neplaćenih obveza proračuna konsolidirane središnje države.

Osim izravnog zaduživanja središnje države, Memorandum ograničava i izdana državna jamstva i garancije (riječ je o tromjesečnoj gornjoj granici za ugovaranje i davanje jamstava za nepovlašteni inozemni dug te o tromjesečnoj gornjoj granici za stanje kratkoročnog inozemnog duga).

Kako su svojim sadržajem kvantitativni kriteriji usmjereni prema ograničavanju ukupne državne potrošnje, uobličeni su tako da, osim konsolidirane središnje države, uključuju i ostale izvore rasta javne potrošnje. Na tom su tragu u Memorandum uključena ograničenja neto posudbi 10 velikih javnih poduzeća od domaćih banaka.

Uz navedene limite, kvantitativni kriteriji za ocjenu uspješnosti izvršenja programa još obuhvaćaju tromjesečnu donju granicu za neto raspoložive međunarodne pričuve HNB-a te tromjesečne limite kumulativne promjene neto domaće aktive HNB-a.

Dogovoreno je također da će provođenje programa biti praćeno s pomoću dva strukturna kriterija za ocjenu uspješnosti izvršenja programa, uobičajenih klauzula izvršenja i dvije strukturne kontrolne točke.

Strukturni se kriteriji odnose se na donošenje Vladine uredbe o utvrđivanju koeficijentata za izračun plaće za pojedinačna radna mjesta, kojima bi se zamijenili dosadašnji koeficijenti koje je zasebno određivalo svako ministarstvo i smanjila masa plaća, zatim na najavu plana za smanjenje broja zaposlenih i početak provođenja plana smanjivanja broja zaposlenih u proračunskom sektoru.

Cilj uobičajenih klauzula izvršenja Memoranduma jest onemogućiti nastanak novih dospjelih neplaćenih obveza. Također je cilj onemogućiti uvođenje novih ili pooštavanje postojećih ograničenja vezanih uz plaćanja u inozemstvo.

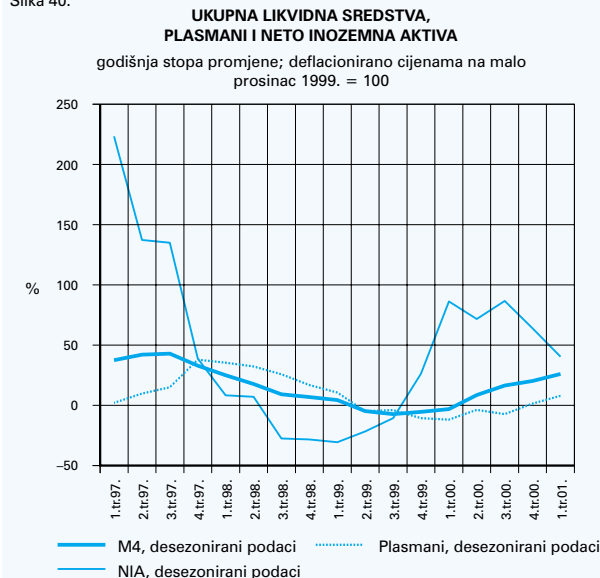
Strukturnim kontrolnim točkama hrvatska se Vlada obvezala da će poduzeti sve mjere koje su potrebne da bi se pripremila prodaja najmanje 20% dionica HT-a te ostvario napredak u restrukturiranju i privatizaciji HEP-a i INA-e.

Prilikom sklapanja Memoranduma hrvatske su se vlasti obvezale izvješćivati Fond o napretku postignutom u provođenju gospodarskog programa te unaprijed konzultirati s Fondom o eventualnim izmjenama politika obuhvaćenih MEFP-om te o primjeni dodatnih mjera koje će možda biti potrebno donijeti da bi se ispunili ciljevi programa.

mično na račun obvezne pričuve kod HNB-a, a djelomično kao depozit na račun poslovne banke u inozemstvu. HNB prikupljena sredstva također plasira u inozemstvu, tako da porast devizne pričuve direktno povećava inozemnu aktivnu i banaka i HNB-a. Zbog toga i zbog učinaka upisanih blagajničkih zapisa HNB-a u devizama, inozemna aktiva HNB-a u prvom je tromjesečju porasla na ukupno 30,7 mlrd. kuna, što je rast od 6,6%. Kako je istodobno došlo do blagog smanjenja inozemne pasive HNB-a, neto inozemna aktiva HNB-a u prvom je tromjesečju ove godine porasla za 7,2%.

Zbog sve većeg orijentiranja prema domaćem sektoru, što se iskazuje i rastom domaćih plasmana, kod poslovnih je banaka u prvom tromjesečju bilo prisutno usporavanje rasta njihove inozemne aktive u usporedbi s prošlom godinom, kada se povećala 59%. Istodobno, zbog porasta primljenih inozemnih kredita, raste inozemna pasiva poslovnih banaka, koja je u prošloj godini stagnirala, a to podupire tezu o intenzivnijem kreditiranju domaćih sektora na račun potraživanja od inozemstva. Ukupan porast neto inozemne aktive poslovnih ba-

Slika 40.

Okvir 5. Nacionalni klirinški sustav

Nacionalni klirinški sustav (NKS), nov sustav međubankovnog platnog prometa, počeo je raditi 5. veljače ove godine. Zajedno s Hrvatskim sustavom velikih plaćanja (HSVP), međubankovnim platnim sustavom za depozitne institucije (banke i štedionice) i središnju banku, koji je u Hrvatskoj narodnoj banci uspostavljen prije dvije godine – 6. travnja 1999., čini ukupnu infrastrukturu (tehničku i tehnološku) podršku provedbi reforme domaćeg platnog prometa u Hrvatskoj.

Savjet HNB-a donio je 1995. godine temeljne postavke novog sustava platnog prometa u zemlji, što uključuje: izgradnju nove infrastrukture u platnom prometu, prenošenje računa za obavljanje platnog prometa depozitnih institucija i središnje države iz Zavoda za platni promet (ZAP) u HNB, te prenošenje računa za obavljanje platnog prometa pravnih i fizičkih osoba iz ZAP-a u banke.

Cilji je novog platnog prometa u zemlji: bolje upravljanje likvidnošću banke i njezinih komitenata te likvidnošću cijeloga bankovnog i financijskog sustava; potpuna implementacija instituta dvostrukog pokrića i minimiziranje sustavnog rizika u platnom prometu; ukidanje monopola u platnom prometu i pojeftinjenje usluge platnog prometa; uspostava modernog sustava platnog prometa, koji je zasnovan na preporukama EMU-a o platnom prometu i koji je kompatibilan sa sustavima razvijenih zemalja.

Prvi i temeljni korak u provedbi reforme platnog prometa bilo je uvođenje HSVP-a, sustava za izvršenje međubankovnih plaćanja i evidentiranja na računima za namirenje banaka i štedionica kod HNB-a u realnom vremenu po bruto načelu. U plaćanju preko HSVP-a u potpunosti je anuliran sustavni rizik izvršenja plaćanja. Plaćanje se izvršava samo ako banka platitelj ima na svom računu sredstva za njegovo izvršenje.

Početak ove godine uslijedilo je uvođenje NKS-a, sustava za izvršenje međubankovnih plaćanja – "malih plaćanja", odnosno svih koja se ne izvršavaju preko HSVP-a.

Platni sustav u Hrvatskoj zamišljen je i djelomično ostvaren u tri razine. Prva je razina unutar pojedinačne poslovne banke, koja obavlja plaćanje i namirenje između svojih komitenata – deponenta. Druga je razina obračun u NKS-u preko kojeg se banke međusobno namiruju za plaćanja svojih komitenata, koji su deponenti druge banke. Direktni su sudionici u obračunu preko NKS-a banke i štedionice, međutim, naloge za platne transakcije u NKS može dostaviti i

ZAP (što je upravo način na koji se u ovom trenutku i odvija platni promet). Sudionik je u NKS-u i HNB, a sudionik još može biti institucija koja posreduje u obavljanju poslova platnog prometa, institucija koja obavlja poslove platnog prometa u ime i za račun banke/štedionice i pravna osoba koja, na temelju posebnog ovlaštenja direktnog sudionika, dostavlja naloge za platne transakcije u NKS radi obračuna. Treća je razina HSVP.

Obračun između depozitnih institucija, direktnih sudionika u NKS-u, odvija se preko njihovih obračunskih računa. Osnovno je obilježje obračunskog računa depozitne institucije u NKS-u nulti saldo na kraju radnog dana i utvrđivanje limita na tom obračunskom računu za sljedeći radni dan. Limit za obračunski račun odobrava i zadaje sama depozitna institucija, a visina je odobrenog limita pokriće na obračunskom računu kako bi se platne transakcije u NKS-u mogle odvijati. Uloga je limita prije svega u tome da jamči izvršenje plaćanja i zaštićuje čitav sustav od rizika.

Upravo je zato u početku, kad je uveden NKS, bankama bilo dopušteno da u limit mogu uračunavati i ukupnu mogućnost korištenja lombardnog kredita. Taj, sekundarni izvor likvidnosti bio je uračunat u potencijal depozitne institucije pri NKS-u, kako bi se u tim početnim danima omogućilo uredno funkcioniranje sustava i unatoč eventualno nepreciznoj procjeni likvidnosti pojedine depozitne institucije. U ožujku je ta mogućnost bila dokinuta.

Obračuni se u NKS-u odvijaju u tri ciklusa, tijekom kojih se primaju nalogi. Na kraju ciklusa, ako je ukupna suma naloga unutar limita pojedine banke, izvršava se namirenje, koja je organizirana po neto multilateralnom načelu. Na kraju dana obračunski račun depozitne institucije u NKS-u izmiruje se s njezinim računom za namirenje u HSVP-u i formira se konačno stanje računa za namirenje (žiroračuna) depozitne institucije kod HNB-a.

Ulazak platnog prometa po računima pravnih osoba u banke bit će završna faza reforme platnog prometa (zajedno s reguliranjem platnog prometa po računima države). Radi toga doneseni su odgovarajući podzakonski propisi koji uključuju i uspostavu Jedinstvenog registra računa poslovnih subjekata. Za taj završni korak potrebno je donošenje novog Zakona o platnom prometu. U međuvremenu je jedanaest banaka podnijelo zahtjev HNB-u za obavljanje poslova platnog prometa za svoje komitente. Tek kad platni promet za pravne osobe doista i prijeđe u banke (poslove platnog prometa za fizičke osobe banke već obavljaju), krajnji će korisnici, gospodarski subjekti, osjetiti vidljivo poboljšanje platnog prometa.

naka u prvom tromjesečju iznosio je 3,6%.

Takva su kretanja dovela do nastavka rasta ukupnih likvidnih sredstava M4, koja su nastavila svoj rast započeti sredinom 1999. Mjesečna trendna stopa realnog rasta u prvom tromjesečju iznosila je 2,1%, što je intenzivnije od prošlogodišnjega prosječnog rasta od 1,6%.

Na rast M4 i dalje najviše utječe rast neto inozemne aktive, ali za razliku od prethodnih godina, sve veći utjecaj ima i neto domaća aktiva, koja je u prvom tromjesečju nominalno porasla 5,3%, dok je u cijeloj prošloj godini taj porast iznosio 10,1%.

Preliminarni podaci za travanj ukazuju na nastavak pozitivnih kretanja u gospodarstvu, koji se očituje u tendenciji daljnjeg rasta novčanih i kreditnih agregata. To se posebice odnosi na nastavak rasta plasmana nebankarskom sektoru, te snažan oporavak depozitnog novca poduzeća nakon nešto slabijeg prvog tromjesečja. Devizni depoziti, izraženi u eurima, i dalje rastu, iako zbog aprecijacije tečaja bilježe smanjenje u kunskom izrazu. Suprotno tome, neto inozemna aktiva banaka u travnju bilježi pad, i u kunskom iznosu i u eurima. Ostvarena kretanja odgovaraju aktivnostima poslovnih banaka, koje se okreću od inozemstva, a prema domaćim kunskim plasmanima, što naravno utječe na aprecijaciju tečaja. Travanjska su kretanja potvrdila da ponajprije neto domaća aktiva poslovnih banaka određuje daljnje formiranje ukupnih likvidnih sredstava M4.

Tržište novca

U prva četiri mjeseca 2001. tržište novca, koje je ponajprije međubankovno, bilo je obilježeno padom ukupne i noćne trgovine i porastom dnevne trgovine u usporedbi s krajem 2000. Ta je pojava u prvom dijelu tog razdoblja bila praćena padom kamatnih stopa, a u travnju, zbog povećane potražnje za novcem zbog blagdanskih vikenda, uslijedio je porast kamatnih stopa, najveći u danima uoči praznika.

Veličina novčanog tržišta spuštena je s prosječne dnevne razine (dnevno i noćno trgovanje s posredovanjem TNZ-a i bez

posredovanja TNZ-a) sa 212,7 mil. kuna (u prosincu) na 123,0 mil. kuna u travnju (najniža razina – u ožujku – iznosila je oko 105 mil. kuna). Visoka likvidnost bankovnog sustava tijekom protekla četiri mjeseca nije pridonijela intenziviranju trgovine na novčanom tržištu (pogotovo sekundarne trgovine kratkoročnim vrijednosnicama), naprotiv, ukupna je trgovina smanjena. Pozitivno je, međutim, to da se struktura trgovine promijenila u korist dnevnog trgovanja, što znači da veći udio trgovine otpada na plasmane s dužim rokovima, a svoj udio gube noćni plasmani. To se ne događa samo zbog pada ukupnoga noćnog prometa već i zbog rasta prosječnog prometa u dnevnom trgovanju.

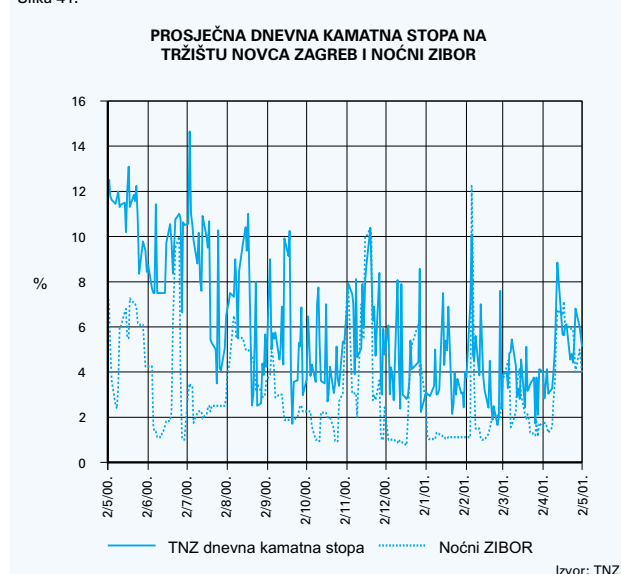
Dnevno je trgovanje u travnju imalo prosječnu razinu od 40,6 mil. kuna od čega su 82,6% činile pozajmice uz opoziv, što se obično odnosi na višednevne plasmane, dok su preostale pozajmice ugovorene na rok od više dana. Tako je udio dnevne trgovine u ukupnoj međubankovnoj trgovini dostigao 33,0% (prema podacima s TNZ-a). Pokazuje se, međutim, da noćna trgovina raste u razdobljima kad postoji visoka potražnja za novcem, osobito od strane stanovništva.

Prosječne kamatne stope bile su znatno snižene u cjelokupnoj trgovini, a ponovno su porasle s dolaskom blagdanskih dana. U noćnoj su trgovini kamatne stope pale na razine ispod 1%, dok su u dnevnoj trgovini pale na razinu od gotovo 1,5%. Od polovice travnja kamatne stope rastu. Prosječna kamatna stopa u dnevnoj trgovini porasla je na 5,0% u travnju (s ožujkskih 3,6%). U noćnoj su trgovini kamatne stope porasle na 2,6% (bez posredovanja TNZ-a), odnosno 3,7% preko TNZ-a, što nam ukazuje na razliku u cijeni trgovanja između dviju skupina banaka. Prva su skupina banke unutar ZIBOR grupe (najaktivniji sudionici na novčanom tržištu), koje trguju uz niže kamatne stope iz dva razloga. Prvo, riječ je o bankama s visokim stupnjem povjerenja u međusobnoj trgovini i drugo, izbjegava se posredništvo nekog drugog subjekta (TNZ-a) pri trgovini. U drugu skupinu banaka spadaju ostale banke koje se uglavnom koriste uslugama TNZ-a, preko kojeg imaju uvid u stanje na novčanom tržištu.

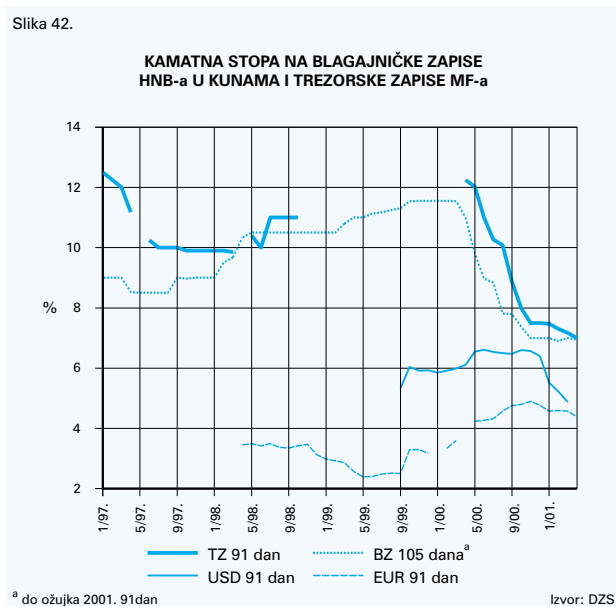
Tržište kratkoročnih vrijednosnica

Stanje upisanih iznosa blagajničkih zapisa u kunama (2,6 mlrd. kuna), blagajničkih zapisa u stranim valutama (1,6 mlrd. kuna) i trezorskih zapisa Ministarstva financija (4,3 mlrd. kuna) na kraju travnja stvara potencijalno sekundarno tržište od 8,5 mlrd. kuna. Međutim, vrijednost sekundarne trgovine tim vrijednosnicama doseže tek oko 5% njihova iznosa. Imaoci tih vrijednosnica (oko 92% to su banke i štedionice) ne pokazuju veliku spremnost na trgovanje svojim portfeljima, već ih drže kod sebe iz nekoliko razloga. Visoka likvidnost bankovnog sustava jedan je razlog. Visoki prinosi ponajprije na kunske vrijednosnice, ali i na devizne zapise drugi su razlog. Prosječna kamatna stopa na kunske blagajničke zapise s rokom dospijanja od 35 dana iznosi 6,4%, na trezorske zapise s rokom dospijanja od 42 dana – 5,95%, a na najkraće robove deviznih blagajničkih zapisa od 63 dana – 4,53% (EUR) i 4,14% (USD). Za usporedbu, prosječna kamatna stopa na kratkoročne kunske kredite u ožujku je bila 5,8%. Tim razlozima treba pridodati i visoku sigurnost tih plasmana, te činjenicu da, u slučaju poteškoća

Slika 41.

Slika 42.

s likvidnošću, mogu biti temelj za mogućnost korištenja lombardnog kredita ili reotkupa blagajničkih zapisa, instrumenata monetarne politike središnje banke.

Hrvatska narodna banka poduzela je nekoliko mjera radi jačanja sekundarne trgovine kratkoročnim vrijednosnicama kako bi blagajnički zapisi HNB-a imali kraće rokove dospijeaća od trezorskih zapisa Ministarstva financija, od veljače 2001. skraćeni su rokovi upisa blagajničkih zapisa HNB-a u kunama s rokova od 35, 91 i 182 dana prešlo se na rokove od 35, 70 i 105 dana. Nadalje, tjedne aukcije blagajničkih zapisa zamijenjene su mjesečnim aukcijama blagajničkih zapisa. Tu je promjenu pratio pad upisanog iznosa kunskih blagajničkih zapisa sa 3,1 mlrd. kuna na 2,3 mlrd. kuna, a nakon toga ponovno je porastao upisani iznos. U strukturi vlasništva banke i štedionice dominiraju s gotovo 99% upisanog iznosa.

Ministarstvo financija do sada nije poduzelo slične mjere. Kod trezorskih zapisa zadržani su uobičajeni rokovi (42, 91 i 182 dana) i tjedne aukcije. Upis trezorskih zapisa naglo je porastao na kraju travnja 2001. i dosegao iznos od 4,3 mlrd. kuna. U strukturi vlasništva dominiraju banke s udjelom od oko 85%, što je niže od udjela u upisanim blagajničkim zapisima HNB-a.

Kamatne stope na kunske vijednosnice imaju tendenciju snižavanja, za blagajničke zapise HNB-a već više od godine dana, a otprilike 11 mjeseci za trezorske zapise. Kamatne su stope gotovo prepolovljene, ali s obzirom na nerizičnost tih vrijednosnica nose još uvijek vrlo dobar prinos. Blagajnički su zapisi prema posljednjim podacima upisivani uz kamatne stope između 6,36 i 6,95% ovisno o roku dospijeaća, dok se trezorski zapisi upisuju uz kamatne stope od 5,95 do 7,30% ovisno o roku dospijeaća.

Kamatne stope na zapise u eurima nakon dugotrajnog rasta, u posljednjih 6 mjeseci padaju uz oscilacije, dok kamatne stope na zapise u američkim dolarima već dugo imaju trend pada (godinu i pol). Na taj je način nastala situacija u kojoj su kamatne stope na zapise u eurima više od kamatnih stopa na zapise u američkim dolarima, iako su u razdoblju najviših kamatnih stopa na zapise u američkim dolarima te kamatne stope bile gotovo

vo za jedanput (86%) više od kamatnih stopa na zapise u eurima. Kamatne stope na devizne blagajničke zapise odražavaju kretanja kamatnih stopa na inozemnim tržištima i monetarne politike SAD-a i EMU-a. Blagajnički zapisi u stranim valutama trenutačno se upisuju na najkraće rokove od 63 dana, a upisani iznosi padaju, uglavnom zbog visoke potražnje za kunama i jačanja tečaja kune.

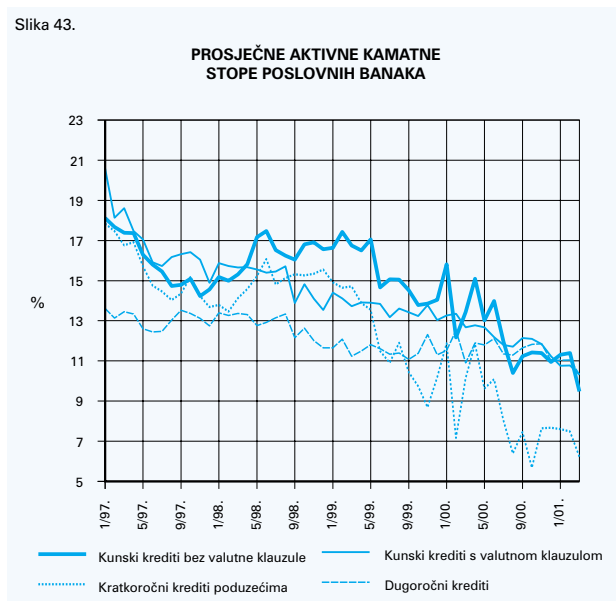
Kamatne stope poslovnih banaka

Poslovne banke nastavljaju smanjivati svoje kamatne stope. Pad kamatnih stopa traje od početka 1996., s prekidom u razdoblju od proljeća 1998. do proljeća 1999., kada su kamatne stope zbog poteškoća u bankovnom sustavu privremeno porasle. Krajem prvog tromjesečja ove godine prosječne su aktivne kamatne stope spuštene ispod granice od 10% (na novoodobrene kredite), dok su prosječne pasivne kamatne stope također znatno snižene. Na snižavanje kamatnih stopa djelovali su visoka likvidnost bankovnog sustava, smanjivanje dugova države, jačanje konkurencije i sl.

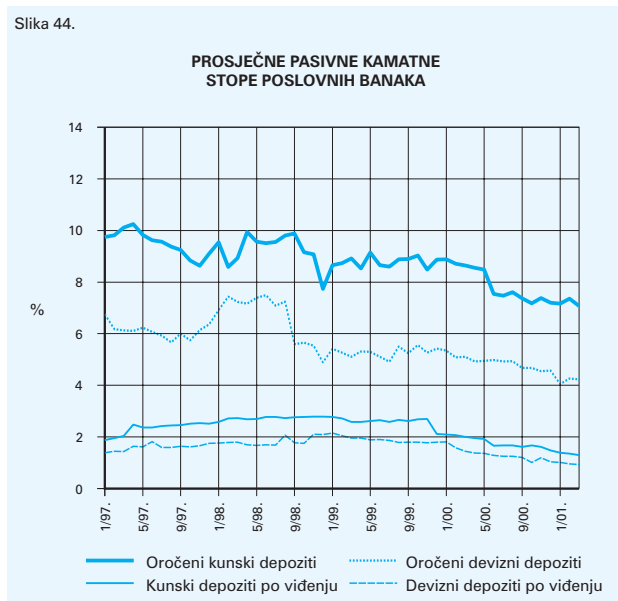
Zanimljivo je pogledati kretanje aktivnih kamatnih stopa u ožujku po strukturi novoodobrenih kredita. Prosječna kamatna stopa na kunske kredite bez valutne klauzule (64,8% novoodobrenih kredita) pala je na razinu manju od 9%. Kratkoročni krediti čine 98% tih kredita. Od kratkoročnih kredita 72% otpada na kredite poduzećima, čija je prosječna kamatna stopa 5,6%, a 23% na kredite stanovništvu (99% krediti po tekućim računima), koji kontinuirano imaju iznimno visoku kamatnu stopu od 20,2%. Iznos novoodobrenih okvirnih kredita stanovništvu i dalje raste uz zadržavanje visoke razine prosječne kamatne stope. Zato svaki pomak u ponderima, odnosno smanjivanje udjela kredita poduzećima čija je kamatna stopa u proteklih godinu dana znatno pala (na gotovo 50% razine otprije dvanaest mjeseci), dovodi do povećanja prosječne aktivne kamatne stope.

Kretanje dugoročnih kamatnih stopa objašnjava kretanje prosječne kamatne stope na dugoročne kunske kredite s valutnom klauzulom (oko 31% ukupnih novoodobrenih kredita u

Slika 43.

Slika 44.

ožujku). Ta je kamatna stopa u ožujku iznosila 9,8%, što je znaatan pad nakon razdoblja stagnacije. Kamatna stopa na dugoročne kredite stanovništvu na razini je od 11,4%, a njihov je novoodobreni iznos u ožujku dostigao iznos od gotovo milijarde kuna.

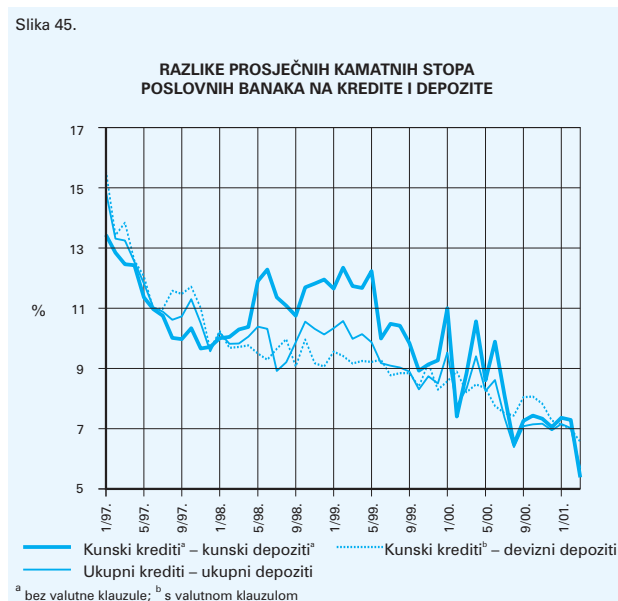
Pad aktivnih kamatnih stopa istodobno prati pad pasivnih kamatnih stopa. Prosječne su kamatne stope i na kunske i na devizne depozite pale znatno ispod razine od 4%. Prosječna kamatna stopa na kunske oročene depozite iznosi 7,1%, dok je kamatna stopa na depozitni novac vrlo niska i iznosi 1,6%.

Kod deviznih depozita, koji čine oko 85% depozita, prosječna kamatna stopa na oročene depozite iznosi 4,3%, a na depozite po viđenju 0,9%.

Unatoč stalnom padu pasivnih kamatnih stopa novoprimiti iznosi depozita u prvom tromjesečju 2001. bilježe svoje najveće dosad ostvarene vrijednosti.

Znatno veći apsolutni pad aktivnih kamatnih stopa od pada pasivnih kamatnih stopa (mjereno iznosom postotnih bodova)

Slika 45.

^a bez valutne klauzule; ^b s valutnom klauzulom

Tablica 4. Usporedba kamatnih stopa u odabranim zemljama

	EMU	CZ	PL	HU	SI	SK	HR
	VI.00.	VI.00.	VI.00.	VI.00.	VI.00.	VI.00.	VI.00.
Krediti	6,56	6,85	19,70	12,10	15,60	10,91	9,98
Oročeni depoziti	3,49	4,37	13,60	9,20	9,90	8,99	6,80
Stopa inflacije (CPI ^a)	2,40	4,10	10,20	9,10	12,20	15,40	7,00
	XII.00.	XII.00.	XII.00.	XII.00.	XII.00.	XII.00.	XII.00.
Krediti	7,16	6,51	20,90	12,80	16,30	10,74	7,38
Oročeni depoziti	3,96	3,95	14,10	9,90	10,90	6,84	6,89
Stopa inflacije (CPI ^a)	2,60	3,90	8,50	10,10	10,60	8,40	7,40

^a engl. CPI, Consumer Price Index = cijene na malo, međugodišnja stopa promjene
Napomena: Podaci su uzeti iz mjesečnih publikacija središnjih banaka i odnose se na kratkoročne kredite poduzećima i kratkoročne oročene depozite (do 3 mjeseca) stanovništva, obje kategorije u domicilnoj valuti.

doveo je do situacije u kojoj su kamatne marže (razlika aktivnih i pasivnih kamatnih stopa) smanjene do vrlo niske razine. Takav će trend natjerati banke da mogućnost svoje zarade prebace s prihoda od kamata na neke druge vrste prihoda.

Međunarodne usporedbe prosječnih kamatnih stopa poslovnih banaka iznimno su neprecizne jer ne postoji jedinstvena metodologija praćenja kamatnih stopa. Takvi, neprecizni podaci pokazuju da je razina nominalnih i realnih kamatnih stopa niža u Hrvatskoj nego u drugim tranzicijskim zemljama, što je objašnjivo i njezinom nižom razinom inflacije.

Tržište kapitala

Domaće tržište

Nakon što je na Zagrebačkoj burzi u 2000. ostvaren promet od gotovo 2 mlrd. kuna (ipak manji od najboljeg rezultata iz 1997.), u prva četiri mjeseca ove godine rezultati nisu bili tako obećavajući. Ukupan je promet dosegao tek 366,3 mil. kuna, a to obuhvaća trgovanje dionicama (248,7 mil. kuna), obveznicama (115,5 mil. kuna) i pravima (portfelj Ministarstva javnih radova, obnove i graditeljstva – 2,1 mil. kuna).

Osim prometa smanjen je i broj dionica u najvišoj kotaciji (ostale su samo 4 dionice u Kotaciji I), od kojih se značajno trguje samo trima, koje su uvijek među prvih pet po vrijednosti trgovine na Zagrebačkoj burzi. U nižoj kotaciji nalazi se ostalih 60 dionica koje su uvrštene na Zagrebačku burzu. U trgovini dionicama vlada visoka koncentracija. Na 10 dionica s najvećim prometom otpada oko 95% trgovanja na burzi. Trgovanje obveznicama ima nešto veću važnost ove godine. Trguje se trima obveznicama (jedna u izdanju HZZO-a i dvije u izdanju DAB-a) po cijenama koje su iznad njihove nominalne vrijednosti, ponajprije zahvaljujući njihovim visokim nominalnim prinosima.

Tržišna kapitalizacija na Zagrebačkoj burzi iznosila je na kraju travnja 25 mlrd. kuna (dionice). Međutim najveći dio tog iznosa otpada na 4 dionice s najvećom tržišnom kapitalizacijom (70% ukupne kapitalizacije). Već se dugi niz godina na kotaciji burze ne pojavljuju nove dionice, a tržišna je kapitalizacija postojećih niska. Da bi se te negativne okolnosti promijenile, potrebno je stimulirati poduzeća da izađu na burzu, što zahtijeva

Slika 46.

jeva i veću transparentnost poslovanja, a mnoga poduzeća još nisu spremna na to ni po svojim potrebama ni po kapacitetima.

Kretanje indeksa međutim djeluje vrlo pozitivno i, naravno, prati porast vrijednosti tržišne kapitalizacije. U jednom je trenutku prešao i granicu od 1.000 bodova (5. ožujka: 1.000,4 boda) što se nije dogodilo još od 1997. Posljednjih dana ponovno raste. Prosječna je vrijednost u ovom tromjesečju bila na razini od 920 bodova, a u travnju na razini od 981 boda.

Na Varaždinskom tržištu vrijednosnica promet također nije bio posebno velik u prva tri mjeseca ove godine (87 mil. kuna), međutim prema pokazateljima za travanj (142,0 mil. kuna) promet se znatno povećao i nagovještjuje se moguće povećanje ukupnoga godišnjeg prometa (do kraja travnja 229,0 mil. kuna). Ukupan se promet ostvaruje u kotaciji ponude i potražnje (147,4 mil. kuna), PIF kotaciji (62,4 mil. kuna), trgovini pravima (portfelj Ministarstva javnih radova, obnove i graditelj-

stva, 19,0 mil. kuna) i u kotaciji tržišta, koja je vrlo mala. Međutim, moguće je da, kao i prošle godine na Zagrebačkoj burzi, trgovina dionicama jednog ili dvaju poduzeća, ali u velikom iznosu, poveća ukupan promet, no ne prouzroči bitne pomake u trgovini drugim dionicama. Na VTV-u se trguje i dionicama PIF-ova, a njihov je promet također nešto povećan u posljednja dva mjeseca i sudjeluje sa 27% u ukupno ostvarenom prometu na VTV-u u prva četiri mjeseca ove godine. Ukupna je tržišna kapitalizacija vrijednosnica na VTV-u oko 7 mlrd. kuna.

Veličina i značenje tržišta kapitala u odabranim zemljama uspoređeni su na temelju pokazatelja za ožujak ove godine. Tržišna je kapitalizacija na Zagrebačkoj burzi najmanja u usporedbi s tržišnom kapitalizacijom na burzama zemalja Srednje Europe. Ona iznosi tek 14% BDP-a ostvarenog u 2000., međutim, podaci za travanj pokazuju da je došlo do povećanja vrijednosti na 15,7% BDP-a. Veličina prometa također zaostaje za prometom na ostalim burzama. Najveću tržišnu kapitalizaciju i promet imaju burze u Budimpešti, Pragu i Varšavi. Općinjava podatak o trgovini obveznicama na burzama u Pragu i Bratislavi, koja višestruko nadmašuje trgovinu dionicama.

Državne obveznice na inozemnim tržištima

Republika Hrvatska na inozemnom tržištu trenutačno ima plasiranih deset izdanja državnih obveznica. Tijekom prvog tromjesečja ove godine dospjelo je izdanje matadorskih obveznica u iznosu od 15 mlrd. ESP, a plasirana su dva nova izdanja obveznica (samurajske obveznice na 5 godina u iznosu od 25 mlrd. JPY i euroobveznice na 10 godina u iznosu od 500 mil. EUR). Hrvatske obveznice na inozemnim tržištima puno bolje kotiraju nego prije, i to posve očito, kao što potvrđuje usporedba prinosa.

Ukupno kretanje na tržištima utječe i na prinos hrvatskih obveznica. Razlika prinosa spuštena je na dosad najniže razine, ispod 150 baznih bodova, iako je krajem 1999. bila na razini od 300 baznih bodova. No bez obzira na poteškoće u gos-

Tablica 5. Usporedba pokazatelja tržišta kapitala

Ožujak 2001.	Bratislava	Budimpešta	Ljubljana	Prag	Varšava	Zagreb
Prosječni dnevni promet, dionice (u mil. USD)	3,8	42,6	2,1	13,0	42,1	0,4
Prosječni dnevni promet, obveznice (u mil. USD)	121,5	12,6	0,7	234,1	1,3	0,4
Tržišna kapitalizacija ^a (u mil. USD), kraj mjeseca	3.144,4	9.069,6	2.812,4	10.019,5	26.664,6	2.652,9
Tržišna kapitalizacija ^a /BDP ^b , kraj mjeseca (%)	16,4	20,0	15,4	20,2	16,8	14,0
Kretanje indeksa od početka godine (%)	-10,8	-15,3	-4,4	-11,1	-17,6	5,0

^a Dionice; ^b Procjena

Izvor: Izvješća s BSSE, BSE, PSE, LJSE, WSE, Zagrebačke burze i FIBV Statistics (www.fibv.org)

Tablica 6. Izdanja međunarodnih obveznica Republike Hrvatske

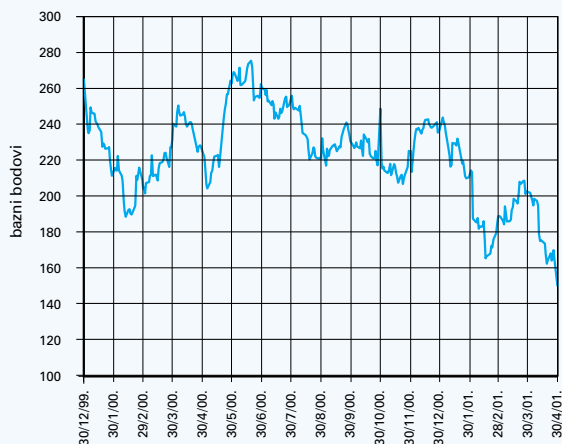
Obveznica	Valuta	Iznos	Nominalna kamatna stopa	Razlika prinosa ^a 30. 4. 2001.
Londonski klub serije A	USD	857.796.000	6-mjesečni LIBOR + 81,25 b.b.	246
Londonski klub serije B	USD	604.426.000	6-mjesečni LIBOR + 81,25 b.b.	244
Eurodolarske obveznice, 2002.	USD	300.000.000	7%	194
Euromarkine obveznice, 2004.	DEM	300.000.000	6,125%	123
Euroobveznice, 2006.	EUR	300.000.000	7,375%	150
Samurajske obveznice, 2004.	JPY	25.000.000.000	4%
Euroobveznice, 2005.	EUR	500.000.000	7%	129
Samurajske obveznice, 2007.	JPY	40.000.000.000	3%	159 ^b
Samurajske obveznice, 2006.	JPY	25.000.000.000	2,5%	160 ^b
Euroobveznice, 2011.	EUR	500.000.000	6,75%	185

^a Prema usporedivoj obveznici, u baznim bodovima; ^b Prilikom izdavanja, nije na raspolaganju 30. 4. 2001.

Izvor: Bloomberg

Slika 47.

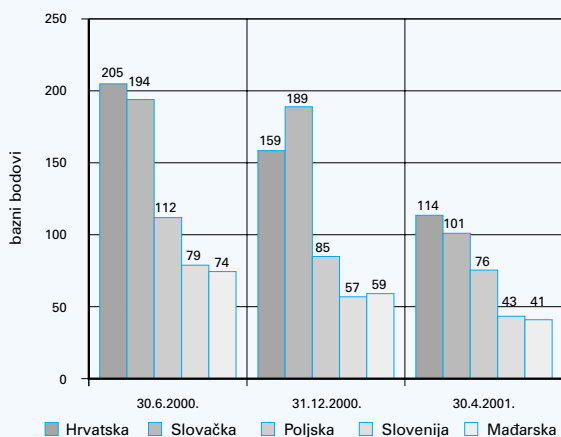
RAZLIKA PRINOSA IZMEĐU HRVATSKE EUROOBVEZNICE S DOSPIJEĆEM 2006. I REFERENTNE NJEMAČKE OBVEZNICE

Izvor: Bloomberg

Slika 48.

USPOREDBA PRINOSA HRVATSKE EUROOBVEZNICE SA SLIČNIM OBVEZNICAMA ODABRANIH TRANZICIJSKIH ZEMALJA

Izvor: Bloomberg

podarstvu i neke neugodne pokazatelje porasta stope inflacije i stope nezaposlenosti, inozemna tržišta pokazuju povjerenje u hrvatsko gospodarstvo i ekonomsku politiku, čemu je pridonijelo i sklapanje aranžmana s MMF-om.

Kreditni rejting Republike Hrvatske nije promijenjen tijekom posljednjih nekoliko mjeseci. Međutim popravile su se ocjene svjetskih agencija za rangiranje o stanju u Hrvatskoj, pa Hrvatska umjesto negativnih izgleda sada za kreditni rejting dobiva ocjenu stabilno. Prema agenciji *Standard & Poor's* ocjena dugoročnoga kreditnog rejtinga jest stabilni BBB- za izdanja u stranim valutama, a prema agenciji *Fitch IBCA* ocjena je BB+.

Ostale tranzicijske zemlje također nisu doživjele bitnije promjene u posljednjih nekoliko mjeseci osim Mađarske kojoj se rejting za dugoročne obveznice popravio (*Standard & Poor's*: A-, *Fitch IBCA*: A-). Najbolje ocjene kreditnog rejtinga i dalje ima Slovenija (*Standard & Poor's*: A, *Fitch IBCA*: A).

Platna bilanca

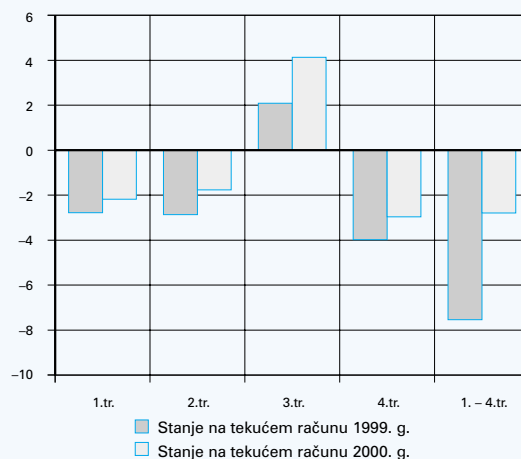
Račun tekućih transakcija

Deficit na tekućem računu platne bilance u 2000. iznosio je 2,8% BDP-a i tako bio znatno niži od očekivanih 4%. U 1999. tekući je deficit dosegnuo razinu od 7,3% BDP-a, slično kao i u 1998. godini (7,1% BDP-a). Deficit ostvaren u 2000. bio je rezultat blagog smanjenja deficita na računu roba i suficita na računu usluga, koji se primarno formirao iz prihoda po osnovi izvoza turističkih usluga. Od tranzicijskih zemalja u okružju, Hrvatska je tako u 2000. zabilježila jedan od najnižih deficita kao udjela u BDP-u.

Na računu roba primjetan je od druge polovice 1999. stabilan trend deficita od 800 mil. USD, na tromjesečnoj razini. Na godišnjoj razini deficit na računu roba iznosio je u 2000. godini 3.237 mil. USD (17,0% BDP-a), odnosno 1,9% manje nego 1999. Prema kretanjima robne razmjene u prvim mjesecima ove godine (u dolarskim iznosima) možemo očekivati pogoršanje salda računa roba u prvom tromjesečju zbog umjerenog rasta izvoza robe od 2,2% (desezonirano) i snažnog porasta uvoza od 21,0% (desezonirano), što je rezultiralo produblivanjem robnog deficita za 37,0% (desezonirano) prema prvom tromjesečju prošle godine. Na računu usluga trend suficita porastao je u 2000. na prosječnu tromjesečnu razinu od oko 530 mil. USD (42,1% više nego prosječna vrijednost trenda tijekom 1999.). Takva kretanja na računu usluga posljedica su uspješne turističke sezone u kojoj je službeno zabilježeno 56,0% više inozemnih noćenja⁶, te u manjoj mjeri porasta neto prihoda od prijevoznih usluga. Ukupno su u 2000. neto prihodi na poziciji usluga iznosili 2.257 mil. USD (11,9% BDP-a). Takav razvoj na računu roba i na računu usluga doveo je do smanjenja trenda deficita robe i usluga, koji je u razdoblju od kraja 1998. do prvog tromjesečja 2000. prosječno iznosio oko 400 mil. USD, a od drugog tromjesečja 2000. prosječno oko 270 mil.

Slika 49.

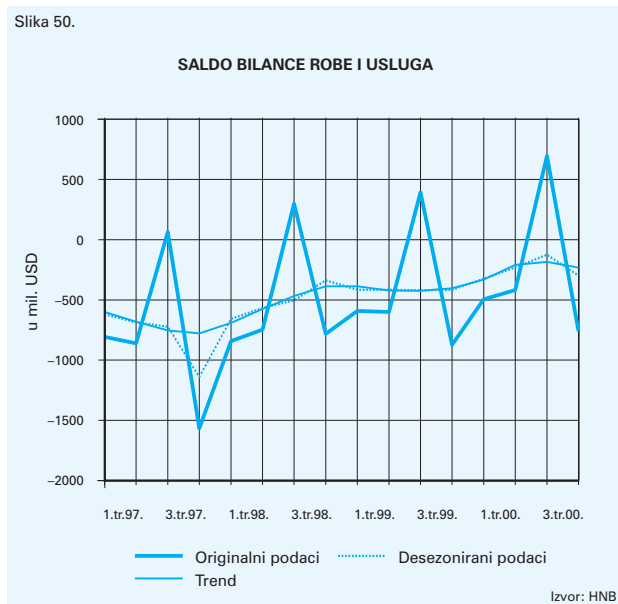
TEKUĆI RAČUN PLATNE BILANCE
kao udio u BDP-u

Izvor: HNB

6 Prema metodologiji DZS-a

Slika 50.

USD. Drugim riječima, visok uvozni udio robe u BDP-u i visok robni deficit koji iz toga proizlazi, amortizira se izvozom turističkih usluga, što je u 2000. rezultiralo deficitom na računu roba i usluga od 980 mil. USD (5,2% BDP-a).

Osim podračuna roba i usluga, koji najvećim dijelom određuju smjer razvoja deficita računa tekućih transakcija platne bilance, na saldo utječu i podračun tekućih transfera (obično u suficitu) i podračun dohotka (obično u deficitu). Tako je smanjenju tekućeg deficita platne bilance u 2000. pridonio i brži rast trenda prihoda od tekućih transfera, koji je tijekom 1999. doživio do sada najnižu razinu od oko 120 mil. USD. Međutim, krajem 1999. i tijekom 2000. dolazi do rastućeg trenda, koji se od drugog tromjesečja 2000. stabilizirao na razini od 200 mil. USD. Brži rast trenda prihoda tekućih transfera rezultat je povećanog priljeva mirovina na poziciju prihoda državnih i privatnih transfera, te smanjenja odljeva sredstava iz Hrvatske s pozicije međudržavnih donacija (osobito prema BiH). Ukupni neto prihodi po osnovi tekućih transfera iznosili su u 2000. godini 759 mil. USD (4% BDP-a). Srednjoročno se očekuje daljnje poboljšanje suficita na računu tekućih transfera zbog predviđenog rasta priljeva sredstava po osnovi inozemnih mirovina hrvatskih građana. Račun dohotka, koji sadrži naknade zaposlenima za obavljanje poslova za nerezidentnog poslodavca, te dohotke od izravnih, portfeljnih i ostalih ulaganja, bilježi stagnantan trend deficita u posljednje dvije godine, a kretao se na prosječnoj tromjesečnoj razini od 87 mil. USD. U prvom tromjesečju 2001. može se očekivati porast deficita na poziciji neto dohotka uzrokovan plaćanjem kamata na matadorske obveznice i ostala zaduženja.

Treba spomenuti da deficit računa tekućih transakcija iskazan u američkim dolarima zbog svoje devizne strukture može pokazivati nešto iskrivljenu sliku stvarnog stanja u vremenima većih oscilacija između eura i dolara. U usporedbi sa 1999. devizna struktura bilance roba i usluga nije se u 2000. znatno promijenila. Na izvoznoj (prihodnoj) strani eurovalute sudjeluju sa 62%, a USD sa 32%, što je u oba slučaja povećanje za po 1 postotni bod u usporedbi s prošlom godinom. Udio eurovaluta u uvozu (rashodi) ostao je nepromijenjen i iznosi 67%, dok je

udio američkog dolara porastao za 1 postotni bod i iznosi 28%. Stoga je deficit bilance roba i usluga iskazan u američkim dolarima u vrijeme njegove aprecijacije prema euru podcijenjen.

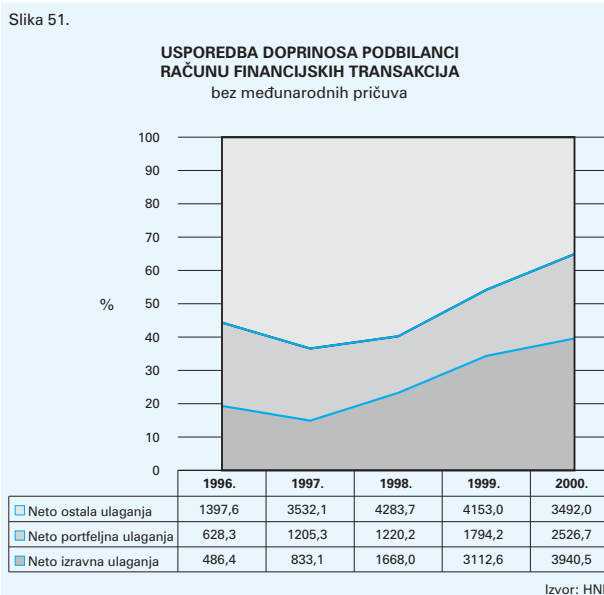
Račun kapitalnih i financijskih transakcija

Na računu kapitalnih i financijskih transakcija u 2000. zabilježen je neto priljev od 920 mil. USD (bez međunarodnih pričuva), što je odraz kontrakcije deficita tekućih transakcija, odnosno smanjenja potrebe za njegovim financiranjem.

Struktura financijskih transakcija (isključujući međunarodne pričuve) promijenjena je prvi put u 2000. godini. Tada je udjel neto izravnih ulaganja (40% u financijskim transakcijama) nadmašio neto ostala ulaganja (kreditno zaduživanje), koja su s udjela od 63% u 1997. smanjena na 35% u 2000. Portfeljna su ulaganja u 2000. sudjelovala sa 25% u financijskim transakcijama. Takva kretanja mogu se ocijeniti pozitivnim razvojem uzmu li se u obzir uvjeti financiranja, koji su uglavnom povoljniji u slučaju izravnih ulaganja (udjeli u tvrtkama veći od 10% u pravilu dugoročnoga karaktera) i portfeljnih ulaganja, koja u ovom slučaju odražavaju najvećim dijelom zaduživanje države emisijom obveznica s dospeljećem ne dužim od pet godina.

Devizni priljevi po osnovi izravnih stranih ulaganja uglavnom su obilježeni privatizacijskim aktivnostima, koje se svrstavaju u *brownfield* investicije. U 2000. odgođen je drugi krug privatizacije HT-a, što je znatno utjecalo na strukturu financiranja tekućeg deficita jer je država planirane prihode od privatizacije djelomično kompenzirala kratkoročnim kreditom za premošćivanje u iznosu od 360 mil. USD. Prihodi od izravnih

Slika 51.

Tablica 7. Udjeli kumulativnih tokova podbilanci u računu financijskih transakcija (bez međunarodnih pričuva), u milijunima USD i postocima

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.
Financijske transakcije (isključujući međunarodne pričuve)	2.512,3	5.570,5	7.172,0	9.059,8	9.959,2
Neto izravna ulaganja	19,4%	15,0%	23,3%	34,4%	39,6%
Neto portfeljna ulaganja	25,0%	21,6%	17,0%	19,8%	25,4%
Neto ostala ulaganja	55,6%	63,4%	59,7%	45,8%	35,1%

Izvor: HNB

stranih ulaganja u 2000. u iznosu od 828 mil. USD (4,5% BDP-a) znatnim su dijelom posljedica privatizacije unutar bankarskog sektora (PBZ, Splitska i Riječka banka). S druge strane, evidentan je padajući trend domaćih izravnih ulaganja na inozemnim tržištima, koja su u 2000. s iznosom od 24 mil. USD bila najniža u posljednjih pet godina. U 2001. može se očekivati značajniji porast priljeva po osnovi izravnih ulaganja. Međutim, tromjesečna dinamika i krajnji obujam deviznog priljeva bit će ponajprije određeni pregovorima o drugom krugu privatizacije HT-a, ali i pripremama za privatizaciju Croatia banke i Dubrovačke banke, Croatia osiguranja, većeg broja hotela u vlasništvu HFP-a i dijela Janafa. Trend prihoda od portfeljnih ulaganja oporavio se u 2000. od ruske i azijske krize iz 1998., pa je tako neto priljev sredstava iznosio 733 mil. USD, što je porast od 28% u usporedbi sa 1999. Najveći dio prihoda činila su inozemna ulaganja u državne samurajske obveznice i euroobveznice. Za prvo tromjesečje 2001. može se očekivati⁷ visoki neto priljev sredstava od portfeljnih ulaganja kao posljedica plasmana samurajskih obveznica (216 mil. USD) i euroobveznica (500 mil. USD) na inozemnom financijskom tržištu. Smanjenje kreditnih obveza, povećani priljev po osnovi izravnih inozemnih ulaganja (FDI), ali i portfeljnih ulaganja, kao i uspješna turistička sezona pridonijeli su porastu međunarodnih pričuva u 2000. godini za 582 mil. USD (po transakcijskom tečaju), što je za 35,8% više nego u 1999.

Robna razmjena

Robna razmjena s inozemstvom u prvom je tromjesečju 2001. oživjela i iskazala rast (desezonirano) od 14,1% (3.312 mil. USD) u usporedbi s istim prošlogodišnjem razdobljem. Od toga je izvoz porastao (desezonirano) 2,2% (1.090 mil. USD), dok je uvoz (desezonirano) povećan 21,0% (2.222 mil. USD), te je tako i pokrivenost uvoza izvozom smanjena sa 66% na 55%. Gledano iz perspektive domaće valute, u prva tri mjeseca 2001. došlo je do povećanja realnog uvoza od 19,4% (desezonirano) i realnog rasta izvoza od 2,4% (desezonirano) u usporedbi s prvim tromjesečjem prošle godine. Proširivanje deficita robne razmjene, koji je realno porastao 40,3% (desezonirano), ukazuje na nekoliko činjenica. Prvo, zbog ulaska u WTO snižene su carinske stope, što je dovelo do smanjenja cijena inozemnih proizvoda na hrvatskom tržištu. Veća konkurencija na domaćem tržištu vršit će pritisak na domaće proizvođače da proizvodnju učine efikasnijom, odnosno da provedu restrukturiranje žele li opstati na tržištu. Drugo, lagani oporavak realnog trenda prerađivačke industrije i znatan porast realnog trenda trgovine na malo sugeriraju da se uvoz povećava zbog "zagrijavanja" gospodarstva. Treće, prvo je tromjesečje ove godine obilježeno uvozom strojeva⁸ koji je realno veći za 37,7% u usporedbi s istim prošlogodišnjim razdobljem, što znači da će doći do povećanja proizvodnih kapaciteta gospodarstva.

Kretanja robnog izvoza i uvoza određena su poslovanjem prerađivačke industrije, koja sa 95%⁹ sudjeluje u ukupnom izvozu i sa 82% u ukupnom uvozu robe. Prva tri mjeseca 2001. obilježena su snažnim realnim porastom uvoza cestovnih vozila od 13,4%¹⁰ (1.333 mil. kuna), što je uzrokovano najavom ukidanja povlastice na uvoz vozila početkom lipnja 2001. Možemo stoga pretpostaviti da će se trend pojačanog uvoza cestovnih vozila protegnuti i na drugo tromjesečje 2001. U sektoru mineralnih goriva i maziva izvezeno je u prva tri mjeseca realno 4% manje nego u istom prošlogodišnjem razdoblju, dok je uvoz realno porastao 6,0%. Na takav je razvoj najviše utjecao realno smanjeni izvoz nafte i naftnih derivata od 17% (586 mil. kuna), te realno povećanje uvoza zemnog i industrijskog plina od 49,5% (396 mil. kuna) i marginalno realno smanjeni uvoz nafte i naftnih derivata od 2,0% (1.639 mil. kuna). Iznadprosječni porast među strukturalno bitnim dijelovima gospodarstva zabilježen je na poziciji raznih gotovih proizvoda (realni porast od 8,7%), što može biti posljedica doradnih poslova u industriji odjeće koja je izvezla realno 5,5% više nego u prva tri mjeseca prošle godine.

U europskom tranzicijskom okruženju¹¹ Hrvatska još iskazuje slabosti i glede otvorenosti tržišta¹² i u kretanjima robne razmjene (Tablica 8.). Za Hrvatsku se, slično kao i za Poljsku, od 1996. do danas nije ništa bitnije promijenilo u vezi s udjelom izvoza i uvoza u BDP-u. Izvoz je kontinuirano na razini od 20%, dok uvoz sudjeluje sa 40% u BDP-u. U drugim tranzicijskim zemljama u posljednjih pet godina postignut je pomak što se tiče otvaranja tržišta i povećanja izvoza.

Osim toga što Hrvatska pokazuje daleko najnižu otvorenost tržišta u usporedbi s navedenim tranzicijskim zemljama, iskazuje i najveću razliku između izvoza i uvoza robne razmjene (20 postotnih bodova). Nasuprot tome, uspješan primjer pomaka u konkurentnosti proizvodnje možemo primijetiti u slučaju Mađarske. U razdoblju od nekoliko godina Mađarska bilježi povećanje udjela izvoza u BDP-u sa 29% u 1996. na 52% u 1999., što se povezuje sa znatnim priljevom izravnih stranih ulaganja od 1990. nadalje.

Tablica 8. Udio izvoza i uvoza u BDP-u kao pokazatelj otvorenosti tržišta, u postocima

	Izvoz/BDP				Uvoz/BDP				(Izvoz + uvoz)/GDP			
	1996.	1997.	1998.	1999.	1996.	1997.	1998.	1999.	1996.	1997.	1998.	1999.
CZ	38,8	43,3	47,3	50,6	48,3	52,2	51,7	54,3	87,1	95,5	98,9	104,9
HU	29,0	41,8	48,9	51,9	35,8	46,4	54,6	58,1	64,8	88,1	103,6	110,0
PL	17,0	17,9	17,8	17,6	25,8	29,4	29,7	29,5	42,8	47,3	47,5	47,1
SK	44,7	40,4	50,3	52,0	56,2	50,5	61,4	57,5	100,9	91,0	111,7	109,5
SI	44,0	46,0	46,2	42,7	49,9	51,4	51,6	49,7	93,9	97,4	97,8	92,5
HR	22,7	20,7	20,9	21,3	39,2	45,3	38,5	38,7	61,9	66,0	59,4	60,0

Izvor: IFS, verzija 1.1.53.

7 Budući da će podaci o platnoj bilanci za prvo tromjesečje biti objavljeni tijekom lipnja, očekujemo da će u sklopu platne bilance biti zabilježen visoki neto priljev od portfeljnih ulaganja.

8 Podatak smo izračunali tako što smo deflacionirali podatke o uvozu za navedene dvije godine na pozicijama 71 do 74 sektora strojeva i transportnih uređaja iz Standardne međunarodne trgovinske klasifikacije (po sektorima i odsjecima).

9 Izvor: Priopćenja DZS-a o robnoj razmjeni RH s inozemstvom

10 Sektorske podatke nije moguće desezonirati zbog promjene metodologije početkom 2000. kad je uvedena jedinstvena carinska deklaracije, te su mjesečni statistički podaci o uvozu i izvozu prilagođeni samo na općoj mjesečnoj, ali ne i na sektorskoj razini.

11 Pritom se usredotočujemo na pet najrazvijenijih država: Češku, Mađarsku, Poljsku, Slovačku i Sloveniju.

12 Mjereno prema formuli: (uvoz+izvoz)/BDP

Inozemni dug

Stanje duga krajem 2000. doseglo je 10,8 mlrd. američkih dolara, što je ukupno povećanje inozemnog duga za oko milijardu dolara prema prethodnoj godini ili oko 10%. Država je najviše povećala svoj udio duga, uglavnom izdajući obveznice (euroobveznice od 500 mil. EUR i prve samurajske obveznice od oko 280 mil. USD), po relativno povoljnijim uvjetima nego u prethodnim zaduženjima. Postotno je najveće povećanje kreditnih odnosa između poduzeća nastalih izravnim stranim investicijama i matičnih poduzeća. Razina duga ostalih sektora nije se bitnije promijenila, dok su banke smanjile svoju zaduženost za oko 20%.

Do postizanja sporazuma s Pariškim i Londonskim klubom o preuzimanju oko 30% tzv. nealociranog duga bivše Jugoslavije, Republika Hrvatska nije imala pristup na svjetska tržišta kapitala i u tom se razdoblju ukupan inozemni dug relativno sporo povećavao, dok je nakon sporazuma s Pariškim i Londonskim klubom 1995. i 1996., počelo razdoblje zaduživanja u kojem su domaći sektori uspjeli akumulirati oko 5 mlrd. novog duga, od toga najviše 1997.

Najveći dužnik i dalje je sektor države, koji se s povećanim izdanjima obveznica približio polovici ukupnoga inozemnog duga. Neprovođenje pravodobnih reformi u javnom sektoru, osobito mirovinske i zdravstvene reforme, svakako i dalje stvara pritisak na deficit i središnje i konsolidirane središnje države, koji se onda uglavnom financira stranim zaduživanjem, zbog razmjerno nižih kamata (npr. na samurajske obveznice) i drugih uvjeta koji su bolji nego na domaćem bankarskom tržištu.

Kretanje zaduženosti najčešće se prati pomoću pokazatelja

stanja i tokova zaduženosti. Pri tome su najvažniji pokazatelji stanja: omjer ukupnog duga i bruto domaćeg proizvoda ili bruto nacionalnog proizvoda/dohotka (opterećenje duga za tekuću ekonomsku aktivnost) i omjer ukupnog duga i izvoza robe i usluga (opterećenje vanjskog duga za aktivnosti kojima se zarađuje najviše deviza). U tom se omjeru izvozu robe i usluga dodaju i primljeni transferi, za zemlje poput Hrvatske kod kojih su transferi stalna i znatna stavka na tekućem računu. Najvažniji su pokazatelji toka zaduženosti omjer ukupne otplate duga (suma otplate glavnice i otplate kamata) i izvoza robe i usluga (opterećenje otplate za aktivnosti kojima se pribavljaju devize) te omjer otplate samo kamata i izvoza robe i usluga (opterećenje otplate kamata za aktivnosti kojima se pribavljaju devize). Ti se omjeri također proširuju primljenim transferima.

Da bi se pravilno mogli protumačiti pokazatelji zaduženosti za Hrvatsku, u Tablici 10. dani su i komparativni pokazatelji za jako zadužene (prema klasifikaciji Svjetske banke) u razdoblju svjetske dužničke krize, za bivšu Jugoslaviju u razdoblju njezine krize dugova i za tri najnaprednije tranzicijske zemlje u 1990-ima (Češku, Poljsku i Mađarsku). Uz pojedine pokazatelje dane su i "teoretske referentne granice", tj. vrijednosti pokazatelja koje su granice nakon kojih zemlja teže otplaćuje dugove. Iz usporedbe je vidljivo da je Hrvatska imala relativno niske pokazatelje stanja u navedenom razdoblju (prema klasifikaciji Svjetske banke Hrvatska spada u nisko zadužene zemlje), no zabrinjava rast tih pokazatelja, koji su krajem promatranog razdoblja prešli referentne granice, odnosno došli blizu njih. Slično vrijedi i za pokazatelje toka zaduženosti.

U prva dva mjeseca 2001., kao što se može vidjeti iz Tablice 9., razina inozemnog duga ostala je nepromijenjena, na oko

Tablica 9. Inozemni dug prema sektoru dužnika, u milijunima USD i postocima

	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	Rast 2000/1999.	2001. I.	2001. II.
HNB	223	208	232	234	197	159	80,71	158	157
Država	241	2.397	2.906	3.395	3.973	4.753	119,63	4.630	4.883
od čega: Londonski klub	0	1.462	1.428	1.405	1.381	1.255	90,88	1.181	1.181
Banke	2.435	1.252	2.216	2.266	1.954	1.598	81,78	1.779	1.562
od čega: Valuta i depoziti	473	499	790	615	538	433	80,48	638	424
Ostali sektori (poduzeća)	911	1.450	2.099	3.215	3.208	3.296	102,74	3.233	3.217
Izravna ulaganja	0	0	0	477	540	1.034	191,48	1.022	1.066
Ukupno	3.809	5.308	7.452	9.586	9.872	10.840	109,81	10.823	10.885

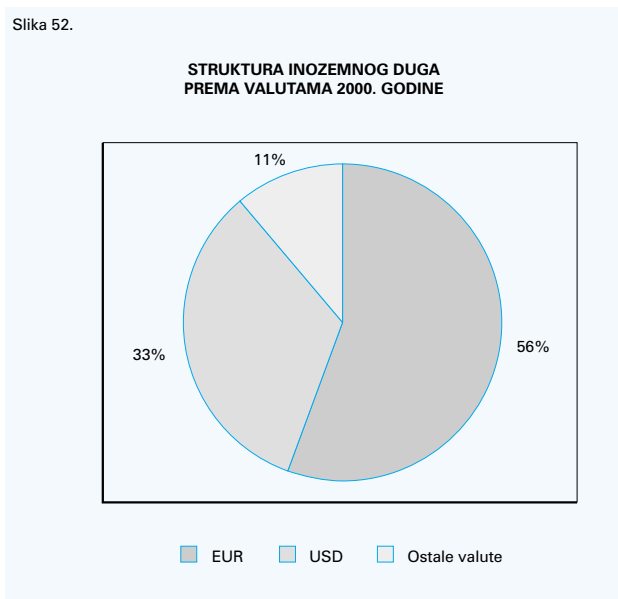
Izvor: HNB

Tablica 10. Usporedba pokazatelja zaduženosti, u postocima

	Jako zadužene zemlje ^a			Teoretska referentna granica	Republika Hrvatska ^b					
	1980. – 1989.	Bivša Jugoslavija ^c 1980. – 1991.	Tri tranzicijske zemlje ^{a,c} 1990. – 1997.		1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.
Pokazatelji stanja zaduženosti										
Ukupni dug/BDP					20	27	37	44	49	57
Ukupni dug/BNP (BND)	80	33	50	30	20	27	37	44	50	58
Ukupni dug/Izvoz (rđu)	314	101	167	200	54	68	91	112	121	125
Ukupni dug/Izvoz (rđu) & transferi					47	59	81	101	110	113
Pokazatelji toka zaduženosti										
Ukupna otplata/Izvoz (rđu)	35	20	18	30	6	9	14	19	29	30
Ukupna otplata/Izvoz (rđu) & transferi					6	8	12	18	27	27
Otplata kamata/Izvoz (rđu)	21	9	7	20	2	2	3	5	6	6
Otplata kamata/Izvoz (rđu) & transferi					1	2	3	4	5	5

^a Poljska, Češka i Mađarska; ^b Za podatke o Hrvatskoj, u milijunima američkih dolara, srednji tečaj HNB-a; ^c Izvor: World Debt Tables 1990-91 & 1991-92, Vol. 2 Country Tables, The World Bank, Washington D. C., 1990-92; Global Development Finance, Vol. 2 Country Tables, The World Bank, Washington D. C., 1993-1999.

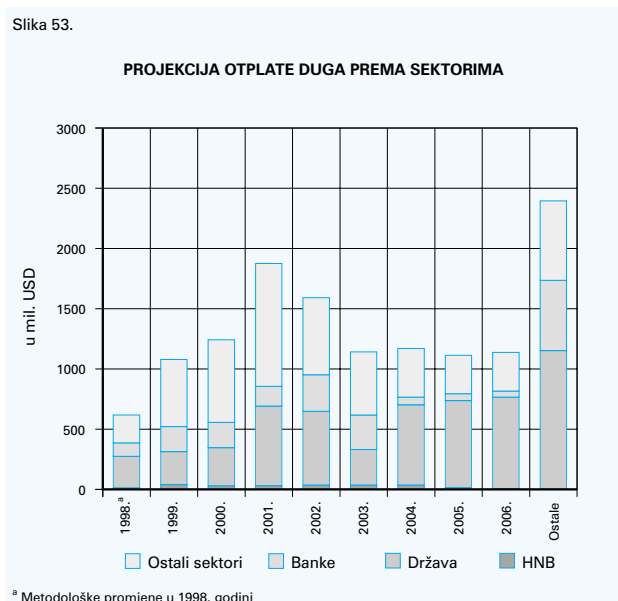
Slika 52.

10,8 mlrd. USD, pri čemu se smanjio dug banaka (uglavnom zbog povlačenja valute i gotovine nerezidenata iz hrvatskoga bankovnog sustava), dok je država povećala svoj dio inozemnog duga, osobito novim zaduživanjem u Japanu u veljači (izdavanjem samurajskih obveznica u vrijednosti od oko 216 mil. USD). Krajem prvoga tromjesečja trebalo bi doći do povećanja inozemnog duga zbog plasiranja euroobveznica vrijednih 500 mil. eura, što uz nepromijenjene dugove ostalih sektora povećava inozemni dug na oko 11,3 mlrd. USD.

Valja naglasiti kako je 2000. bila razdoblje jačanja dolara prema euru i kuni što je utjecalo na visinu inozemnog duga. Naime, kako je 56% inozemnog duga Republike Hrvatske u 2000. bilo nominirano u eurima i valutama zemalja članica EMU-a, a samo 33% u američkim dolarima (uz 11% u ostalim valutama), slabljenje eura prema dolaru uzrokovalo je u 2000. smanjenje ukupnog stanja duga za oko 480 mil. USD – za toliki bi porastao inozemni dug da je u potpunosti bio nominiran u američkim dolarima.

Slika 53.

Tijekom 2000., zbog izdavanja euroobveznica i samurajskih obveznica, povećan je udjel eura i ostalih valuta (jena) u valutnoj strukturi inozemnog duga, zbog čega ona polako postaje slična valutnoj strukturi vanjske trgovine (70% u eurima). Očekuje se da će dodatna izdanja euroobveznica i samurajskih obveznica povećati udjele eura i ostalih valuta (jena) u valutnoj strukturi inozemnog duga.

Visoke otplate inozemnog duga javile su se već 1999. kada je nakon godina počeka došlo do prvih otplata obveza prema Pariškom i Londonskom klubu, zbog čega je otplatna godišnja kvota inozemnog duga prvi put premašila milijardu dolara. Hrvatsku i dalje čekaju visoke otplatne kvote u 2001. i 2002. (Slika 53.), veće od 1,5 mlrd. USD, a poslije toga otplatne će kvote opet biti manje, oko milijarde američkih dolara.

Međunarodna likvidnost

Zbog navedenih kretanja u platnoj bilanci i financiranju platne bilance, došlo je do pozitivnih kretanja u međunarodnoj likvidnosti. Međunarodne su se pričuve povećale za 0,5 mlrd. USD i dosegnule 3,5 mlrd., odnosno 37% uvoza robe i usluga ili 4,4 mjeseca uvoza roba i usluga (Tablica 11.).

Drugi su pokazatelji međunarodne likvidnosti u Tablici 11. stopa promjene tečaja kune prema euru (dR), stopa promjene bruto međunarodnih pričuva (dRI) i indeks pritiska na devizno tržište (IPDT). Logika promatranja tih dvaju pokazatelja je sljedeća: bez obzira na tečajni sustav, poremećaji vanjske ravnoteže moraju utjecati na promjene tečaja (što je sustav tečaja fleksibilniji) ili na promjene bruto pričuva (što je tečaj fiksiji). Indeks pritiska na devizno tržište (IPDT) računa se kao jednostavna aritmetička sredina stope promjene tečaja kune prema euru (dR) i stope promjene bruto međunarodnih pričuva (dRI), odnosno kombiniraju se stope promjene tečaja i pričuva:

- $dR = (R_t - R_{t-1}) / R_{t-1}$; R je prosječni tečaj kune prema euru
- $dRI = (RI_t - RI_{t-1}) / RI_{t-1}$; RI su bruto međunarodne pričuve na kraju razdoblja
- $IPDT = dR + dRI$.

U razdoblju od 1995. do 1996. došlo je do pritiska na aprecijaciju kune prema euru što se može vidjeti iz snižavanja vrijednosti indeksa na godišnjoj razini sa 0,3 na 0,12. Od 1997. godine počinje lagani pritisak na deprecijaciju, koji kulminira u 2000., kada je indeks pritiska (IPDT) dosegnuo 0,24.

U prva tri mjeseca nastavljene su pritisci na aprecijaciju kune prema euru, osobito u siječnju, pri čemu se tečaj kune prema euru nije bitnije mijenjao, dok su se pričuve smanjile za oko 130 mil. USD, a potom su opet rastle, ali su ipak tromjesečje

Tablica 11. Pokazatelji međunarodne likvidnosti

	Rast tečaja dR	Rast međunarodnih pričuva dRI	RI/Uvoz %	RI/Uvoz mjeseci uvoza	IPDT = dR/R + dRI/R
1995.	-0,05	0,35	20,37	2,44	0,30
1996.	0,01	0,22	23,41	2,81	0,23
1997.	0,02	0,10	22,30	2,68	0,12
1998.	0,03	0,11	26,46	3,18	0,13
1999.	0,06	0,07	30,90	3,71	0,14
2000.	0,07	0,09	36,60	4,39	0,24
1.tr.2001.	0,01	0,00	-	-	0,01

Izvor: HNB

završile ispod razine s kraja 2000. Pri tome treba imati na umu da su pokazatelji za godine kombinirane stope rasta tečaja i pričuva na godišnjoj razini, dok je IPDT za prvo tromjesečje kombinirana stopa promjene za tromjesečje (koja je četiri puta manja od godišnje).

Državne financije

Središnji je dio gospodarskog programa države u 2001. fiskalna konsolidacija. Njezino se provođenje planira ponajprije pomoću smanjenja udjela državnih rashoda u BDP-u, koje bi trebalo biti brže od smanjenja udjela poreznih prihoda u BDP-u. Pri tome ne bi trebalo biti kreiranja novih dospjelih nepodmirenih obveza. Osnovni je cilj fiskalne politike smanjenje deficita konsolidirane središnje države na 5,25% BDP-a u 2001., te daljnje smanjenje na 4,25% BDP-a u 2002. Za provođenje neophodnih restriktivnih mjera država je iskoristila potporu inozemstva, a potpisivanje stand-by aranžmana s MMF-om istodobno je na inozemnom financijskom tržištu Hrvatsku promoviralo kao pouzdanog partnera. Sredinom ožujka 2001. plasirane su euroobveznice u nominalnoj vrijednosti od 500 mil. EUR, uz tržišnu kamatnu stopu od 6,90% s rokom dospjeća 2011. godine¹³. Nešto prije, krajem veljače ove godine, ponovni izlazak na japansko financijsko tržište obilježen je plasmanom samurajskih obveznica u nominalnoj vrijednosti od 25 mlrd. JPY (što je u to vrijeme odgovaralo vrijednosti od 216 mil. USD), uz kamatnu stopu od 2,5% s rokom dospjeća 2006. Osim uspješnog izlaska na inozemna financijska tržišta, u prvom je tromjesečju počela s radom državna riznica i jedinstveni račun za središnju državu, čime bi se trebala unaprijediti kontrola i upravljanje javnim prihodima i rashodima. Problemi središnjeg proračuna ogledaju se u neprekidnom povećanju realnog trenda izdataka po osnovi tekućih transfera izvanproračunskim fondovima. Pri tome ponajprije mislimo na mirovinski (HZMO) i zdravstveni fond (HZZO), ali u ovoj godini i na fond za dječji doplatka, čiji su transferi stanovništvu u prvom tromjesečju dostigli 40% planirane godišnje razine. Osim toga, smanjenje mase plaća koje je kasnilo zbog lokalnih izbora, neizvjesnost oko privatizacije HT-a, dug koji stiže na naplatu u trećem tromjesečju ove godine (538 mil. USD)¹⁴, te osiguranje sredstava u proračunu za uvođenje drugog stupa mirovinskog osiguranja u 2002. novi su izazovi u sferi kontrole rashoda i financiranja deficita na koje država mora naći odgovor. Unatoč tome očekujemo da će drugo tromjesečje ove godine biti mirno i obilježeno preraspodjelom rashoda u sklopu postojećeg proračuna zbog neplanirano visokih izdataka za račun dječjeg doplatka.

¹³ Usporedbe radi, spomenimo i to da su u prvom tromjesečju 2000. izdane euroobveznice u istom nominalnom iznosu, uz kamatnu stopu od 7,06% i s kraćim, petogodišnjim rokom dospjeća.

¹⁴ Od čega 83 mil. USD (15%) za plaćanje kamata i 455 (85%) za otplate glavnice. U strukturi otplate kamata sa 72% sudjeluju obveznice, sa 17% dugoročni krediti i sa 11% kratkoročni krediti. U strukturi otplate glavnice sa 16% sudjeluju obveznice, sa 4% dugoročni krediti i sa 79% kratkoročni krediti.

Ostvarenje proračuna središnje države

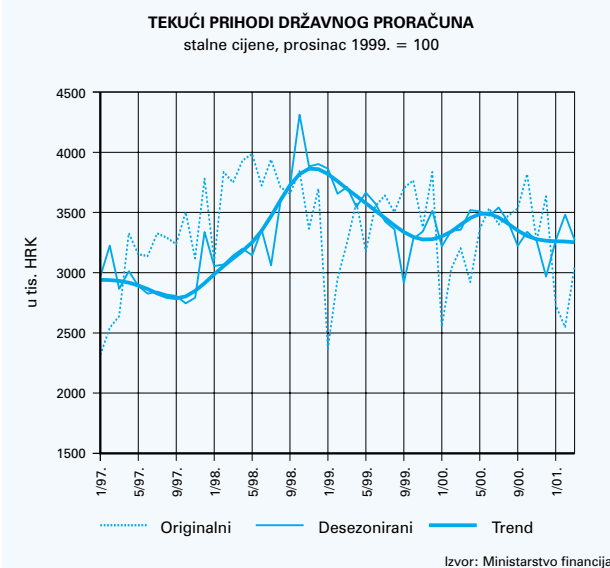
U prvom tromjesečju 2001. središnji je državni proračun na nekonsolidiranoj razini nominalno ostvario ukupno 9.036 mil. kuna prihoda, što je 19% manje od prošlogodišnjih prihoda ostvarenih u istom razdoblju, ponajprije zbog kapitalnih prihoda od privatizacije. Ujedno je na rashodnoj strani utrošeno nominalno 12.286 mil. kuna ili 11% više nego u istom razdoblju lani. Porast je uzrokovan pristizanjem kamatnih obveza na naplatu (iznos je realno za 25% veći prema istom prošlogodišnjem razdoblju) i višim isplatama subvencija, te višim transferima mirovinskom i zdravstvenom fondu. Rezultat je navedenog ostvarenja prihoda i rashoda ukupan nominalni manjak od 3.251 mil. kuna.

Proračunski prihodi

Realizacija tekućih proračunskih prihoda središnjeg proračuna (desezonirano) u prva tri mjeseca 2001. porasla je realno 1% prema istom razdoblju prošle godine. To se zbilo unatoč redistribuciji porezne presije sredinom 2000., koju je karakteriziralo povećanje neoporezive osnovice sa 1.000 na 1.200 kuna, produženje rokova uplate PDV-a i neoporezivanja zadržane dobiti, a na teret povećanja trošarina i smanjenja plaća državnim službenicima za 5%. Nakon porasta trenda realnih tekućih prihoda tijekom prvog i drugog tromjesečja 2000., u četvrtom tromjesečju dolazi do njegova smanjenja, a početkom ove godine on stagnira na razini od 3.260 mil. kuna (Slika 54.). Premda trend realnih tekućih prihoda stagnira, porezni su prihodi realno porasli za 1% (desezonirano), dok su neporezni prihodi u prva tri mjeseca ove godine realno smanjeni za 0,3% (desezonirano) prema prvom tromjesečju 2000.

Kod poreznih prihoda, razina prihoda od PDV-a u prva je tri mjeseca ove godine realno porasla 6%, dok su trošarine realno smanjene 2% u usporedbi s prvim tromjesečjem 2000. U nominalnim iznosima PDV je porastao 13%, a trošarine 4% u navedenom razdoblju. Kretanje PDV-a može se objasniti većom gospodarskom aktivnošću, dok realni pad prihoda od trošarina

Slika 54.

iznenađuje jer su povećane trošarine na proizvode niske elastičnosti (cigarete, kava) i proizvode s relativno visokim uvoznim sadržajem (automobili), što dijelom može ukazivati na poreznu evaziju. Realni prihodi od poreza na dohodak bilježe u prvom tromjesečju ove godine realno smanjenje od 31% (desezonirano) u usporedbi s istim razdobljem 2000., odražavajući tako politiku povećanja neoporezive osnovice i donošenje novog zakona, prema kojem lokalna uprava i samouprava sudjeluju u većem obujmu u raspodjeli prihoda od poreza na dohodak. Prihodi od poreza na međunarodnu trgovinu realno su smanjeni 20% (desezonirano) u prva tri mjeseca ove godine u usporedbi s istim razdobljem prošle godine unatoč realnom povećanju uvoza od 19%¹⁵ za promatrana razdoblja, što dijelom može odražavati postupno smanjenje carinskih zaštita domaćeg tržišta nakon ulaska u WTO. Općenito možemo reći da je dinamika priljeva tekućih prihoda u prvom tromjesečju ove godine ispunila očekivanja zacrtana godišnjim proračunom. U idućem bi se tromjesečju mogli očekivati nešto bolji prihodi od planiranih u granicama od 1,5% do 2%. Međutim, nepoznanića je i nadalje efekt koji će u trećem tromjesečju izazvati primjena novih koeficijenata u državnoj upravi, što će rezultirati smanjenjem prihoda od poreza na dohodak.

Proračunski rashodi

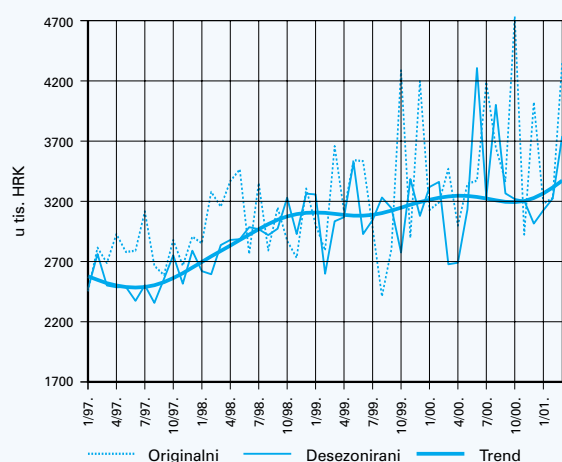
Ukupni rashodi središnjeg proračuna mogli bi iznositi u prvom tromjesečju ove godine nominalno 32% BDP-a¹⁶ (12,3 mlrd. kuna), jedan postotni bod više nego u istom razdoblju prošle godine. Tekući proračunski rashodi (desezonirano) realno su porasli 8% u prvom tromjesečju 2001. u usporedbi s istim prošlogodišnjim razdobljem.

Takav porast proizlazi iz realnog rasta kupovine dobara i usluga, izdataka za plaćanje kamata, koji su u prvom tromjesečju najviši u cijeloj godini, te realnog rasta subvencija i tekućih transfera izvanproračunskim fondovima. Na realan porast rashoda za kupovinu dobara i usluga od 7% (desezonirano) djelo-

Slika 55.

TEKUĆI RASHODI DRŽAVNOG PRORAČUNA

stalne cijene, prosinac 1999. = 100

Izvor: Ministarstvo financija

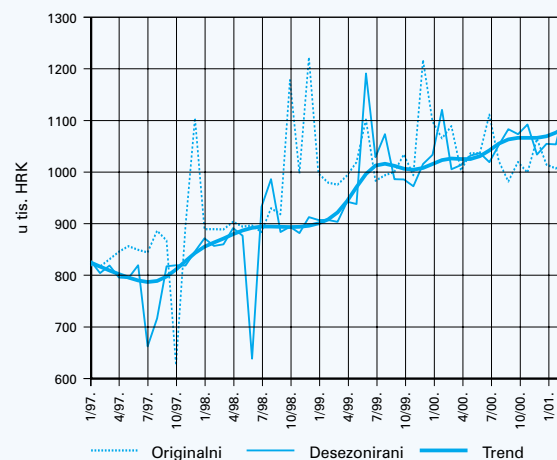
¹⁵ U kuskim iznosima (desezonirano)

¹⁶ Riječ je o projiciranoj vrijednosti BDP-a za prvo tromjesečje 2001.

Slika 56.

IZDACI NA PLAĆE KAO DIO RASHODA PRORAČUNA SREDIŠNJE DRŽAVE

stalne cijene, prosinac 1999. = 100

Izvor: Ministarstvo financija

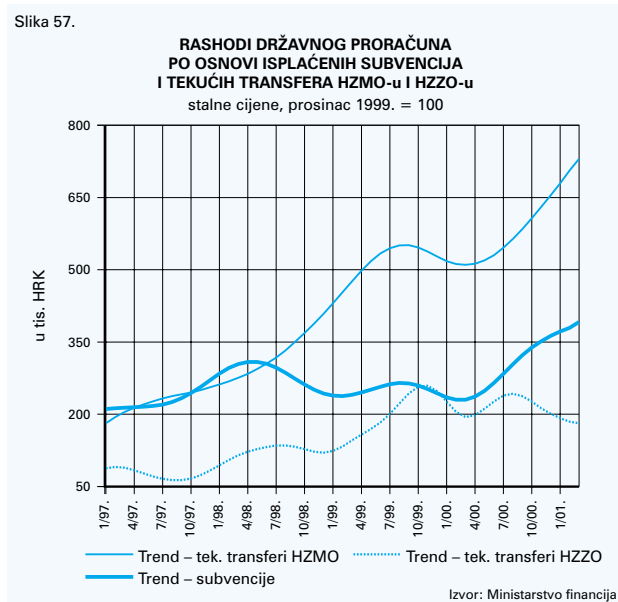
vali su realan rast mase plaća (koja čini četvrtinu ukupnih rashoda – Slika 56.) od 3% (desezonirano) i realan rast ostale kupovine roba i usluga (desezonirano) od 28%. U drugom bi se tromjesečju trebala smanjiti masa plaća. Provedba najavljenih mjera (promjena modaliteta formiranja plaća i smanjenje broja zaposlenih u državnoj službi) kasni i njihovo se provođenje očekuje u lipnju. Prema tome, može se očekivati da će ispunjenje kriterija iz stand-by aranžmana za drugo tromjesečje biti pod povećanim pritiskom mase plaća veće od planirane. Osim toga ostaje upitno i u kojoj će se mjeri javna poduzeća pridržavati naputaka Vlade za usklađivanje plaća.

Iznosi za plaćanje kamata viši su realno 25% u usporedbi s prošlogodišnjim prvim tromjesečjem, a vezani su uz kamatne obveze matadorskih obveznica u visini od 120 mil. USD, te uz obveze koje proizlaze iz kratkoročnih i dugoročnih kredita u visini od 28 mil. USD. Uz to, veliko opterećenje središnjeg proračuna čini i otplata glavnice u visini od 183 mil. USD. U drugom tromjesečju dolazi do kratkog predaha u otplaćivanju kamata i glavnice (42 mil. USD), jer glavni val opterećenja stiže u trećem tromjesečju u ukupnom iznosu od 538 mil. USD.

Realan rast rashoda po osnovi subvencija i tekućih transfera izvanproračunskim fondovima iznosi 20% (desezonirano) i zaslužuje nešto više pozornosti. Subvencije su u prva tri mjeseca ove godine sudjelovale sa 20% u rashodima subvencija i tekućih transfera, te su realno rasle 53% (desezonirano) u usporedbi s istim prošlogodišnjim razdobljem. Polovicom 2000. dolazi do naglog ubrzanja trenda troškova subvencija, koji se nastavio i u ovoj godini (Slika 57.). Međutim, treba naglasiti da se velik dio isplaćenih subvencija odnosio na podmirivanje zaostalih dospjelih nepodmirenih obveza. Strukturno gledano 65% subvencija odlazi na poticaje i naknade poljoprivredi i HŽ-u.

Stavku tekućih transfera upotpunili smo i kapitalnim transferima izvanproračunskim fondovima jer su najvećim dijelom tekućega karaktera. Transferi mirovinskom fondu porasli su u prvom tromjesečju realno 32% (iznosili su nominalno 2,3 mlrd. kuna) u usporedbi s prvim tromjesečjem 2000., te se na taj način nastavio snažan trend realnog rasta započet u drugom tromjesečju prošle godine. Zdravstvenom fondu u istom su raz-

Slika 57.

doblju transferi realno porasli 22% (nominalno su iznosili 0,9 mlrd. kuna), no trend je u padu od četvrtog tromjesečja prošle godine. Transferi fondu za dječji doplatk u prvom su tromjesečju ove godine iznosili nominalno 0,6 mlrd. kuna, što je 40% planiranoga godišnjeg iznosa. To je posljedica zadržavanja cenzusa prema kojem umjesto 390 tisuća doplatk prima oko 600 tisuća djece. Prema tome, neophodno će biti provesti realokaciju rashoda unutar postojećeg proračuna, bude li se država htjela pridržavati definiranog manjka. Osim toga, do kraja drugog tromjesečja možemo očekivati donošenje preostalog dijela mjera planiranih za ovu godinu u sklopu reforme zdravstvene zaštite. Te bi mjere trebale utjecati na bolje poslovanje zdravstvenog fonda.

Ostvarenje proračuna izvanproračunskih fondova

Izvanproračunski su fondovi na nekonsolidiranoj razini u prvom tromjesečju ove godine zabilježili nominalne prihode u visini od 9,6 mlrd. kuna, te rashode od 9,7 mlrd. kuna. Takva su kretanja rezultirala manjkom od 93 mil. kuna (nominalno), što je 68 mil. kuna više prema istom prošlogodišnjem razdoblju. Deficite u promatranom razdoblju iskazali su zdravstveni fond (70 mil. kuna), fond za dječji doplatk (3 mil. kuna) i Hrvatske vode (28 mil. kuna). Slika nekonsolidiranog stanja prikriva prave probleme unutar samih fondova, poglavito HZMO-a i HZZO-a, jer sadrže tekuće transfere iz središnjeg proračuna. Na konsolidiranoj razini HZMO bilježi manjak od 2,7 mlrd. kuna (nominalno), dok HZZO iskazuje u prva tri mjeseca ove godine manjak od 0,7 mlrd. kuna (nominalno). Takav, negativan razvoj događaja doveo je do situacije u kojoj su tekući transferi iz središnjeg proračuna za HZMO porasli realno 32%, dok su za HZZO realno porasli 22% prema istom razdoblju prošle godine. Nadalje, zbog promjene zakona o dječjem doplatku u listopadu prošle godine i zbog Vladine odluke da u ovoj godini ne mijenja cenzus, tijekom prvog tromjesečja utrošeno je po osnovi dječjeg doplatka 40% ukupnih godišnjih sredstava. To znači da unutar samog proračuna mora doći do promjena kako bi se nadomjestilo oko 830 mil. kuna koji nedostaju za dječji doplatk.

Općenito možemo reći da je prema podacima Ministarstva financija manjak konsolidirane središnje države iznosio 3,34 mlrd. kuna.

Financiranje

Ostvarenje prihoda i rashoda u prvom tromjesečju ove godine rezultiralo je, prema podacima Ministarstva financija, manjkom na računu konsolidirane središnje države u iznosu od 3.343 mil. kuna. Deficit konsolidirane središnje države može se procijeniti i pomoću statistike platne bilance i monetarne statistike. Te statistike sastavljaju se na obračunskoj osnovi, te tako i procijenjeni manjak utvrđen na obračunskoj osnovi nije sasvim usporediv s podacima Ministarstva financija o manjku konsolidirane središnje države, koji se formiraju na gotovinskoj osnovi.

Prema privremenim podacima kapitalnog računa platne bilance neto inozemno zaduživanje konsolidirane središnje države u prvom tromjesečju 2001. iznosilo je 499,7 mil. USD što po prosječnom tromjesečnom tečaju kune za dolar iznosi 4.145 mil. kuna. Inozemno zaduživanje iznosilo je 679,8 mil. USD (od čega 676,3 mil. USD od emisije obveznica), a inozemne otplate glavnice iznosile su 180,1 mil. USD.

Budući da postoje razlike u obuhvatu kategorije konsolidirana središnja država između monetarne statistike HNB-a i statistike državnih financija Ministarstva financija, podaci monetarne statistike prerađuju se na obuhvat Ministarstva financija. Prema tako usklađenim podacima monetarne statistike, neto potraživanja banaka od konsolidirane središnje države smanjila su se u prvom tromjesečju 730 mil. kuna. Naime, država se u tom razdoblju zadužila kod banaka u iznosu od 677 mil. kuna, dok su depoziti države porasli za 1.407 mil. kuna (od čega 1.106 mil. kod HNB-a).

U prvom tromjesečju došlo je također do velikog rasta ukupno izdanih trezorskih zapisa Ministarstva financija. Najveći dio rasta odnosi se na povećanje portfelja banaka (1.492 mil. kuna) – što je uključeno u neto potraživanja banaka od središnje države, a manji dio na povećanje portfelja nebankarskih sektora (286 mil. kuna).

Prema tome, manjak konsolidirane središnje države procijenjen "ispod crte" na obračunskoj osnovi iznosi 3.701 mil. kuna (4.145 – 730 + 286). Uz razlike u metodologiji, postoje još dva razloga koji objašnjavaju zašto je tako izmjereni manjak veći od onog koji iskazuje Ministarstvo financija: prvo, Ministarstvo financija u rashode konsolidirane središnje države nije uključilo novčana sredstva uplaćena za dokapitalizaciju Hrvatske poštanske banke u iznosu od 200 mil. kuna (već ih je prikazalo "ispod crte" u računu financiranja) i drugo, Ministarstvo financija prikazalo je u rashodima samo ona plaćanja za obveznice serija A i B (Londonski klub) koja se namiruju iz fiskalnih prihoda (a nije prikazalo dio koji se namiruje iz priljeva od otplate zajmova odobrenih domaćim bankama).

Na veličinu manjka konsolidirane države u prvom tromjesečju 2001. utjecale su i izvršene otplate dospjelih neizmirenih obveza iz 2000. Primjerice, zaostale isplate plaća (točnije, radi se o kašnjenju isplata prigodnih nagrada i poklona) iznosile su 135 mil. kuna. Bila su izvršena i druga zaostala plaćanja.

Statistički pregled

Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama

Podaci o potraživanjima i obvezama financijskih institucija klasificiraju se prema institucionalnim sektorima i financijskim instrumentima. Institucionalni sektori su sljedeći: financijske institucije, središnja država, ostali domaći sektori i inozemstvo.

Sektor financijske institucije obuhvaća sljedeće podsektore: središnju banku, poslovne banke, ostale bankarske institucije i ostale financijske institucije. Središnja banka je Hrvatska narodna banka. Poslovne banke su institucije kojima je Hrvatska narodna banka izdala dozvolu za obavljanje bankarskih poslova u skladu sa Zakonom o bankama, uključujući i štedionice u prijelaznom razdoblju. U poslovne banke ne uključuju se banke u stečaju i bivše filijale banaka sa sjedištem u bivšoj SFRJ. Ostale bankarske institucije su stambene štedionice, štedno-kreditne zadruge i investicijski fondovi. Ostale financijske institucije su financijske institucije koje nisu klasificirane kao banke ili kao ostale bankarske institucije (npr. osiguravateljska društva).

Središnja država obuhvaća organe državne uprave, uključujući Hrvatsku upravu za ceste, Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka i Hrvatsku garancijsku agenciju, te sljedeće republičke fondove: Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatski fond za privatizaciju, kao i javno poduzeće Hrvatske vode i Hrvatsku banku za obnovu i razvitak. Ostali domaći sektori su organi lokalne uprave i lokalni fondovi, javna i privatna poduzeća te stanovništvo, uključujući obrtnike i neprofitne organizacije koje pružaju usluge stanovništvu. U pojedinim tablicama ostali domaći sektori dijele se na sljedeće podsektore: lokalnu državu, koja obuhvaća jedinice lokalne uprave i lokalne fondove, poduzeća, koja obuhvaćaju javna i privatna poduzeća, te stanovništvo, koje uključuje i obrtnike i neprofitne organizacije.

Sektor inozemstvo obuhvaća strane fizičke i pravne osobe.

Svi podaci o potraživanjima i obvezama odnose se na stanje na kraju razdoblja, pri čemu se devizne pozicije iskazuju u kunskoj protuvrijednosti po srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani	Mjesečne stope rasta					
								Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani
1993.	prosinac	2.248,9	3.134,4	3.759,2	10.061,1	12.005,7	20.287,9	–	–	–	–	–	–
1994.	prosinac	4.714,2	6.642,6	6.996,7	17.679,9	16.540,1	27.661,5	11,73	2,20	3,83	2,26	11,84	3,45
1995.	prosinac	6.744,1	8.234,9	8.503,2	24.623,0	21.576,3	32.819,5	2,97	0,89	1,54	3,41	1,00	1,88
1996.	prosinac	8.770,4	11.368,9	11.494,9	36.701,1	24.960,4	33.831,2	11,35	7,83	7,67	4,88	-5,41	-11,61
1997.	prosinac	10.346,1	13.731,4	13.848,8	50.742,0	33.829,0	48.863,4	7,86	3,93	3,85	2,16	4,98	4,96
1998.	prosinac	9.954,2	13.531,4	13.615,2	57.340,3	44.626,8	59.792,0	7,24	6,92	6,59	2,51	3,73	0,25
1999.	prosinac ^a	10.310,0	13.858,9	13.965,7	56.698,6	40.003,8	55.875,8	4,53	5,46	5,48	2,28	0,35	-4,58
2000.	siječanj	9.529,9	12.222,0	12.379,1	56.090,4	38.509,0	55.898,9	-7,57	-11,81	-11,36	-1,07	-3,74	0,04
	veljača	9.380,9	12.534,8	12.630,2	57.335,1	39.689,7	56.165,8	-1,56	2,56	2,03	2,22	3,07	0,48
	ožujak	9.129,3	12.669,9	12.771,8	57.975,0	37.041,1	56.135,3	-2,68	1,08	1,12	1,12	-6,67	-0,05
	travanj	9.544,6	13.335,4	13.452,7	59.016,9	37.798,2	56.231,6	4,55	5,25	5,33	1,80	2,04	0,17
	svibanj	9.875,5	13.857,9	14.011,5	60.036,4	38.597,9	56.372,4	3,47	3,92	4,15	1,73	2,12	0,25
	lipanj	10.259,7	15.032,6	15.180,5	62.097,9	39.958,3	56.508,3	3,89	8,48	8,34	3,43	3,52	0,24
	srpanj	11.330,0	17.215,5	17.546,8	65.717,8	39.561,1	57.400,5	10,43	14,52	15,59	5,83	-0,99	1,58
	kolovoz	11.681,8	17.837,6	18.163,6	68.281,2	39.576,9	57.448,2	3,10	3,61	3,52	3,90	0,04	0,08
	rujan	11.746,9	17.244,0	17.485,9	69.023,9	40.187,2	57.826,4	0,56	-3,33	-3,73	1,09	1,54	0,66
	listopad	11.255,3	16.702,1	16.921,9	69.875,4	39.270,1	58.535,4	-4,18	-3,14	-3,23	1,23	-2,28	1,23
	studenj	10.918,1	16.384,7	16.612,8	70.549,7	39.873,5	59.287,9	-3,00	-1,90	-1,83	0,97	1,54	1,29
	prosinac	11.717,3	18.030,3	18.256,4	73.321,4	44.043,9	60.863,3	7,32	10,04	9,89	3,93	10,46	2,66
2001.	siječanj	10.541,8	16.717,2	16.870,2	74.299,7	46.937,0	61.896,7	-10,03	-7,28	-7,59	1,33	6,57	1,70
	veljača	11.454,1	16.970,6	17.057,9	75.762,3	46.900,1	62.858,4	8,65	1,52	1,11	1,97	-0,08	1,55
	ožujak	11.346,1	17.395,2	17.493,8	77.762,0	46.387,0	64.723,8	-0,94	2,50	2,56	2,64	-1,09	2,97
	travanj	12.097,2	18.252,7	18.368,7	77.903,6	48.017,0	65.530,9	6,62	4,93	5,00	0,18	3,51	1,25

^a Plasmani su jednokratno smanjeni u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

U tablici se iskazuju podaci o nekim osnovnim monetarnim i kreditnim agregatima te njihove mjesečne stope rasta. U rujnu 1999. godine izvršena je revizija svih monetarnih agregata. U starijim publikacijama HNB-a podaci o potraživanjima i obvezama štedionica nisu obuhvaćeni u izračunu monetarnih agregata.

Primarni novac u cijelosti je preuzet iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1).

Novčana masa (M1) definirana je jednako kao i istoimena pozicija u Bilanci monetarnih institucija (Tablica B1) te obuhvaća gotov novac izvan banaka, depozite ostalih bankarskih institucija i ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke te depozitni novac kod poslovnih banaka. Novčana masa (M1a) obuhvaća gotov novac izvan banaka i depozitni novac kod poslovnih banaka uvećan za depozitni novac središnje države kod poslovnih banaka.

Ukupna likvidna sredstva (M4) obuhvaćaju novčanu masu (M1), štedne i oročene depozite, devizne depozite te obveznice i instrumente tržišta novca (navedene komponente preuzete su iz Bilance monetarnih institucija (Tablica B1)).

Neto domaća aktiva definirana je kao razlika između ukupnih likvidnih sredstava i inozemne aktive (neto).

Plasmani su potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. udio tih banaka u monetarnom agregatu M1 iznosio je 259,3 milijuna kuna, a u monetarnom agregatu M4 iznosio je 4 035,8 milijuna kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se stavka Plasmani banaka poveća za iznos od 3.513,5 mil. kuna.

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna												
	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII. ^a	XII.	I.	II.	III.	IV.
AKTIVA												
1. Inozemna aktiva (neto)	-1.944,6	1.139,8	3.046,7	11.740,7	16.913,0	12.713,5	16.694,8	29.277,5	27.362,7	28.862,2	31.375,0	29.886,6
2. Plasmani	39.339,1	43.280,5	47.976,6	48.464,9	56.194,9	66.923,1	65.938,6	72.051,4	75.748,7	75.811,6	75.817,2	76.611,5
2.1. Potraživanja od središnje države (neto)	19.051,2	15.619,0	15.157,1	14.633,7	7.331,4	7.131,1	10.062,8	11.188,2	13.852,0	12.953,3	11.093,4	11.080,6
2.2. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	20.262,0	27.599,5	32.718,6	33.691,0	48.616,6	59.597,7	55.676,4	60.653,4	61.703,8	62.631,8	64.485,0	65.301,3
2.3. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	10,2	-	-	-	-	0,4	45,4	48,2	55,7	74,4	77,2	84,4
2.4. Potraživanja od ostalih financijskih institucija	15,7	62,1	100,8	140,2	246,8	193,9	154,0	161,7	137,2	152,1	161,6	145,2
Ukupno (1+2)	37.394,5	44.420,3	51.023,3	60.205,6	73.107,8	79.636,5	82.633,3	101.328,9	103.111,4	104.673,8	107.192,1	106.498,1
PASIVA												
1. Novčana masa	3.134,4	6.642,6	8.234,9	11.368,9	13.731,4	13.531,4	13.858,9	18.030,3	16.717,2	16.970,6	17.395,2	18.252,7
2. Štedni i oročeni depoziti	1.466,1	2.045,6	2.158,0	3.386,6	5.598,9	5.683,8	5.397,5	7.651,1	7.884,9	8.357,4	8.951,0	8.895,8
3. Devizni depoziti	5.412,3	8.783,3	14.099,4	21.817,5	31.278,1	37.970,9	36.966,0	46.901,6	48.941,3	49.652,3	50.706,4	50.058,9
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	48,3	208,5	130,7	128,1	133,6	154,1	476,1	738,5	756,2	782,0	709,3	696,2
5. Ograničeni i blokirani depoziti	14.262,9	12.128,6	10.717,4	8.305,4	5.953,4	4.315,2	3.814,7	2.864,5	2.574,8	2.583,7	2.580,2	2.348,3
U tome: Blokirani devizni depoziti stanovništva	13.857,4	11.470,6	9.812,5	7.170,6	4.573,8	3.419,1	2.742,7	1.695,1	1.516,1	1.483,9	1.465,5	1.416,4
6. Ostalo (neto)	13.070,5	14.611,8	15.682,8	15.199,2	16.412,5	17.981,1	22.120,0	25.143,1	26.236,9	26.327,8	26.850,0	26.246,2
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	37.394,5	44.420,3	51.023,3	60.205,6	73.107,8	79.636,5	82.633,3	101.328,9	103.111,4	104.673,8	107.192,1	106.498,1

^a Privatizacijom Privredne banke Zagreb došlo je do jednokratnog smanjenja njezine bilančne svote u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna: na strani aktive smanjili su se devizni krediti odobreni javnim poduzećima, a na strani pasive smanjile su se obveze iz deviznih kredita prema Republici Hrvatskoj. Devizni krediti odobreni javnim poduzećima uključeni su u stavku aktive "2.2. Potraživanja od ostalih domaćih sektora".

Obveze iz deviznih kredita prema Republici Hrvatskoj uključene su u stavku aktive "2.1. Potraživanja od središnje države (neto)".

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija

Bilanca monetarnih institucija prikazuje konsolidirane podatke iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1) i Konsolidirane bilance poslovnih banaka (Tablica D1).

Inozemna aktiva (neto) razlika je između zbroja inozemnih aktiva Hrvatske narodne banke i poslovnih banaka i zbroja inozemnih pasiva Hrvatske narodne banke i poslovnih banaka.

Plasmani su zbroj odgovarajućih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke i Konsolidirane bilance poslovnih banaka, s tim da su potraživanja od središnje države iskazana neto, tj. umanjena za depozite središnje države kod Hrvatske narodne banke i kod poslovnih banaka.

Novčana masa zbog je gotovog novca izvan banaka, depozita ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke, depozita ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke i depozitnog novca kod

poslovnih banaka (pozicija Depozitni novac iz Konsolidirane bilance poslovnih banaka, Tablica D1).

Stavke Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca u cijelosti su preuzete iz Konsolidirane bilance poslovnih banaka, dok je stavka Ograničeni i blokirani depoziti zbroj pripadnih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke (isključujući blokirane depozite poslovnih banaka kod Hrvatske narodne banke) i Konsolidirane bilance poslovnih banaka. Ostalo (neto) su neraspoređene stavke pasive umanjene za neraspoređene pozicije aktive.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj njihov je udio u ukupnoj bilančnoj sumi iznosio 4.296,3 mil. kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se bilančne stavke Potraživanja od ostalih domaćih sektora i Ostalo (neto) povećaju za 3.513,5 mil. kuna.

Tablica B2: Broj poslovnih banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija po veličini bilančne aktive

Godina	Mjesec	Ukupan broj poslovnih banaka	Poslovne banke klasificirane po veličini bilančne aktive						Ukupan broj štedionica	Štedionice klasificirane po veličini bilančne aktive		
			Manje od 100 mil. kn	Od 100 do manje od 500 mil. kn	Od 500 mil. do manje od 1 mlrd. kn	Od 1 do manje od 2 mlrd. kn	Od 2 do manje od 10 mlrd. kn	10 i više mlrd. kn		Manje od 10 mil. kn	Od 10 do manje od 100 mil. kn	100 i više mil. kn
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1993.	prosinac	43	16	12	7	4	2	2	0	0	0	0
1994.	prosinac	50	13	21	6	6	2	2	33	22	9	2
1995.	prosinac	53	15	20	7	7	2	2	21	7	13	1
1996.	prosinac	57	10	26	6	9	4	2	22	10	11	1
1997.	prosinac	60	4	28	9	8	9	2	33	12	18	3
1998.	prosinac	60	3	26	8	11	10	2	33	4	25	4
1999.	prosinac	53	4	23	7	7	10	2	30	5	21	4
2000.	siječanj	53	4	23	7	6	11	2	30	5	21	4
	veljača	53	4	21	9	6	11	2	30	5	21	4
	ožujak	53	4	22	8	8	9	2	30	5	21	4
	travanj	53	4	22	8	8	9	2	30	5	21	4
	svibanj	53	5	21	8	8	9	2	30	5	21	4
	lipanj	52	5	20	8	8	9	2	30	5	21	4
	srpanj	50	5	18	9	7	9	2	30	5	21	4
	kolovoz	50	4	18	10	6	10	2	30	5	21	4
	rujan	47	3	17	9	6	10	2	30	5	20	5
	listopad	45	2	16	9	6	10	2	29	5	19	5
	studen	45	2	16	9	6	10	2	29	5	19	5
prosinac	45	3	15	9	6	10	2	29	5	19	5	
2001.	siječanj	45	3	15	9	6	10	2	27	5	17	5
	veljača	45	3	15	9	5	11	2	27	5	17	5
	ožujak	45	3	15	8	6	11	2	27	5	17	5
	travanj	45	3	15	8	6	11	2	26	5	16	5

Tablica B2: Broj poslovnih banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive

U tablici se iskazuje ukupan broj poslovnih banaka i štedionica koje mjesečno izvješćuju Hrvatsku narodnu banku i čije je poslovanje prikazano u Konsolidiranoj bilanci poslovnih banaka.

Posebna pravila izvješćivanja vrijedila su za štedionice do lipnja 1995. godine. Štedionice nisu bile obvezne izvješćivati središnju banku o svom poslovanju, tako da su podacima do lipnja 1995. obuhvaćene samo štedionice koje su o svom poslovanju dragovoljno izvješćivale

Hrvatsku narodnu banku. Od srpnja 1995. godine podacima su obuhvaćene sve registrirane štedionice. U skladu sa Zakonom o bankama, štedionice su dužne do 31. prosinca 2001. uskladiti svoje poslovanje s odredbama ovog zakona ili će biti proveden postupak njihove likvidacije.

U tablici se također iskazuje i klasifikacija poslovnih banaka i štedionica prema veličini bilančne aktive.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike.

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke

	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	I.	II.	III.	IV.
Na kraju razdoblja, u milijunima kuna												
AKTIVA												
1. Inozemna aktiva	4.043,6	7.908,4	10.075,2	12.818,9	16.005,6	17.592,5	23.135,7	28.747,4	28.433,5	29.187,4	30.652,0	30.392,0
1.1. Zlato	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.2. Specijalna prava vučenja	24,4	25,4	743,4	695,5	927,0	1.444,4	1.449,2	1.204,2	1.228,6	1.220,3	1.216,9	1.065,9
1.3. Pričuvna pozicija kod MMF-a	0,1	0,1	0,1	0,3	0,7	1,0	1,6	1,8	1,9	1,9	1,9	1,8
1.4. Efektivna i depoziti po viđenju u inozemnim bankama	615,7	89,2	395,8	165,9	510,6	342,0	1.109,6	7,4	7,6	7,6	7,6	7,4
1.5. Oročeni depoziti u inozemnim bankama	3.403,5	7.793,6	8.381,3	11.009,8	12.169,5	11.696,6	17.702,4	20.986,9	19.657,8	19.411,2	20.594,7	18.837,8
1.6. Plasmani u vrijednosne papire u devizama	-	-	554,6	947,3	2.396,5	4.107,2	2.871,6	6.545,7	7.536,3	8.545,2	8.829,7	10.477,7
1.7. Nekonvertibilna devizna aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
2. Potraživanja od središnje države	517,2	250,6	390,1	218,8	-	-	24,1	0,0	0,0	5,6	-	-
2.1. Potraživanja u kunama	383,6	180,1	353,1	206,4	-	-	24,1	0,0	0,0	5,6	-	-
Kreditni za premošćivanje	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kreditni po posebnim propisima	376,7	180,1	353,1	206,4	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostali kreditni	7,0	-	0,1	-	-	-	24,1	0,0	0,0	5,6	-	-
2.2. Potraživanja u devizama	133,6	70,5	37,0	12,4	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	0,3	0,7	0,9	1,1	24,4	1,0	276,8	289,5	280,7	278,0	275,2	274,4
4. Potraživanja od banaka	191,6	223,8	220,2	213,9	33,5	1.053,8	1.138,7	329,9	24,8	24,5	22,7	396,4
4.1. Kreditni poslovnim bankama	186,9	222,6	129,7	212,3	31,0	1.044,4	1.125,3	313,6	9,2	8,5	6,5	380,2
Kreditni za refinanciranje	150,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kreditni na temelju vrijednosnih papira	-	-	25,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lombardni kreditni	5,5	24,0	96,6	211,3	30,0	252,3	176,7	-	-	-	-	3,1
Kratkoročni kreditni za likvidnost	-	-	-	-	-	-	929,0	-	-	-	-	-
Ostali kreditni	31,0	1,3	7,3	1,0	1,0	333,0	19,7	14,0	9,2	8,5	6,5	3,8
Reotkup blagajničkih zapisa	-	197,3	-	-	-	459,2	-	299,6	-	-	-	373,4
4.2. Depoziti središnje banke kod banaka	0,5	1,2	1,3	1,4	2,5	9,3	13,4	15,2	15,5	15,9	16,1	16,2
4.3. Dospjela nenaplaćena potraživanja	4,2	-	89,2	0,1	0,0	0,0	0,0	1,1	0,0	0,0	0,1	-
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno (1+2+3+4+5)	4.752,7	8.383,5	10.686,4	13.252,6	16.063,5	18.647,3	24.575,3	29.366,8	28.739,0	29.495,4	30.950,0	31.062,8
PASIVA												
1. Primarni novac	2.248,9	4.714,2	6.744,1	8.770,4	10.346,1	9.954,2	10.310,0	11.717,3	10.541,8	11.454,1	11.346,1	12.097,2
1.1. Gotov novac izvan banaka	1.367,5	2.657,3	3.362,1	4.361,3	5.307,5	5.718,8	5.958,9	6.636,7	5.907,7	6.113,4	6.411,7	6.551,0
1.2. Blagajna banaka	51,7	134,7	134,5	152,2	216,9	251,4	382,1	532,3	324,6	349,9	373,9	372,9
1.3. Depoziti banaka	821,5	1.906,6	3.244,7	4.256,7	4.821,6	3.980,2	3.960,4	4.540,7	4.302,7	4.966,2	4.545,5	5.133,2
Računi za namirenje banaka	54,9	121,4	197,1	913,5	866,6	467,5	247,9	459,5	284,1	1.064,2	1.153,7	1.631,9
Izdvojena obvezna pričuva	766,6	1.785,2	2.231,5	3.343,2	3.955,0	3.512,7	3.712,5	4.081,2	4.018,6	3.901,9	3.391,8	3.501,3
Obvezno upisani blagajnički zapisi HNB-a	-	-	816,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.4. Depoziti ostalih bankarskih institucija	-	-	-	-	-	2,4	8,5	7,5	6,8	15,8	4,7	3,9
1.5. Depoziti ostalih domaćih sektora	8,2	15,6	2,8	0,1	0,1	1,3	-	0,0	0,1	8,9	10,2	36,1
2. Ograničeni i blokirani depoziti	1,4	40,3	212,2	243,2	101,1	1.787,6	5.016,8	5.805,5	5.549,0	5.715,4	5.937,6	5.991,6
2.1. Izdvojena devizna obvezna pričuva	-	-	-	-	-	1.668,4	4.636,2	5.490,5	5.284,8	5.428,9	5.676,1	5.739,2
2.2. Ograničeni depoziti	1,4	40,3	54,1	78,7	101,1	119,1	380,6	315,0	264,1	286,5	261,4	252,5
2.3. Blokirani devizni depoziti	-	-	158,1	164,4	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Inozemna pasiva	133,9	716,2	1.175,2	1.160,4	1.471,4	1.465,4	1.671,2	1.630,8	1.587,2	1.583,0	1.335,1	1.429,2
3.1. Kreditni MMF-a	133,6	715,4	1.174,0	1.158,5	1.468,4	1.461,3	1.501,7	1.290,3	1.320,1	1.321,3	1.323,5	1.169,4
3.2. Obveze prema međunarodnim organizacijama	0,3	0,8	1,2	1,8	3,0	4,1	6,8	9,5	11,2	11,3	11,6	11,2
3.3. Obveze prema stranim bankama	-	-	-	-	-	-	162,7	331,0	255,9	250,4	0,0	248,6
4. Depoziti središnje države	0,0	793,8	395,5	557,6	1.032,7	434,8	397,2	1.157,4	1.306,4	1.253,9	2.341,2	2.691,4
4.1. Depozitni novac	0,0	793,8	395,5	424,6	805,7	390,2	394,2	1.008,5	1.053,3	1.040,4	1.339,8	1.646,4
Depozitni novac Republike Hrvatske	-	725,5	338,6	342,0	625,7	291,0	388,0	980,8	1.021,5	1.001,1	1.262,2	1.577,6
Depozitni novac republičkih fondova	0,0	68,3	56,9	82,6	180,1	99,3	6,2	27,7	31,8	39,3	77,6	68,8
4.2. Devizni depoziti Republike Hrvatske	-	-	-	-	147,6	-	0,0	-	-	-	768,2	752,8
4.3. Blagajnički zapisi HNB-a	-	-	-	133,0	79,4	44,6	2,9	148,8	253,2	213,5	233,3	292,2
5. Blagajnički zapisi HNB-a	21,2	375,1	168,3	665,7	722,0	2.242,9	2.887,2	4.207,3	4.436,0	4.160,1	4.517,9	3.901,9
5.1. Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	21,2	375,1	168,3	665,7	722,0	830,7	1.252,5	2.394,6	2.778,6	2.223,2	2.580,8	2.296,8
5.2. Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	-	-	-	-	-	1.412,2	1.634,7	1.812,7	1.657,3	1.936,9	1.937,1	1.605,0
6. Kapitalni računi	2.366,0	2.065,9	2.019,3	1.900,1	2.361,8	2.898,2	4.535,5	5.216,6	5.576,0	5.678,1	5.914,6	5.385,3
7. Ostalo (neto)	-18,7	-322,1	-28,2	-44,7	28,5	-135,8	-242,4	-368,1	-257,5	-349,2	-442,6	-433,9
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7)	4.752,7	8.383,5	10.686,4	13.252,6	16.063,5	18.647,3	24.575,3	29.366,8	28.739,0	29.495,4	30.950,0	31.062,8

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke

U tablici se iskazuju podaci o potraživanjima i obvezama monetarnih vlasti. U rujnu 1999. izvršena je revizija podataka reklasificiranjem štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke. U skladu s tim revidirana je cijela serija podataka.

Inozemna aktiva obuhvaća sljedeće oblike deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: zlato, specijalna prava vučenja, pričuvnu poziciju kod Međunarodnoga monetarnog fonda, efektivni strani novac u blagajni, sredstva na tekućim računima kod inozemnih banaka, oročene depozite kod inozemnih banaka, plasmana u vrijednosne papire u devizama i ostala potraživanja.

Potraživanja od središnje države su krediti i dospjela potraživanja od državnog proračuna Republike Hrvatske. Kunski krediti državnom proračunu su kratkoročni krediti odobreni za premošćivanje neusklađenosti između pritjecanja prihoda i izvršavanja rashoda državnog proračuna, dugoročni krediti odobreni na temelju posebnih uredbi Vlade Republike Hrvatske i dospjela potraživanja od državnog proračuna po obvezama izvršenim prema Međunarodnom monetarnom fondu i inozemnim bankama. Devizni kredit Državnom proračunu bio je protustavka obvezi prema Međunarodnom monetarnom fondu nastaloj po osnovi sukcesije članstva u toj instituciji.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora su krediti i dospjela nenaplaćena potraživanja od ostalih domaćih sektora, uključujući i banke u stečaju.

Potraživanja od poslovnih banaka su krediti poslovnim bankama, depoziti Hrvatske narodne banke kod poslovnih banaka i dospjela nenaplaćena potraživanja od poslovnih banaka. Krediti poslovnim bankama klasificirani su prema vrstama financijskih instrumenata. Krediti za refinanciranje uključuju kredite odobravane u okviru opće i namjenskih kvota do kraja 1993. godine te avanse poslovnim bankama za obavljanje mjenjačkih poslova. Krediti za refinanciranje odobravani u okviru opće i namjenskih kvota u cijelosti su naplaćeni do kraja travnja 1994. godine, a formalno su ukinuti u srpnju 1994. godine. U stavku Lombardni krediti uključeni su i krediti poslovnim bankama za premošćivanje nelikvidnosti, koji su u prosincu 1994. godine zamijenjeni lombardnim kreditima. Kratkoročni krediti za likvidnost, koji se odobravaju od početka 1999. godine, također služe za premošćivanje nelikvidnosti. Ostali krediti jesu: interventni krediti, specijalni krediti za premošćivanje nelikvidnosti banaka odobravani u ranijim godinama (inicijalni krediti, predsanacijski krediti) i dospjeli a nenaplaćeni krediti. Dospjela nenaplaćena potraživanja od poslovnih banaka uključuju prekoračenja raspoloživih sredstava na njihovim računima za namirenje (do polovice 1994.) te neurednosti banaka pri izdvajanju i održavanju obvezne pričuve.

Od svibnja 1999. potraživanja od ostalih domaćih sektora uključuju

ju i potraživanja HNB-a po kreditima iz primarne emisije nenaplaćenih od banaka nad kojima je pokrenut stečajni postupak. Radi reklasifikacije štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke revidirani su podaci u stavkama Potraživanja od banaka i Potraživanja od ostalih bankarskih institucija.

Primarni novac čine gotov novac izvan banaka, novčana sredstva u blagajni banaka, depoziti banaka kod Hrvatske narodne banke, depoziti ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke i depoziti ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke. Depozite banaka čine novčana sredstva na računima za namirenje banaka, sredstva obvezne pričuve izdvojena na posebne račune kod Hrvatske narodne banke te obvezno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke. Depoziti ostalih bankarskih institucija su novčana sredstva na računima za namirenje stambenih štedionica. Depoziti ostalih domaćih sektora su novčana sredstva na žiroračunima ostalih domaćih sektora, koji se na temelju zakona i drugih pravnih propisa uključuju u depozit kod Hrvatske narodne banke.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju izdvojenu deviznu obveznu pričuvu, ograničene depozite i blokirane devizne depozite. Banke i štedionice na određene devizne depozite izdvajaju deviznu obveznu pričuvu na račune HNB-a. Ograničeni depoziti su kunska sredstva izdvojena po nalogu suda ili na temelju propisa i depoziti banaka u stečaju. Blokirani devizni depoziti su sredstva koja su bila izdvajana na posebne račune kod Hrvatske narodne banke za podmirenje dospjelih neplaćenih obveza prema inozemnim vjerovnicima.

Inozemna pasiva obuhvaća kredite primljene od Međunarodnog monetarnog fonda, obveze prema međunarodnim financijskim institucijama i inozemnim bankama.

Depoziti središnje države su depozitni novac i devizni računi Republike Hrvatske i republičkih fondova kod Hrvatske narodne banke, te blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država.

Blagajnički zapisi su dragovoljno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u kunama i stranoj valuti, osim blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država.

Kapitalski računi uključuju pričuve, rezervacije i račune prihoda i troškova.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive Bilance Hrvatske narodne banke.

Radi reklasifikacije štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke revidirani su podaci u stavkama Gotov novac izvan banaka, Blagajna banaka, Depoziti banaka i Depoziti ostalih bankarskih institucija. Od svibnja 1999. uključena su i sredstva na računima banaka nad kojima je pokrenut stečajni postupak.

Tablica D1: Konsolidirana bilanca poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna												
	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII. ^a	XII.	I.	II.	III.	IV.
AKTIVA												
1. Pričuve banaka kod središnje banke	860,9	2.039,7	3.350,3	4.409,6	5.045,6	5.908,1	8.987,9	10.588,9	9.927,9	10.840,5	10.625,5	11.261,1
1.1. Kunske pričuve kod središnje banke	860,9	2.039,7	3.350,3	4.409,6	5.045,6	4.239,7	4.352,6	5.098,4	4.643,1	5.411,6	4.949,5	5.521,9
1.2. Devizne pričuve kod središnje banke	–	–	–	–	–	1.668,4	4.635,3	5.490,5	5.284,8	5.428,9	5.676,1	5.739,2
2. Inozemna aktiva	6.212,1	7.082,5	9.296,6	12.549,6	16.185,8	12.763,1	12.400,1	19.710,4	18.994,5	18.979,4	20.416,7	19.154,8
3. Potraživanja od središnje države	19.971,9	17.837,3	17.188,1	16.693,4	15.238,8	14.864,2	16.264,4	19.076,0	20.805,0	20.271,0	19.676,4	19.667,0
3.1. Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana	14.836,8	11.437,6	10.078,3	8.291,1	6.714,4	5.802,3	5.419,9	4.484,4	4.128,8	4.074,5	4.036,4	3.955,6
3.2. Velike obveznice	3.635,5	4.971,6	5.060,9	2.438,5	2.291,9	2.103,1	1.321,8	1.475,7	1.707,0	1.707,2	1.712,4	1.693,9
3.3. Ostala potraživanja	1.499,6	1.428,1	2.048,9	5.963,8	6.232,5	6.958,8	9.522,8	13.115,8	14.969,2	14.489,3	13.927,6	14.017,5
4. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	20.261,7	27.598,7	32.717,7	33.689,9	48.592,2	59.596,7	55.399,7	60.363,9	61.423,1	62.353,8	64.209,8	65.026,9
4.1. Potraživanja od lokalne države	11,4	112,9	147,1	145,4	308,8	654,0	905,6	1.174,9	1.183,3	1.190,2	1.186,8	1.177,2
4.2. Potraživanja od poduzeća	18.348,2	23.982,8	27.827,4	26.929,3	35.487,2	41.225,5	35.244,3	35.890,7	36.360,1	36.989,9	37.892,8	38.123,6
4.3. Potraživanja od stanovništva	1.902,1	3.503,0	4.743,2	6.615,2	12.796,2	17.717,2	19.249,8	23.298,3	23.879,6	24.173,6	25.130,1	25.726,2
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	10,2	–	–	–	–	0,4	45,4	48,2	55,7	74,4	77,2	84,4
6. Potraživanja od ostalih financijskih institucija	15,7	62,1	100,8	140,2	246,8	193,9	154,0	161,7	137,2	152,1	161,6	145,2
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	47.332,4	54.620,3	62.653,6	67.482,7	85.309,3	93.326,4	93.251,5	109.949,1	111.343,4	112.671,2	115.167,2	115.339,5
PASIVA												
1. Depozitni novac	1.758,7	3.969,7	4.870,0	7.007,5	8.423,8	7.808,9	7.891,5	11.386,0	10.802,6	10.832,5	10.968,6	11.661,6
2. Štedni i oročeni depoziti	1.466,1	2.045,6	2.158,0	3.386,6	5.598,9	5.683,8	5.397,5	7.651,1	7.884,9	8.357,4	8.951,0	8.895,8
3. Devizni depoziti	5.412,3	8.783,3	14.099,4	21.817,5	31.278,1	37.970,9	36.966,0	46.901,6	48.941,3	49.652,3	50.706,4	50.058,9
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	48,3	208,5	130,7	128,1	133,6	154,1	476,1	738,5	756,2	782,0	709,3	696,2
5. Inozemna pasiva	12.066,4	13.134,8	15.150,0	12.467,4	13.807,1	16.176,8	17.169,9	17.549,5	18.478,2	17.721,6	18.358,6	18.231,1
6. Depoziti središnje države	1.437,8	1.675,0	2.025,6	1.720,9	6.874,7	7.298,3	5.828,6	6.730,5	5.646,5	6.069,4	6.241,8	5.895,1
7. Krediti primljeni od središnje banke	275,2	224,6	182,6	267,8	33,7	1.049,2	1.138,7	328,8	24,7	24,4	22,6	396,4
8. Ograničeni i blokirani depoziti	14.261,5	12.087,7	10.662,4	8.223,6	5.852,3	4.196,0	3.434,2	2.549,6	2.310,6	2.297,2	2.318,8	2.095,8
u tome: Blokirani devizni depoziti stanovništva	13.857,4	11.470,6	9.812,5	7.170,6	4.573,8	3.419,1	2.742,7	1.695,1	1.516,1	1.483,9	1.465,5	1.416,4
9. Kapitalni računi	11.203,3	13.847,5	15.392,3	15.440,8	17.027,0	19.785,6	21.975,4	24.953,1	25.024,5	25.082,0	25.329,2	24.871,0
10. Ostalo (neto)	-597,1	-1.356,4	-2.017,4	-2.977,4	-3.719,9	-6.797,2	-7.026,4	-8.839,4	-8.526,2	-8.147,7	-8.439,2	-7.462,2
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10)	47.332,4	54.620,3	62.653,6	67.482,7	85.309,3	93.326,4	93.251,5	109.949,1	111.343,4	112.671,2	115.167,2	115.339,5

^a Privatizacijom Privredne banke Zagreb došlo je do jednokratnog smanjenja njezine bilančne svote u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna: na strani aktive smanjili su se devizni krediti odobreni javnim poduzećima, a na strani pasive smanjile su se obveze iz deviznih kredita prema Republici Hrvatskoj. Devizni krediti odobreni javnim poduzećima uključeni su u stavku aktive "4.2. Potraživanja od poduzeća". Obveze iz deviznih kredita prema Republici Hrvatskoj uključene su u stavku pasive "6. Depoziti središnje države".

Tablica D1: Konsolidirana bilanca poslovnih banaka

U konsolidiranu bilancu poslovnih banaka uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama poslovnih banaka. Konsolidirana su međusobna potraživanja i obveze između poslovnih banaka. U rujnu 1999. godine izvršena je revizija podataka uključivanjem podataka štedionica. U skladu s tim revidirane su cjelokupne serije podataka.

Pričuve banaka kod središnje banke su kunske i devizne. Kunske pričuve su novčana sredstva banaka u blagajni i kunska novčana sredstva banaka na računima kod središnje banke. Devizne pričuve su devizna novčana sredstva na računima kod središnje banke.

Inozemna aktiva su sljedeći oblici deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: strani efektivni novac u blagajni, sredstva na tekućim računima i oročeni depoziti kod inozemnih banaka (uključujući loro akreditivne i ostala pokrića), vrijednosni papiri, krediti i dionice.

Potraživanja od središnje države su sljedeći oblici kunskih i deviznih potraživanja: vrijednosni papiri i krediti. Glavni oblici potraživanja od središnje države iskazani su posebno: obveznice izdane na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske i obveznice izdane na temelju Zakona o izdavanju obveznica za restrukturiranje gospodarstva u Republici Hrvatskoj.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju sljedeće oblike kunskih i deviznih potraživanja: instrumente tržišta novca, obveznice, kredite (uključujući akceptne kredite) i dionice.

Potraživanja od ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija obuhvaćaju iste oblike kunskih i deviznih potraživanja, s tim da potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju još i depozite.

Stavke Depozitni novac, Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca obuhvaćaju obveze banaka prema ostalim domaćim sektorima, ostalim bankarskim institucijama te ostalim financijskim institucijama.

Depozitni novac uključuje novčana sredstva na žiroračunima i tekućim računima te obveze banaka po izdanim kunskim instrumentima plaćanja, a umanjuje se za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajni banaka i čekove poslane na naplatu).

Štedni i oročeni depoziti su kunski štedni depoziti po viđenju te kunski oročeni depoziti i kunski depoziti s otkaznim rokom.

Devizni depoziti su devizni depoziti po viđenju, oročeni devizni depoziti i devizni depoziti s otkaznim rokom.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze banaka po izdanim vrijednosnim papirima i primljeni krediti.

Inozemna pasiva obuhvaća sljedeće oblike deviznih i kunskih obveza prema stranim fizičkim i pravnim osobama: žiroračune i tekuće račune, štedne depozite (uključujući loro akreditivne i ostala pokrića), oročene depozite, primljene kredite i dospjele obveze.

Depoziti središnje države su svi oblici kunskih i deviznih obveza (osim ograničenih i blokiranih depozita) poslovnih banaka prema središnjoj državi.

Kreditni primljeni od središnje banke su krediti primljeni od Hrvatske narodne banke i depoziti Hrvatske narodne banke kod poslovnih banaka, pri čemu se kao krediti tretiraju i poslovi reotkupa vrijednosnih papira.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju sljedeće obveze poslovnih banaka: kunske i devizne ograničene depozite ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija, ostalih financijskih institucija, središnje države te stranih pravnih i fizičkih osoba i blokirane devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Kapitalski računi su dionički kapital, dobit ili gubitak tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske pričuve, statutarne i ostale kapitalne pričuve i rezervacije za identificirane i neidentificirane gubitke.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema po-

dacima za travanj njihov je udio u ukupnoj bilančnoj sumi iznosio 5.701,4 mil. kuna. Pritom su najveći udio u aktivima imale sljedeće stavke: potraživanja od poduzeća 4.378,7 mil. kuna i potraživanja od stanovništva 701,4 mil. kuna. U pasivi najveće se smanjenje odnosilo na sljedeće stavke: devizni depoziti 3.443,7 mil. kuna; inozemna pasiva 1.024,6 mil. kuna i kapitalni računi 854,6 mil. kuna. Od srpnja 1999. godine cjelokupni se iznos posebnih pričuva za identificirane gubitke iskazuje u stavci Kapitalni računi. Podaci za lipanj 1999. godine bit će uspoređivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se stavke Potraživanja od ostalih domaćih sektora i Kapitalni računi povećaju za 3.513,5 mil. kuna. Ostale stavke korigirane su za male iznose.

Tablice D2 – D12

Ovaj skup tablica (s iznimkom tablice D5) razrađeni je prikaz odgovarajućih pozicija aktive i pasive Konsolidirane bilance poslovnih banaka (Tablica D1).

Tablica D2: Inozemna aktiva poslovnih banaka

	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	I.	II.	III.	IV.
1. Devizna inozemna aktiva	6.191,7	7.047,0	9.279,3	12.525,5	16.167,9	12.743,4	12.352,8	19.619,2	18.923,4	18.914,3	20.362,4	19.098,4
1.1. Potraživanja od stranih banaka	5.578,7	5.780,0	8.181,5	11.397,8	15.425,6	11.980,5	11.598,5	19.154,9	18.386,8	18.352,1	19.721,6	18.149,2
Efektivni strani novac	437,0	468,5	592,0	663,6	850,4	586,9	886,7	1.002,8	777,0	778,0	771,9	878,4
Tekući računi	2.543,3	2.640,1	3.466,1	5.915,6	6.938,5	6.228,6	1.498,5	995,0	991,6	953,4	985,0	926,0
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	1.544,7	2.301,3	3.803,8	4.482,7	7.010,9	4.637,1	8.509,4	16.286,7	15.645,9	15.591,1	16.778,9	15.354,5
Vrijednosni papiri	51,4	60,3	76,1	72,7	88,6	51,1	–	454,9	552,7	608,7	760,1	707,3
Kreditni	913,8	217,4	156,9	179,7	408,7	343,4	569,8	370,9	374,3	375,6	380,4	238,7
Dionice stranih banaka	88,5	92,4	86,5	83,6	128,4	133,5	134,1	44,6	45,2	45,4	45,3	44,4
1.2. Potraživanja od stranaca	612,9	1.267,0	1.097,8	1.127,7	742,4	762,9	754,3	464,3	536,6	562,1	640,7	949,2
Potraživanja od stranih država	–	–	–	–	–	–	399,9	137,8	215,3	237,7	244,6	387,3
Potraživanja od stranih osoba	609,5	973,9	804,9	846,2	580,4	583,9	350,4	322,4	317,1	320,3	392,0	557,8
Vrijednosni papiri	531,2	514,4	536,2	492,5	17,7	3,7	4,5	–	–	–	–	186,9
Kreditni	78,4	459,5	268,7	353,7	562,7	580,2	345,9	322,4	317,1	320,3	392,0	371,0
Dionice stranih osoba	3,4	293,0	292,9	281,4	162,0	179,0	4,0	4,1	4,2	4,2	4,2	4,1
2. Kunska inozemna aktiva	20,4	35,6	17,4	24,2	17,9	19,7	47,3	91,2	71,1	65,1	54,3	56,4
2.1. Potraživanja od stranih banaka	0,8	2,9	0,6	5,7	3,6	3,1	16,6	66,1	44,3	40,7	40,8	42,9
2.2. Potraživanja od stranaca	19,6	32,7	16,7	18,5	14,3	16,6	30,6	25,1	26,8	24,4	13,5	13,5
U tome: Kreditni	19,6	32,7	16,7	18,5	14,3	16,6	29,6	23,3	24,9	22,6	11,6	11,6
Ukupno (1+2)	6.212,1	7.082,5	9.296,6	12.549,6	16.185,8	12.763,1	12.400,1	19.710,4	18.994,5	18.979,4	20.416,7	19.154,8

Tablica D2: Inozemna aktiva poslovnih banaka

U tablici se iskazuju potraživanja poslovnih banaka od stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna aktiva poslovnih banaka obuhvaća deviznu inozemnu aktivu i kunsku inozemnu aktivu. I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne aktive posebno su prikazana potraživanja od stranih banaka

i potraživanja od stranaca (ukupno i po financijskim instrumentima).

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. inozemna aktiva tih banaka iznosila je 402,3 mil. kuna. Do lipnja 1999. godine u stavku Tekući računi uključen je i dio depozita s osnove devizne štednje stanovništva.

Tablica D3: Potraživanja poslovnih banaka od središnje države

	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	I.	II.	III.	IV.
1. Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana	14.836,8	11.437,6	10.078,3	8.291,1	6.714,4	5.802,3	5.419,9	4.484,4	4.128,8	4.074,5	4.036,4	3.955,6
2. Velike obveznice	3.635,5	4.971,6	5.060,9	2.438,5	2.291,9	2.103,1	1.321,8	1.475,7	1.707,0	1.707,2	1.712,4	1.693,9
3. Ostala potraživanja	1.499,6	1.428,1	2.048,9	5.963,8	6.232,5	6.958,8	9.522,8	13.115,8	14.969,2	14.489,3	13.927,6	14.017,5
3.1. Kunska potraživanja	532,4	176,3	182,6	4.121,2	4.261,8	5.066,1	8.564,0	11.432,5	13.331,1	12.921,4	12.335,9	12.451,5
3.1.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	407,4	147,4	167,8	4.100,2	4.191,8	4.614,1	7.831,3	9.812,6	11.641,1	11.176,4	10.679,2	10.725,9
Vrijednosni papiri	133,1	144,0	147,1	4.071,6	4.171,7	4.426,9	6.897,3	8.587,8	9.141,0	9.465,7	9.795,6	9.659,4
Krediti	274,2	3,3	20,6	28,6	20,1	187,2	934,0	1.224,9	2.500,1	1.710,7	883,6	1.066,5
3.1.2. Potraživanja od republičkih fondova	125,0	28,9	14,9	21,0	70,0	452,0	732,7	1.619,9	1.690,0	1.745,0	1.656,7	1.725,6
Vrijednosni papiri	–	–	–	21,0	–	–	–	647,8	660,4	657,8	622,1	603,6
Krediti	125,0	28,9	14,9	0,0	70,0	452,0	732,7	972,1	1.029,6	1.087,2	1.034,6	1.122,0
3.2. Devizna potraživanja	967,2	1.251,9	1.866,3	1.842,6	1.970,7	1.892,7	958,8	1.683,3	1.638,1	1.567,8	1.591,7	1.566,0
3.2.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	769,3	1.016,6	1.771,2	1.828,5	1.966,7	1.879,5	921,4	1.492,7	1.445,2	1.276,3	1.317,4	1.296,5
Obveznice	55,1	271,3	704,7	1.396,9	1.172,5	1.182,2	518,1	869,2	814,7	643,7	666,8	670,9
Krediti	714,2	745,3	1.066,5	431,7	794,2	697,3	403,3	623,5	630,5	632,6	650,6	625,6
3.2.2. Potraživanja od republičkih fondova	197,9	235,2	95,1	14,1	4,0	13,2	37,4	190,6	192,9	291,6	274,3	269,5
Vrijednosni papiri	–	–	–	11,8	2,8	0,2	27,6	35,0	35,4	119,0	78,7	76,3
Krediti	197,9	235,2	95,1	2,3	1,3	13,0	9,8	155,5	157,5	172,6	195,6	193,2
Ukupno (1+2+3)	19.971,9	17.837,3	17.188,1	16.693,4	15.238,8	14.864,2	16.264,4	19.076,0	20.805,0	20.271,0	19.676,4	19.667,0

Tablica D3: Potraživanja poslovnih banaka od središnje države

U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja poslovnih banaka od središnje države.

Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana su obveznice izdane na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Velike obveznice su obveznice izdane na temelju Zakona o izdava-

nju obveznica za restrukturiranje gospodarstva u Republici Hrvatskoj.

Ostala potraživanja su sva ostala kunska i devizna potraživanja poslovnih banaka od Republike Hrvatske i republičkih fondova: vrijednosni papiri, krediti i dionice.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. potraživanja tih banaka od središnje države iznosila su 17,8 mil. kuna.

Tablica D4: Potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora

	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII. ^a	XII.	I.	II.	III.	IV.
1. Kunska potraživanja	10.122,6	17.504,7	21.668,8	25.602,5	40.149,5	50.509,7	48.336,4	53.739,5	54.751,1	55.680,9	57.600,1	58.567,5
1.1. Instrumenti tržišta novca	1.139,7	157,1	76,8	42,1	81,5	101,8	365,7	231,9	231,0	243,3	237,8	219,2
1.2. Obveznice	16,2	8,0	8,0	2,1	1,7	0,7	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
1.3. Krediti	6.488,2	12.073,6	16.330,0	21.759,1	35.971,2	45.956,0	44.505,1	49.566,8	50.706,6	51.655,9	53.820,2	54.830,2
1.4. Dionice	2.478,5	5.266,0	5.254,1	3.799,2	4.095,2	4.451,3	3.465,5	3.939,8	3.812,5	3.780,8	3.541,1	3.517,1
2. Devizna potraživanja	10.139,2	10.094,0	11.048,9	8.087,4	8.442,7	9.087,0	7.063,3	6.624,3	6.671,9	6.672,9	6.609,7	6.459,4
2.1. Vrijednosni papiri	0,5	3,6	3,6	2,9	0,6	0,6	74,9	112,4	115,2	74,2	32,6	72,4
2.2. Krediti	10.138,7	10.090,4	11.045,3	8.084,5	8.442,1	9.086,3	6.988,5	6.512,0	6.556,7	6.598,7	6.577,0	6.387,1
Ukupno (1+2)	20.261,7	27.598,7	32.717,7	33.689,9	48.592,2	59.596,7	55.399,7	60.363,9	61.423,1	62.353,8	64.209,8	65.026,9

^a Devizni krediti jednokratno su smanjeni u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna.

Tablica D4: Potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora

U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora, klasificirana prema financijskim instrumentima: instrumenti tržišta novca, krediti (uključujući akceptne kredite i kupljena potraživanja) i dionice.

Do listopada 1994. godine odobravanje deviznih kredita bilo je dopušteno samo ako se poslovna banka istodobno zaduživala u inozemstvu u svoje ime a za račun krajnjega korisnika kredita. U svibnju 1999.

godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. potraživanja tih banaka od ostalih domaćih sektora iznosila su 5.088,0 mil. kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se u sklopu kunskih potraživanja stavka Krediti poveća za iznos od 2.904,3 mil. kuna, a stavka Dionice umanjuje za iznos od 520,3 mil. kuna te ako se u sklopu deviznih potraživanja stavka Krediti poveća za iznos od 1.129,4 mil. kuna.

Tablica D5: Distribucija kredita poslovnih banaka po institucionalnim sektorima

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna												
	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII. ^a	XII.	I.	II.	III.	IV.
KUNSKI KREDITI												
1. Krediti središnjoj državi	135,7	31,2	35,1	11,5	74,6	633,2	1.666,6	2.196,9	3.529,6	2.797,9	1.918,2	2.188,5
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	10,8	2,5	20,2	11,5	4,6	181,9	934,0	1.224,9	2.500,1	1.710,7	883,6	1.066,5
1.2. Krediti republičkim fondovima	124,9	28,7	14,9	0,0	70,0	451,3	732,7	972,1	1.029,6	1.087,2	1.034,6	1.122,0
2. Krediti lokalnoj državi	11,4	93,5	122,5	125,1	293,2	623,5	785,7	996,8	1.003,8	1.011,3	1.006,9	997,2
3. Krediti poduzećima	4.575,6	8.480,2	11.474,5	15.029,5	22.925,8	27.660,0	24.533,4	25.328,0	25.883,4	26.534,2	27.735,6	28.160,2
4. Krediti stanovništvu	1.901,2	3.499,9	4.733,0	6.604,5	12.752,2	17.672,5	19.186,1	23.242,1	23.819,4	24.110,4	25.077,7	25.672,9
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	10,0	–	–	–	–	0,4	31,3	33,5	33,9	32,6	32,0	33,2
6. Krediti ostalim financijskim institucijama	4,1	35,1	61,3	89,0	166,6	114,2	138,6	105,5	114,3	129,3	138,7	120,7
A. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	6.638,0	12.140,0	16.426,4	21.859,7	36.212,4	46.703,7	46.341,6	51.902,8	54.384,3	54.615,6	55.909,1	57.172,6
DEVIZNI KREDITI												
1. Krediti središnjoj državi	796,0	765,2	773,9	190,2	679,9	637,4	413,1	779,1	788,0	805,1	846,2	818,8
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	598,1	529,9	678,8	187,9	678,6	624,5	403,3	623,5	630,5	632,6	650,6	625,6
1.2. Krediti republičkim fondovima	197,9	235,2	95,1	2,3	1,3	13,0	9,8	155,5	157,5	172,6	195,6	193,2
2. Krediti lokalnoj državi	–	19,4	21,4	18,9	13,1	30,5	118,7	171,6	172,9	173,2	172,9	168,5
3. Krediti poduzećima	10.137,7	10.067,9	11.013,5	8.054,3	8.382,3	9.009,8	6.806,1	6.284,0	6.323,6	6.362,3	6.351,6	6.165,4
4. Krediti stanovništvu	0,9	3,1	10,4	11,3	46,8	46,0	63,7	56,3	60,2	63,2	52,5	53,2
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	–	–	–	–	–	–	1,7	–	–	–	–	–
6. Krediti ostalim financijskim institucijama	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
B. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	10.934,6	10.855,5	11.819,2	8.274,7	9.122,0	9.723,8	7.403,2	7.291,0	7.344,7	7.403,8	7.423,2	7.205,8
UKUPNO (A+B)	17.572,7	22.995,5	28.245,6	30.134,4	45.334,4	56.427,5	53.744,9	59.193,9	61.729,0	62.019,5	63.332,3	64.378,5

^a Devizni krediti javnim poduzećima jednokratno su smanjeni u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna.

Tablica D5: Distribucija kredita poslovnih banaka po institucionalnim sektorima

U tablici se iskazuju podaci o kuskim i deviznim kreditima poslovnih banaka domaćim sektorima, pri čemu krediti obuhvaćaju i akceptne kredite, financijski lizing, izvršena plaćanja na osnovi garancija i drugih jamstva i kupljena potraživanja.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. krediti tih banaka iznosili su 4.463,3 mil. kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se ukupni kuskni krediti povećaju za iznos od 2.972,6 mil. kuna, a ukupni devizni krediti za iznos od 840,9 mil. kuna.

Tablica D6: Depozitni novac kod poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna												
	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	I.	II.	III.	IV.
1. Lokalna država	142,5	512,8	495,3	683,8	484,2	514,3	314,7	573,6	569,9	558,2	590,0	606,8
2. Poduzeća	1.264,7	2.678,2	3.161,9	4.489,2	5.692,8	4.794,2	4.695,6	7.087,1	6.529,7	6.421,2	6.407,6	6.900,5
3. Stanovništvo	327,9	764,1	1.168,8	1.661,3	2.235,7	2.492,2	2.686,5	3.499,7	3.468,8	3.637,0	3.741,8	3.894,3
4. Ostale bankarske institucije	2,8	–	–	–	–	–	6,9	11,6	14,0	12,2	11,1	10,6
5. Ostale financijske institucije	42,6	47,5	79,6	208,2	203,8	190,0	190,0	221,7	224,7	208,4	223,0	253,0
6. Manje: Čekovi banaka i obračun čekova banaka	-21,8	-32,7	-35,5	-35,0	-192,6	-181,8	-2,2	-7,6	-4,5	-4,5	-4,8	-3,5
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	1.758,7	3.969,7	4.870,0	7.007,5	8.423,8	7.808,9	7.891,5	11.386,0	10.802,6	10.832,5	10.968,6	11.661,6

Tablica D6: Depozitni novac kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuje depozitni novac kod poslovnih banaka, klasificiran prema domaćim institucionalnim sektorima.

Depozitni novac je zbroj novčanih sredstava na žiroračunima i tekućim računima ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija umanjena za novčana sredstva u plat-

nom prometu (odnosno za čekove u blagajni banaka i čekove poslane na naplatu). Obveze banaka po izdanim kuskim instrumentima plaćanja uključene su u sektor stanovništvo.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. depozitni novac kod tih banaka iznosio je 259,3 mil. kuna.

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna												
	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	I.	II.	III.	IV.
1. Štedni depoziti	215,2	393,9	497,7	719,3	1.115,7	1.117,5	1.371,4	1.676,1	1.554,5	1.705,0	1.642,6	1.642,9
1.1. Lokalna država	-	-	-	-	-	-	91,7	137,6	83,3	95,2	94,0	109,1
1.2. Poduzeća	-	-	-	-	-	-	92,1	142,4	118,1	128,3	115,4	94,6
1.3. Stanovništvo	215,2	393,9	497,7	719,3	1.115,7	1.117,5	1.167,3	1.348,3	1.338,9	1.461,4	1.413,3	1.406,0
1.4. Ostale bankarske institucije	-	-	-	-	-	-	2,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,2
1.5. Ostale financijske institucije	-	-	-	-	-	-	17,8	47,2	13,6	19,5	19,3	32,9
2. Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	1.250,8	1.651,7	1.660,2	2.667,3	4.483,2	4.566,3	4.026,2	5.975,0	6.330,5	6.652,4	7.308,4	7.252,9
2.1. Lokalna država	41,8	121,0	81,2	89,7	102,6	185,3	176,1	230,7	266,2	270,8	286,3	274,2
2.2. Poduzeća	680,0	886,6	830,2	1.054,7	1.785,0	1.569,2	1.417,0	2.871,4	3.003,2	3.214,4	3.800,9	3.735,9
2.3. Stanovništvo	408,1	437,2	547,1	1.124,3	1.962,1	1.998,7	1.531,7	1.789,8	1.983,0	2.065,0	2.085,6	2.095,8
2.4. Ostale bankarske institucije	4,6	-	-	-	-	-	33,5	20,8	20,0	26,8	27,0	33,0
2.5. Ostale financijske institucije	116,3	206,9	201,7	398,6	633,6	813,1	867,8	1.062,2	1.058,0	1.075,4	1.108,6	1.114,1
Ukupno (1+2)	1.466,1	2.045,6	2.158,0	3.386,6	5.598,9	5.683,8	5.397,5	7.651,1	7.884,9	8.357,4	8.951,0	8.895,8

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuju kunski štedni i oročeni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija kod poslovnih banaka.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko

banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. štedni i oročeni depoziti kod tih banaka iznosili su 323,7 mil. kuna. U srpnju 1999. godine određeni su depoziti sektora lokalna država, poduzeća, ostale bankarske institucije i ostale financijske institucije preklasificirani iz štednih u oročene depozite.

Tablica D8: Devizni depoziti kod poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna												
	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	I.	II.	III.	IV.
1. Štedni depoziti	3.843,4	5.483,9	7.952,1	9.242,8	10.750,3	12.140,3	12.228,1	14.566,3	14.844,2	14.778,7	14.895,1	14.914,9
1.1. Lokalna država	4,0	2,1	6,0	10,5	111,7	19,5	29,5	16,8	15,8	15,8	15,8	17,1
1.2. Poduzeća	1.302,0	1.460,9	1.498,0	1.762,8	1.969,4	2.091,9	1.842,6	2.408,0	2.404,1	2.379,0	2.450,7	2.482,7
1.3. Stanovništvo	2.533,7	3.991,5	6.419,8	7.419,9	8.616,2	9.976,4	10.256,6	12.041,5	12.334,7	12.245,7	12.319,5	12.235,0
1.4. Ostale bankarske institucije	-	-	-	-	-	-	6,4	10,3	12,4	13,4	11,1	9,5
1.5. Ostale financijske institucije	3,6	29,3	28,3	49,5	52,9	52,5	93,0	89,8	77,2	124,7	98,1	170,6
2. Oročeni depoziti	1.568,9	3.299,4	6.147,3	12.574,7	20.527,8	25.830,6	24.737,9	32.335,3	34.097,1	34.873,6	35.811,3	35.144,0
2.1. Lokalna država	-	-	-	-	-	-	15,5	8,2	7,9	7,5	4,7	4,6
2.2. Poduzeća	224,6	547,2	743,7	1.160,1	1.457,2	1.579,4	1.442,3	2.753,1	2.604,7	2.704,1	2.936,9	2.764,6
2.3. Stanovništvo	1.308,0	2.649,6	5.276,4	11.209,1	18.849,8	23.994,7	22.957,7	29.097,2	30.949,0	31.649,9	32.266,8	31.844,4
2.4. Ostale bankarske institucije	-	-	-	-	-	-	2,5	4,2	10,6	8,9	9,3	3,7
2.5. Ostale financijske institucije	36,3	102,6	127,2	205,5	220,8	256,5	320,0	472,7	524,9	503,2	593,6	526,9
Ukupno (1+2)	5.412,3	8.783,3	14.099,4	21.817,5	31.278,1	37.970,9	36.966,0	46.901,6	48.941,3	49.652,3	50.706,4	50.058,9

Tablica D8: Devizni depoziti kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuju štedni i oročeni devizni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija kod poslovnih banaka. Devizni štedni depoziti su svi devizni depoziti po viđenju i izdani devizni instrumenti plaćanja, a oročeni devizni de-

poziti obuhvaćaju i devizne depozite s otkaznim rokom.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. devizni depoziti kod tih banaka iznosili su 3.443,7 mil. kuna.

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca

	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	I.	II.	III.	IV.
1. Instrumenti tržišta novca (neto)	3,3	1,5	0,2	0,9	7,0	4,5	1,4	–	–	–	–	–
2. Obveznice (neto)	12,8	47,8	42,9	55,6	19,1	24,1	423,4	613,8	566,1	566,6	568,2	559,8
3. Primljeni krediti	32,2	159,2	87,6	71,6	107,5	125,6	51,2	124,7	190,2	215,4	141,1	136,3
3.1. Lokalna država	0,8	14,8	9,9	7,3	0,0	0,0	–	–	–	–	–	–
3.2. Poduzeća	3,9	27,8	6,3	8,3	29,9	22,5	13,7	15,2	44,5	43,0	47,2	45,3
3.3. Ostale bankarske institucije	1,3	–	–	–	–	54,2	15,7	1,3	2,5	5,8	2,4	3,2
3.4. Ostale financijske institucije	26,3	116,6	71,4	55,9	77,6	48,9	21,8	108,2	143,1	166,7	91,5	87,8
Ukupno (1+2+3)	48,3	208,5	130,7	128,1	133,6	154,1	476,1	738,5	756,2	782,0	709,3	696,2

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca

U tablici se iskazuju neto obveze poslovnih banaka na osnovi izdanih vrijednosnih papira i krediti primljeni od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija.

Instrumenti tržišta novca (neto) obuhvaćaju neto obveze poslovnih banaka na osnovi izdanih blagajničkih zapisa, izdanih mjenica, akceptiranih mjenica i izdanih ostalih vrijednosnih papira.

Obveznice (neto) obuhvaćaju neto obveze poslovnih banaka na osnovi izdanih kunskih i deviznih obveznica, te ostalih dužničkih i hibrid-

nih instrumenata koji se pod određenim uvjetima priznaju u dopunski kapital banaka.

Primljeni krediti iskazani su ukupno i klasificirani prema institucionalnim sektorima.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. obveznice i instrumenti tržišta novca tih banaka iznosili su 9 mil. kuna. U srpnju 1999. godine izdani dužnički i hibridni instrumenti reklasificirani su iz stavke Oročeni depoziti u stavku Obveznice (neto) u iznosu od 3.513,5 mil. kuna.

Tablica D10: Inozemna pasiva poslovnih banaka

	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	I.	II.	III.	IV.
1. Devizna inozemna pasiva	11.970,5	13.101,0	15.107,7	12.380,7	13.540,1	15.878,2	17.026,8	17.409,5	18.326,5	17.567,6	18.207,7	18.087,9
1.1. Obveze prema stranim bankama	10.404,0	10.828,1	11.995,8	9.365,4	8.979,3	10.557,0	11.525,4	11.763,3	12.566,6	11.750,4	13.426,9	13.401,6
Tekući računi	219,8	107,8	119,0	206,3	300,9	242,3	157,1	176,3	102,5	123,3	121,0	140,3
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	298,1	371,4	1.152,8	979,6	2.365,5	411,5	1.267,0	345,9	1.061,6	215,7	981,1	802,4
Kredit	9.886,1	10.348,9	10.724,0	8.179,4	6.313,0	9.903,2	10.101,2	11.241,1	11.401,5	11.411,4	12.324,8	12.458,9
1.2. Obveze prema strancima	1.566,5	2.272,9	3.111,9	3.015,3	4.560,8	5.321,2	5.501,4	5.646,1	5.760,9	5.817,2	4.780,8	4.686,3
Štedni i oročeni depoziti	450,5	609,0	1.204,2	1.496,8	2.056,8	2.892,6	2.545,9	2.868,1	3.030,1	3.079,4	3.195,2	3.148,3
Depoziti po viđenju	373,6	401,2	654,2	667,6	608,4	620,5	754,0	745,5	767,9	747,1	821,6	754,2
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	76,9	207,8	549,9	829,2	1.448,4	2.272,1	1.791,9	2.122,6	2.262,2	2.332,3	2.373,6	2.394,1
Kredit	1.116,0	1.663,9	1.907,8	1.518,5	2.504,0	2.428,6	2.955,5	2.778,1	2.730,8	2.737,8	1.585,6	1.537,9
2. Kunska inozemna pasiva	95,9	33,9	42,3	86,7	266,9	298,6	143,1	140,0	151,7	154,0	150,9	143,2
2.1. Obveze prema stranim bankama	1,0	4,8	7,5	30,9	187,1	156,3	65,0	37,0	46,6	51,6	41,2	41,4
Depozitni novac	1,0	4,8	6,4	27,0	52,3	70,5	52,6	14,4	15,3	21,2	13,1	13,5
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	–	–	1,1	3,9	128,4	85,8	11,7	22,0	30,5	25,8	23,6	23,3
Kredit	–	–	–	–	6,4	–	0,7	0,7	0,7	4,6	4,6	4,6
2.2. Obveze prema strancima	94,9	29,1	34,8	55,8	79,9	142,3	78,1	103,0	105,1	102,4	109,6	101,8
Depozitni novac	27,1	20,7	29,6	22,1	42,0	41,0	42,1	50,8	55,0	50,7	57,1	51,1
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	0,2	2,2	0,1	29,4	33,1	96,1	35,9	52,2	50,1	51,7	52,5	50,7
Kredit	67,5	6,3	5,1	4,3	4,8	5,2	0,1	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2)	12.066,4	13.134,8	15.150,0	12.467,4	13.807,1	16.176,8	17.169,9	17.549,5	18.478,2	17.721,6	18.358,6	18.231,1

Tablica D10: Inozemna pasiva poslovnih banaka

U tablici se iskazuju ukupne devizne i kunske obveze poslovnih banaka prema stranim fizičkim i pravnim osobama, uz iznimku ograničenih kunskih i deviznih depozita stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna pasiva poslovnih banaka obuhvaća deviznu inozemnu pasivu i kunsku inozemnu pasivu.

I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne pasive posebno su prikazane obveze prema stranim bankama i obveze prema strancima (ukupno i po financijskim instrumentima).

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. inozemna pasiva tih banaka iznosila je 1.024,6 mil. kuna.

Tablica D11: Depoziti središnje države kod poslovnih banaka

	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII. ^a	XII.	I.	II.	III.	IV.
1. Kunski depoziti	1.122,1	1.517,1	1.760,4	1.585,3	2.386,3	3.033,3	3.269,6	3.073,3	3.017,8	3.000,4	3.049,6	2.997,4
1.1. Depoziti Republike Hrvatske	494,0	183,1	179,3	131,2	82,1	130,1	330,9	430,0	453,9	442,3	469,8	451,5
Depozitni novac	445,5	16,9	17,9	23,3	31,7	4,5	74,7	116,7	78,0	72,2	87,2	83,5
Štedni depoziti	–	–	–	–	–	–	15,9	26,1	33,4	31,1	43,4	43,6
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	32,1	150,5	126,5	77,4	21,7	100,4	202,3	259,5	314,9	311,1	311,4	296,5
Krediti	16,3	15,7	34,9	30,5	28,7	25,2	38,1	27,7	27,7	27,8	27,9	27,9
1.2. Depoziti republičkih fondova	628,1	1.334,0	1.581,1	1.454,1	2.304,2	2.903,2	2.938,8	2.643,3	2.563,9	2.558,2	2.579,8	2.545,9
Depozitni novac	187,4	352,8	253,2	102,8	85,7	83,0	40,6	116,9	81,9	39,8	26,3	72,6
Štedni depoziti	–	–	–	–	–	–	4,5	15,2	7,1	5,4	6,5	4,4
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	43,3	130,1	200,7	38,0	19,4	33,9	57,2	32,6	32,7	74,1	78,6	78,0
Krediti	397,4	851,1	1.127,2	1.313,3	2.199,1	2.786,4	2.836,5	2.478,6	2.442,2	2.438,9	2.468,5	2.391,0
2. Devizni depoziti	315,8	157,9	265,2	135,7	4.488,4	4.265,0	2.559,0	3.657,1	2.628,7	3.068,9	3.192,2	2.897,6
2.1. Depoziti Republike Hrvatske	315,8	118,8	145,4	54,2	4.483,7	4.249,5	2.497,6	3.622,6	2.589,9	3.037,5	3.171,8	2.869,9
Štedni depoziti	315,8	118,8	134,3	48,8	160,1	83,2	59,1	1.256,1	538,5	975,9	460,4	413,9
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	–	–	11,1	5,3	0,1	0,1	10,5	27,0	15,6	15,7	591,8	424,7
Refinancirani krediti	–	–	–	–	4.323,5	4.166,2	2.428,0	2.339,4	2.035,7	2.045,9	2.119,6	2.031,3
2.2. Depoziti republičkih fondova	0,0	39,1	119,8	81,5	4,7	15,5	61,4	34,6	38,8	31,5	20,4	27,8
Štedni depoziti	0,0	39,1	21,2	58,2	4,7	8,0	55,2	25,0	21,5	21,8	14,4	19,8
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	–	–	98,6	23,4	–	7,5	6,1	9,5	17,3	9,7	6,0	7,9
Ukupno (1+2)	1.437,8	1.675,0	2.025,6	1.720,9	6.874,7	7.298,3	5.828,6	6.730,5	5.646,5	6.069,4	6.241,8	5.895,1

^a Refinancirani krediti su jednokratno smanjeni u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna.

Tablica D11: Depoziti središnje države kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuju ukupne kunске i devizne obveze poslovnih banaka prema središnjoj državi, osim ograničenih (kunskih i deviznih) depozita središnje države kod poslovnih banaka.

U tablici su odvojeno iskazani kunски i devizni depoziti Republike Hrvatske i republičkih fondova. Kunски depoziti obuhvaćaju depozitni novac, štedne depozite, kunске oročene depozite i kunске depozite s

otkaznim rokom te kunске kredite primljene od središnje države. Devizni depoziti obuhvaćaju devizne depozite po viđenju, štedne depozite, te oročene devizne depozite i devizne depozite s otkaznim rokom.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. depoziti središnje države kod tih banaka iznosili su 193,5 mil. kuna.

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod poslovnih banaka

	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	I.	II.	III.	IV.
1. Ograničeni depoziti	404,1	595,9	693,4	891,8	1.199,4	700,6	691,4	854,4	794,5	813,4	853,3	679,4
1.1. Kunски depoziti	79,6	162,9	277,8	251,0	260,9	202,5	81,8	131,6	122,3	122,5	100,1	96,1
1.2. Devizni depoziti	324,5	433,0	415,6	640,8	938,5	498,0	609,7	722,8	672,2	690,9	753,2	583,3
2. Blokirani devizni depoziti	13.857,4	11.491,8	9.969,0	7.331,8	4.652,9	3.495,5	2.742,7	1.695,1	1.516,1	1.483,9	1.465,5	1.416,4
2.1. Depoziti Republike Hrvatske	–	19,6	67,9	66,8	69,9	74,0	–	–	–	–	–	–
2.2. Depoziti poduzeća	–	1,6	88,7	94,5	9,1	2,4	–	–	–	–	–	–
2.3. Blokirani devizni depoziti stanovništva	13.857,4	11.470,6	9.812,5	7.170,6	4.573,8	3.419,1	2.742,7	1.695,1	1.516,1	1.483,9	1.465,5	1.416,4
Ukupno (1+2)	14.261,5	12.087,7	10.662,4	8.223,6	5.852,3	4.196,0	3.434,2	2.549,6	2.310,6	2.297,2	2.318,8	2.095,8

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuju ograničeni i blokirani depoziti središnje države, ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija, ostalih financijskih institucija te stranih fizičkih i pravnih osoba kod poslovnih banaka.

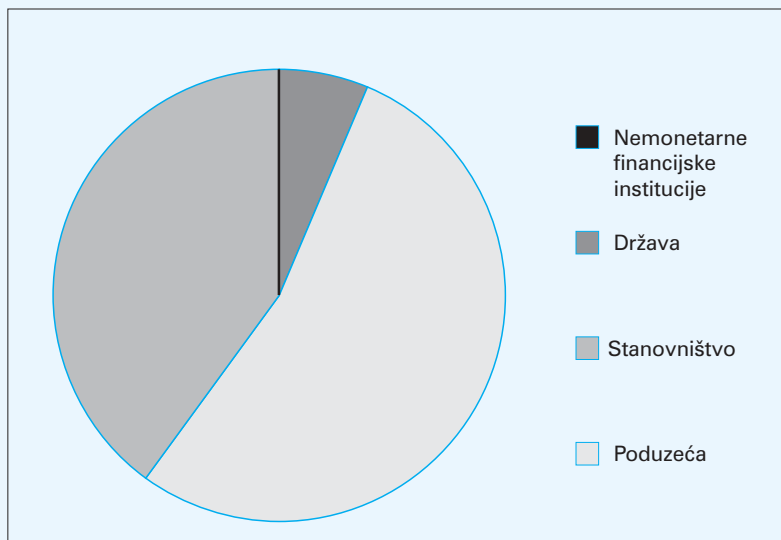
Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju dvije kategorije depozita: ograničene (kunске i devizne) depozite i blokirane devizne depozite.

Blokirani devizni depoziti uključuju devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. ograničeni i blokirani depoziti kod tih banaka iznosili su 39,9 mil. kuna. U srpnju 1999. godine revidirani su podaci o blokiranim depozitima Republike Hrvatske i poduzeća.

Slika D1.

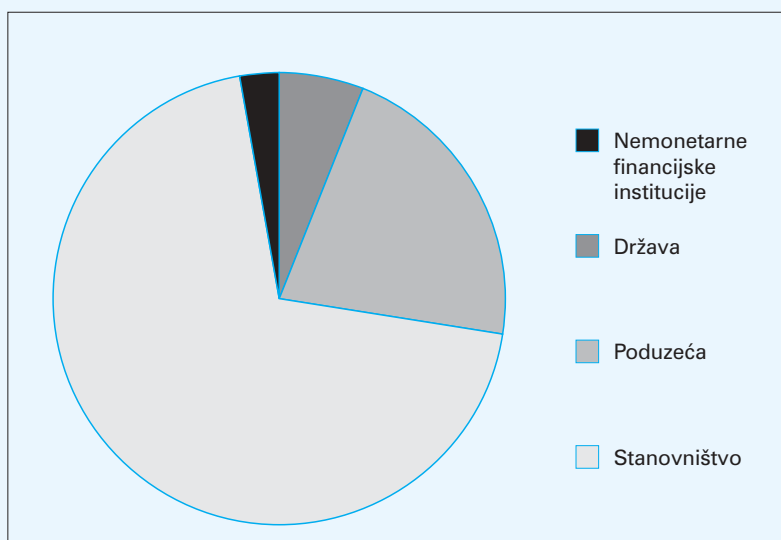
**DISTRIBUCIJA KREDITA POSLOVNIH BANAKA
PO INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA**

travanj 2001. godine

Slika D2.

**DISTRIBUCIJA DEPOZITA POSLOVNIH BANAKA
PO INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA**

travanj 2001. godine

Napomena:
 Sektor "Država" obuhvaća središnju i lokalnu državu.
 Sektor "Nemonetarne financijske institucije" obuhvaća ostale bankarske institucije i ostale financijske institucije.

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica

	1998.		1999.		2000.						2001.			
	XII	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.
AKTIVA														
1. Pričuve kod središnje banke	2,4	8,6	3,4	11,8	6,5	8,4	2,0	3,1	2,6	7,6	6,8	15,8	4,7	3,9
2. Potraživanja od središnje države	49,7	81,4	136,0	204,0	251,9	284,2	330,0	366,9	388,5	497,6	553,3	587,2	621,1	635,6
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	–	5,3	1,3	–	–	–	–	–	0,6	1,1	1,9	2,5	3,0	4,0
U tome: Potraživanja od stanovništva	–	–	–	–	–	–	–	–	0,1	0,6	1,4	2,5	3,0	4,0
4. Potraživanja od banaka	54,2	57,0	46,0	46,8	25,6	19,4	20,2	19,4	33,5	7,6	7,6	10,7	10,4	11,4
Ukupno (1+2+3+4)	106,3	152,3	186,7	262,6	284,0	312,0	352,2	389,5	425,2	513,8	569,7	616,2	639,2	655,0
PASIVA														
1. Oročeni depoziti	8,7	87,6	129,3	189,0	211,0	238,1	263,7	290,2	327,4	437,8	470,3	501,2	539,9	563,4
2. Obveznice i instrumenti tržišta novca	0,4	–	–	–	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
3. Kapitalski računi	108,3	117,4	130,5	124,2	122,5	121,6	118,5	115,9	115,1	112,5	124,1	117,6	113,6	107,2
4. Ostalo (neto)	–11,0	–52,7	–73,1	–50,6	–59,5	–57,7	–40,0	–26,6	–27,4	–46,5	–34,7	–12,6	–24,2	–25,7
Ukupno (1+2+3+4)	106,3	152,3	186,7	262,6	284,0	312,0	352,2	389,5	425,2	513,8	569,7	616,2	639,2	655,0

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica

U agregiranu bilancu stambenih štedionica uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama hrvatskih stambenih štedionica. Sva potraživanja i obveze stambenih štedionica odnose se isključivo na domaće sektore.

Pričuve stambenih štedionica kod središnje banke su kunska novčana sredstva banaka u blagajni i kunska novčana sredstva banaka na računima kod središnje banke.

Potraživanja od središnje države su kunska potraživanja od Republike Hrvatske i republičkih fondova.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju u prvom redu

kunske kredite dane lokalnoj državi i stanovništvu.

Potraživanja od banaka obuhvaćaju kredite dane bankama kao i depozite kod banaka.

Stavka Oročeni depoziti su oročeni depoziti lokalne države i stanovništva.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze stambenih štedionica na osnovi izdanih obveznica i primljeni krediti.

Kapitalski računi su dionički kapital, dobit ili gubitak tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske pričuve, statutarne i ostale kapital-ske pričuve i rezervacije za identificirane i neidentificirane gubitke.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive.

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Eskontna stopa HNB-a	Aktivne kamatne stope						
			Na lombardne kredite ^a	Na interventne kredite za premošćivanje nelikvidnosti	Na kredite korištene unutar jednog dana ^a	Na kratkoročni kredit za likvidnost	Na korištena sredstva obv. pričuve za održavanje dnevne likvidnosti ^a	Na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu pričuvu ^a	Na nepropisno korištena sredstva i dospjele nenaplaćene obveze
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1992.	prosinac	1.889,39	2.840,09	–	6.881,51	–	4.191,93	6.881,51	4.191,93
1993.	prosinac	34,49	46,78	–	289,60	–	101,22	289,60	166,17
1994.	prosinac	8,50	18,00	19,00	17,00	14,00	–	19,00	22,00
1995.	prosinac	8,50	25,49	19,00	17,00	–	–	19,00	22,00
1996.	prosinac	6,50	11,00	19,00	17,00	–	–	19,00	18,00
1997.	prosinac	5,90	9,50	19,00	17,00	–	–	19,00	18,00
1998.	prosinac	5,90	12,00	19,00	7,00	14,00	–	19,00	18,00
1999.	prosinac	7,90	13,00	19,00	–	14,00	–	19,00	18,00
2000.	siječanj	7,90	13,00	19,00	–	14,00	–	19,00	18,00
	veljača	7,90	13,00	19,00	–	14,00	–	19,00	18,00
	ožujak	7,90	13,00	19,00	–	14,00	–	19,00	18,00
	travanj	5,90 ^b	12,00 ^b	18,00 ^b	–	13,00	–	18,00 ^b	18,00
	svibanj	5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00	18,00
	lipanj	5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00	18,00
	srpanj	5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00	18,00
	kolovoz	5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00	18,00
	rujan	5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00	18,00
	listopad	5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00	18,00
	studenj	5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00	18,00
	prosinac	5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00	18,00
	2001.	siječanj	5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00
veljača		5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00	18,00
ožujak		5,90	9,50 ^c	18,00	–	10,50	–	18,00	18,00
travanj		5,90	9,50	18,00	–	10,50	–	18,00	18,00

^a Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a; ^b Od 11. travnja 2000.; ^c Od 14. ožujka 2001.

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i naplaćuje kamate na plasmane iz primarne emisije i na sva druga potraživanja.

Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke utvrđuju se posebnim odlukama Savjeta Hrvatske narodne banke na godišnjoj razini. Iznimno, od lipnja 1995. godine Hrvatska narodna banka je na lombardne kredite obračunavala i naplaćivala kamatu po stopi koja je za 1,5 postotnih bodova bila veća od vagane prosječne kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, koji su služili kao zalag za lombardne kredite, onda kada je ta vagana prosječna kamatna stopa bila veća od 16,5%. U skladu s tim, u tablici se od lipnja 1995. godine do kolovoza 1996. godine iskazuje vagana prosječna kamatna stopa na lombardne kredite. Kamatna stopa za rujna 1996. jest vagani prosjek kamatnih stopa primjenjivanih u prvih 10 dana toga mjeseca prema navedenom režimu te fiksne kamatne stope koja se primjenjuje od 11. rujna 1996.

Vremenske serije iskazane u tablici sadrže određene lomove zbog izmjena instrumentarija Hrvatske narodne banke. Tako su u koloni 4 do studenoga 1994. godine iskazivane kamatne stope na kredite za održavanje dnevne likvidnosti, koji su odobravani na temelju portfelja vrijednosnih papira, a od prosinca 1994. godine kamatne stope na lombardne kredite.

Nadalje, podaci iskazani u koloni 6 se do rujna 1994. godine odnose na kamatne stope na posebne kredite za isplate štednih uloga i za plaćanja s tekućih računa građana, a od listopada 1994. godine do rujna 1997. godine na kamatne stope na dnevne kredite za štedne uloge i tekuće račune građana u kunama. Za razliku od posebnih kredita, dnevni se krediti vraćaju istoga dana. Od listopada 1997. godine taj instrument zamjenjuje se dnevnim kreditom za premošćivanje tekuće nelikvidnosti do visine nominalne vrijednosti blagajničkih zapisa

HNB-a založenih za tu svrhu, a od prosinca 1998. godine do travnja 1999. godine inkorporira se u lombardni kredit, s diferenciranom kamatnom stopom za njegovo korištenje unutar jednoga dana.

Podaci iskazani u koloni 7 odnose se, za razdoblje do prosinca 1994. godine, na kamatne stope na inicijalne kredite za premošćivanje nelikvidnosti, a od 18. ožujka 1998. na kamatnu stopu na kredit za premošćivanje nelikvidnosti bankama nad kojima je pokrenut postupak za ocjenu mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije i restrukturiranja banke, a od veljače 1999. godine na kamatnu stopu na kratkoročni kredit za likvidnost. Od prosinca 1999. godine ta se kamatna stopa odnosi na kratkoročne kredite za likvidnost korištene s rokom dužim od 3 mjeseca te se određuje kao kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 1 postotni bod. Za korištenje kratkoročnoga kredita za likvidnost s rokom do 3 mjeseca primjenjuje se kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 0,5 postotnih bodova.

Kamatne stope iskazane u koloni 8 odnose se na korištenje sredstava izdvojene obvezne pričuve, koja su banke do rujna 1994. godine mogle koristiti (u propisanom postotku) za održavanje dnevne likvidnosti. Na korištena sredstva izdvojene obvezne pričuve iznad dopuštenog iznosa i/ili roka do rujna 1994. godine primjenjivala se kamatna stopa iskazana u koloni 9. Od listopada 1994. godine na svako se korištenje sredstava izdvojene obvezne pričuve primjenjuje kamatna stopa koja se primjenjuje i na ostale oblike financijske nediscipline, u skladu s propisom o visini stope zatezne kamate (iskazane u koloni 10).

Na iznos sredstava korištenih iznad raspoloživih sredstava na žiro-računima do lipnja 1994. godine primjenjivala se ista kamatna stopa kao i na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu pričuvu (iskazana u koloni 9). Od srpnja do rujna 1994. godine kamatna je stopa na korištena sredstava primarne emisije iznosila 21 %, a od listopada 1994. godine primjenjuje se jednaka kamatna stopa kao i na ostale oblike financijske nediscipline iskazana u koloni 10.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na sredstva izdvojene obvezne pričuve ^a	Kamatne stope na obvezno upisane blagajničke zapise HNB-a	Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a s rokom dospelja ^a			Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a u stranoj valuti s rokom dospelja				
				Od 7 dana	Od 35 dana	Od 70 dan	Od 105 dana	Od 63 dana	Od 91 dan	Od 182 dana	Od 364 dana
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1992.	prosinac	367,60	556,66	1.057,67	1.889,39	–	–	–	–	–	–
1993.	prosinac	0,00	–	67,84	63,08	97,38	–	–	–	–	–
1994.	prosinac	5,15	–	9,00	12,00	14,00	–	–	–	–	–
1995.	prosinac	5,50	16,50	12,00	25,54	27,00	–	–	–	–	–
1996.	prosinac	5,50	–	–	8,00	9,50	–	–	–	–	–
1997.	prosinac	4,50	–	–	8,00	9,00	10,00	–	–	–	–
1998.	prosinac	5,90	–	–	9,50	10,50	11,00	4,60	3,12	3,08	–
1999.	prosinac	5,90	–	–	10,50	11,55	12,50	4,83	3,56	–	–
2000.	siječanj	5,90	–	–	10,50	11,55	12,50	4,72	5,85	–	–
	veljača	5,90	–	–	10,50	11,55	12,50	4,09	3,79	6,13	–
	ožujak	5,90	–	–	10,42	11,54	12,43	4,99	4,27	3,83	–
	travanj	5,90	–	–	9,79	11,00	12,30	4,53	6,11	–	–
	svibanj	5,90	–	–	9,05	9,80	10,93	4,85	5,28	6,88	–
	lipanj	5,90	–	–	7,96	8,97	10,00	5,54	5,26	6,73	7,00
	srpanj	5,90	–	–	7,84	8,84	9,74	5,09	5,94	6,01	–
	kolovoz	5,90	–	–	6,85	7,81	9,12	6,00	5,05	–	–
	rujan	5,90	–	–	6,78	7,80	9,02	4,90	5,14	–	–
	listopad	5,90	–	–	6,70	7,37	7,79	5,93	6,19	–	–
	studeni	4,50 ^b	–	–	6,65	7,00	7,70	6,22	5,15	–	–
prosinac	4,50	–	–	6,65	7,00	7,70	5,51	4,83	–	–	
2001.	siječanj	4,50	–	–	6,64	6,99	7,70	4,96	5,22	–	–
	veljača	4,50	–	–	6,63	6,90	–	4,95	5,18	–	–
	ožujak	3,70 ^c	–	–	6,61	6,80	7,00	4,68	4,77	–	–
	travanj	3,70	–	–	6,36	6,73	6,95	4,52	4,38	–	–

^a Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a; ^b Od 8. studenog 2000.; ^c Od 14. ožujka 2001.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i plaća kamate na sredstva deponirana kod Hrvatske narodne banke te na izdane vrijednosne papire.

Kamatne stope Hrvatske narodne banke na sredstva izdvojene obvezne pričuve utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke. Do 7. listopada 1993. Hrvatska narodna banka utvrđivala je različite kamatne stope na sredstva obvezne pričuve izdvojena na depozite po viđenju i na oročene depozite pa je za to razdoblje u tablici iskazana vagana prosječna kamatna stopa na sredstva izdvojene obvezne pričuve (kolona 3). Od 8. listopada 1993. do kraja veljače 1994. godine Hrvatska narodna banka nije plaćala kamatu na izdvojena sredstva obvezne pričuve, a od ožujka 1994. godine na ta se sredstva obračunavaju i plaćaju kamate po jedinstvenoj stopi.

Kamatne stope na obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke.

Do listopada 1993. godine odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke utvrđivala se i kamatna stopa na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, a od studenoga 1993. godine

kamatna stopa na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke oblikuje se na aukcijama blagajničkih zapisa. U skladu s tim, od studenoga 1993. godine u kolonama 5, 6 i 7 iskazuju se vagane prosječne kamatne stope postignute na aukcijama blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke.

Do listopada 1994. godine iskazane su kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke s rokom dospelja od 30 dana (kolona 6), odnosno 90 dana (kolona 7). Od studenoga 1994. godine do siječnja 2001. godine iskazane su kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke s rokom dospelja od 91 dan (kolona 7), odnosno 182 dana (kolona 8).

Od travnja 1998. godine u kolonama 9, 10 i 11 iskazuju se prosječne vagane kamatne stope postignute na aukcijama dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa u stranoj valuti. Blagajnički zapisi upisuju se u eurima i američkim dolarima (do prosinca 1998. godine u nemačkim markama i američkim dolarima) s rokom dospelja od 63, 91, 182 i 365 dana. Kamatna stopa izračunata je kao vagani prosjek upisanih iznosa tih dviju valuta.

Tablica F3: Obvezne pričuve poslovnih banaka

Prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i posotcima

Godina	Mjesec	Obračunana obvezna pričuva	Vagana prosječna stopa OP-a	Izdvojena obvezna pričuva	Prosječna stopa izdvajanja OP-a	Ostali obvezni depoziti kod HNB-a	Ukupno imobilizirana sredstva	Prosječna stopa ukupnih obveza	Prosječna stopa remuneracije	Korištenje imobiliziranih sredstava
1	2	3	4	5	6=[5:3]*100	7	8=3+7	9	10	11
1993.	prosinac	894,9	25,32	804,0	89,84	19,8	914,7	25,88	1,97	143,6
1994.	prosinac	1.826,0	26,20	1.779,2	97,44	188,3	2.014,3	28,90	5,63	3,5
1995.	prosinac	2.431,8	30,90	2.215,9	91,12	826,5	3.258,4	41,40	7,93	45,9
1996.	prosinac	3.652,9	35,91	3.312,0	90,67	–	3.652,9	35,91	5,50	0,1
1997.	prosinac	4.348,8	32,02	3.914,2	90,01	–	4.348,8	32,02	4,50	0,5
1998.	prosinac	3.967,2	29,57	3.469,8	87,46	57,4	4.024,7	30,00	5,28	9,6
1999.	prosinac	4.210,1	30,50	3.695,1	87,77	37,3	4.247,4	30,77	5,62	0,9
2000.	siječanj	4.240,6	30,50	3.717,9	87,67	38,9	4.279,4	30,78	5,60	4,3
	veljača	4.068,9	30,50	3.583,9	88,08	35,0	4.103,9	30,76	5,55	1,1
	ožujak	4.027,6	30,50	3.556,9	88,31	30,7	4.058,3	30,73	5,57	2,9
	travanj	3.978,5	30,03	3.517,5	88,41	27,9	4.006,5	30,24	5,57	3,2
	svibanj	3.824,7	28,50	3.368,4	88,07	30,5	3.855,2	28,73	5,66	1,6
	lipanj	3.997,9	28,50	3.513,1	87,87	31,2	4.029,1	28,72	5,66	1,4
	srpanj	4.292,8	28,50	3.764,6	87,70	29,5	4.322,3	28,70	5,69	1,4
	kolovoz	4.782,5	28,50	4.188,4	87,58	25,2	4.807,7	28,65	5,59	1,4
	rujan	5.210,1	28,50	4.559,4	87,51	24,3	5.234,4	28,63	5,67	1,4
	listopad	5.407,9	28,50	4.737,6	87,61	21,9	5.429,8	28,62	5,56	1,3
	studeni	5.151,2	26,97	4.622,3	89,73	21,7	5.172,9	27,08	4,44*	1,3
prosinac	4.646,8	24,17	4.191,6	90,21	5,0	4.651,8	24,20	4,05	1,1	
2001.	siječanj	4.561,9	23,50	4.030,3	88,35	0,0	4.562,0	23,50	3,98	1,1
	veljača	4.666,4	23,50	3.928,1	84,18	0,2	4.666,6	23,50	3,79	0,4
	ožujak	4.688,1	23,50	3.503,8	74,74	0,7	4.688,8	23,50	3,82*	0,2
	travanj	4.825,4	23,50	3.469,0	71,89	0,7	4.826,1	23,50	3,59	0,1

Tablica F3: Obvezne pričuve poslovnih banaka

U tablici se iskazuju osnovni podaci o mjesečnim prosjecima dnevnih stanja obveznih pričuva poslovnih banaka kod Hrvatske narodne banke. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine, a serija podataka nije revidirana unatrag.

Obračunata obvezna pričuva (kolona 3) je propisani iznos sredstava koje su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke ili održavati u prosjeku na svojim računima za namirenje i u blagajni. Taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuve od siječnja 1995. godine, dok je do prosinca 1994. godine obuhvaćao dva instrumenta: obveznu pričuvu i zahtjev za održavanjem minimalne likvidnosti banaka (osim u dijelu u kojem su banke tom zahtjevu udovoljavale dragovoljnim upisom blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke).

U koloni 4 iskazana je vagana prosječna stopa obvezne pričuve kao postotni udio ukupno obračunate obvezne pričuve (kolona 3) u osnovici za obračun obvezne pričuve.

U koloni 5 iskazuje se dio ukupno obračunate obvezne pričuve koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke (do prosinca 1994. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuve, a od siječnja 1995. godine utvrđuje se minimalni postotak obračunate obvezne pričuve koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke). Trenutačno taj postotak iznosi 40%.

U koloni 6 iskazan je postotni udio izdvojene obvezne pričuve u ukupno obračunatoj obveznoj pričuvi.

U koloni 7 iskazuje se ukupan iznos ostalih obveznih depozita kod Hrvatske narodne banke, koji obuhvaća obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koji su banke koristile za održavanje propisane minimalne likvidnosti, posebnu obveznu pričuvu (do srpnja 1995. godine), te obveznu pričuvu na devizne depozite, devizne kredite inozemnih banaka i garancije za takve kredite.

U koloni 8 iskazuju se ukupno imobilizirana sredstva, kao zbroj ukupno obračunate obvezne pričuve i ostalih obveznih depozita kod Hrvatske narodne banke, a u koloni 9 iskazuje se postotni udjel ukupno imobiliziranih sredstava u osnovici za obračun obvezne pričuve.

U koloni 10 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije svih oblika imobiliziranih sredstava.

U koloni 11 iskazuje se ukupno korištenje imobiliziranih sredstava, koje obuhvaća korištenje izdvojenih sredstava obvezne pričuve (dopušteno i nedopušteno), neizdvojenu obveznu pričuvu, neodržavanje propisane minimalne likvidnosti, odnosno (od siječnja 1995. godine) neodržavanje minimalnoga prosječnog stanja na računima za namirenje i u blagajni (utvrđenog prema obračunu obvezne pričuve), neupisani iznos obveznih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke, neizdvojenu posebnu obveznu pričuvu (do srpnja 1995. godine), te neizdvojenu obveznu pričuvu na devizne depozite, devizne kredite inozemnih banaka i garancije za takve kredite.

Tablica F4: Indikatori likvidnosti poslovnih banaka

Prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima						
Godina	Mjesec	Slobodna novčana sredstva	Stopa primarne likvidnosti	Korišteni sekundarni izvori likvidnosti	Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti
1	2	3	4	5	6	6
1993.	prosinac	-18,5	-0,52	188,0	1,9	-
1994.	prosinac	119,5	1,72	393,7	210,2	-
1995.	prosinac	49,4	0,63	199,4	218,7	-
1996.	prosinac	267,9	2,63	98,5	780,9	-
1997.	prosinac	396,3	2,92	32,7	728,9	-
1998.	prosinac	221,9	1,65	445,5	850,4	1.377,4
1999.	prosinac	179,6	1,30	1.183,6	1.348,7	1.507,6
2000.	siječanj	174,7	1,26	1.178,1	1.308,5	1.466,7
	veljača	84,0	0,63	967,9	1.270,8	1.256,7
	ožujak	90,3	0,68	778,6	1.432,4	1.210,1
	travanj	114,3	0,86	420,8	1.532,5	1.162,4
	svibanj	270,1	2,01	410,0	1.592,2	1.510,5
	lipanj	289,7	2,06	436,2	1.944,9	1.842,1
	srpanj	413,9	2,75	303,6	2.392,3	1.601,3
	kolovoz	215,1	1,28	281,7	2.445,2	1.849,2
	rujan	250,1	1,37	231,0	2.318,4	1.954,8
	listopad	334,2	1,76	182,6	2.378,8	1.705,8
	studen	310,3	1,62	165,0	2.531,6	1.710,9
	prosinac	638,8	3,32	80,1	2.496,0	1.692,7
2001.	siječanj	580,2	2,99	12,1	2.649,2	1.813,6
	veljača	565,6	2,85	39,8	2.309,1	1.774,3
	ožujak	642,8	3,22	8,9	2.197,9	1.917,1
	travanj	436,8	2,13	20,3	2.492,0	1.815,5

Tablica F4: Indikatori likvidnosti poslovnih banaka

U tablici se iskazuju mjesečni prosjeci dnevnih stanja nekih indikatora likvidnosti poslovnih banaka. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine, a serija podataka nije revidirana unatrag.

Kolona 3 iskazuje slobodna novčana sredstva, definirana kao ukupna novčana sredstva banke (na računima za namirenje i u blagajni) umanjena za minimalno prosječno stanje na računima za namirenje i u blagajni, propisano instrumentima Hrvatske narodne banke (do prosinca 1994. godine zahtjevom za održavanjem minimalne likvidnosti banaka, a od siječnja 1995. godine odlukom o obveznoj pričuvi).

U koloni 4 iskazuje se stopa primarne likvidnosti kao postotni udio mjesečnoga prosjeka dnevnih stanja slobodnih novčanih sredstava u mjesečnom prosjeku dnevnih stanja depozita koji čine osnovicu za obračun obvezne pričuve.

U koloni 5 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja korištenih sekundarnih izvora likvidnosti. Sekundarni izvori likvidnosti obuhvaćaju: korištenje obvezne pričuve (do listopada 1994. godine), kredit za

održavanje dnevne likvidnosti (do studenoga 1994. godine), korištenje sredstava iznad raspoloživih sredstava na žiroračunu banke (do listopada 1994. godine), izvanredni kredit za premošćivanje nelikvidnosti (inicijalni kredit, kredit za premošćivanje nelikvidnosti bankama nad kojima je pokrenut postupak za ocjenu mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije i restrukturiranja banke), lombardni kredit (od prosinca 1994. godine), interventni kredit za premošćivanje nelikvidnosti (od listopada 1994. godine), kratkoročni kredit za likvidnost (od veljače 1999. godine) te dospjele neplaćene obveze prema Hrvatskoj narodnoj banci.

U koloni 6 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u kunama (do prosinca 1994. godine taj je iznos bio umanjen za dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koje su banke koristile za održavanje propisane minimalne likvidnosti).

U koloni 7 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u stranoj valuti (u eurima i američkim dolarima).

Tablica G1: Aktivne kamatne stope poslovnih banaka

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na tržištu novca		Kamatne stope na kunske kredite bez valutne klauzule			Kamatne stope na kunske kredite s valutnom klauzulom			Kamatne stope na devizne kredite		
		Na dnevnom tržištu	Na prekonoćnom tržištu	Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite	Na dugoročne kredite	Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite	Na dugoročne kredite	Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite	Na dugoročne kredite
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1992.	prosinac	2.182,26	2.182,26	2.332,92	2.384,89	1.166,29	20,41	9,90	21,41
1993.	prosinac	86,90	34,49	59,00	59,00	78,97	21,84	19,00	23,14
1994.	prosinac	17,76	8,50	15,39	15,43	13,82	11,99	12,38	11,65
1995.	prosinac	27,15	27,26	22,32	2,56	13,48	19,56	21,62	14,33	15,73	16,56	12,27
1996.	prosinac	10,41	9,66	18,46	19,35	11,51	18,97	22,56	12,12	19,28	21,11	10,95
1997.	prosinac	9,41	8,46	14,06	14,12	13,24	14,40	16,92	12,25	13,56	14,58	10,05
1998.	prosinac	15,81	10,00	16,06	16,22	11,73	13,04	14,28	11,15	6,96	8,29	5,92
1999.	prosinac	12,72	10,00	13,54	13,52	15,14	12,53	13,66	10,81	6,89	7,27	6,57
2000.	siječanj	12,38	10,00	15,32	15,33	13,76	12,76	13,11	11,02	6,73	6,94	6,45
	veljača	12,36	10,00	11,67	11,65	15,02	12,85	13,32	12,02	7,53	6,63	8,15
	ožujak	12,57	10,00	12,94	12,93	13,81	12,17	13,26	10,40	7,14	7,21	7,06
	travanj	12,41	10,00	14,59	14,65	8,42	12,28	12,86	11,40	5,97	5,66	6,72
	svibanj	11,31	7,89	12,52	12,52	13,15	12,18	12,96	11,29	7,22	7,35	7,05
	lipanj	8,93	6,67	13,48	13,50	11,54	11,69	11,76	11,61	7,35	7,47	7,12
	srpanj	8,34	5,02	11,46	11,48	8,39	11,30	11,87	10,85	6,36	6,14	7,25
	kolovoz	6,57	3,28	9,90	9,90	13,28	11,21	11,71	10,79	6,45	6,11	7,22
	rujan	5,63	3,51	10,73	10,73	11,53	11,64	12,38	11,16	6,85	6,56	8,09
	listopad	4,59	2,97	10,92	10,94	8,66	11,60	11,93	11,33	6,92	6,75	7,84
	studen	6,64	5,06	10,90	10,90	11,65	11,34	11,32	11,36	6,96	6,68	8,04
	prosinac	4,46	2,39	10,45	10,45	9,90	10,74	11,17	10,52	7,47	7,15	8,20
2001.	siječanj	3,81	2,24	10,81	10,82	10,72	10,26	9,99	10,53	7,40	7,22	7,76
	veljača	4,49	3,31	10,89	10,89	10,84	10,27	9,99	10,55	6,63	6,31	7,66
	ožujak	3,61	2,71	8,98	8,97	9,99	9,82	9,82	9,83	6,94	6,77	7,50
	travanj	5,04	3,60	8,99	8,97	10,46	9,81	9,99	9,72	6,38	6,11	7,05
	Relativni značaj ^a	7,46	7,04	58,12	57,1	1,01	24,36	7,70	16,66	3,02	2,13	0,89

^a Relativni značaj predstavlja postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Tablica G1: Aktivne kamatne stope poslovnih banaka

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka (bez štedionica) na kunske i devizne kredite, iskazani na godišnjoj razini.

U kolonama 3 i 4 iskazuju se kamatne stope na međubankovnom dnevnom i noćnom tržištu novca, prema podacima dobivenim od Tržišta novca Zagreb.

Podaci o kamatnim stopama poslovnih banaka na kunske i devizne kredite dobiveni su na temelju redovitih izvješća poslovnih banaka. Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadnu kamatnu stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu, uz iznimku kamatnih stopa na okvirne kredite po žiroračunima i tekućim računima, za koje su vagani prosjeci izračunavani na temelju stanja tih kredita na kraju izvještajnog mjeseca.

U koloni 5 iskazuju se kamatne stope na ukupne (kratkoročne i dugoročne) kunske kredite bez valutne klauzule, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kunske kredite (iskazane u koloni 6) obuhvaćaju i ka-

matne stope na diskont kratkoročnih vrijednosnih papira (bez valutne klauzule), vagane na temelju njihove nominalne vrijednosti.

U kolonama 8, 9, 10 iskazuju se kamatne stope na ukupne, kratkoročne i dugoročne kunske kredite s valutnom klauzulom, analogno uključujući i kamatne stope na diskont kratkoročnih vrijednosnih papira s valutnom klauzulom.

Kamatne stope na devizne kredite (kolone 11, 12 i 13) odnose se na kredite puštene u tečaj u njemačkoj marki ili američkom dolaru u izvještajnom mjesecu, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na temelju njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Krediti pušteni u tečaj u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni ovom tablicom.

Relativna važnost pojedinih kamatnih stopa (iskazana u posljednjem retku tablice) odnosi se na podatke za posljednje razdoblje obuhvaćeno u tablici, a izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita (na koju se kamatne stope odnose) u ukupnim kreditima koji su obuhvaćeni izračunom vaganih prosjeka za to razdoblje.

Tablica G2: Pasivne kamatne stope poslovnih banaka

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske depozite			Kamatne stope na štedne i oroč. dep. s val. klauzulom	Kamatne stope na devizne depozite		
		Ukupni prosjeak	Na depozite po viđenju	Na štedne i oročene depozite		Ukupni prosjeak	Na depozite po viđenju	Na štedne i oročene depozite
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1992.	prosinac	434,47	184,69	1.867,18	6,04
1993.	prosinac	27,42	18,16	52,16	5,91
1994.	prosinac	5,03	3,55	9,65	6,95
1995.	prosinac	6,10	3,88	13,65	12,69	4,57	2,82	6,83
1996.	prosinac	4,15	2,19	10,19	9,46	5,09	1,44	7,77
1997.	prosinac	4,35	2,19	9,10	7,63	4,77	1,75	6,36
1998.	prosinac	4,11	2,31	7,73	7,47	3,98	2,09	4,89
1999.	prosinac	4,27	2,24	8,87	6,62	4,23	1,80	5,43
2000.	siječanj	4,32	2,23	8,88	4,02	4,18	1,81	5,35
	veljača	4,27	2,28	8,71	6,19	3,95	1,58	5,08
	ožujak	4,10	2,01	8,64	6,81	3,96	1,44	5,11
	travanj	4,03	1,99	8,55	6,36	3,81	1,38	4,93
	svibanj	3,91	1,96	8,48	6,00	3,83	1,37	4,95
	lipanj	3,59	1,89	7,54	6,75	3,83	1,29	4,98
	srpanj	3,34	1,75	7,47	6,40	3,78	1,25	4,92
	kolovoz	3,42	1,77	7,61	6,43	3,77	1,25	4,94
	rujan	3,47	1,71	7,37	6,67	3,59	1,20	4,67
	listopad	3,48	1,62	7,18	5,77	3,53	1,01	4,67
	studen	3,57	1,64	7,38	5,64	3,51	1,19	4,55
	prosinac	3,40	1,64	7,20	5,54	3,47	1,03	4,57
2001.	siječanj	3,45	1,52	7,17	5,19	3,13	1,01	4,05
	veljača	3,60	1,60	7,36	5,22	3,27	0,95	4,26
	ožujak	3,60	1,59	7,07	5,64	3,26	0,93	4,23
	travanj	3,54	1,57	7,15	5,40	3,13	0,90	4,07

Tablica G2: Pasivne kamatne stope poslovnih banaka

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka (bez štedionica) na kunske i devizne depozite, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na depozite poslovnih banaka dobiveni su na temelju redovitih izvješća poslovnih banaka.

U koloni 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite (depozite po viđenju, štedne i oročene depozite) bez valutne klauzule, dok se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite s valutnom klauzulom iskazuju u koloni 6.

Kamatne stope na devizne depozite odnose se na depozite primljene u njemačkoj marki ili američkom dolaru, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na temelju njihove protuvrijednosti u kunama, obraču-

nate po tekućem tečaju. Depoziti primljeni u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni podacima iskazanim u ovoj tablici.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su stanja depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Iznimka su kunski i devizni štedni i oročeni depoziti, za koje se vagani prosjeci (od srpnja 1995. godine) izračunavaju na temelju iznosa depozita koji su primljeni tijekom izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske odnosno devizne depozite (kolone 3 i 7) sve su komponente vagane na temelju stanja pripadnih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Kunski i devizni depoziti koji služe kao polog za odobravanje kredita obuhvaćeni su podacima u tablici, dok se ograničeni depoziti (sredstva deponirana za plaćanje uvoza i ostali ograničeni depoziti) ne uključuju u izračunavanje vaganih prosjeka.

Tablica G3: Trgovina poslovnih banaka inozemnim sredstvima plaćanja

U milijunima EUR, tekući tečaj												
	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.				
								I.	II.	III.	(IV.)	(V.)
A. Kupnja inozemnih sredstava plaćanja												
1. Pravne osobe	1.463,0	1.685,2	2.011,2	2.506,4	3.186,0	2.924,9	3.316,4	261,7	228,8	308,7	317,7	332,6
2. Fizičke osobe	1.728,2	1.815,0	2.124,9	2.093,4	2.273,5	2.170,0	2.549,2	152,1	166,2	197,3	220,7	268,4
2.1. Domaće fizičke osobe	1.284,8	1.487,4	1.749,7	1.695,5	1.854,5	1.794,7	2.021,1	136,7	149,8	180,2		
2.2. Strane fizičke osobe	443,4	327,6	375,2	397,9	419,1	375,3	528,0	15,4	16,4	17,1		
3. Banke	191,7	306,7	392,7	1.002,3	1.138,2	1.204,4	2.441,4	287,0	220,7	295,0	341,1	489,7
4. Hrvatska narodna banka	221,9	170,8	61,4	57,1	582,2	934,8	168,2	45,0	–	19,1		
Ukupno (1+2+3+4)	3.604,8	3.977,8	4.590,2	5.659,1	7.179,9	7.234,0	8.475,2	745,8	615,8	820,1	879,5	1.090,8
B. Prodaja inozemnih sredstava plaćanja												
1. Pravne osobe	1.966,3	2.556,7	3.415,3	4.513,7	4.656,0	4.487,0	5.414,8	551,1	433,1	615,3	517,6	679,4
2. Fizičke osobe	624,7	768,3	797,8	925,9	1.011,8	893,1	963,6	150,8	73,3	85,1	89,1	92,9
2.1. Domaće fizičke osobe	624,7	768,3	797,8	925,2	1.011,5	892,7	962,8	150,8	73,3	85,1		
2.2. Strane fizičke osobe	–	–	–	0,7	0,3	0,4	0,6	–	–	–		
3. Banke	191,7	306,7	391,7	1.002,3	1.138,2	1.204,4	2.441,4	287,0	220,7	295,0	341,1	489,7
4. Hrvatska narodna banka	719,4	339,1	345,7	257,8	217,0	48,3	284,2	–	–	–	50,8	155,2
Ukupno (1+2+3+4)	3.502,1	3.970,8	4.950,5	6.699,7	7.022,9	6.632,8	9.104,1	989,0	727,1	995,4	998,7	1.417,2
C. Neto kupnja poslovnih banaka (A-B)												
1. Pravne osobe	-503,4	-871,5	-1.404,1	-2.007,4	-1.470,1	-1.562,1	-2.098,4	-289,4	-204,2	-306,6	-199,9	-346,8
2. Fizičke osobe	1.103,5	1.046,7	1.327,2	1.167,5	1.261,7	1.276,8	1.585,4	1,3	92,9	112,1	131,5	175,5
2.1. Domaće fizičke osobe	660,1	719,1	952,0	770,3	843,0	901,9	1.058,2	-14,1	76,5	95,0		
2.2. Strane fizičke osobe	443,4	327,6	375,2	397,3	418,7	374,9	527,3	15,4	16,4	17,1		
3. Hrvatska narodna banka	-497,5	-168,3	-284,3	-200,7	365,2	886,5	-116,0	45,0	–	19,1	-50,8	-155,2
Ukupno (1+2+3)	102,7	6,9	-361,3	-1.040,6	156,8	601,2	-628,9	-243,1	-111,3	-175,4	-119,2	-326,4
Bilješka: Ostale transakcije Hrvatske narodne banke												
Kupnja inozemnih sredstava plaćanja	–	–	–	–	–	106,5	61,4	–	25,0	–		
Prodaja inozemnih sredstava plaćanja	–	–	–	–	171,0	97,7	61,1	–	–	–		

Tablica G3: Trgovanje poslovnih banaka inozemnim sredstvima plaćanja

Podaci o trgovanju poslovnih banaka inozemnim sredstvima plaćanja obuhvaćaju transakcije kupnje i prodaje inozemnih sredstava plaćanja na domaćem deviznom tržištu. Transakcije su klasificirane prema kategorijama sudionika (pravne i fizičke osobe, banke, Hrvatska narodna banka). Izvor podataka su izvješća poslovnih banaka o trgo-

ni inozemnim sredstvima plaćanja, koja se redovito dostavljaju Hrvatskoj narodnoj banci. Iznosi su iskazani u eurima, prethodnom konverzijom iz originalnih valuta prema prosječnom tečaju HNB-a za izvještajno razdoblje. Ostale se transakcije HNB-a odnose na prodaje i kupnje inozemnih sredstava plaćanja koje Hrvatska narodna banka obavlja za Ministarstvo financija.

Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica (revidirani podaci)

U milijunima USD											
	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.			
								1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr. ^a
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	623,0	853,4	-1.441,5	-1.091,3	-2.325,1	-1.530,6	-1.522,6	-414,8	-336,1	785,0	-565,2
1. Robe, usluge i dohodak (2+5)	295,3	327,1	-2.243,8	-2.113,7	-3.194,5	-2.236,6	-2.022,9	-609,6	-519,9	585,2	-745,5
1.1. Prihodi	6.317,7	7.266,5	7.306,0	8.112,3	8.578,4	8.963,5	8.370,0	1.668,5	2.126,2	3.258,9	1.965,0
1.2. Rashodi	-6.022,4	-6.939,4	-9.549,8	-10.226,0	-11.772,9	-11.200,1	-10.392,9	-2.278,1	-2.646,2	-2.673,6	-2.710,5
2. Robe i usluge (3+4)	414,9	491,7	-2.215,0	-2.043,8	-3.172,0	-2.072,6	-1.673,4	-495,7	-419,3	693,8	-759,2
2.1. Prihodi	6.189,6	7.117,5	7.087,2	7.842,4	8.214,6	8.568,6	8.117,8	1.610,2	2.017,8	3.197,3	1.826,1
2.2. Rashodi	-5.774,7	-6.625,9	-9.302,2	-9.886,2	-11.386,6	-10.641,2	-9.791,1	-2.105,8	-2.437,1	-2.503,5	-2.585,3
3. Robe	-723,2	-1.141,6	-3.259,3	-3.623,5	-5.196,2	-4.147,4	-3.298,6	-547,7	-892,1	-802,0	-995,6
3.1. Prihodi	3.903,8	4.260,4	4.632,7	4.545,7	4.210,3	4.604,5	4.394,7	1.093,4	1.123,0	1.214,1	1.136,5
3.2. Rashodi	-4.627,0	-5.402,0	-7.892,0	-8.169,2	-9.406,5	-8.751,9	-7.693,3	-1.641,2	-2.015,1	-2.016,1	-2.132,1
4. Usluge	1.138,1	1.633,3	1.044,3	1.579,7	2.024,2	2.074,8	1.625,2	52,1	472,8	1.495,8	236,4
4.1. Prihodi	2.285,8	2.857,1	2.454,5	3.296,7	4.004,3	3.964,1	3.723,0	516,7	894,8	1.983,2	689,6
4.2. Rashodi	-1.147,7	-1.223,8	-1.410,2	-1.717,0	-1.980,1	-1.889,3	-2.097,8	-464,6	-422,0	-487,4	-453,2
5. Dohodak	-119,6	-164,5	-28,8	-69,9	-22,4	-164,0	-349,5	-114,0	-100,6	-108,6	13,6
5.1. Prihodi	128,2	149,0	218,8	269,8	363,8	394,9	252,2	58,3	108,5	61,6	138,9
5.2. Rashodi	-247,7	-313,5	-247,6	-339,7	-386,2	-558,9	-601,7	-172,3	-209,1	-170,2	-125,2
6. Tekući transferi	327,7	526,3	802,3	1.022,4	869,4	706,0	500,3	194,9	183,8	199,8	180,4
6.1. Prihodi	507,5	669,1	971,1	1.173,2	964,0	919,1	835,2	238,2	233,8	249,2	245,2
6.2. Rashodi	-179,8	-142,8	-168,8	-150,8	-94,6	-213,1	-335,0	-43,4	-50,0	-49,4	-64,8
B. KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	-388,5	-262,0	1.095,6	1.995,3	2.651,6	1.469,0	1.484,2	624,3	-223,8	-475,6	412,9
B1. Kapitalne transakcije	0,0	0,0	0,0	16,2	21,5	19,1	24,9	6,2	6,4	3,7	4,3
B2. Financijske transakcije, isključujući međunarodne pričuve	78,0	481,4	1.538,8	2.512,3	3.058,2	1.601,5	1.887,8	591,3	78,0	-183,8	413,9
1. Izravna ulaganja	101,7	110,2	108,8	486,4	346,7	834,9	1.444,6	406,1	269,8	115,4	36,6
1.1. U inozemstvo	-18,5	-6,8	-5,4	-24,4	-186,1	-97,5	-34,4	7,9	8,5	-18,9	-21,3
1.2. U Hrvatsku	120,2	117,0	114,2	510,8	532,9	932,4	1.479,0	398,2	261,3	134,3	57,9
2. Portfeljna ulaganja	0,0	10,9	4,9	628,3	577,0	14,9	574,0	444,4	5,6	303,0	-20,5
2.1. Sredstva	-0,4	1,0	0,3	6,2	11,1	-0,1	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Obveze	0,4	10,0	4,6	622,1	565,9	15,1	574,3	444,4	5,7	303,0	-20,5
3. Ostala ulaganja	-23,7	360,3	1.425,1	1.397,6	2.134,4	751,7	-130,8	-259,2	-197,4	-602,2	397,8
3.1. Sredstva	-165,8	-16,0	419,5	794,4	171,3	348,8	-588,4	111,5	-153,1	-1.004,7	-35,9
3.2. Obveze	142,0	376,3	1.005,6	603,3	1.963,2	402,9	457,7	-370,7	-44,3	402,5	433,7
B3. Međunarodne pričuve HNB-a	-466,5	-743,4	-443,1	-533,3	-428,0	-151,5	-428,5	26,8	-308,2	-295,5	-5,3
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-234,5	-591,4	345,9	-904,0	-326,5	61,7	38,4	-209,6	559,9	-309,5	152,2

^a Preliminarni podaci

Tablice H1 – H5: Platna bilanca

Platna bilanca sastavlja se u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond (Balance of Payments Manual, peto izdanje, 1993.). Skupine izvora podataka za sastavljanje su: izvješća Državnog zavoda za statistiku, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Zavoda za platni promet, poslovnih banaka, poduzeća i Hrvatske narodne banke, te statistička istraživanja Instituta za turizam i Hrvatske narodne banke.

Platna bilanca Republike Hrvatske iskazuje se u američkim dolarima (USD) i domicilnoj valuti (HRK). Pri sastavljanju platne bilance u obje izvještajne valute koriste se identične skupine izvora podataka, te identična načela obuhvata transakcija i procedure sastavljanja pojedinih stavki. Ovisno o raspoloživim izvorima podataka, preračunavanje vrijednosti transakcija iz originalnih valuta u izvještajne valute obavlja se:

- primjenom srednjih tečajeva Hrvatske narodne banke na dan transakcije,
- primjenom mjesečnih i tromjesečnih srednjih prosječnih tečajeva Hrvatske narodne banke,
- pri procjeni transakcija koje čine razliku stanja vrednovanih prema tečaju na kraju razdoblja, promjene stanja u originalnim valutama pretvaraju se u dolarske i kunske promjene korištenjem prosječnih mjesečnih tečajeva valuta u odnosu prema američkom dolaru.

Platnobilančne stavke Izvoz i Uvoz robe iskazuju se prema fob paritetu. Osnovni izvor podataka za te pozicije su Priopćenja Državnog zavoda za statistiku o robnoj razmjeni Republike Hrvatske s inozemstvom. Podaci Državnog zavoda za statistiku modificiraju se prema prihvaćenoj metodologiji za sastavljanje platne bilance: uvoz robe, u statistici međunarodne robne razmjene iskazan prema cif paritetu, prilagođava se fob paritetu (prilagodba za klasifikaciju), a obje se stavke (izvoz i uvoz robe) prilagođuju za obuhvat kako bi odgovarale definicijama robe kao platnobilančne kategorije, a nisu sadržane u statistici robne razmjene s inozemstvom.

Kod izvoza robe, počevši od prvog tromjesečja 1999. godine, obuhvat je uvećan za procjenu potrošnje inozemnih putnika u Republici Hrvatskoj ostvarenu individualnim kupovinama, dobivenu na temelju Ankete o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj, koju zajednički provode Hrvatska narodna banka i Institut za turizam. Kod uvoza robe, razlika između cif i fob pariteta procjenjuje se na temelju statističkog istraživanja HNB-a na uzorcima najvećih i velikih uvoznika, a tako dobivena vrijednost uvoza (fob) dopunjava se podacima o popravcima brodova i njihovoj opskrbi u lukama iz statistike ostvarenoga platnog prometa s inozemstvom te procjenom individualnih kupovina hrvatskih građana u inozemstvu, dobivenom na temelju statističkog istraživanja HNB-a (od prvog tromjesečja 1999. godine koriste se procjene na temelju Ankete o potrošnji domaćih putnika u inozemstvu, koju zajednički provode Hrvatska narodna banka i Institut za turizam). U razdoblju od 1993. do 1996. godine uvoz robe iz statistike među-

Tablica H2: Platna bilanca – robe i usluge (revidirani podaci)

U milijunima USD											
	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.			
								1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr. ^a
1. Robe	-723,2	-1.141,6	-3.259,3	-3.623,5	-5.196,2	-4.147,4	-3.298,6	-547,7	-892,1	-802,0	-995,6
1.1. Prihodi	3.903,8	4.260,4	4.632,7	4.545,7	4.210,3	4.604,5	4.394,7	1.093,4	1.123,0	1.214,1	1.136,5
1.1.1. Izvoz fob u vanjskotrgovinskoj statistici	3.903,8	4.260,4	4.632,7	4.511,8	4.170,7	4.541,1	4.302,5	1.069,0	1.096,5	1.160,6	1.105,6
1.1.2. Prilagodbe za obuhvat	0,0	0,0	0,0	33,9	39,6	63,4	92,2	24,4	26,5	53,5	31,0
1.2. Rashodi	-4.627,0	-5.402,0	-7.892,0	-8.169,2	-9.406,5	-8.751,9	-7.693,3	-1.641,2	-2.015,1	-2.016,1	-2.132,1
1.2.1. Uvoz cif u vanjskotrgovinskoj statistici	-4.666,4	-5.229,3	-7.509,9	-7.787,9	-9.104,0	-8.383,1	-7.798,6	-1.659,0	-2.048,4	-2.029,4	-2.185,9
1.2.2. Prilagodbe za obuhvat	-292,0	-544,0	-915,3	-934,3	-948,9	-964,0	-448,4	-100,0	-112,1	-130,8	-101,4
1.2.3. Prilagodbe za klasifikaciju	331,3	371,3	533,2	552,9	646,4	595,2	553,7	117,8	145,4	144,1	155,2
2. Usluge	1.138,1	1.633,3	1.044,3	1.579,7	2.024,2	2.074,8	1.625,2	52,1	472,8	1.495,8	236,4
2.1. Prijevoz	314,4	321,0	313,8	310,0	282,5	227,6	83,8	27,1	33,5	58,1	59,3
2.1.1. Prihodi	646,2	665,1	707,3	710,6	681,5	565,7	484,0	109,9	130,7	160,3	156,3
2.1.2. Rashodi	-331,8	-344,0	-393,5	-400,6	-399,0	-338,1	-400,1	-82,8	-97,2	-102,2	-97,0
2.2. Putovanja – turizam	935,2	1.405,5	927,5	1.503,6	1.993,0	2.133,2	1.742,0	79,9	421,0	1.486,8	202,1
2.2.1. Prihodi	1.309,8	1.801,4	1.349,1	2.014,0	2.523,1	2.733,4	2.493,4	234,8	548,8	1.652,3	322,1
2.2.2. Rashodi	-374,6	-395,9	-421,6	-510,4	-530,1	-600,3	-751,4	-154,8	-127,8	-165,5	-120,0
2.3. Ostale usluge	-111,6	-93,2	-196,9	-233,9	-251,4	-286,0	-200,6	-55,0	18,3	-49,0	-25,0
2.3.1. Prihodi	329,7	390,7	398,2	572,1	799,6	665,0	745,7	172,1	215,3	170,6	211,1
2.3.2. Rashodi	-441,3	-483,9	-595,1	-806,0	-1.051,0	-951,0	-946,3	-227,0	-196,9	-219,7	-236,1
Ukupno (1+2)	414,9	491,7	-2.215,0	-2.043,8	-3.172,0	-2.072,6	-1.673,4	-495,7	-419,3	693,8	-759,2

^a Preliminarni podaci

narodne robne razmjene dopunjava se i procjenom uvoza u slobodne carinske zone (izrađenom u HNB-u), dok su od 1997. godine podaci o tom uvozu sadržani u statistici robne razmjene s inozemstvom.

Počevši od prvog tromjesečja 1999. godine, prihodi i rashodi vezani uz transportne usluge sastavljaju se korištenjem podataka iz novog istraživanja HNB-a o uslugama u međunarodnom prijevozu, uz dvije iznimke: prvo, prihodi i rashodi s osnove cestovnog prijevoza sastavljaju se korištenjem podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom, drugo, dio rashoda od transportnih usluga koji se odnosi na prijevoz robe prilikom uvoza u RH temelji se na anketi najvećih hrvatskih uvoznika (a koja se provodi u sklopu prilagodbe podataka o uvozu robe sa cif paritetu na fob paritet);

Prihodi od putovanja – turizam računaju se od prvog tromjesečja 1999. godine na temelju rezultata Ankete o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj, koju zajednički provode Hrvatska narodna banka i Institut za turizam, a dopunjuju se podacima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje o obavljenim zdravstvenim uslugama nerezidentima.

Rashodi za putovanja – turizam izračunavaju se od prvog tromjesečja 1999. godine na temelju rezultata Ankete o potrošnji domaćih putnika u inozemstvu, a dopunjuju se podacima o deviznim rashodima HZZO-a.

Ostale usluge uključuju podatke iz statistike platnog prometa s inozemstvom koji se odnose na investicijske radove u inozemstvu, provizije za zastupanje, usluge osiguranja, usluge otpremništva, poštanske usluge te troškove hrvatskih predstavništava u inozemstvu. Tim se kategorijama dodaje i dio neklasificiranih usluga koji se može objasniti linearnim trendom te procjena izdataka međunarodnih mirovnih i humanitarnih misija na robu i usluge u Republici Hrvatskoj, izrađena na temelju statističkog istraživanja Hrvatske narodne banke.

Račun dohotka uključuje podatke iz statistike platnog prometa s inozemstvom o naknadama zaposlenima, plaćanjima i naplatama po osnovi kamata, podatke iz statističkog istraživanja HNB-a o isplaćenim i naplaćenim dohocima od inozemnih izravnih i portfeljnih ulaganja privatnih sektora, podatke Hrvatske narodne banke i Zavoda za platni

promet o isplaćenim dohocima od inozemnih portfeljnih ulaganja u službene sektore te procjenu prihoda od faktorskih usluga rezidenata mirovnih i humanitarnih misijama u Republici Hrvatskoj, izrađena na temelju statističkog istraživanja Hrvatske narodne banke. U razdoblju od 1993. do 1996. godine podaci o dohocima od inozemnih izravnih ulaganja ne sadrže podatke o zadržanoj dobiti.

Tekući transferi sektora države uključuju podatke iz statistike platnog prometa s inozemstvom o isplata mirovina i ostalih socijalnih potpora, novčane pomoći i darove te podatke iz statistike robne razmjene Republike Hrvatske s inozemstvom o izvozu i uvozu robe bez obveze plaćanja protuvrijednosti.

Prihodi od transfera ostalih sektora uključuju podatke iz statistike platnog prometa s inozemstvom o ukupnoj vrijednosti deviznih doznaka primljenih iz inozemstva, koji se uvećavaju za procjenu neregistriranih transfera. Ta se procjena bilježi kao 15% razlike između neobjašnjena deviznog priljeva i odljeva sektora stanovništvo.

Devizni priljev sektora stanovništvo obuhvaća strani efektivni novac otkupljen na mjenjačkim mjestima od rezidenata i strani efektivni novac položen na devizne račune rezidenata kod domaćih banaka uvećan za prihode s osnove poslovnih putovanja, obrazovanja i specijalizacija, doznaka u turizmu te ostalih prihoda u turizmu (iz podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom). Ukupni priljev umanjuje se za objašnjeni dio: procijenjene prihode od turizma i procijenjenu potrošnju inozemnih putnika u Republici Hrvatskoj ostvarenu individualnim kupovinama (Anketa o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj, koju zajednički provode Hrvatska narodna banka i Institut za turizam), te za procijenjenu potrošnju pripadnika mirovnih i humanitarnih misija u Republici Hrvatskoj na robu i usluge.

Devizni odljev sektora stanovništvo obuhvaća strani efektivni novac kupljen na mjenjačkim mjestima i strani efektivni novac podignut s deviznih računa rezidenata kod domaćih banaka uvećan za rashode s osnove poslovnih putovanja, obrazovanja i specijalizacije, doznaka u turizmu te ostalih rashoda u turizmu (iz podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom).. Ukupni odljev umanjuje se za objašnjeni dio: procijenjene rashode turizma i procijenjenu potrošnju domaćih

Tablica H3: Platna bilanca – dohodak i tekući transferi (revidirani podaci)

U milijunima USD											
	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.			
								1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr. ^a
1. Dohodak	-119,6	-164,5	-28,8	-69,9	-22,4	-164,0	-349,5	-114,0	-100,6	-108,6	13,6
1.1. Naknade zaposlenima	17,1	35,3	38,7	38,9	55,6	69,7	60,3	15,2	15,0	17,7	21,2
1.1.1. Prihodi	17,1	35,3	38,7	46,7	70,2	81,0	75,2	17,7	18,5	21,1	24,9
1.1.2. Rashodi	0,0	0,0	0,0	-7,8	-14,6	-11,4	-14,9	-2,6	-3,4	-3,4	-3,7
1.2. Dohodak od izravnih ulaganja	0,3	12,2	0,6	9,8	-52,0	-100,6	-69,5	-4,1	-98,8	-21,3	-6,9
1.2.1. Prihodi	0,4	13,2	7,0	17,5	16,9	5,3	4,2	0,7	0,9	1,9	1,9
1.2.2. Rashodi	-0,1	-1,0	-6,3	-7,6	-68,9	-105,9	-73,7	-4,9	-99,7	-23,3	-8,8
1.3. Dohodak od portfeljna ulaganja	0,0	0,1	-0,1	-2,0	-91,5	-102,6	-129,2	-84,5	-14,0	-73,6	-6,1
1.3.1. Prihodi	0,0	0,1	0,2	0,2	2,6	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3.2. Rashodi	0,0	0,0	-0,3	-2,2	-94,1	-102,8	-129,3	-84,5	-14,0	-73,6	-6,1
1.4. Dohodak od ostalih ulaganja	-137,0	-212,2	-68,0	-116,6	65,6	-30,5	-211,1	-40,5	-2,9	-31,4	5,4
1.4.1. Prihodi	110,6	100,3	173,0	205,6	274,1	308,3	172,8	39,8	89,1	38,5	112,0
1.4.2. Rashodi	-247,6	-312,5	-240,9	-322,2	-208,6	-338,8	-383,9	-80,3	-92,0	-69,9	-106,6
2. Tekući transferi	327,7	526,3	802,3	1.022,4	869,4	706,0	500,3	194,9	183,8	199,8	180,4
2.1. Država	245,1	234,5	279,8	154,5	32,8	-9,2	-130,3	1,2	-1,9	11,2	-10,6
2.1.1. Prihodi	252,0	261,1	309,2	193,4	55,6	77,6	76,2	18,5	17,6	33,9	19,7
2.1.2. Rashodi	-6,9	-26,6	-29,3	-38,9	-22,8	-86,8	-206,5	-17,3	-19,6	-22,6	-30,4
2.2. Ostali sektori	82,6	291,8	522,4	867,9	836,5	715,2	630,5	193,7	185,7	188,6	191,0
2.2.1. Prihodi	255,5	408,0	661,9	979,7	908,4	841,5	759,0	219,7	216,1	215,4	225,5
2.2.2. Rashodi	-172,9	-116,2	-139,5	-111,9	-71,9	-126,3	-128,5	-26,0	-30,4	-26,8	-34,4
Ukupno (1+2)	208,1	361,8	773,5	952,5	847,0	542,0	150,8	80,9	83,2	91,2	194,0

^a Preliminarni podaci

putnika u inozemstvu ostvarenu individualnim kupovinama (Anketa o potrošnji domaćih putnika u inozemstvu, koju zajednički provode Hrvatska narodna banka i Institut za turizam). Rashodi od transfera ostalih sektora temelje se na podacima o ukupnoj vrijednosti deviznih doznaka u inozemstvo (iz statistike platnog prometa s inozemstvom).

Kapitalni račun sastoji se od podataka o prihodima i rashodima s osnove iseljeničkih transfera (iz podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom).

Inozemna izravna i portfeljna ulaganja uključuju podatke o tim ulaganjima iz statističkog istraživanja HNB-a te podatke iz registara vrijednosnih papira službenih sektora (središnje banke i središnje države) kod Hrvatske narodne banke i Zavoda za platni promet. U razdoblju od 1993. do 1996. godine podaci o inozemnim izravnim ulaganjima privatnih sektora (banke i ostali sektori) ne sadrže dužnička izravna ulaganja, kao ni zadržanu dobit ulagača.

Ostala ulaganja klasificirana su prema sljedećim institucionalnim sektorima: Hrvatska narodna banka, država, banke i ostali sektori. Sektor država obuhvaća središnju državu, organe lokalne uprave i samouprave te lokalne fondove. Sektor banke uključuje poslovne banke.

Pozicija Sredstva – Trgovinski krediti sastavlja se od prvog tromjesečja 1996. godine i obuhvaća podatke o plaćenim avansima za uvoz robe od strane hrvatskih uvoznika, a od prvog tromjesečja 1999. godine obuhvaća i podatke o kreditima s dospijanjem do 90 dana koje su hrvatski izvoznici odobrili inozemnim kupcima te podatke o odobrenim dugoročnim i kratkoročnim (od 91 dana do 1 godine) trgovinskim kreditima za sektor država i ostale sektore.

Pozicija Sredstva – Krediti sadrži podatke o kreditima odobrenim inozemstvu prema institucionalnim sektorima. Podaci se dobivaju iz statistike kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke, koja se temelji na prvobitno zaključenim kreditnim ugovorima, registriranim kod Hrvatske narodne banke.

Pozicija Sredstva – Valuta i depoziti – Banke prikazuje promjenu stanja ukupnih likvidnih deviznih sredstava banaka ovlaštenih za pos-

lovanje s inozemstvom umanjenu za dio deviznih sredstava koje poslovne banke deponiraju u HNB-u kao dio obvezne pričuve. Pozicija Sredstva – Valuta i depoziti – Ostali sektori obuhvaća dio neto deviznog priljeva sektora stanovništvo koji nije klasificiran na tekući račun, a što iznosi 85% neto neobjašnjenoga deviznog priljeva preko sektora stanovništvo.

Pozicija Obveze – Trgovinski krediti sastavlja se od prvog tromjesečja 1996. godine i uključuje podatke o kreditima s dospijanjem do 90 dana koje hrvatski uvoznici koriste od inozemnih dobavljača. Od prvog tromjesečja 1999. godine ta pozicija obuhvaća i podatke o primljenim avansima za izvoz robe koje su hrvatski uvoznici primili od inozemnih kupaca, te podatke o primljenim dugoročnim i kratkoročnim (od 91 dana do 1 godine) trgovinskim kreditima za sektor država i ostale sektore.

Podaci o kreditima primljenim iz inozemstva i pripadajućim kašnjenjima prikazuju se prema institucionalnim sektorima, a dobivaju se iz statistike kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke, koja se temelji na prvobitno zaključenim kreditnim ugovorima, registriranim kod Hrvatske narodne banke.

Pozicija Obveze – Valuta i depoziti obuhvaća promjene dijelova devizne i kunske inozemne pasive sektora monetarne vlasti (HNB-a) i banke, koji se odnose na tekuće račune, oročene depozite i depozite s otkaznim rokom, depozite po viđenju te depozitni novac.

Promjene međunarodnih pričuva Hrvatske narodne banke na transakcijskoj osnovi procijenjene su korištenjem računovodstvenih podataka o stanjima deviznih pričuva u pojedinim valutama krajem mjeseca. Procjena transakcija za razdoblje 1993. – 1. tromjesečje 1999. napravljena je tako da su promjene u originalnim valutama pretvorene u dolarske promjene korištenjem prosječnih mjesečnih tečajeva valuta sadržanih u pričuvama u odnosu prema američkom dolaru. Počevši od drugog tromjesečja 1999., izvor podataka o promjenama međunarodnih pričuva jest Izvješće o transakcijama deviznim pričuvama, koje sastavlja Direkcija računovodstva Hrvatske narodne banke.

Tablica H4: Platna bilanca – ostala ulaganja (revidirani podaci)

U milijunima USD

	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.			
								1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr. ^a
SREDSTVA	-165,8	-16,0	419,5	794,4	171,3	348,8	-588,4	111,5	-153,1	-1.004,7	-35,9
1. Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	36,3	18,1	-19,5	-172,5	334,2	-235,3	-74,2	51,6
1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Ostali sektori	0,0	0,0	0,0	36,3	18,1	-19,5	-172,5	334,2	-235,3	-74,2	51,6
1.2.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-13,8	0,7	-3,2	1,2	3,6
1.2.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	36,3	18,1	-19,5	-158,6	333,5	-232,1	-75,4	48,0
2. Krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-84,3	0,9	-3,7	-1,5	-5,2
2.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Banke	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-85,4	0,9	-3,7	-1,5	-5,2
2.2.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-76,1	0,0	-3,1	-0,9	-1,3
2.2.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-9,3	0,9	-0,6	-0,5	-4,0
2.3. Ostali sektori	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Valuta i depoziti	-165,8	-16,0	419,5	758,0	153,2	368,3	-331,7	-223,6	85,9	-929,0	-82,3
3.1. Banke	-210,6	-189,5	-467,1	-622,6	-341,1	383,8	340,6	-304,8	68,7	-494,0	-119,3
3.2. Ostali sektori	44,8	173,5	886,6	1.380,6	494,3	-15,5	-672,2	81,1	17,2	-435,0	37,0
OBVEZE	142,0	376,3	1.005,6	603,3	1.963,2	402,9	457,7	-370,7	-44,3	402,5	433,7
1. Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	390,1	217,9	-466,9	36,8	-161,3	-162,6	381,8	164,8
1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	-0,7	-1,5	-0,6	-0,4
1.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-1,0	-0,1	-0,4	0,0	0,0
1.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,6	-0,7	-1,1	-0,5	-0,4
1.2. Ostali sektori	0,0	0,0	0,0	390,1	217,9	-466,9	36,2	-160,5	-161,1	382,4	165,2
1.2.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-36,7	-10,6	2,2	-5,1	-17,4
1.2.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	390,1	217,9	-466,9	72,9	-149,9	-163,4	387,5	182,7
2. Krediti	-116,3	-29,6	425,6	666,6	1.474,1	1.045,7	385,2	-158,3	78,2	15,1	368,4
2.1. Hrvatska narodna banka	-24,0	105,5	97,6	-4,3	37,3	-8,9	-31,4	0,0	-14,6	0,0	-14,1
2.1.1. Krediti i zajmovi MMF-a	-24,0	105,5	97,6	-4,3	37,3	-8,9	-31,4	0,0	-14,6	0,0	-14,1
2.1.1.1. Korištenja	0,0	114,2	103,0	0,0	39,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.1.2. Otplate	-24,0	-8,7	-5,4	-4,3	-2,2	-8,9	-31,4	0,0	-14,6	0,0	-14,1
2.1.2. Država	-119,3	-131,5	-47,2	268,6	95,7	-61,4	182,6	-29,2	-75,9	6,0	323,1
2.2.1. Dugoročni krediti	-119,3	-131,5	-147,2	260,4	104,2	-12,2	229,8	43,9	-75,9	6,0	-36,9
2.2.1.1. Korištenja	3,7	10,4	9,4	349,8	180,7	248,0	297,2	64,9	43,8	27,7	50,9
2.2.1.2. Otplate	-123,0	-141,9	-156,6	-89,4	-76,4	-260,2	-67,4	-21,1	-119,7	-21,8	-87,9
2.2.2. Kratkoročni krediti (neto)	0,0	0,0	100,0	8,2	-8,6	-49,2	-47,2	-73,1	0,0	0,0	360,0
2.3. Banke	-20,6	6,3	218,3	200,4	399,2	311,6	-66,9	-69,3	-58,1	12,2	-73,6
2.3.1. Dugoročni krediti	-38,0	-8,7	-52,1	64,4	337,3	362,3	-53,9	-60,0	-54,5	14,9	-73,0
2.3.1.1. Korištenja	55,2	69,4	72,0	167,5	587,9	517,0	589,4	20,5	45,1	231,0	12,9
2.3.1.2. Otplate	-93,2	-78,1	-124,1	-103,1	-250,6	-154,7	-643,3	-80,5	-99,6	-216,2	-85,9
2.3.2. Kratkoročni krediti (neto)	17,4	15,0	270,4	135,9	61,9	-50,7	-13,0	-9,3	-3,6	-2,7	-0,5
2.4. Ostali sektori	47,6	-9,8	156,9	202,1	942,0	804,3	300,9	-59,8	226,8	-3,1	132,9
2.4.1. Dugoročni krediti	-32,2	-4,6	57,4	128,8	747,0	668,0	247,2	-54,3	187,8	20,9	141,6
2.4.1.1. Korištenja	94,7	104,5	233,7	327,0	1.007,0	969,7	770,9	89,4	261,7	95,9	266,1
2.4.1.2. Otplate	-126,9	-109,1	-176,3	-198,2	-259,9	-301,8	-523,6	-143,8	-74,0	-75,0	-124,6
2.4.2. Kratkoročni krediti (neto)	79,8	-5,2	99,5	73,3	194,9	136,4	53,7	-5,5	39,1	-24,0	-8,6
3. Valuta i depoziti	0,0	46,3	274,3	25,9	271,1	-175,9	35,6	-51,1	40,0	5,6	-99,4
3.1. Hrvatska narodna banka	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.2. Banke	0,0	46,3	274,3	25,9	271,1	-175,9	35,6	-51,1	40,0	5,6	-99,4
4. Ostale obveze (kratkoročne)	258,4	359,5	305,7	-479,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.1. Država	189,6	243,9	213,1	125,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.2. Banke	50,0	78,4	78,8	-604,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.3. Ostali sektori	18,8	37,3	13,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Preliminarni podaci

GOSPODARSKI ODNOSI S INOZEMSTVOM

Tablica H5: Platna bilanca – svodna tablica (revidirani podaci)

U milijunima kuna											
	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.			
								1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr. ^a
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	4.381,2	5.638,8	-7.823,3	-6.009,0	-14.078,7	-9.726,7	-10.642,1	-3.269,0	-2.794,7	6.550,8	-4.411,3
1. Robe, usluge i dohodak (2+5)	3.000,1	1.884,0	-12.017,4	-11.574,1	-19.421,5	-14.223,5	-14.269,4	-4.794,6	-4.308,6	4.882,7	-5.976,8
1.1. Prihodi	24.094,3	43.154,9	38.281,5	44.010,1	53.096,0	57.052,5	59.726,6	13.063,9	17.499,6	27.216,3	17.577,5
1.2. Rashodi	-21.094,2	-41.270,9	-50.299,0	-55.584,2	-72.517,4	-71.276,1	-73.996,1	-17.858,5	-21.808,2	-22.333,6	-23.554,3
2. Robe i usluge (3+4)	3.437,5	2.845,3	-11.864,0	-11.185,0	-19.349,8	-13.153,1	-11.828,1	-3.904,9	-3.489,3	5.790,5	-6.571,5
2.1. Prihodi	23.588,8	42.270,2	37.135,5	42.544,5	50.830,7	54.546,5	57.902,4	12.606,3	16.598,0	26.699,3	15.895,4
2.2. Rashodi	-20.151,4	-39.425,0	-48.999,6	-53.729,5	-70.180,5	-67.699,6	-69.730,5	-16.511,1	-20.087,3	-20.908,8	-22.466,9
3. Robe	-1.705,3	-6.687,4	-17.303,7	-19.692,1	-32.205,2	-26.422,2	-23.586,4	-4.313,9	-7.356,1	-6.673,7	-8.632,1
3.1. Prihodi	13.270,6	25.480,6	24.294,4	24.693,7	25.758,2	29.278,2	31.369,3	8.579,1	9.253,3	10.172,0	9.905,2
3.2. Rashodi	-14.975,9	-32.168,1	-41.598,1	-44.385,8	-57.963,4	-55.700,4	-54.955,8	-12.892,9	-16.609,5	-16.845,8	-18.537,2
4. Usluge	5.142,8	9.532,7	5.439,7	8.507,1	12.855,4	13.269,1	11.758,3	409,0	3.866,8	12.464,3	2.060,6
4.1. Prihodi	10.318,2	16.789,6	12.841,2	17.850,8	25.072,5	25.268,3	26.533,1	4.027,2	7.344,6	16.527,3	5.990,2
4.2. Rashodi	-5.175,4	-7.256,9	-7.401,5	-9.343,7	-12.217,1	-11.999,2	-14.774,7	-3.618,2	-3.477,8	-4.063,0	-3.929,6
5. Dohodak	-437,3	-961,3	-153,4	-389,1	-71,7	-1.070,4	-2.441,3	-889,7	-819,3	-907,9	594,7
5.1. Prihodi	505,5	884,6	1.146,0	1.465,6	2.265,3	2.506,0	1.824,2	457,6	901,7	517,0	1.682,1
5.2. Rashodi	-942,8	-1.846,0	-1.299,4	-1.854,7	-2.336,9	-3.576,5	-4.265,6	-1.347,3	-1.721,0	-1.424,8	-1.087,4
6. Tekući transferi	1.381,1	3.754,9	4.194,2	5.565,1	5.342,8	4.496,8	3.627,3	1.525,6	1.513,9	1.668,1	1.565,5
6.1. Prihodi	2.055,6	5.064,7	5.076,3	6.387,5	5.925,4	5.846,2	5.882,5	1.865,4	1.924,3	2.078,7	2.120,5
6.2. Rashodi	-674,5	-1.309,8	-882,2	-822,5	-582,6	-1.349,4	-2.255,2	-339,8	-410,4	-410,5	-555,0
B. KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	-1.172,0	-1.322,1	5.590,8	13.528,0	17.169,7	9.222,5	10.913,9	5.032,6	-1.483,6	-3.762,9	3.831,4
B1. Kapitalne transakcije	0,0	0,0	0,0	87,3	132,4	121,9	173,6	48,3	52,7	31,2	37,3
B2. Financijske transakcije, isključujući međunarodne pričuve	676,4	3.011,4	7.858,7	16.321,4	19.722,5	10.155,2	14.041,2	4.830,3	1.014,7	-1.422,5	3.835,2
1. Izravna ulaganja	224,0	643,5	573,2	2.641,9	2.135,2	5.349,3	10.333,9	3.111,7	2.212,4	948,3	318,5
1.1. U inozemstvo	-90,7	-40,9	-28,6	-132,8	-1.149,7	-619,7	-250,4	60,7	70,1	-160,0	-183,2
1.2. U Hrvatsku	314,8	684,4	601,8	2.774,7	3.284,8	5.969,1	10.584,3	3.051,0	2.142,3	1.108,3	501,7
2. Portfolio ulaganja	-3,2	63,5	25,4	3.349,8	3.523,4	107,9	3.996,9	3.470,9	48,9	2.532,2	-178,5
2.1. Sredstva	-1,4	6,2	1,4	33,7	70,6	-0,9	-2,1	-0,1	-0,4	-0,3	0,0
2.2. Obveze	-1,8	57,2	24,0	3.316,1	3.452,8	108,8	3.999,1	3.471,0	49,2	2.532,6	-178,4
3. Ostala ulaganja	455,6	2.304,5	7.260,1	10.329,7	14.063,8	4.697,9	-289,6	-1.752,3	-1.246,6	-4.903,0	3.695,2
3.1. Sredstva	-152,9	120,5	2.151,7	4.323,2	649,9	2.134,6	-5.241,7	462,6	-1.483,4	-8.405,4	-562,2
3.2. Obveze	608,6	2.184,0	5.108,4	6.006,5	13.414,0	2.563,3	4.952,0	-2.214,8	236,8	3.502,4	4.257,4
B3. Međunarodne pričuve HNB-a	-1.848,4	-4.333,5	-2.267,9	-2.880,7	-2.685,2	-1.054,5	-3.300,9	154,0	-2.551,0	-2.371,6	-41,1
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-3.209,3	-4.316,7	2.232,5	-7.519,0	-3.091,0	504,2	-271,8	-1.763,6	4.278,4	-2.787,9	579,9

^a Preliminarni podaci

Tablica H6: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve poslovnih banaka^a

Na kraju razdoblja, u milijunima USD

Godina	Mjesec	Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke						Devizne pričuve poslovnih banaka
		Ukupno	Specijalna prava vučenja	Pričuvna pozicija u MMF-u	Ukupno	Devize Valuta i depoziti	Obveznice i zadužnice	
1991.	prosinac	–	–	–	–	–	–	200,9
1992.	prosinac	166,8	–	–	166,8	166,8	–	502,3
1993.	prosinac	616,2	3,7	–	612,5	612,5	–	712,9
1994.	prosinac	1.405,0	4,5	–	1.400,5	1.400,5	–	902,4
1995.	prosinac	1.895,2	139,8	–	1.755,4	1.651,0	104,3	1.369,5
1996.	prosinac	2.314,0	125,6	–	2.188,4	2.016,6	171,8	1.992,1
1997.	prosinac	2.539,1	147,1	0,1	2.391,9	2.011,7	380,2	2.333,2
1998.	prosinac	2.815,7	231,2	0,2	2.584,4	1.927,0	657,4	1.949,4
1999.	prosinac	3.025,0	189,5	0,2	2.835,3	2.459,8	375,5	1.608,9
2000.	siječanj	2.853,1	186,8	0,2	2.666,1	2.288,9	377,1	1.647,0
	veljača	2.807,9	184,0	0,2	2.623,7	2.185,0	438,8	1.661,7
	ožujak	2.925,1	184,9	0,2	2.739,9	2.184,0	556,0	1.913,6
	travanj	2.940,7	164,8	0,2	2.775,7	2.082,6	693,1	1.817,5
	svibanj	3.100,8	165,9	0,2	2.934,7	2.240,5	694,2	1.830,4
	lipanj	3.236,8	168,1	0,2	3.068,5	2.339,4	729,1	1.844,9
	srpanj	3.511,3	165,1	0,2	3.346,0	2.645,5	700,5	2.102,2
	kolovoz	3.424,9	162,9	0,2	3.261,8	2.650,4	611,4	2.330,9
	rujan	3.378,7	161,2	0,2	3.217,3	2.583,6	633,7	2.338,9
	listopad	3.374,6	145,7	0,2	3.228,7	2.539,2	689,5	2.286,1
	studen	3.336,9	144,9	0,2	3.191,8	2.536,1	655,7	2.368,7
	prosinac	3.524,8	147,7	0,2	3.376,9	2.574,3	802,6	2.455,8
2001.	siječanj	3.394,1	146,7	0,2	3.247,2	2.347,6	899,7	2.274,2
	veljača	3.466,8	145,0	0,2	3.321,6	2.306,6	1.015,0	2.339,6
	ožujak	3.514,1	139,5	0,2	3.374,4	2.362,1	1.012,3	2.429,5
	travanj	3.635,9	127,5	0,2	3.508,1	2.254,6	1.253,5	2.286,6
	svibanj ^b	3.694,5	125,4	0,2	3.568,9	2.405,7	1.163,2	2.077,9

^a Međunarodne pričuve Republike Hrvatske čine samo devizne pričuve HNB-a; ^b Preliminarni podaci

Tablica H6: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve poslovnih banaka

Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke iskazuju se u skladu s Priručnikom za sastavljanje platne bilance (Međunarodni monetarni fond, 1993.) i uključuju ona potraživanja Hrvatske narodne banke od inozemstva koja se mogu koristiti za premošćivanje neusklađe-

nosti međunarodnih plaćanja. Međunarodne pričuve sastoje se od specijalnih prava vučenja, pričuvne pozicije u MMF-u, strane valute i depozita kod stranih banaka, te obveznica i zadužnica.

Devizne pričuve poslovnih banaka uključuju stranu valutu i depozite domaćih poslovnih banaka kod stranih banaka. Te su devizne pričuve dopunska rezerva likvidnosti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja.

Tablica H7: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost

Na kraju razdoblja, u milijunima USD

	1999.		2000.				2001.			
	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	I.	II.	III.	IV.	
I. Službene međunarodne pričuve i ostale devizne pričuve (približna tržišna vrijednost)										
A. Službene međunarodne pričuve	2.847,4	2.750,4	3.158,3	3.302,4	3.432,3	3.389,3	3.442,2	3.398,3	3.518,4	
(1) Devizne pričuve (u konvertibilnoj stranoj valuti)	2.616,3	2.268,1	2.477,0	2.283,5	2.567,4	2.356,0	2.480,4	2.411,4	2.726,9	
(a) Dužnički vrijednosni papiri	375,5	556,0	729,1	633,7	802,6	899,7	1.015,0	1.012,3	1.253,5	
od toga: izdavatelji sa sjedištem u zemlji o kojoj se izvještava, ali locirani u inozemstvu										
(b) Ukupno valuta i depoziti kod:	2.240,8	1.712,1	1.748,0	1.649,8	1.764,8	1.456,4	1.465,4	1.399,1	1.473,4	
(i) ostalih središnjih banaka, BIS-a i MMF-a	712,3	514,1	454,3	361,9	545,7	523,7	522,0	506,4	516,4	
(ii) banaka sa sjedištem u zemlji o kojoj se izvještava od toga: locirane u inozemstvu										
(iii) banaka sa sjedištem izvan zemlje o kojoj se izvještava od toga: locirane u zemlji o kojoj se izvještava	1.528,6	1.198,0	1.293,7	1.288,0	1.219,1	932,7	943,4	892,6	957,0	
(2) Pričuvna pozicija u MMF-u	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	
(3) Specijalna prava vučenja (SPV)	189,5	184,9	168,1	161,2	147,7	146,7	145,0	139,5	127,5	
(4) Zlato										
(5) Ostale devizne pričuve	41,4	297,1	513,0	857,4	717,0	886,4	816,6	847,1	663,7	
– obrnuti repo poslovi	41,4	297,1	513,0	857,4	717,0	886,4	816,6	847,1	663,7	
B. Ostale devizne pričuve	177,6	174,7	78,4	76,3	92,5	4,8	24,6	115,9	117,5	
– oročeni depoziti	177,6	174,7	78,4	76,3	92,5	4,8	24,6	115,9	117,5	
C. Ukupno (A+B)	3.025,0	2.925,1	3.236,8	3.378,7	3.524,8	3.394,1	3.466,8	3.514,1	3.635,9	
II. Obvezatni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (nominalna vrijednost)										
1. Devizni krediti, dužnički vrijednosni papiri i depoziti (ukupni neto odljevi do 1 godine)	-932,6	-926,3	-891,0	-805,3	-1.210,8	-1.164,3	-1.496,8	-1.430,9	-1.398,6	
(a) Hrvatska narodna banka	-258,7	-183,2	-249,8	-253,8	-265,0	-243,5	-273,4	-270,7	-237,9	
Do 1 mjesec										
Glavnica	-90,2	-87,4	-148,0	-114,9	-107,6	-114,3	-67,6	-119,2	-114,8	
Kamate	-5,0	-3,6	-4,8	-4,5	-4,3	-3,8	-2,9	-3,9	-3,6	
Preko 1 do 3 mjeseca										
Glavnica	-123,6	-69,2	-60,7	-107,7	-116,5	-99,1	-178,2	-118,5	-79,0	
Kamate	-2,7	-2,4	-2,4	-2,8	-2,8	-2,9	-2,0	-2,2	-2,2	
Preko 3 mjeseca do 1 godine										
Glavnica	-29,9	-14,9	-30,9	-18,4	-29,0	-18,8	-17,7	-19,6	-33,7	
Kamate	-7,3	-5,7	-3,0	-5,4	-4,7	-4,6	-5,1	-7,2	-4,6	
(b) Središnja država (bez republičkih fondova) ^a	-673,9	-743,0	-641,1	-551,5	-945,8	-920,8	-1.223,4	-1.160,2	-1.160,8	
Do 1 mjesec										
Glavnica	-63,5	-103,8	-87,7	-4,3	-89,3	-2,3	-90,0	-4,0	-2,3	
Kamate	-58,3	-4,7	-66,9	-1,8	-69,0	-13,1	-62,5	-3,2	-3,2	
Preko 1 do 3 mjeseca										
Glavnica	-6,0	-14,7	-80,3	-14,6	-93,8	-94,2	-6,4	-16,8	-101,2	
Kamate	-42,9	-13,3	-15,0	-12,8	-77,1	-66,6	-6,9	-17,1	-76,5	
Preko 3 mjeseca do 1 godine										
Glavnica	-384,6	-371,4	-225,3	-292,3	-497,1	-580,2	-880,0	-874,1	-791,4	
Kamate	-118,7	-235,2	-166,0	-225,7	-119,6	-164,5	-177,5	-245,0	-186,0	
2. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih terminskih poslova, deviznih ročnica i međuvalutnih swapova u odnosu na domaću valutu										
(a) Kratke pozicije (-)										
Do 1 mjesec										
Preko 1 do 3 mjeseca										
Preko 3 mjeseca do 1 godine										
(b) Duge pozicije (+)										
Do 1 mjesec										
Preko 1 do 3 mjeseca										
Preko 3 mjeseca do 1 godine										
3. Ostalo	-21,3	-9,7		-38,1	-40,7	-30,6	-29,8		-29,8	
– odljevi s osnovne repo poslova (-)	-21,3	-9,7		-38,1	-40,7	-30,6	-29,8		-29,8	
Do 1 mjesec										
Glavnica	-21,3	-9,7		-38,1	-40,6	-30,5	-29,7		-19,8	
Kamate	0,0	0,0		-0,1	-0,1	-0,1	0,0		0,0	
Preko 1 do 3 mjeseca										
Glavnica									-10,0	
Kamate									0,0	
Preko 3 mjeseca do 1 godine										
Glavnica										
Kamate										
4. Ukupni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3)	-954,0	-936,0	-891,0	-843,4	-1.251,5	-1.194,9	-1.526,6	-1.430,9	-1.428,4	
III. Potencijalni kratkoročni neto odljevi međunarodnih pričuva (nominalna vrijednost)										
1. Potencijalne devizne obveze	-869,9	-855,4	-935,1	-955,9	-969,3	-924,7	-943,2	-936,1	-954,4	
(a) Izdane garancije s dospeljećem od 1 godine	-263,6	-226,9	-261,1	-303,9	-296,0	-293,8	-298,3	-285,4	-267,8	
– Hrvatska narodna banka										
– Središnja država (bez republičkih fondova) ^a	-263,6	-226,9	-261,1	-303,9	-296,0	-293,8	-298,3	-285,4	-267,8	
Do 1 mjesec	-37,3	-6,0	-39,8	-10,3	-48,4	-1,5	-9,6	-37,7	-5,5	
Preko 1 do 3 mjeseca	-57,6	-36,2	-16,8	-59,2	-11,4	-47,3	-46,3	-35,7	-70,5	

GOSPODARSKI ODNOSI S INOZEMSTVOM

Preko 3 mjeseca do 1 godine	-168,7	-184,8	-204,5	-234,4	-236,2	-244,9	-242,4	-212,0	-191,7
(b) Ostale potencijalne obveze	-606,2	-628,5	-674,0	-652,0	-673,2	-630,9	-644,9	-650,8	-686,6
– Hrvatska narodna banka	-606,2	-628,5	-674,0	-652,0	-673,2	-630,9	-644,9	-650,8	-686,6
Do 1 mjesec									
Preko 1 do 3 mjeseca	-606,2	-628,5	-674,0	-652,0	-673,2	-630,9	-644,9	-650,8	-686,6
Preko 3 mjeseca do 1 godine									
– Središnja država (bez republičkih fondova) ^a									
2. Izdani devizni dužnički vrijed. papiri s opcijom prodaje									
3. Neiskorišteni okvirni krediti ugovoreni s:	80,0	80,0	80,0	80,0	80,0	80,0	80,0	80,0	80,0
– BIS (+)	80,0	80,0	80,0	80,0	80,0	80,0	80,0	80,0	80,0
– MMF (+)									
4. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih opcija prema domaćoj valuti									
5. Ukupni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3+4)	-789,9	-775,4	-855,1	-875,9	-889,3	-844,7	-863,2	-936,1	-954,4
IV. Bilješke									
(a) kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom u tome: središnja država (bez republičkih fondova)									
(b) devizni financijski instrumenti koji se ne honoriraju u devizama									
(c) založena imovina	177,0	173,3	72,8	67,5					
(d) repo poslovi s vrijednosnim papirima									
– posuđeni ili repo i uključeni u Dio I.	-20,1	-10,0		-37,6	-40,0	-30,0	-30,0		-30,0
– posuđeni ili repo ali nisu uključeni u Dio I.									
– primljeni ili stečeni i uključeni u Dio I.									
– primljeni ili stečeni ali nisu uključeni u Dio I.	37,4	286,1	485,5	832,4	685,6	856,8	778,0	783,9	646,2
(e) financijski derivati (neto, po tržišnoj vrijednosti)									
(f) valutna struktura službenih međunarodnih pričuva ^b									
– SPV i valute koje čine SPV	2.983,7	2.885,2	3.196,0	3.378,7	3.524,8	3.389,3	3.442,2	3.398,2	3.518,4
– valute koje ne čine SPV	41,4	39,9	40,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
– po pojedinim valutama:									
USD	1.186,1	1.128,7	1.310,2	1.239,3	922,5	869,6	863,6	842,5	915,1
EURO	1.405,1	1.425,7	1.644,2	1.909,9	2.453,9	2.372,4	2.433,0	2.415,6	2.475,0
Ostale	433,8	370,7	282,4	229,5	148,4	147,3	145,6	140,2	128,2

^a Preliminarni podaci za 2001.; ^b Do siječnja 2001.: valutna struktura međunarodnih i ostalih deviznih pričuva.

Tablica H7: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost

Međunarodne pričuve i inozemna likvidnost iskazuju se u skladu s Predloškom o međunarodnim pričuvama i inozemnoj likvidnosti, koji je sastavio MMF. Detaljno objašnjenje Predloška nalazi se u materijalu MMF-a "Data Template on International Reserves and Foreign Currency Liquidity – Operational Guidelines, Oct 1999".

Prvi dio Predloška prikazuje ukupnu imovinu Hrvatske narodne banke u konvertibilnoj stranoj valuti. Službene međunarodne pričuve (I. A) prikazuju samo one oblike imovine koje HNB može u bilo kojem trenutku koristiti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja. Službene međunarodne pričuve uključuju: kratkoročne inozemne utržive dužničke vrijednosne papire, efektivni strani novac, devizne depozite po viđenju, devizne oročene depozite koji se mogu razročiti prije dospelja, devizne oročene depozite s preostalim rokom dospelja do 3 mjeseca, pričuvnu poziciju u MMF-u, specijalna prava vučenja, zlato i obrnute repo poslove s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima. Ostale devizne pričuve HNB-a (I. B) uključuju devizne oročene depozite s rokom dospelja dužim od 3 mjeseca.

Drugi dio Predloška prikazuje fiksno ugovorene devizne neto obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (isključujući republičke fondove), koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Devizni krediti, dužnički vrijednosni papiri i depoziti (II. 1.) uključuju buduća plaćanja kamata na deviznu obveznu pričuvu banaka kod HNB-a (uključeno je samo plaćanje kamata za idući mjesec), plaćanja budućih dospelja iz danih blagajničkih zapisa HNB-a u stranoj valuti, buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na kredite primljene od MMF-a, te buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na devizne dugove središnje države (isključujući republičke fondove). Agregatna kratka i duga pozicija deviznih terminskih poslova (II. 2.) uključuje buduće naplate (predznak

+) ili plaćanja (predznak -) koje rezultiraju iz međuvalutnih swapova između HNB-a i domaćih poslovnih banaka (privremene prodaje ili privremene kupnje deviza). Ostalo (II. 3.) uključuje buduća plaćanja s osnove repo poslova s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Treći dio Predloška prikazuje ugovorene potencijalne neto devizne obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (bez republičkih fondova), koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Potencijalne devizne obveze (III. 1.) uključuju buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na inozemne kredite za koje jamči središnja država, te stanje devizne obvezne pričuve banaka kod HNB-a (uključivanje devizne obvezne pričuve temelji se na pretpostavkama da u budućnosti neće biti promjena stope ni promjena osnovice na deviznu obveznu pričuvu, koju čine devizni depoziti stanovništva kod banaka s preostalim rokom dospelja do 3 mjeseca). Neiskorišteni okvirni krediti prikazuju potencijalne priljeve (predznak +) ili odljeve (predznak -) koji bi nastali korištenjem tih kredita.

Četvrti dio Predloška prikazuje bilješke. Kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom (IV. (a)) prikazuje obveze na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske, koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Založena imovina (IV. (c)) prikazuje devizne oročene depozite s ugovorenim dospeljem dužim od 3 mjeseca iz stavke I. B, koji također čine zalog. Repo poslovi s vrijednosnim papirima prikazuju vrijednost kolaterala koji su predmet repo poslova i obrnutih repo poslova s vrijednosnim papirima, kao i način evidentiranja tih poslova u Predlošku. Valutna struktura međunarodnih i ostalih deviznih pričuva odnosila se do prosinca 2000. godine na valutnu strukturu ukupne devizne imovine HNB-a (dio I). Od siječnja 2001. godine valutna se struktura odnosi na službene međunarodne pričuve (dio I).

Tablica H8: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke

Godina	Mjesec	HRK/EUR	HRK/ATS	HRK/FRF	HRK/100 ITL	HRK/CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/DEM
1992.		0,340174	0,024304	0,050419	0,020916	0,190597	0,375277	0,264299	0,171018
1993.		4,133563	0,305485	0,621058	0,224018	2,433869	5,369428	3,577417	2,155526
1994.		7,087400	0,524804	1,079560	0,371475	4,381763	9,166192	5,995300	3,692018
1995.		6,757758	0,518734	1,047969	0,321342	4,425311	8,252950	5,229967	3,649342
1996.		6,804708	0,513722	1,062735	0,352150	4,404976	8,479850	5,433800	3,614536
1997.		6,959708	0,505322	1,056355	0,361942	4,246962	10,081567	6,157050	3,555932
1998.		7,136608	0,514421	1,079581	0,366683	4,395149	10,539883	6,362292	3,619321
1999.		7,579622	0,550834	1,155501	0,391455	4,738375	11,504100	7,112441	3,875409
2000.		7,634973	0,554855	1,163944	0,394313	4,901679	12,529639	8,276819	3,903700
2000.	siječanj	7,704981	0,559943	1,174617	0,397929	4,788507	12,440665	7,591486	3,939494
	veljača	7,729438	0,561720	1,178345	0,399192	4,811082	12,556233	7,841584	3,951999
	ožujak	7,732695	0,561957	1,178842	0,399360	4,818371	12,644582	8,005323	3,953664
	travanj	7,725391	0,561426	1,177728	0,398983	4,907308	12,918253	8,158377	3,949930
	svibanj	7,695526	0,559256	1,173175	0,397400	4,945350	12,849028	8,508858	3,934660
	lipanj	7,656650	0,556430	1,167249	0,395433	4,904278	12,174320	8,075785	3,914783
	srpanj	7,611087	0,553119	1,160303	0,393080	4,907463	12,201744	8,082124	3,891487
	kolovoz	7,575196	0,550511	1,154831	0,391226	4,885028	12,465103	8,353507	3,873136
	rujan	7,530710	0,547278	1,148049	0,388929	4,913555	12,389037	8,636115	3,850391
	listopad	7,521939	0,546641	1,146712	0,388476	4,969879	12,754030	8,777919	3,845906
	studenj	7,552528	0,548864	1,151376	0,390056	4,960171	12,600643	8,828263	3,861546
	prosinac	7,585632	0,551269	1,156422	0,391765	5,009320	12,357001	8,459373	3,878472
2001.	siječanj	7,605594	0,552720	1,159465	0,392796	4,974222	11,987261	8,088795	3,888678
	veljača	7,697274	0,559383	1,173442	0,397531	5,013567	12,152421	8,351871	3,935554
	ožujak	7,695090	0,559224	1,173109	0,397418	5,009254	12,215118	8,443783	3,934437
	travanj	7,615417	0,553434	1,160963	0,393303	4,984932	12,247077	8,528187	3,893701
	svibanj	7,369043	0,535529	1,123403	0,380579	4,803162	11,992724	8,409159	3,767732

Tablica H9: Sredni devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja

Godina	Mjesec	HRK/EUR	HRK/ATS	HRK/FRF	HRK/100 ITL	HRK/CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/DEM
1992.		0,964508	0,070357	0,145244	0,054153	0,546218	1,206464	0,798188	0,495000
1993.		7,262200	0,540504	1,120052	0,381300	4,471653	9,714800	6,561900	3,801812
1994.		6,902400	0,516285	1,052510	0,346500	4,288893	8,784200	5,628700	3,632100
1995.		6,812200	0,526742	1,085365	0,335800	4,618693	8,234500	5,316100	3,705900
1996.		6,863600	0,506253	1,055662	0,362600	4,098835	9,359000	5,539600	3,562200
1997.		6,947200	0,499445	1,050510	0,357700	4,332003	10,475600	6,303100	3,511000
1998.		7,329100	0,531546	1,114954	0,377700	4,567584	10,451000	6,247500	3,739700
1999.		7,679009	0,558055	1,170657	0,396588	4,784268	12,340257	7,647654	3,926215
2000.		7,598334	0,552192	1,158359	0,392421	4,989712	12,176817	8,155344	3,884966
2000.	siječanj	7,720042	0,561037	1,176913	0,398707	4,787103	12,743675	7,838402	3,947195
	veljača	7,730457	0,561794	1,178501	0,399245	4,813500	12,688523	7,982711	3,952520
	ožujak	7,727280	0,561563	1,178016	0,399081	4,853889	12,858869	8,081238	3,950896
	travanj	7,710201	0,560322	1,175413	0,398199	4,910521	13,318940	8,494217	3,942163
	svibanj	7,683790	0,558403	1,171386	0,396835	4,904236	12,334838	8,286196	3,928659
	lipanj	7,639108	0,555156	1,164575	0,394527	4,910084	12,204998	8,046248	3,905814
	srpanj	7,600773	0,552370	1,158730	0,392547	4,908158	12,369037	8,195787	3,886214
	kolovoz	7,559582	0,549376	1,152451	0,390420	4,885029	12,292003	8,509210	3,865153
	rujan	7,511311	0,545868	1,145092	0,387927	4,924481	12,500102	8,528796	3,840472
	listopad	7,535421	0,547620	1,148768	0,389172	4,948723	12,994346	8,890303	3,852800
	studenj	7,567727	0,549968	1,153693	0,390840	5,004779	12,487998	8,773159	3,869317
	prosinac	7,598334	0,552192	1,158359	0,392421	4,989712	12,176817	8,155344	3,884966
2001.	siječanj	7,675722	0,557816	1,170156	0,396418	5,048821	12,203056	8,376866	3,924534
	veljača	7,703111	0,559807	1,174332	0,397832	5,014393	12,157688	8,418701	3,938538
	ožujak	7,680701	0,558178	1,170915	0,396675	5,034874	12,436368	8,722122	3,927080
	travanj	7,526926	0,547003	1,147472	0,388733	4,898110	12,060449	8,358607	3,848456
	svibanj	7,278507	0,528950	1,109601	0,375904	4,767165	12,068491	8,504916	3,721442

Tablica H10: Indeksi efektivnih tečajeva kune

Indeksi 1995. = 100

Godina	Mjesec	Nominalni efektivni tečaj kune	Realni efektivni tečaj kune; deflator	
			Indeks cijena pri proizvođačima	Indeks cijena na malo
1997.	prosinac	107,96	104,89	103,27
1998.	prosinac	111,87	108,03	102,41
1999.	rujan	120,33	115,83	107,62
	listopad	119,92	115,26	106,97
	studen	121,40	115,15	108,50
	prosinac	122,56	116,29	109,50
2000.	siječanj	123,07	115,17	109,21
	veljača	124,58	116,54	110,72
	ožujak	125,42	116,56	111,15
	travanj	126,15	116,68	111,00
	svibanj	127,47	119,04	112,07
	lipanj	124,91	116,61	108,32
	srpanj	124,45	116,85	107,59
	kolovoz	125,34	117,52	108,38
	rujan	126,15	118,37	108,32
	listopad	126,75	118,28	108,26
	studen	127,29	114,98	108,76
	prosinac	125,97	113,54	107,66
2001.	siječanj	124,42	113,72	106,35
	veljača	126,69	114,32	108,30
	ožujak	127,10	116,48	108,89
	travanj	126,60	116,37 ^a	107,37 ^a
	svibanj	123,23	–	–

^a Preliminarni podaci

Napomena: od 1.1.2001. serija cijena koja se odnosi na Euro-zonu uključuje i Grčku.

Tablica H10: Indeksi efektivnih tečajeva kune

Indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune ponderirani je geometrijski prosjek indeksa bilateralnih tečajeva kune prema euru, američkom dolaru, švicarskom franku, funti sterlinga i slovenskom tolaru. Ponderi su određeni na temelju prosječnog udjela pojedine inozemne valute u strukturi tekućeg dijela devizne bilance platnog prometa s inozemstvom u razdoblju od srpnja 1996. do siječnja 2000. godine. Baza razdoblje za izračunavanje indeksa je 1995. godina. Indeks nominalnoga efektivnog tečaja je agregatni pokazatelj prosječne vrijednosti

domaće valute prema košarici stranih valuta. Povećanje indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune u određenom razdoblju pokazatelj je deprecijacije tečaja kune prema košarici valuta i obratno. Indeks realnoga efektivnog tečaja ponderirani je geometrijski prosjek indeksa bilateralnih tečajeva kune korigiranih odgovarajućim indeksima relativnih cijena (odnos indeksa cijena u zemljama partnerima i domaćih cijena). Koriste se indeksi cijena pri proizvođačima i indeksi cijena na malo, odnosno ukupni harmonizirani indeks cijena na malo za države članice Ekonomske i monetarne unije. Podaci za posljednja dva mjeseca su preliminarni.

Tablica H11: Inozemni dug prema domaćim sektorima

U milijunima USD												
	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.*	XII.*	I.	II.	III.	IV.
1. Izravna ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	476,5	539,9	1.039,6	1.022,3	1.066,2	1.062,8	1.188,9
2. Država	123,1	134,0	240,7	2.397,3	2.905,7	3.395,3	3.973,0	4.796,8	4.630,2	4.883,4	5.200,7	5.251,5
2.1 Portfeljna ulaganja	0,0	0,0	0,0	1.462,2	1.954,5	2.049,3	2.522,9	3.141,2	3.041,2	3.295,6	3.562,0	3.600,3
Obveznice	0,0	0,0	0,0	1.462,2	1.954,5	2.049,3	2.522,9	3.141,2	3.041,2	3.295,6	3.562,0	3.600,3
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2 Ostala ulaganja	123,1	134,0	240,7	935,1	951,2	1.346,0	1.450,2	1.655,6	1.589,0	1.587,8	1.638,7	1.651,2
2.2.1 Trgovački krediti	1,4	2,6	5,4	12,2	18,1	2,7	3,4	0,1	0,1	0,1	0,1	1,2
Dugoročni	0,1	2,6	5,4	3,6	18,1	1,8	0,7	0,1	0,1	0,1	0,1	1,2
Kratkoročni	1,3	0,0	0,0	8,6	0,0	0,8	2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2 Krediti	121,7	131,4	235,3	922,9	933,1	1.343,3	1.446,8	1.655,5	1.588,9	1.587,8	1.638,6	1.649,9
Dugoročni	121,7	131,4	134,9	822,9	833,1	1.293,3	1.371,5	1.295,5	1.228,9	1.227,8	1.278,6	1.289,9
Kratkoročni	0,0	0,0	100,4	100,0	100,0	50,0	75,3	360,0	360,0	360,0	360,0	360,0
3. Središnja banka (HNB)	20,6	126,1	222,5	208,3	231,8	233,9	196,6	158,7	157,6	156,9	151,7	139,9
U tome: Krediti MMF-a	20,6	126,1	222,5	208,3	231,8	233,9	196,6	158,7	157,6	156,9	151,7	139,9
4. Banke	1.876,7	2.066,6	2.434,9	1.251,8	2.215,6	2.265,6	1.954,5	1.596,7	1.779,4	1.561,8	1.601,3	1.604,2
4.1. Portfeljna ulaganja	941,1	992,9	999,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	941,1	992,9	999,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.2 Ostala ulaganja	935,6	1.073,7	1.435,0	1.251,8	2.215,6	2.265,6	1.954,5	1.596,7	1.779,4	1.561,8	1.601,3	1.604,2
4.2.1 Valuta i depoziti	151,9	198,3	472,7	499,2	789,9	614,6	537,7	432,8	638,1	423,8	509,5	506,0
4.2.2 Krediti	783,7	875,4	962,3	752,6	1.425,7	1.651,0	1.416,8	1.163,9	1.141,3	1.138,0	1.091,8	1.098,2
Dugoročni	782,1	871,9	957,0	630,2	1.382,0	1.616,1	1.385,6	1.149,7	1.128,4	1.122,4	1.076,2	1.085,6
Kratkoročni	1,6	3,5	5,3	122,4	43,7	34,9	31,2	14,3	12,9	15,6	15,6	12,6
5. Ostali sektori	617,4	693,1	911,0	1.450,2	2.098,5	3.214,9	3.208,3	3.285,3	3.232,9	3.217,0	3.135,4	3.148,4
5.1 Portfeljna ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,7	48,5	38,4	37,8	28,4	41,3	55,5
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	31,1	28,9	28,4	28,4	27,3	27,9
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,7	17,4	9,5	9,4	0,0	14,0	27,6
5.2 Ostala ulaganja	617,4	693,1	911,0	1.450,2	2.098,5	3.206,2	3.159,8	3.247,0	3.195,1	3.188,6	3.094,1	3.092,9
5.2.1 Trgovački krediti	160,4	216,7	356,7	419,2	608,4	441,1	373,8	333,4	316,5	316,4	301,7	304,8
Dugoročni	117,9	182,0	268,5	296,7	442,8	323,4	274,3	229,2	217,6	217,0	205,8	202,7
Kratkoročni	42,5	34,7	88,2	122,5	165,6	117,7	99,5	104,3	98,9	99,4	95,9	102,1
5.2.2 Krediti	457,0	476,4	554,3	1.031,0	1.490,1	2.765,1	2.786,0	2.913,5	2.878,6	2.872,2	2.792,4	2.788,1
Dugoročni	447,9	464,1	523,1	973,3	1.260,9	2.373,1	2.535,7	2.690,0	2.643,3	2.636,2	2.573,8	2.618,9
Kratkoročni	9,1	12,3	31,2	57,7	229,2	392,0	250,3	223,6	235,3	236,0	218,6	169,2
Ukupno (1+2+3+4+5)	2.637,8	3.019,8	3.809,1	5.307,6	7.451,6	9.586,2	9.872,3	10.877,2	10.822,5	10.885,4	11.151,9	11.332,9

Tablica H11: Inozemni dug prema domaćim sektorima

Inozemni dug prema novoj metodologiji koja se primjenjuje od ožujka 2000. godine obuhvaća sve obveze rezidenata na temelju: depozita primljenih od stranih osoba (do sada nisu obuhvaćani), kredita primljenih od stranih osoba s ugovorenim rokom dospijeca dužim od 90 dana (iznimno, financijski krediti uključeni su neovisno o roku dospijeca), te dužničkih vrijednosnih papira izdanih na inozemnim tržištima (prema nominalnoj vrijednosti).

Struktura inozemnog duga prikazuje se po domaćim sektorima identično kao u financijskom računu platne bilance. Izravna ulaganja prikazuju dužničke transakcije između kreditora i dužnika, koji su međusobno vlasnički povezani (minimalni vlasnički ulog je 10 posto). Država prikazuje inozemne dugove široko definirane države, koja uključuje središnju državu, republičke fondove (uključujući HBOR) i lokal-

ne organe uprave i fondove. Središnja banka prikazuje dugove Hrvatske narodne banke. Banke prikazuju dugove banaka i štedionica. Ostali domaći sektori prikazuju dugove nefinancijskih poduzeća, ostalih financijskih institucija i stanovništva.

Unutar svakog sektora podaci se razvrstavaju na portfeljna i ostala ulaganja. Portfeljna ulaganja odnose se na dugoročne i kratkoročne dužničke vrijednosne papire. Ostala ulaganja uključuju valutu i depozite te kredite. Krediti se dijele na trgovačke kredite, tj. na komercijalne kredite koje kreditor odobrava za kupnju njegove robe, i sve ostale kredite.

Stanja duga iskazuju se prema srednjem deviznom tečaju HNB-a na kraju razdoblja.

Stanje duga uključuje tzv. neevidentirane otplate glavnice (koje su trebale biti plaćene, ali nije primljena statistička informacija o tome) i buduća dospijeca glavnice.

Tablica H12: Inozemni dug prema inozemnim sektorima

U milijunima USD												
	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.*	XII.*	I.	II.	III.	IV.
1. Portfeljna ulaganja	941,1	992,9	999,9	1.462,2	1.954,8	2.058,0	2.571,4	3.179,6	3.079,0	3.323,9	3.603,3	3.655,8
Obveznice	941,1	992,9	999,9	1.462,2	1.954,8	2.049,3	2.554,0	3.170,1	3.069,6	3.323,9	3.589,3	3.628,2
U tome: Londonski klub	941,1	992,9	999,9	1.462,2	1.428,4	1.404,7	1.380,9	1.255,4	1.180,7	1.180,7	1.180,7	1.180,7
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,7	17,4	9,5	9,4	0,0	14,0	27,6
2. Ostala ulaganja	1.696,7	2.026,9	2.809,2	3.845,4	5.496,8	7.528,1	7.301,0	7.697,6	7.743,4	7.561,4	7.548,6	7.677,1
2.1. Valuta i depoziti	151,9	198,3	472,7	499,2	789,9	614,6	537,7	432,8	638,1	423,8	509,5	506,0
2.2. Dugoročni krediti	1.490,2	1.778,1	2.111,4	2.935,0	4.168,4	6.249,1	6.221,9	6.449,9	6.203,7	6.189,3	6.094,1	6.309,0
2.2.1. Javni kreditori	1.047,2	1.202,2	1.340,2	1.889,6	1.867,0	2.196,7	2.162,4	2.229,9	2.183,3	2.178,0	2.115,0	2.123,8
a) Međunarodne financijske organizacije	319,6	404,0	493,7	673,1	851,0	1.039,2	1.013,9	1.114,0	1.104,6	1.099,9	1.065,9	1.060,6
– MMF	20,6	126,1	222,5	208,3	231,8	233,9	196,6	158,7	157,6	156,9	151,7	139,9
– IBRD	88,8	71,4	59,6	188,4	294,5	344,1	395,0	411,7	412,6	413,1	408,5	408,9
– IFC	2,1	2,3	2,5	0,0	0,0	30,9	28,6	71,9	71,4	71,4	68,7	69,3
– EBRD	0,0	0,0	16,2	108,4	171,2	251,3	218,8	296,7	292,5	288,8	275,5	277,9
– EUROFIMA	59,6	48,1	38,9	32,8	42,9	72,6	78,5	85,6	84,2	83,5	80,8	82,1
– EIB	138,6	145,7	143,7	131,0	108,3	105,2	81,0	65,6	62,6	62,5	57,7	59,0
– CEF	9,9	10,4	10,3	4,2	2,3	1,1	15,4	24,0	23,7	23,7	23,1	23,4
b) Vlade i vladine agencije	727,6	798,2	846,5	1.216,5	1.016,0	1.157,5	1.148,5	1.115,9	1.078,7	1.078,1	1.049,0	1.063,2
– Pariški klub	666,2	709,5	750,6	1.014,1	852,5	884,8	770,8	686,4	656,2	655,3	641,2	648,6
– Ostalo	61,4	88,7	95,9	202,4	163,5	272,7	377,7	429,5	422,5	422,8	407,8	414,6
2.2.2. Privatni kreditori	443,0	575,9	771,2	1.045,4	2.301,4	4.052,5	4.059,5	4.220,0	4.020,4	4.011,4	3.979,1	4.185,2
a) Banke	319,6	385,5	486,7	736,0	1.833,3	3.257,5	3.311,9	3.298,8	3.222,7	3.205,8	3.210,4	3.307,8
U tome: osigurano od inoz. vlad. agencija	244,9	301,9	297,3	191,8	167,0	213,7	330,7	482,6	431,9	434,2	470,9	481,1
b) Ostali sektori	123,4	190,4	284,5	309,4	468,1	794,9	747,6	921,2	797,7	805,5	768,7	877,4
U tome: osigurano od inoz. vlad. agencija	18,0	29,5	37,5	21,9	17,6	28,5	17,8	13,8	12,9	12,9	11,9	11,9
2.3. Kratkoročni krediti	54,6	50,5	225,1	411,2	538,5	664,4	541,3	814,9	901,6	948,3	945,0	862,0
2.3.1. Javni kreditori	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3.2. Privatni kreditori	54,6	50,5	225,1	411,2	538,5	664,4	541,3	814,9	901,6	948,3	945,0	862,0
a) Banke	10,5	15,7	136,2	278,6	370,1	381,1	246,1	514,4	514,9	516,4	504,3	451,9
U tome: osigurano od inoz. vlad. agencija	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
b) Ostali sektori	44,1	34,8	88,9	132,6	168,4	283,3	295,2	300,5	386,7	431,9	440,7	410,1
U tome: osigurano od inoz. vlad. agencija	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2)	2.637,8	3.019,8	3.809,1	5.307,6	7.451,6	9.586,2	9.872,3	10.877,2	10.822,5	10.885,4	11.151,9	11.333,0

Tablica H12: Inozemni dug prema inozemnim sektorima

Tablica prikazuje strukturu inozemnog duga po inozemnim sektorima, odnosno prema inozemnim vjerovnicima. Vrednovanje pozicija provedeno je jednako kao u Tablici H11.

Tablica H13: Inozemni dug prema domaćim sektorima i projekcija otplate

	Stanje duga 30.4.2001.	Neevidenti- rane otplate glavnice	Projekcija otplate glavnice									
			2.tr. 2001.	3.tr. 2001.	4.tr. 2001.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	Ostalo
1. Izravna ulaganja	1.188,9	24,6	97,3	68,1	97,4	262,7	195,2	149,1	101,8	135,5	119,6	200,5
2. Država	5.251,5	3,9	18,3	506,8	37,7	562,9	618,4	301,9	694,5	721,3	747,6	1.601,1
2.1. Portfeljna ulaganja	3.600,3	0,0	0,0	74,7	0,0	74,7	495,1	161,2	539,6	611,5	633,2	1.085,1
Obveznice	3.600,3	0,0	0,0	74,7	0,0	74,7	495,1	161,2	539,6	611,5	633,2	1.085,1
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2 Ostala ulaganja	1.651,2	3,9	18,3	432,2	37,7	488,2	123,3	140,7	154,8	109,8	114,4	516,0
2.2.1 Trgovački krediti	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,4	0,4	0,4	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,4	0,4	0,0	0,0	0,0
Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2 Krediti	1.649,9	3,9	18,3	432,2	37,7	488,2	122,9	140,3	154,4	109,8	114,4	516,0
Dugoročni	1.289,9	3,9	18,3	72,2	37,7	128,2	122,9	140,3	154,4	109,8	114,4	516,0
Kratkoročni	360,0	0,0	0,0	360,0	0,0	360,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Središnja banka (HNB)	139,9	0,0	0,0	3,0	13,8	16,8	33,7	33,7	33,7	13,0	6,1	3,0
U tome: Krediti MMF-a	139,9	0,0	0,0	3,0	13,8	16,8	33,7	33,7	33,7	13,0	6,1	3,0
4. Banke	1.604,2	57,2	28,3	69,5	28,4	126,2	302,3	283,9	63,4	57,4	49,7	664,0
4.1 Portfeljna ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.2 Ostala ulaganja	1.604,2	57,2	28,3	69,5	28,4	126,2	302,3	283,9	63,4	57,4	49,7	664,0
4.2.1 Valuta i depoziti	506,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	506,0
4.2.2 Krediti	1.098,2	57,2	28,3	69,5	28,4	126,2	302,3	283,9	63,4	57,4	49,7	158,0
Dugoročni	1.085,6	49,7	25,6	68,4	28,1	122,1	301,3	283,9	63,4	57,4	49,7	158,0
Kratkoročni	12,6	7,6	2,7	1,1	0,3	4,1	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Ostali sektori	3.148,4	321,3	236,5	175,9	207,5	619,9	581,8	358,4	333,9	233,1	218,1	481,8
5.1 Portfeljna ulaganja	55,5	0,0	0,0	0,0	13,6	13,6	14,0	0,0	27,9	0,0	0,0	0,0
Obveznice	27,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	27,9	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	27,6	0,0	0,0	0,0	13,6	13,6	14,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5.2 Ostala ulaganja	3.092,9	321,3	236,5	175,9	193,9	606,3	567,8	358,4	306,0	233,1	218,1	481,8
5.2.1 Trgovački krediti	304,8	73,3	31,2	39,9	38,2	109,4	66,9	30,6	16,9	6,3	0,9	0,4
Dugoročni	202,7	40,5	12,9	16,8	19,4	49,1	57,9	30,6	16,9	6,3	0,9	0,4
Kratkoročni	102,1	32,8	18,4	23,1	18,8	60,3	9,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5.2.2 Krediti	2.788,1	248,0	205,2	136,0	155,7	496,9	500,9	327,8	289,1	226,7	217,2	481,4
Dugoročni	2.618,9	154,1	189,2	98,8	136,2	424,1	498,3	327,8	289,2	226,7	217,2	481,4
Kratkoročni	169,2	93,9	16,1	37,3	19,5	72,8	2,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2+3+4+5)	11.332,9	407,0	380,4	823,4	384,8	1.588,6	1.731,3	1.126,9	1.227,2	1.160,3	1.141,1	2.950,5
Dodatak: Procjena plaćanja kamata		49,2	79,6	150,6	94,5	324,6	495,7	409,8	339,3	267,8	196,8	401,3
Napomena:												
Inozemni dug koji garantira središnja država	1.507,1											
U tome: banke i ostali sektori	1.005,0											

Tablica H13: Inozemni dug prema domaćim sektorima i projekcija otplate

Tablica prikazuje stanje duga i procijenjena buduća plaćanja glavnice i kamata po srednjem tečaju HNB-a na kraju razdoblja.

Procijenjena plaćanja kamata ne uključuju kamate na depozite ne-rezidenata, kao ni zatezne kamate. Buduća plaćanja kamata procijenjena su na temelju kamatne stope u trenutku zaključenja ugovora i ne

odražavaju varijacije kamatnih stopa koje postoje kod kredita ugovorenih uz varijabilnu kamatnu stopu.

U napomeni je navedeno stanje javnozajamčenog duga ukupno i stanje duga s osnove garancija izdanih sektoru banke i ostalim sektorima. Razlika prikazuje stanje duga s osnove garancija izdanih sektoru država (npr. HBOR-u, Hrvatskim cestama i sl. uključenim u široku definiciju sektora država).

DRŽAVNE FINANCIJE

Tablica I1: Ukupni prihodi i rashodi konsolidirane središnje države

U milijunima kuna

	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
								I.	II.	III.	IV.
PRIHODI I POTPORE											
1. Državni proračun	23.142,6	27.980,8	31.367,5	33.846,1	43.808,6	46.355,5	44.635,7	2.953,7	2.767,6	3.314,2	3.487,0
2. Republički fondovi	13.739,6	15.302,3	17.029,1	19.499,1	21.302,1	21.185,5	22.099,3	1.868,2	1.745,5	1.759,2	1.863,9
2.1. Fond mirov. i inv. osiguranja	7.165,1	8.720,4	9.584,7	11.022,2	10.713,4	10.799,8	11.254,2	943,4	906,4	910,2	961,9
2.2. Fond zdravstvenog osiguranja	3.775,2	4.558,1	5.196,3	5.824,2	8.269,0	8.686,4	8.967,4	729,8	726,4	720,1	764,4
2.3. Fond za zapošljavanje	556,7	691,2	676,1	638,3	718,2	760,6	822,4	69,8	67,7	71,6	74,9
2.4. Sredstva doplatka za djecu	689,4	782,1	878,5	976,7	542,8	9,1	7,1	0,6	0,3	0,7	0,3
2.5. Hrvatske ceste ^a	1.117,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.6. Hrvatska vodoprivreda	435,7	550,5	693,5	1.037,7	1.058,6	929,6	1.048,2	124,6	44,8	56,6	62,3
A. Ukupno (1+2)	36.882,3	43.283,1	48.396,6	53.345,3	65.110,7	67.541,0	66.735,0	4.821,9	4.513,2	5.073,5	5.350,9
RASHODI I NETO POSUDBE (umanjeni za otplate)											
3. Državni proračun	20.732,4	26.189,3	27.591,9	29.409,4	34.125,4	35.979,1	36.730,8	2.530,7	2.251,1	3.483,7	2.538,9
4. Republički fondovi	14.736,9	17.976,8	21.282,1	25.522,5	30.103,1	34.363,9	37.701,4	2.988,4	3.213,0	3.285,3	3.143,0
4.1. Fond mirov. i inv. osiguranja	6.685,6	8.860,7	10.459,8	13.795,1	16.170,4	18.998,5	20.180,8	1.618,1	1.955,9	1.908,5	1.997,2
4.2. Fond zdravstvenog osiguranja	5.255,7	7.083,1	8.357,5	8.742,8	10.776,0	11.919,6	13.918,1	977,6	895,5	1.024,7	995,6
4.3. Fond za zapošljavanje	416,1	445,9	676,2	714,1	571,2	824,9	995,5	82,9	84,2	77,7	82,0
4.4. Sredstva doplatka za djecu	665,2	820,6	853,2	1.003,7	1.032,1	1.136,2	1.250,6	161,8	200,9	215,4	1,5
4.5. Hrvatske ceste ^a	1.207,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.6. Hrvatska vodoprivreda	507,4	766,6	935,5	1.266,8	1.553,3	1.484,8	1.356,4	148,1	76,6	59,0	66,6
B. Ukupno (3+4)	35.469,3	44.166,1	48.874,0	54.931,9	64.228,6	70.343,0	74.432,3	5.519,2	5.464,1	6.769,0	5.682,0
C. Ukupni višak/manjak (A-B)	1.413,0	-883,0	-477,4	-1.586,7	882,1	-2.802,1	-7.697,3	-697,3	-950,9	-1.695,5	-331,1
5. Državni proračun (1-3)	2.410,3	1.791,5	3.775,6	4.436,7	9.683,1	10.376,4	7.904,8	423,0	516,5	-169,5	948,1
6. Republički fondovi (2-4)	-997,3	-2.674,6	-4.253,0	-6.023,4	-8.801,1	-13.178,4	-15.602,1	-1.120,3	-1.467,4	-1.526,1	-1.279,2

^a U 1995. godini uključene u državni proračun; Izvor: Ministarstvo financija

Tablica I2: Operacije državnog proračuna

U milijunima kuna

	1992.	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
										I.	II.	III.	IV.
1. Ukupni prihodi	547,4	8.382,2	23.142,6	27.980,8	31.367,5	33.846,1	43.808,6	46.355,5	44.635,7	2.953,7	2.767,6	3.314,2	3.487,0
1.1. Tekući prihodi	547,0	8.371,2	22.788,9	27.287,1	30.244,3	33.385,0	42.019,4	40.044,6	41.535,0	2.933,6	2.750,9	3.297,2	3.474,1
1.1.1. Porezni prihodi	502,1	7.891,8	22.377,5	26.505,4	28.530,4	31.338,2	39.899,7	38.317,6	39.939,0	2.764,5	2.743,4	3.203,4	3.380,3
1.1.2. Neporezni prihodi	45,0	479,3	411,4	781,8	1.713,9	2.046,8	2.119,7	1.727,0	1.595,9	169,1	7,5	93,8	93,8
1.2. Kapitalni prihodi	0,3	11,0	353,8	593,7	1.123,1	461,1	1.789,2	6.310,9	3.100,7	20,1	16,7	17,0	12,9
2. Potpore	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1. Tekuće potpore	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Kapitalne potpore	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
A. Ukupno prihodi i potpore (1+2)	547,4	8.382,2	23.142,6	27.980,8	31.367,5	33.846,1	43.808,6	46.355,5	44.635,7	2.953,7	2.767,6	3.314,2	3.487,0
3. Ukupni rashodi	564,6	8.403,4	22.282,8	28.475,6	30.972,8	34.395,2	41.390,4	47.379,6	49.567,5	3.513,2	3.753,9	4.932,9	3.835,4
3.1. Tekući rashodi	519,8	7.738,1	20.360,5	25.495,2	25.930,1	29.579,7	34.883,0	38.476,1	44.237,4	3.407,1	3.476,1	4.973,2	3.249,5
3.2. Kapitalni rashodi	44,5	661,3	1.922,3	2.980,4	5.042,7	4.815,5	6.507,3	8.903,5	5.330,1	106,1	277,8	229,7	315,9
4. Neto posudbe umanjene za otplate	-9,7	-88,8	316,0	220,6	528,7	611,1	1.161,5	1.499,2	1.176,1	60,3	-58,1	84,1	10,0
B. Ukupno rashodi i neto posudbe (3+4)	554,9	8.314,6	22.598,8	28.696,2	31.501,5	35.006,3	42.551,9	48.878,8	50.743,5	3.573,5	3.695,8	5.017,0	3.845,4
5. Višak na tekućim računima bez potpora (1.1. - 3.1.)	27,3	633,1	2.428,4	1.791,9	4.314,3	3.805,3	7.136,4	1.568,5	-2.702,4	-473,5	-725,2	-1.406,0	-45,5
6. Višak na tekućim računima s tekućim potporama (5+2.1.)	27,3	633,1	2.428,4	1.791,9	4.314,3	3.805,3	7.136,4	1.568,5	-2.702,4	-473,5	-725,2	-1.406,0	-45,5
7. Stvaranje bruto fiksnog kapitala ^a	44,2	650,3	1.235,0	1.040,5	1.113,9	1.516,4	976,1	-2.216,9	-395,4	57,1	74,2	63,6	83,9
8. Stvaranje bruto kapitala ^b	44,2	650,3	1.415,0	1.040,5	1.113,9	1.516,4	976,1	-2.216,9	-395,4	57,1	74,2	63,6	83,9
C. Ukupni višak/manjak (A-B)	-7,5	67,6	543,9	-715,4	-134,0	-1.160,2	1.256,7	-2.523,3	-6.107,9	-619,8	-928,2	-1.702,8	-358,4
9. Strano financiranje	0,0	0,0	47,3	686,0	803,9	2.985,9	-9,1	4.615,1	6.921,5	-506,4	176,4	3.265,4	87,4
10. Domaće financiranje	7,5	-67,6	-591,2	29,4	-669,9	-1.825,7	-1.247,6	-2.091,8	-813,6	1.126,2	752,0	-1.562,7	271,0
10.1. Od središnje i lokalne države	0,0	-18,5	0,0	0,0	0,0	0,0	190,0	-87,0	-92,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10.2. Od monetarnih vlasti	0,0	67,0	-617,3	396,0	-152,7	-354,8	112,4	2,0	-12,5	-247,0	193,0	-197,0	170,1
10.3. Od depozitnih banaka	-4,0	-106,2	-63,8	0,0	-308,4	-1.357,3	-1.638,6	-1.859,4	-288,8	1.473,2	558,9	-1.239,2	106,7
10.4. Ostalo domaće financiranje	11,5	-9,9	89,9	-366,6	-208,8	-113,6	88,7	-147,4	-420,3	-100,0	0,0	-126,4	-5,8
D. Ukupno financiranje (9+10)	7,5	-67,6	-543,9	715,4	134,0	1.160,2	-1.256,7	2.523,3	6.107,9	619,8	928,2	1.702,8	358,4

^a Neto kupnja fiksne kapitalne imovine; ^b Neto kupnja fiksne kapitalne imovine i neto kupnja dionica; Izvor: Ministarstvo financija

Tablica I3: Dug središnje države

	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	I.	II.	III.*	IV.
1. Unutarnji dug središnje države	22.865,2	18.674,1	17.741,2	17.263,0	15.538,4	15.047,8	16.754,6	21.344,7	23.298,3	22.824,1	22.551,6	22.900,2
1.1. Unutarnji dug Republike Hrvatske	22.542,3	18.410,0	17.631,2	17.260,7	15.467,1	14.582,9	16.012,1	18.509,7	20.386,5	19.833,3	19.595,3	19.872,1
Trezorski zapisi	–	–	–	272,1	449,6	565,8	776,7	2.564,6	3.194,3	3.752,0	4.418,0	4.532,8
Instrumenti tržišta novca	–	141,6	134,5	254,3	44,0	96,8	153,3	14,2	130,5	17,6	11,8	10,2
Obveznice	21.036,7	17.269,1	16.019,5	16.055,2	14.159,2	13.035,8	13.720,7	14.082,5	13.931,1	13.715,0	13.631,2	13.636,9
Krediti Hrvatske narodne banke	517,2	250,6	390,1	218,8	–	–	24,1	0,0	0,0	5,6	–	–
Krediti banaka	988,4	748,7	1.087,1	460,2	814,3	884,4	1.337,3	1.848,4	3.130,5	2.343,2	1.534,2	1.692,1
1.2. Unutarnji dug republičkih fondova	322,9	264,1	110,0	2,3	71,3	465,0	742,5	2.835,0	2.911,9	2.990,8	2.956,3	3.028,0
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	20,5	20,8	20,9	21,0	20,9
Obveznice	–	–	–	–	–	–	–	1.686,8	1.704,0	1.710,1	1.705,1	1.692,0
Krediti banaka	322,9	264,1	110,0	2,3	71,3	465,0	742,5	1.127,6	1.187,1	1.259,8	1.230,2	1.315,1
2. Inozemni dug središnje države	833,4	754,2	1.279,6	13.477,8	18.314,9	21.049,7	29.962,5	38.646,7	38.299,8	40.622,4	44.875,0	43.430,3
2.1. Inozemni dug Republike Hrvatske	19.920,0	28.598,2	36.560,8	36.180,1	38.156,0	42.059,6	40.674,3
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	12.431,1	18.903,3	25.231,2	25.085,5	27.028,4	30.341,6	29.388,9
Krediti	7.489,0	9.694,9	11.329,7	11.094,6	11.127,6	11.718,0	11.285,3
2.2. Inozemni dug republičkih fondova	1.129,7	1.364,3	2.085,9	2.119,8	2.466,4	2.815,4	2.756,0
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	372,1	390,6	386,5	390,5	716,0	726,5	704,7
Krediti	757,6	973,7	1.699,3	1.729,3	1.750,4	2.088,9	2.051,3
3. Ukupno (1+2)	23.698,6	19.428,3	19.020,8	30.740,9	33.853,3	36.097,5	46.717,1	59.991,4	61.598,2	63.446,6	67.426,6	66.330,4
Dodatak: Izdana jamstva Republike Hrvatske												
– domaća	4.104,5	5.105,3	5.118,6	5.492,0	6.257,6
– inozemna	12.374,9	12.384,4	12.767,0	13.193,1	12.597,3

Tablica I3: Dug središnje države

Podaci o dugu središnje države sastavljeni su iz raspoloživih podataka i nisu usklađeni s Ministarstvom financija Republike Hrvatske. Dug središnje države sastoji se od unutarnjeg i inozemnog duga. Izvori podataka za unutarnji dug središnje države su Mjesečni statistički prikaz Ministarstva financija, Narodne novine, Bilanca Hrvatske narodne

banke i Konsolidirana bilanca poslovnih banaka. Izvor podataka za inozemni dug središnje države je statistika inozemnog duga, koju sastavlja Hrvatska narodna banka. U dodatku je naveden podatak o izdanim jamstvima Republike Hrvatske. Izvor podataka o domaćim jamstvima su banke, a o inozemnim jamstvima statistika inozemnog duga, koju sastavlja Hrvatska narodna banka.

Tablica J1: Indeksi cijena na malo, troškova života i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima

Godina	Mjesec	Lančani indeksi			Međugodišnji mjesečni indeksi			Međugodišnji kumulativni indeksi		
		Cijene na malo	Troškovi života	Cijene proizvođača	Cijene na malo	Troškovi života	Cijene proizvođača	Cijene na malo	Troškovi života	Cijene proizvođača
1992.	prosinac	122,4	125,3	129,1	1.053,4	1.026,3	1.120,9	745,4	694,7	846,6
1993.	prosinac	99,5	100,6	98,5	1.249,7	1.225,1	1.175,6	1.616,6	1.591,3	1.610,4
1994.	prosinac	100,2	100,9	100,2	97,0	102,5	94,5	197,5	207,2	177,7
1995.	prosinac	100,2	100,7	100,5	103,7	104,6	101,6	102,0	104,0	100,8
1996.	prosinac	100,0	100,4	100,3	103,4	103,7	101,5	103,5	104,3	101,4
1997.	prosinac	100,7	101,2	99,9	103,8	104,9	101,6	103,6	104,1	102,3
1998.	prosinac	100,2	100,7	100,0	105,4	105,3	97,9	105,7	106,4	98,8
1999.	prosinac	100,3	101,0	100,3	104,4	103,6	105,9	104,2	103,5	102,6
2000.	siječanj	100,8	101,0	101,9	104,6	103,8	107,6	104,6	103,8	107,6
	veljača	100,3	100,6	100,8	104,6	103,7	107,8	104,6	103,7	107,7
	ožujak	100,8	100,6	101,4	105,1	103,9	110,2	104,8	103,8	108,5
	travanj	100,8	100,8	100,5	105,6	104,3	110,2	104,9	103,9	108,9
	svibanj	100,2	100,7	99,8	105,0	104,2	110,1	105,0	104,0	109,1
	lipanj	101,9	100,7	100,7	107,0	105,6	110,6	105,4	104,3	109,5
	srpanj	100,5	100,1	99,8	106,5	105,3	109,4	105,4	104,4	109,4
	kolovoz	100,0	99,7	100,2	106,5	105,6	108,7	105,5	104,6	109,3
	rujan	101,2	101,2	100,9	107,1	106,6	108,9	105,7	104,7	109,2
	listopad	100,6	100,7	101,1	107,3	107,0	109,7	105,9	105,0	109,4
	studen	100,2	100,2	103,4	107,7	107,4	111,3	106,0	105,2	109,4
	prosinac	100,0	100,5	100,2	107,4	106,8	111,2	106,2	105,3	109,7
2001.	siječanj	100,1	100,5	99,3	106,6	106,4	108,2	106,6	106,4	108,2
	veljača	100,5	100,3	100,9	106,8	106,0	108,3	106,7	106,3	108,2
	ožujak	100,1	100,1	98,4	106,0	105,6	105,5	106,5	105,9	107,3
	travanj	101,4	101,4	100,0	106,8	106,4	105,1	106,6	106,1	106,7
	svibanj	100,6	101,2	100,0	107,2	106,9	105,2	106,8	106,3	106,4

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J2: Temeljni indeksi cijena na malo

Godina	Mjesec	Lančani indeksi			Međugodišnji mjesečni indeksi		
		Ukupno	Robe	Usluge	Ukupno	Robe	Usluge
1999.	siječanj	0,3	0,3	0,4	3,1	3,3	2,1
	veljača	0,3	0,2	0,3	3,3	3,4	2,0
	ožujak	0,4	0,6	0,1	3,6	3,9	2,0
	travanj	0,3	0,3	0,0	3,8	4,2	1,2
	svibanj	0,4	0,3	0,6	4,1	4,4	1,7
	lipanj	0,2	0,2	0,2	4,2	4,6	1,9
	srpanj	1,1	1,2	0,6	5,1	5,4	2,8
	kolovoz	0,2	0,2	0,0	5,1	5,4	2,8
	rujan	0,7	0,8	0,2	4,7	5,0	2,7
	listopad	0,5	0,4	1,7	4,7	4,8	4,4
	studen	-0,2	-0,4	0,0	4,2	4,1	4,2
	prosinac	0,1	0,2	0,0	4,2	4,2	4,1
2000.	siječanj	0,1	0,0	0,1	3,9	3,9	3,6
	veljača	0,2	0,3	0,1	3,9	4,0	3,4
	ožujak	0,2	0,2	0,2	3,7	3,7	3,5
	travanj	0,2	0,2	0,5	3,5	3,5	4,0
	svibanj	0,2	0,2	0,0	3,4	3,4	3,4
	lipanj	0,9	1,0	0,2	4,1	4,2	3,5
	srpanj	0,8	0,8	0,7	3,8	3,8	3,6
	kolovoz	0,1	0,2	-0,1	3,7	3,9	3,4
	rujan	1,4	1,4	1,4	4,5	4,5	4,8
	listopad	0,3	0,3	0,0	4,2	4,4	3,1
	studen	0,1	0,1	0,2	4,6	4,9	3,3
	prosinac	0,1	0,1	0,2	4,6	4,8	3,5
2001.	siječanj	0,0	0,0	0,2	4,5	4,8	3,6
	veljača	0,2	0,2	0,0	4,5	4,7	3,4
	ožujak	0,3	0,1	0,9	4,6	4,6	4,1
	travanj	0,5	0,5	0,6	4,9	4,9	4,3

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J3: Prosječne mjesečne neto plaće

U tekućim cijenama, u kunama

Godina	Mjesec	Prosječne mjesečne neto plaće	Lančani indeksi	Međugodišnji mjesečni indeksi	Međugodišnji kumulativni indeksi
1992.	prosinac	74,4	120,2	681,7	409,4
1993.	prosinac	1.073,2	105,2	1.442,1	1.605,3
1994.	prosinac	1.646,0	119,0	153,4	233,2
1995.	prosinac	1.883,0	99,4	114,4	145,7
1996.	prosinac	2.217,0	104,4	117,7	111,8
1997.	prosinac	2.544,0	100,8	114,8	116,9
1998.	prosinac	2.935,0	104,6	115,4	112,8
1999.	rujan	3.041,0	99,3	111,4	114,7
	listopad	3.041,0	100,0	108,9	114,1
	studen	3.232,0	106,3	115,2	114,2
	prosinac	3.262,0	100,9	111,2	114,0
2000.	siječanj	3.191,0	97,8	108,3	108,3
	veljača	3.179,0	99,7	110,2	109,3
	ožujak	3.303,0	103,9	110,4	109,7
	travanj	3.207,0	97,1	105,3	108,5
	svibanj	3.367,0	105,0	110,8	109,0
	lipanj	3.329,0	98,9	108,3	108,9
	srpanj	3.274,0	98,3	107,6	108,7
	kolovoz	3.369,0	102,9	110,0	108,9
	rujan	3.303,0	98,0	108,6	108,9
	listopad	3.369,0	102,0	110,8	109,1
	studen	3.503,0	104,0	108,4	109,0
	prosinac	3.499,0	99,9	107,3	108,9
	2001.	siječanj	3.546,0	101,3	111,2
veljača		3.395,0	95,7	106,8	109,0
ožujak		3.535,0	104,1	107,0	108,3

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J2: Temeljni indeksi cijena na malo

Temeljni indeks cijena na malo izračunava se u Državnom zavodu za statistiku, a dobiva se tako da se iz košarice robe i usluga za izračunavanje indeksa cijena na malo isključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i administrativno regulirane cijene (među ostalim, tu su svrstane i

cijene električne struje i naftnih derivata). Ukupno je isključeno 88 proizvoda i usluga, čiji je udio u košarici za izračunavanje indeksa cijena na malo u 2001. godini iznosio 22,06% (od toga 2,28 postotnih bodova otpada na poljoprivredne proizvode, a 19,78 postotnih bodova na administrativno regulirane cijene). Isključivanje se provodi metodom nultog pondera.

Popis banaka i štedionica

1. lipnja 2001.

Banke koje imaju odobrenje za rad

a) banke koje imaju odobrenje za rad prema članku 37. Zakona o bankama (veliko ovlaštenje)

1. Bank Austria Creditanstalt Croatia d.d., Zagreb
2. Bayerische Hypo- und Vereinsbank AG Glavna podružnica Zagreb
3. BNP-Dresdner Bank (Croatia) d.d., Zagreb
4. Brodsko-posavska banka d.d., Slavonski Brod
5. Cassa di Risparmio di Trieste – Banca d.d., Zagreb
6. Centar banka d.d., Zagreb
7. Convest banka d.d., Zagreb
8. Credo banka d.d., Split
9. Croatia banka d.d., Zagreb
10. Dalmatinska banka d.d., Zadar
11. Dubrovačka banka d.d., Dubrovnik
12. Erste & Steiermärkische Bank d.d., Zagreb¹
13. Gospodarsko kreditna banka d.d., Zagreb
14. Hrvatska poštanska banka d.d., Zagreb
15. Hypo Alpe-Adria-Bank d.d., Zagreb
16. Imex banka d.d., Split
17. Istarska banka d.d., Pula
18. Istarska kreditna banka Umag d.d., Umag
19. Jadranska banka d.d., Šibenik
20. Karlovačka banka d.d., Karlovac
21. Kreditna banka Zagreb d.d., Zagreb
22. Kvarner banka d.d., Rijeka
23. Međimurska banka d.d., Čakovec
24. Partner banka d.d., Zagreb
25. Podravska banka d.d., Koprivnica
26. Požeška banka d.d., Požega
27. Privredna banka – Laguna banka d.d., Poreč
28. Privredna banka Zagreb d.d., Zagreb²
29. Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb
30. Riadria banka d.d., Rijeka
31. Riječka banka d.d., Rijeka
32. Sisačka banka d.d., Sisak
33. Slatinska banka d.d., Slatina
34. Slavonska banka d.d., Osijek
35. Splitska banka d.d., Split
36. Štedbanka d.d., Zagreb
37. Varaždinska banka d.d., Varaždin
38. Volksbank d.d., Zagreb
39. Zagrebačka banka d.d., Zagreb³

b) banke koje imaju odobrenje za rad prema članku 36. Zakona o bankama (srednje ovlaštenje)

40. Hypobanka d.d., Zagreb
41. Nava banka d.d., Zagreb

c) banke koje imaju odobrenje za rad prema članku 35. Zakona o bankama (malo ovlaštenje)

42. Samoborska banka d.d., Samobor

d) banke koje još nisu dobile odobrenje za rad prema člancima 35., 36. i 37. Zakona o bankama

43. Razvojna banka "Dalmacija" d.o.o., Split

Štedionice koje imaju odobrenje za rad

1. Banica Credo štedionica d.d., Split⁴
2. Gospodarska štedionica d.d., Vrbovec⁴
3. Krapinska štedionica d.d., Krapina
4. Križevačka štedionica d.d., Križevci
5. Marvil štedionica d.d., Zagreb
6. Međimurska štedionica d.d., Čakovec⁴
7. Primorska štedionica d.d., Rijeka⁴
8. Prva obrtnička štedionica d.d., Zagreb⁴
9. Slavonska štedionica d.d., Zagreb
10. Štedionica Brod d.d., Slavonski Brod⁴
11. Štedionica Dora d.d., Zagreb⁴
12. Štedionica More d.d., Zagreb⁴
13. Štedionica Sa-ga d.d., Zagreb⁴
14. Štedionica Sonic d.d., Zagreb⁴
15. Štedionica splitsko-dalmatinska d.d., Split⁴
16. Štedionica Zagišted d.d., Zagreb
17. Štedionica Zlatni vrutak d.d., Zagreb
18. Trgovačka štedionica d.o.o., Zagreb
19. Varaždinska štedionica Kovanica d.d., Varaždin^{4, 5}
20. ViD štedionica d.d., Zagreb⁴

Stambene štedionice koje imaju odobrenje za rad

1. Hrvatska stambena štedionica d.d., Varaždin
2. Prva stambena štedionica d.d., Zagreb
3. Raiffeisen stambena štedionica d.d., Zagreb
4. Wüstenrot stambena štedionica d.d., Zagreb

1 1. rujna 2000. godine Bjelovarskoj banci d.d. Bjelovar pripojene su Trgovačka banka d.d. Zagreb i Čakovečka banka d.d. Čakovec te od tada posluje pod novim imenom.

2 Početkom srpnja 2000. banci je pripojena Krapinsko zagorska banka d.d. Krapina.

3 Početkom srpnja 2000. banci je pripojena Zagrebačka banka – Pomorska banka d.d. Split.

4 Odobrenje za rad uključuje i prikupljanje devizne štednje građana i mjenjačko poslovanje.

5 19. siječnja 2001. štedionici je pripojena Štedionica Zlatnica d.d. Zagreb.

Ostale institucije koje imaju odobrenje za rad i veliko ovlaštenje

1. Hrvatska banka za obnovu i razvitak, Zagreb

Predstavništva inozemnih banaka

1. Bank für Kärnten und Steiermark AG, Zagreb
2. Cassa di Risparmio di Udine e Pordenone S.p.A., Zagreb
3. Commerzbank Aktiengesellschaft, Zagreb
4. Deutsche Bank AG, Zagreb
5. Kreditna banka d.d. Tuzla, Zagreb
6. LHB Internationale Handelsbank AG, Zagreb

Banke i štedionice u stečaju

Naziv banke/štedionice	Datum otvaranja stečaja
1. Adria štedionica d.o.o., Zagreb	12.10.2000.
2. Agroobrtnička banka d.d., Zagreb	14.06.2000.
3. Cibalae banka d.d., Vinkovci	20.10.2000.
4. Glumina banka d.d., Zagreb	30.04.1999.
5. Gradska banka d.d., Osijek	03.05.1999.
6. Građanska štedionica d.o.o., Karlovac	03.11.1998.
7. Hrvatsko gospodarska banka d.d., Zagreb	19.04.2000.

8. Ilirija banka d.d., Zagreb	06.04.1999.
9. Invest štedionica d.o.o., Zagreb	30.06.1999.
10. Komercijalna banka d.d., Zagreb	30.04.1999.
11. Neretvansko gospodarska banka d.d., Ploče	10.05.1999.
12. Promdei banka d.d., Zagreb	22.12.1999.
13. Štedionica Dugi pogled d.o.o., Zagreb	19.01.2001.
14. Štedionica Groš banak d.o.o., Zagreb	23.04.2001.
15. Trgovačko-turistička banka d.d., Split	08.09.2000.
16. Vukovarska banka d.d., Vukovar	25.02.1998.
17. Županjska banka d.d., Županja	03.05.1999.

Banke i štedionice koje su izgubile odobrenje za rad

Naziv banke/štedionice	Datum oduzimanja odobrenja za rad
1. Alpe Jadran banka d.d., Split	06.12.2000.
2. Gold štedionica d.o.o., Split	22.03.2000.
3. Hibis štedionica d.d., Zagreb	07.03.2001.
4. Investicijsko-komercijalna štedionica d.d., Zagreb	22.03.2000.
5. Kaptol banka d.d., Zagreb	07.03.2001.
6. Štedionica Mediteran d.o.o., Split	22.03.2000.
7. Štedionica za razvoj i obnovu d.o.o., Zagreb	22.03.2000.
8. Zagrebačka štedionica d.d., Zagreb	22.03.2000.

Članovi Savjeta i rukovodstvo Hrvatske narodne banke

1. lipnja 2001.

Članovi Savjeta Hrvatske narodne banke

Predsjednik Savjeta	dr. sc. Željko Rohatinski
Članovi Savjeta	dr. sc. Boris Vujčić Relja Martić mr. sc. Tomislav Presečan Čedo Maletić
	dr. Branko Vukmir dr. Alen Belullo prof. dr. Silvije Orsag dr. Branimir Lokin prof. dr. Mate Babić mr. Damir Novotny dr. Sandra Švaljek prof. dr. Božidar Jelčić

Rukovodstvo Hrvatske narodne banke

Guverner	dr. sc. Željko Rohatinski
Zamjenik guvernera	dr. sc. Boris Vujčić
Viceguverner	Relja Martić
Viceguverner	mr. sc. Tomislav Presečan
Viceguverner	Čedo Maletić

Izvršni direktori

Sektor za istraživanja i statistiku	mr. sc. Ljubinko Jankov
Sektor za centralno-bankarske operacije	mr. sc. Adolf Matejka
Sektor za odnose s inozemstvom	Jadranka Granić
Sektor nadzora i kontrole	Marija Mijatović
Sektor plana, analize i računovodstva	
Sektor platnog prometa	
Sektor organizacije i informatike	Petar Ćurković
Sektor pravnih, kadrovskih i općih poslova	

Kratice i znakovi

administrat.	– administrativne	PDV	– porez na dodanu vrijednost
b.b.	– bazni bodovi	PIF	– privatizacijsko-investicijski fond
BDP	– bruto domaći proizvod	PL	– Poljska
blag.	– blagajničke	poljopriv.	– poljoprivredni
BNP	– bruto nacionalni proizvod	pr.	– proizvodi
BZ	– blagajnički zapisi	SI	– Slovenija
CZ	– Češka	SK	– Slovačka
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	SPV	– specijalna prava vučenja
dep.	– depoziti	tek.	– tekući
dr.	– drugih	tis.	– tisuća
DZS	– Državni zavod za statistiku	TNZ	– Tržište novca Zagreb
eviden.	– evidencije	tr.	– tromjesečje
EU	– Europska unija	TZ	– trezorski zapisi
EBRD	– Europska banka za obnovu i razvoj	val.	– valutna
EMU	– Europska monetarna unija	vlad.	– vladinih
FDI	– izravna inozemna ulaganja	VTV	– Varaždinsko tržište vrijednosnica
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju	ZAP	– Zavod za platni promet
HIPC	– harmonizirani indeks potrošačkih cijena	WTO	– Svjetska trgovinska organizacija
HNB	– Hrvatska narodna banka		
HR	– Hrvatska		
HSVP	– Hrvatski sustav velikih plaćanja		
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje		
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje		
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje		
HU	– Mađarska		
inoz.	– inozemnih		
inv.	– invalidskog		
IPC	– indeks potrošačkih cijena		
JTR	– jedinični trošak rada		
mil.	– milijun		
međ.	– međunarodne		
MEFP	– Memorandum o ekonomskoj i financijskoj politici		
MF	– Ministarstvo financija		
mirov.	– mirovinskog		
MMF	– Međunarodni monetarni fond		
mlrd.	– milijarda		
MOR	– Međunarodna organizacija rada		
NIA	– neto inozemna aktiva		
NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti		
NKS	– Nacionalni klirinški sustav		
obv.	– obvezna		
OP	– obvezna pričuva		
oroč.	– oročene		

		Kratice za valute	
		HRK	– hrvatska kuna
		ATS	– austrijski šiling
		FRF	– francuski franak
		DEM	– njemačka marka
		CHF	– švicarski franak
		GBP	– funta sterlinga
		ITL	– talijanska lira
		USD	– američki dolar
		SIT	– slovenski tolar
		EUR	– euro
		JPY	– japanski jen
		ESP	– španjolska pezeta

		Znakovi	
		–	– nema pojave
		– ne raspolaže se podatkom
		0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere
		∅	– prosjek
		a, b, c, ...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
		*	– ispravljen podatak
		()	– nepotpun, odnosno nedovoljno provjeren podatak